הארץ

70 אג'. שנה נ"ד / יום ג' כ' ניסן תשל"ב / VOL 54 / 16,026 / APRIL 4, 1972

ניכסון מכנס את יועציו לדיון בבלימת המיתקפה של האנוי

מקווה שלא תתמוטט מדיניות הוויטנאמיזציה ✱ להתקפה — „מטרות פסיכולוגיות ופוליטיות" ✱ תגבורות צבא סייגון מוטסות לחבל קוואנג־טרי ✱ נושאות מטוסים אמריקאיות הוזעקו לאיזור

וואשינגטון, 3 (אי. פי., ע"צ, ע"ר וה. פי.). הנשיא ריצ'ארד ניכסון כינס היום צוות מיוחד של מומחים לענייני חוץ, כדי לדון במצב בוויאטנאם ולהכין תכניות לאפשרות של התערבות אמריקאית צבאית במיתקפה הצפון־ויאטנאמית באזור המפורז שבין שני חלקי ויאטנאם.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 11)

דובר הבית הלבן, ג'ראלד וורן, הודיע כי המיתקפה הצפון־ויאטנאמית מדאיגה את הנשיא ואת ממשלת ארה"ב. בפעם הראשונה מאז הסכסוך ההודי־פקיסטאני כונסה קבוצת־הפעולה המיוחדת, שבראשה יועץ הנשיא ד"ר הנרי קיסינג'ר וחברים בה ראש המטות המאוחדים, סגן מיניסטר ההגנה, בכירי מיניסטריונים ואנשי מועצת הבטחון הלאומית ושירותי המודיעין.

מטרות פסיכולוגיות

הממשלה האמריקאית מאמינה, כי על אף ההצלחות הראשונות של המיתקפה הצפון־ויאטנאמית לא תתמוטט מדיניות הוויאטנאמיזאציה של הנשיא ניכסון. מוכחי הבית הלבן והפנטאגון סבורים, כי להתקפה הקומוניסטית מטרות פסיכולוגיות ודיפלומאטיות בעיקר ואין היא בעלת אופי צבאי מובהק. דובר הבית הלבן הודיע עוד, כי המיתקפה לא תפגע בתכניות להוצאת הכוחות האמריקאיים כמתוכנן.

תגבורת מוטסת

בסייגון נמסר כי עשרות אלפים חיילים דרום־ויאטנאמים הוטסו היום לחבל קוואנג־טרי בנסיון נואש לבלום את המיתקפה, שבה השיגו הקומוניסטים לעצמם הצלחות ניכרות. לידיהם כבר נפל החלק הצפוני של החבל ונשקפת עתה סכנה לעיר הואה, הבירה הישנה של ויאטנאם, שהקומוניסטים [illegible].

פיקוד הצבא האמריקאי בסייגון נקט עתה צעדים כדי להגן על היחידות האמריקאיות הסמוכות לאזור המפורז. [illegible] נושאות מטוסים [illegible].

(המשך בעמוד 2, טור 8)

עשן מתמר מאיזור הקרב ליד אחד מבסיסי צבא דרום ויאטנאם בחבל קוואנג־טרי שמדרום לאיזור המפורז. הקומוניסטים הפגיזו את הבסיס ביותר מ־2000 רקטות ופגזי מרגמה ביומיים שחלפו. הדרום ויאטנאמים נטשו את הבסיס. התמונה צולמה על־ידי מטוס דרום ויאטנאמי שהגיע לבסיס, אך לא יכול היה לנחות בו. (צילום רדיו של אי.פי.)

דעה בוואשינגטון:

יזמת חוסיין מכוונת ליצירת לחץ על ישראל להחזיר שטחים

תכניתו תואמת עמדת ארה"ב ומכילה רעיונות שהוצעו לו על־ידי אמריקאים אחרי מלחמת 67

מאת צ'ארלס פניואסי, סופר „הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון, 3 (ביוחד ל„הארץ"). כאן שואלים אם הסיוע המוגבר של ארה"ב בטנקים, מטוסים ותותחים חדישים יותר הוא הקדמה להגברת התמיכה האמריקאית בעמדתה הדיפלומאטית של ירדן כלפי ישראל.

למרות שפקידים אמריקאים כופרים כי ארה"ב מחזקת את צבא ירדן יותר נגד סוריה ועיראק הפרו־רוסיות מאשר נגד ישראל, ברור כי המשחק הדיפלומאטי של חוסיין מכוון ליצירת לחץ על ישראל להחזיר את השטחים שאיבד במלחמה.

יתר־על־כן, הכניתו של חוסיין לישות פלשתינית עצמאית־למחצה ביהודה ושומרון וירושלים פתוחה לכל תואמת עבודה אמריקאית שקיימה בזמן.

אין רמז כיצד יגיב הממשל האמריקאי על היוזמה הירדנית החדשה. לא נראה שהפעילות הדיפלומאטית של חוסיין תואמה עם האמריקאים אך הרעיונות — יותר אוטונומיה ליהודה ושומרון וירושלים פתוחה — הוצעו לחוסיין על ידי דיפלומטים אמריקאים אחרי מלחמת ששת הימים ובסוף 1969.

סיבה להמנעות מלחצים

מצד אחד יש סיבה חשובה להימנעותה של ארה"ב מללחוץ על ישראל שתגיב בחיוב על צעדו של חוסיין: ההתפתחות של מדיניות ארה"ב בשנתיים האחרונות היתה בכיוון של הפחתת התחייבותה של ארה"ב לעמדות מוגדרות בסכסוך במזה"ת. ובפברואר 1972 היתה החלטה ההיסטורית, שכנראה נתקבלה על־ידי הנשיא ניכסון עצמו, בניגוד לעצת מיניסטריון־החוץ, נגד לחץ על ישראל שתענה בחיוב ל[illegible].

מצד אחר חוסיין הוא ידיד של ארה"ב ונחשב לידיד מוסלמי וערבי חשוב עוד יותר, אחרי שהנחיל תבוסה לסורים ב־1970 ואחרי חלוקת פקיסטאן ב־1972.

רצון להסדר

אפילו אסטרטגים גלובאליים, המתרכזים בתחרות בין המעצמות ביחסי הכוחות, התרשמו מרצונו של חוסיין להגיע להסדר עם ישראל ולא יתעלמו בקלות מסיכויי שיגיע להסדר שלום נפרד עם ישראל ביום מן הימים.

ארה"ב תמכור תוך השנתיים הבאות טייסת מטוסי אפ־5 במסגרת תכנית ארוכת טווח למודרניזציה של הצבא הירדני. דבר זה מסר הבוקר ג'ים לואיס המומחה לענינים ערביים של „וואשינגטון פוסט" בהסתמכו על מקורות של הפנטאגון.

דרום־תימן מציעה לצנעא תכנית להפגת המתיחות

ביירות, 3 (יופ"יע רע"צ). ממשלת דרום תימן הציעה היום תכנית של ארבע נקודות, הכוללת פינוי כוחות של שני הצדדים, כדי להפחית את המתיחות לאורך הגבול עם צפון תימן השכנה — מסרה סוכנות הידיעות של עדן.

ממשלת דרום תימן התכנסה הבוקר בעדן בראשות ראש הממשלה עלי נאצר מוחמד. אחר־כך פורסמה הודעה, שבה נאמר כי דרום תימן מוכנה לפתור את כל חילוקי הדעות, כדי לשים קץ למתיחות בין שתי המדינות.

שתי המדינות האשימו זו את זו בריכוז כוחות לאורך הגבול המשותף ובעריכת הכנות למלחמה.

ואלה ארבע הנקודות של התכנית הדרום תימנית:

● כינוס ועידה של נציגים בכירים של שתי המדינות, שתערך בעדן ובצנעא.
● פתיחתו מחדש של הגבול „שנסגר על־ידי דרום תימן".
● פינוי הכוחות הסדירים והבלתי סדירים שרוכזו לאורך הגבול.
● סיום פעולות שכירי החרב, המשתמשים בצפון תימן כקרש קפיצה לביצוע מעשי חבלה.

סטודנטים תימניים הפגינו במוסקבה

מוסקבה, 3 (ע"ר). כ־150 סטודנטים מתימן ומדרום־תימן (עדן) ערכו היום שביתת־שבת של שעתיים בשגרירות תימן במוסקבה. הם מסרו לכתבים, כי הם מוחים על „המזימה של ריאקציונרים סעודים ותימנים המתבצעת על־ידי האימפריאליזם האמריקאי" והסבירו כי „יש מחרחרי מלחמה המנסים לדחוף את עמינו בצפון ובדרום למלחמת אזרחים".

זוג רקדני באלט קירוב שביקש לעלות לישראל גורש מהלהקה

חברי הקולקטיב התכנסו והחליטו לגרשם

לונדון, 3 (עסט"א). זוג רקדני באלט יהודיים, שביקשו אשרות יציאה לישראל, גורשו מלהקת קירוב — מסרו אמש מקורות יהודיים בבריה"מ.

בני הזוג — ואלרי אנוב וגאלינה לאגאדינה, שניהם סולנים ידועים, ביקשו בסוף חודש מארס אשרות יציאה, כדי לעלות לישראל.

ב־30 במרס נערכה אסיפה כללית של הקולקטיב של להקת קירוב כדי להחליט בעניין תעודת האופי, שכל יהודי סובייטי חייב להגיש לשלטונות לשם קבלת אשרת יציאה. במהלך האסיפה נמתחה ביקורת חריפה על זוג הרקדנים היהודים והם תוארו כ„כפויי טובה, כאנשים בוגדים". בדברי ההשמצה הצטיינה קולפאקובה, אף היא סולנית.

מנהל הלהקה, גאליצקי, יעץ ללאגאדינה, ששכרה האחרון הוא שולבן, לעזוב את בעלה ולהמשיך את הופעותיה במסגרת הלהקה. למחרת, ב־31 במארס הצהירה קודראבקינה, אף היא סולנית, על סירובה לרקוד עם אנוב. אחד המפיקים, קפלן, הודיע אף הוא שיסרב לשתף פעולה עם אנוב ולאגאדינה.

ב־1 באפריל, כאשר הגיעו שני הרקדנים היהודים, כדי להשתתף בחזרות, לא נתנו להם להכנס לאולם התיאטרון. עד אמש, הם עדיין לא קיבלו תשובה לבקשתם בדבר מתן אשרות היציאה לישראל.

ירדן עורכת קונגרס פלשתיני

רבת־עמון, 3 (ע"צ). „קונגרס עממי פלשתיני, שישתתפו בו נציגים של העם הפלשתיני מהארצות הערביות השונות, יערך בקרוב ברבת־עמון, כדי לדון בהתפתחויות האחרונות בשאלת פלשתין" — מוסר היום השבועון הירדני „אל ליוואא".

לדברי השבועון נערכו בזמן האחרון מגעים בין נכבדים פלשתינים במטרה להקים ועדה מכינה. משקיפים סבורים, כי קונגרס זה ישמש תגובה נמרצת לדמגוגיה של הארגון לשחרור פלשתין ויתקבלו בו החלטות פוליטיות חשובות.

„אל ליוואא" מוסיף: „בימים הקרובים מצפים לבואם לרבת עמון של אישים פלשתינים מכוויית, מלבנון, מסעודיה, נסיכויות המפרץ, מסוריה, מעיראק וממצרים. בירת ירדן תהפך איפוא לזירה של פעילות פוליטית נמרצת".

מקלוסקי: מצב חמור

„לא נחדש שיחות פאריס בלחץ צבאי"

וואשינגטון, 3 (ע"צ, ע"ר). דובר משרד־החוץ האמריקאי, מר רוברט מקלוסקי אמר כי הידיעות שנאספו על־ידי ממשלת ארה"ב מאשרות, כי שלוש או ארבע דיביזיות צפון־ויאטנאמיות, הנתמכות על־ידי שלושה גדודי ארטילריה, גדוד טנקים ויחידות של טילים נגד מטוסים חצו את האיזור המפורז, כדי לתקוף את החבל הצפוני ביותר של דרום־ויאטנאם.

בציינו כי המצב הצבאי „חמור", אמר מקלוסקי כי הממשלה האמריקאית מעיינת עתה בהתפתחויות האחרונות. הוא הצביע על האפשרות שארה"ב תנקוט בכל פעולה ראויה, כדי להתייצב מול המצב הצבאי וכדי להגן על כוחותיה בויאטנאם.

מקלוסקי סירב להבהיר, באילו צעדי תגמול עשויה ארה"ב לנקוט — אם מדובר בחידוש ההפצצות הכבדות על צפון־ויאטנאם או בהחזרת 95 אלף החיילים האמריקאים שנותרו בדרום ויאטנאם אל קו המערכה.

מקלוסקי רמז, כי אין בדעת ארה"ב לחדש את שיחות השלום בפאריס עוד נמשכת המיתקפה הצפון ויאטנאמית נגד הדרום.

„ארה"ב מוכנה לשיחות, אך אין עתה לנהל שיחות כאלה בצל לחץ צבאי" — אמר.

ב־1 אחר חצות

מועצת הבטחון הסכימה להגדיל מספר המשקיפים בגבול לבנון

מרכז או"ם, 3 (ע"צ). מועצת הבטחון הסכימה עקרונית להיענות לבקשת לבנון בעניין הגדלת מספר המשקיפים של או"ם, שיוצבו בגבול ישראל־לבנון — נמסר הבוקר. יעקב מאליק, הנשיא התורן של מועצת הבטחון [illegible] להעביר למזכיר או"ם קורט ואלדהיים את נוסח ההחלטה שנתקבלה בהסכמה כללית על־ידי חברי מועצת הבטחון.

קרע בוועידת הסטודנטים

(ע). הוועידה הי"ט של התאחדות הסטודנטים שהתכנסה בכפר הנוער „מאיר שפיה" הסתיימה אמש בקרע מוחלט.

נציגי אוניברסיטת חיפה והטכניון, כן גם נציגי אוניברסיטת באר שבע, הודיעו שהם פורשים מן הועידה. בין נציגי תל־אביב וירושלים פרצו חילוקי־דעות בעניין הבחירות בוועידה, כפי שנודע בסוף הישיבה החליטה ההתאחדות לא להכיר בנציגים מירושלים, שנבחרו על־ידי ועד האגודה הירושלמית ואושרו על־ידי מזכיר האגודה בירושלים.

בוועידת התאחדות הסטודנטים

ג. מאיר: המאמץ באפריקה — כדאי

„כאשר ייצא אחרון הישראלים מאוגנדה יסופר הכל" ✱ „השלום — כאשר מנהיגי ערב יתחילו לדאוג לעמם" ✱ „הנגשה בשטח הדיור והקרקעות — שערוריה"

מאת סופר „הארץ" בחיפה

„המאמץ שהשקיעה ישראל ביבשת אפריקה היה כדאי. באוגנדה קרה דבר יוצא דופן וכאשר ייצא משם אחרון הישראלים יסופר הכל ותתקבל תמונה שלמה על כל אשר עשינו שם" — אמרה אתמול ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר בוועידת התאחדות הסטודנטים בישראל, שנערכה בכפר הנוער שפיה.

גב' מאיר השיבה לשורה ארוכה של שאלות נציגי הסטודנטים שהתייחסו למדיניות חוץ ובטחון, בעיות כלכלה, פער חברתי, ההתיקרות ו...זיהום אויר.

„אני מאמינה באמונה שלמה" — ציינה — „כי השלום יבוא אם יסיקו הערבים שתי מסקנות: הראשונה, שאותה כבר הסיק המלך חוסיין והיא „מלחמה לא". השניה, כששליטי ערב יתחילו לדאוג לעמם ולא לישראל.

בהתייחסה למלך חוסיין אמרה ראש הממשלה — „הוא לומד. יקח עוד קצת זמן ויהיה בסדר". אשר לרעיון הפדרציה של המלך הירדני, אמרה גב' מאיר „יש לו הבריקה של פדרציה. יפה. שיעשה זאת בגבולותיו".

לטענות בדבר ההתייקרות ובעיקר בשטח הדיור, הסכימה ראש הממשלה: „מה שנעשה בדירות וקרקעות זו שערוריה". היא הוסיפה כי הממשלה מנסה להשתלט על העניין באמצעי פיקוח.

לדיונים בקשר להעלאת שכר הלימוד באוניברסיטאות, אמרה כי ההתיקרות לא תפגע במעוטי היכולת, באשר אלה יזכו בתמיכות של מילגות מוגדלות.

„שני בעלי קרחות"

(ע). „גב' ראש הממשלה, מי לדעתך יהיה ראש הממשלה הבא" — נשאלה גב' מאיר לקול תרועות צחוק של צירי הועידה. ועל כך השיבה:

„אין ספק שישנם אנשים רבים המתאימים לתפקיד זה וקשה לבחור בין הרבה מועמדים".

כאן נשמעה קריאת ביניים: „בעל קרחת ?"

תגובתה היתה מהירה וגרמה תשואות סוערות: „אני מכירה לפחות שני בעלי קרחות".

רבין מקיים התייעצויות

נסקרו הערכות על ביקור ניכסון במוסקבה

מאת סופר „הארץ" בירושלים

שגריר ישראל בארה"ב מר יצחק רבין, ניהל אתמול התייעצויות עם ראש הממשלה גב' גולדה מאיר ועם שר־החוץ מר אבא אבן. השתתפו בהן אישים נוספים ונסקרו ההערכות לקראת ביקור הנשיא ריצ'ארד ניכסון במוסקבה.

מניחים, כי מר רבין דיווח גם על ביקורו של המלך חוסיין בארה"ב ועל האהדה בציבור האמריקאי שרכש בשל התבטאויותיו המתונות בעניין מעמד ירושלים בהסדר מדיני אפשרי, המבוסס על תכנית הפדרציה שלו.

כן נדונו הערכות בדבר העמדה האמריקאית בשיחות הפיסגה במוסקבה. קרוב לודאי, שמר רבין הביא דיווחים על מגעים בלתי רשמיים בין ארה"ב למצרים בשאלת הסדר החלקי ועל האפשרות שנושא זה יידון בשיחות הפיסגה במוסקבה.

מקורות מערביים במוסקבה:

צפוי הסכם בשיחות סאל"ט

מוסקבה, 3 (ע"צ). הנשיא ריצ'ארד ניכסון לא היה מסכים לבוא למוסקבה בסוף חודש מאי, לולא היה משוכנע כי הסכם, לפחות חלקי, על צמצום הנשק הגרעיני יחתם לפני תום ביקורו בבריה"מ — מסרו כאן מקורות מערביים מוסמכים.

לפי מקורות אלה, בטוחות ארה"ב ובריה"מ כי יושג הסכם בשיחות סאל"ט לפני, או באמצע ביקורו של הנשיא ניכסון בבריה"מ. הסכם זה יכלול שני פרקים:

● הסכם על צמצום הנשק האסטרטגי ההגנתי;
● הסכם על המשך הדיון האמריקאי־סובייטי, לקראת צמצום הנשק האסטרטגי ההתקפי.

משלחת אמריקאית — למוסקבה

(ע"צ). המשלחת האמריקאית, עליה הוטל להשלים את ההכנות לביקורו במוסקבה של הנשיא ניכסון, עומדת להגיע תוך 15 יום לבירה הסובייטית — מסרו היום מקורות מוסמכים.

בן גבסק, כי מר ניכסון הטיל על שר החוץ מר ויליאם רוג'רס לבקר בתחילת מאי בשבע מדינות באירופה המערבית, כדי לקיים עם ראשיהן התייעצויות לקראת ביקורו בבריה"מ של הנשיא.

קרובה הודעת ארה"ב על הכרתה בבאנגלה־דש

וואשינגטון, 3 (אי.פי.). דובר הבית הלבן אמר היום בתשובה לשאלת עתונאי, כי ארה"ב תודיע בקרוב על הכרה הדיפלומאטית בממשלת בנגלה דש.

אמצעי זהירות בנמל אורלי

(יופ"יע). משטרת צרפת הגבירה היום את אמצעי הזהירות סביב מטוסי חברות תעופה זרות, החונים בשדה התעופה אורלי. השלטונות סירבו להסביר, מה הם הנימוקים להגברה המוגברת.

בין הצעדים שננקטו על־ידי המשטרה — נאסר על מבקרים לעלות למרפסות, שמהן אפשר לצפות בתחנות במקום החנייה של מטוסי הג'אמבו, בואינג 747 של חברת ט.וו.א.

מצרים מאשימה: ישראל מגרשת ערבים מהשטחים

מרכז או"ם, 3 (ע"ר). מצרים האשימה היום את ישראל כי פתחה במסע של סילופים ומצגות שוא כדי לחפות על „המדיניות והנוהל הבלתי אנושיים" המופעלים בתהליך גירושם של ערבים, כדי לפנות את השטח להקמת ישובים יהודים בשטחים.

שגריר מצרים באו"ם, ד"ר עצמת עבדל מגיד, חזר על האשמה מצרית קודמת, שבה נאמר כי בחודש ינואר 1972 העבירו שלטונות הכיבוש הישראליים תוך הפעלת כוח 10,000 אזרחים מצריים מבתיהם בסיני לאזורים אחרים בשולי רצועת עזה.

שגריר מצרים קורא לאו"ם לנקוט בצעדים הדרושים „כדי לשים קץ להפרות החוק המשטר" על־ידי ישראל וכדי להגן על „זכויות האדם הבסיסיות והחרויות היסוד של התושבים השוהים בשטחים אלה".

ניו דלהי, 3 (ע"ר). אדמיראל סרגיי גורשקוב, המפקד העליון של הצי הסובייטי וסגן שר ההגנה של בריה"מ, הגיע היום לניו דלהי, התחנה הראשונה בביקור של עשרה ימים בהודו.

בתחנה ביקורת הגבולות בוינטמיליה הוצבו רופאים ואחיות המזריקים חיסונים נגד אבעבועות שחורות לכל הנוסעים הנכנסים אל המדינה. (צילום רדיו של אי.פי.)

שוב גוברת התסיסה בקרב הסטודנטים והפועלים במצרים

יוקרתו של סאדאת — בירידה ✱ נמשכות שביתות במפעלי תעשייה ✱ נשיא מצרים דחה נאומו במועצת העם, זו הפעם השלישית ✱ נפגש לשיחות עם צ'אושסקו

מאת עודד זראי, סופר „הארץ" לענייניים ערביים

תסיסה רבה שוב מורגשת בקרב הסטודנטים באוניברסיטאות במצרים, במקביל להתמרמרות בקרב הפועלים על אי ביצוע הטבות שעליה החליטה ממשלת ד"ר עזיז סידקי. ביקוריו התכופים של ראש הממשלה במחוזות השונים ונסיונותיו להרגיע את הרוחות עלו בתוהו — מסרו אמש מקורות בביירות.

המקורות, המסתמכים על נוסעים שהגיעו השבוע מקהיר, מציינים כי הסטודנטים באוניברסיטת קהיר שוב החלו — והפעם בחשאי — לצייר סיסמאות בגנות המשטר על קירות האוניברסיטה. כן ממשיכים הם בהוצאת עלונים התוקפים את הממשלה על אוזלת ידה לפתור את בעיות הפנים החמורות מצד אחד ולהביא להפסקת הקיפאון בבעיות האיזור מצד שני. כן נמסר, כי שביתות פועלים אירעו בשבועות האחרונים לא רק במרכז התעשייתי שבשברא אל־ח'ימה שם רגמו את שיירת ראש הממשלה באבנים אלא גם באזורים אחרים וכי ראשי מפלגת האיחוד לא הצליחו עד כה לשכנע את כל הפועלים לחזור לעבודה בכמה מהאזורים הללו.

ירידת יוקרתו של סאדאת

הנוסעים ששוחחו עם נציגי חוגים שונים בקהיר מציינים, כי יוקרתו של הנשיא סאדאת פחתה מאז הבריז על סיום „שנת ההכרעה". בקהיר רווחות באחרונה בדיחות על הנשיא ועל „הערפל". בחלק מן הבדיחות הללו מכונה סאדאת אבו לבנה (שמו של קומיקאי מצרי ידוע). כינוי זה הודבק גם לראש הממשלה.

(הסוף בעמוד 2, טור 4)

מזג האויר

מזג האויר היום: מעונן חלקית. בצפון ובמרכז הארץ יתכנו גשמים פזורים, בעיקר בשעות לפני הצהריים. תחזית למחר: מעונן חלקית.

טמפרטורות המינימום והמכסימום: ירושלים 10 עד 15; תל־אביב 11 עד 19; חיפה 7 עד 16; באר־שבע 7 עד 20; אילת 17 עד 31; בקעת כנרת 13 עד 27; רמת־הגולן 5 עד 12, הר כנען 10 עד 16; עזה 11 עד 20; יריחו 9 עד 26. הלחות היחסית תעלה.

הרמטכ"ל — לנציגי כנס יוצאי מארוקו:

צה"ל מתכונן לאפשרות חידוש האש

„הצבא מטה־שכם לפתרון בעיות קליטה וחברה — לצמצום פערים"

מאת נחמן פביאה, סופר „הארץ"

„אינגו בטוחים שלא צפויה לנו התנגשות צבאית נוספת ולכן צה"ל עורך בתקופה זו, שזכתה בכינוי „תקופת הרגיעה", הכנות מתאימות לאפשרות של חידוש האש" — אמר אתמול הרמטכ"ל, רב־אלוף דוד אלעזר, בהופיעו לפני כ־200 נציגים של כנס יוצאי מארוקו וצפון אפריקה, שביקרו בעיירת חצור הגלילית.

„אינגו רוצים במלחמה נוספת ואין אנו זקוקים לה — אמר הרמטכ"ל — „כי אנו סבורים, שהפתרון לא יבוא כתוצאה ממלחמה נוספת". יחד עם זאת הדגיש כי „הוכחנו במלחמות קודמות שלמרות הנחיתות המספרית שלנו, יש ביכולתנו לקיים באופן תמידי כחות כאלה שלא תתכן הכרעה צבאית לרעתנו. ועל כן, מחובתנו גם כיום להמשיך ולשמור על יחסי כחות כאלה".

עליה ופיתוח

להלן אמר, כי הוא מברך על התעניינות יוצאי מארוקו בגורל העליה ובקליטתה ובפיתוח הארץ. לדעתו, גורל המדינה ועתידה הבטחוני ייקבעו על־ידי קליטת עליה, פיתוח משקי מואץ ובנין החברה יותר מאשר במערכות הנשק.

הרמטכ"ל הסביר ייחודו של צה"ל, אשר כצבא של מדינה נבנית, חייב הוא להיות שותף לכל הבעיות הלאומיות המעסיקות את מדינת ישראל. על כן, צה"ל כמה שכם בבעיות כמו חינוך וקליטה מיוחדת של נוער שוליים. „במקרה זה אנו לא עושים זאת כדי לרכוש עוד עשרה חיילים, למרות שכל חייל חשוב לנו מאוד, אלא לצמצום הפערים החברתיים במדינת ישראל".

„קיום צבא מודרני זה מאמץ גדול, הכרוך בהוצאות עצומות. באמצעות זה מושקעים משאבים עצומים, שאפשר היה להפנותם לפתרון בעיות סוציאליות כדי שיצומצמו הפערים כפי שהתבטאו בחוגים שונים".

עוד ציין כי „אנחנו יודעים ש־

(המשך בעמוד 2, טור 1)

בגליון זה 20 עמודים — המחיר 70 אגורות

18 קראט-קפה היוקרה!

כבוד ויקר לקפה היוקרה — 18 קראט קפה נמס גבישי. הקפה החדש שהוציאה „עלית" לשוק לשמחת ליבם של אוהבי הקפה והמבינים בו. 18 קראט - קפה נמס גבישי. מיוצר בתהליך מהפכני חדש (FREEZE-DRIED) יבוש בהקפאה, תהליך השומר על הטעם הנפלא והארומה של הקפה ממש עד רגע ההכנה בכפל קפה היום 18 קראט - קפה נמס גבישי. תיהנו בעצמכם והגישו לאורחים. בעלי טעם אישי מעדיפים 18 קראט - קפה נמס גבישי.

קפה נמס גבישי

„סדר" — בכיכר העיריה בקופנהאגן כהפגנת הזדהות עם יהודי בריה"מ

מאת אליהו הבי, סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 3 (ביוחד ל„הארץ"). הערב נערכה מול בית עירית קופנהאגן הפגנת הזדהות עם יהודי בריה"מ. בכיכר העיריה הוצב שולחן לסדר פסח וסביבו ישבו 11 איש. כסא אחד נותר ריק — ליהודי בריה"מ.

על אף הקור העז השורר כאן בימים האחרונים באו לכיכר יהודים רבים.

בסדר הסמלי הושמעה קריאה להרשות ליהודי בריה"מ לצאת לישראל.

בהודעה לעתונים נאמר כי בזמן האחרון חלה החמרה במצב היהודים בבריה"מ. סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס" פתחה בהפגנה תעמולה אנטי־יהודית.

יהודים לא הורשו לבוא לבית הכנסת במוסקבה. יהודים המבקשים לצאת את בריה"מ נרדפים ומפוטרים ממקומות עבודתם.

ההודעה קוראת לדעת הקהל ולממשלת דנמארק להגיב על רדיפות חדשות אלה.

נשיא טורקיה הקפיא כל פעילות פוליטית-ישלוט באמצעות צווים

„המצב הנוכחי — סכנה למדינה" * לא נתקבלה הצעת רה"מ להתפטר

אנקרה, 3 (ע"ר). נשיא טורקיה מר ג'ודאט סונאי הקפיא היום כל פעילות פוליטית בטורקיה ומסר לעצמו את הזכות לשלוט זמנית באמצעות צווים.

באיגרת, שתוכנה נמסר לעתונות על־ידי המזכיר הכללי של לשכת הנשיא, ביקש מר סונאי להכניס תיקונים בחוקה הטורקית כדי להילחם בקיצוניות הפוליטית ובטרור במדינה.

האיגרת מגלה גם, כי ראש הממשלה פרופ' ניהאט אֶרים הציע בשבוע שעבר פעמיים להתפטר מתפקידו, בנימוק כי הוא אחראי לבעיות הפוליטיקה העכשוויות של טורקיה.

איגרתו של הנשיא פורסמה חמישה ימים אחרי שטרוריסטים שמאלנים הרגו שני בריטים וקנדי אותם לקחו כבני ערובה כדי להשיג את שחרורם של שלושה מעמיתיהם אשר נידונו למוות באשמת חטיפה ורצח.

תשעה אנשי גרילה נהרגו אחר־כך על־ידי כוחות צבא אשר הסתערו על מקום מחבואם בכפר ניזה.

איגרתו של הנשיא סונאי נמסרה למנהיגים פוליטיים בשיחות שניהל אתם בשבוע שעבר — אמר דובר לשכת הנשיא. במכתבו קבע הנשיא, כי המצב הנוכחי מאיים על הדמוקרטיה ועל שלמותה של המדינה.

הנשיא הוסיף, כי ראש הממשלה ארים הציע להתפטר ב־25 וב־27 במארס, אולם מועצת הבטחון הטורקית החליטה כי אין צורך בפרישתו.

בראיון ל„ניו יורק טיימס"

סולז'ניצין: מסע השמצה מתנהל נגדי בבריה"מ

„בין השאר טוענים שאני ממוצא יהודי"

אלכסנדר סולז'ניצין

ניו־יורק 3 (ע"צ וע"ר). אלכסנדר סולז'ניצין (53), חתן פרס נובל לספרות שיצירותיו האחרונות לא הותרו לפירסום בבריה"מ אמר בראיון שפורסם היום ב„ניו יורק טיימס", כי מתנהל מסע ר־מופעלים להצים נגדו בבריה"מ.

בראיון המתפרסם בעמוד הראשון של העתון, בליווית צילום של הסופר, רעייתו השניה נטליה ובנו הפעוט יֶרמוֹלַאי, אמר הסופר כי נשלה מכבו הגישה לארכיוני הממשלה הדרושים לו לסידרה חדשה של רומנים היסטוריים, וכי מבקשים ממנו להפסיק עבודת־מחקר.

בראיון עם הדריק סמית, שהוא כפי הנראה הראשון עם עתונאי מערבי במשך כעשר שנים, אמר סולז'ניצין:

„אתם אנשי המערב אינכם יכולים לתאר לעצמכם את מצבי. אני חי בארצי־אני, אני כותב רומן אודות רוסיה. אולם קשה לי לאסוף חומר, כאילו הייתי כותב אודות פרובינציה".

עוד אמר, כי מתנהלת נגדו מערכה השמצה רישמית. בהרצאות סגורות מטעם המפלגה הקומוניסטית מבכים להכהים את עברו הצבאי, רקע המשפחתי, ספריו ואמונותיו לדורותיו.

„בהרצאות הללו משתתפים רק אנשי שלהכנו... אין כרטיסים לך להיות נוכח באולמי הרצאות סגורים. יש אלפי הרצאות כאלה. אין לאבי מי להגהן. הטענות אלה מבוססות על אבסים".

סמית ציין, כי על אף ההתקפות על סולז'ניצין בתחום נות התנועה לפיקוח השלטונות, נדמה שהשלטונות מוכנים עתה, תוך הסתייגות, להרשות כי פרס נובל לספרות 1970 ייכר כי סוף כוף להתן הפרס, בטכס פרטי שייערך ביום א' הקרוב במוסקבה.

כתב „ניו־יורק טיימס" הוסיף, כי לדבריו, כאשר בין נושא רגים בהלך הראיון, כגון שכותיהם של סופרים אחרים שאותם הוא מכבד בשל עבודתם הרצינית, הצביע סולז'ניצין על דעיהו או רעיו לעבר תקרת הד־רתם, ברמזום על נוכחות מיקרופונים נוסתריים.

סולז'ניצין אף אמר, כי היתה תקופה כאשר ביקשו להשמיצו תוך רמז כי אבות אבותיו היו יהודים וכי שמו האמיתי היה „סולז'ניצר" או „סולז'ניצקר". אחר כך הוכחה האשמה, כי פרס נובל היה לבעשה ,30 כסף שקיבל יהודה איש קריות תמורת הבגידה בארצו".

הטכס במוסקבה ב־8 באפריל

מאת אליהו זהבי, סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 3 (מיוחד ל„הארץ"). מזכיר האקדמיה השוודית ד"ר קארל ראגנר גירוב עומד לטוס ב־8 באפריל למוסקבה, כדי למסור לאלכסנדר סולז'ניצין את פרס נובל לספרות. הטכס ייערך בדירה פרטית, ב־9 באפריל, אם לא יחול עיכוב של הרגע האחרון.

האפשרות שבריה"מ תמנע ברגע האחרון את כניסתו של מזכיר האקדמיה השוודית לתחומה נראית סבירה. באקדמיה השוודית לא ידוע מי יורשה להשתתף בטכס.

מוסקבה, 3 (ע"צ). ראש ממשלת בריה"מ, אלכסיי קוסיגין, קיבל היום משלחת עיראקית בראשותו של שר הנפט חוסיין כאמואזה — מסרה סוכנות טאס.

„ניוזוויק":

100 אלף מצרים בעמדות־מפתח בלוב

ניו יורק, 3 (ע"צ). כ־100 אלף מצרים, אנשי צבא ואזרחים, נמצאים בלוב וחולשים למעשה על כל המשרות הממשלתיות — על כך מסר השבועון האמריקני „ניוזוויק" בטור „פריסקופ", בגליונו האחרון.

נאמר שם כי התעניינותה של מצרים בארץ זו גוברת והולכת, בגלל אוצרות הנפט העצומים של לוב, ויחד עם זאת פוחתת תשוקת הלב ששלטונות מצרים מקדישים לשדות הנפט, הקטנים הרבה יותר הנמצאים במדבר סיני, הנתון לשליטת ישראל.

בוליטין פתח: ריכוזים ישראליים גדולים בגבעות מעל לכפר שובה

ביירות, 3 (ע"צ). בוליטין „אל־פתח", המופיע בביירות, יודע לספר היום על „ריכוזים גדולים" של כוחות ישראל בגבעות החולשות על אזור כפר שובה בדרום מזרח לבנון.

עוד כותב הבוליטין, כי שלושה מסוקים ישראליים עברו כמה פעמים מעל לכפר אלחרייבה.

עובדי סוכנות הפליטים מוחים על פיטורים

רבת־עמון, 3 (ע"ר). עובדי סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים הערבים האשימו את סוכנותם בנסיון לצמצם את שירותיה, באמצעות פיטורים המוניים, בנימוק של גרעון תקציבי.

האשמה זו כלולה בתזכיר שהוגש על־ידי האיגוד המקצועי של עובדי סוכנות לשר השיקום והפיתוח הירדני, ד"ר סובחי אמין עמר.

התזכיר, שפורסם כאן היום בעתון „אל דסטור", קורא לממשלה להתערב מיד כדי לשים קץ למה שהוא כינה פיטורים המוניים של עובדי הסוכנות.

נעצרו חוטפי מנהל „פיאט" בארגנטינה

החטוף עדיין לא נמצא

בואנוס איירס, 3 (ע"ר, יופ"ע). שלטונות ארגנטינה עצרו את החוטפים של מנהל מפעלי „פיאט" בארגנטינה, אוברדאן סאלוסטרו. החטוף עצמו עדיין לא נמצא.

נשיא ארגנטינה, מר אלחאנדרו לאנוסה, מסר אמש לכתבים, כי נעצרו חמשה חשודים בחטיפה, בהם שתי נשים הרות.

סאלוסטרו 56, מנהל כללי של שלוחת „פיאט" בארגנטינה, שבה עובדים 15 אלף איש, נחטף ב־21 במארס על־ידי שבעה מחברי „הצבא המהפכני העממי הטרוצקיסטי", בעת שהוסע לעבודתו.

נהגו נורה ונפצע.

החוטפים העבירו שבעה תנאים תמורת שחרור של סאלוסטרו, חמישה תנאים נידחו על־ידי החברה ושנים על־ידי ממשלת ארגנטינה.

צה"ל מתכונן

(סוף מעמוד 1)

שלום אינו קרוב ולא יבוא ביום בהיר והוא לא ייוצר כתוצאה של חתימה על נייר אחד, אלא הוא הליך ממושך שבו יתרגלו עמי המזרח־התיכון לחיות זה עם זה. זהו ההליך שאנחנו חייבים לצפות בו, לא רק בהתעצמות הצבאית אלא אם נצליח לקלוט עליה, למזג גלויות ולבנות משק שיוכל לעמוד בהוצאות הכרוכות בקיום כוח צבאי שלידו חברה ללא מקופחים. היכולת לעכל באתגרים הצפויים לנו בשנים הקרובות.

„בטיפה זו", אמר „היא לא רק אתגר לשלושה מיליון היהודים היושבים בארץ אלא לעם היהודי כולו. נעמוד בו אם כל העם היהודי יהנייה ויתן את ידו לעליה ולקליטה. ואם זה יהיה אתגרו של כל העם היהודי נעמוד בו ונזכה בשלום".

„ישראל השנייה"

ראש מועצת חצור הגלילית מר שמואל דנ"ע, שבפייהו מתארח לראשונה כאן מאז הקמתה, כנס ביד לאוכל, אמר כי חצור היא ההפך מאחוד הדימונה. „היהודים שבה הם ישראל השנייה". הוא קרא לשר הדבר לתושבי חצור ולפנות אליה עליה וכן להקים מפעלי תירות במקום. הוא הביע את התנגדותו להקמת מפלגה של יוצאי מארוקו כיוון ש„הכפלגתיות מפלגת את העדה".

בר הנינו הדיע כי בקבלת הפנים נוכחים מר אורט ורעייתו, מארצות הברית, שתרמו שלושה מבני לימודים לירוחם, להקמת מבני בית הספר המקיף בחצור.

מר סאול בן־שמעון הודיע על כי ברית יוצאי צפון אפריקה, שהוא עומד בראשה, הבטיח מילגה לכל בן העיירה חצור שירצה להמשיך בלימודים בכל אוניברסיטה שהיא.

באי הכנס ביקרו בשעת הבוקר באזור העינבים והיו אורחים של הכותב דבורה. מר ויקטור פרץ הסביר לאורחים מיבנה המשק וניהולו. האורחים ביקרו גם במקום הדרוכליו המשמש כחדר הרביה לדוגמה.

היום בחירות מוקדמות בוויסקונסין

מחריף המאבק בין האמפרי, מקגוברן ומאסקי

מילווקי, 3 (ע"ר). הבוחרים של מדינת ויסקונסין שבמערב־התיכון של ארה"ב, יצביעו ביום ג' (היום) בבחירות מוקדמות אשר כפי הנראה יצמצמו את מספרם של האישים הדמוקרטיים המועמדים למינוי מטעם מפלגתם כמועמדים לנשיאות.

משקיפים סבורים, כי בבחירות אלה יתנהל מאבק שקול על ידי שלושה סנאטורים יריבים — סגן הנשיא לשעבר יוברט האמפרי, ג'ורג' מקגוברן מדרום דאקוטה, ואדמונד מאסקי ממיין.

הסנאטור מאסקי נחשב לבעל הסיכויים הגדולים ביותר לזכות במינוי הדמוקרטי, לפני שהחלו הבחירות המוקדמות. הבחירות בוויסקונסין הן הרביעיות מתוך סידרה של 23.

הוא עדיין נהנה מתמיכה חזקה מבחינה כל־ארצית, אולם תדמיתו נפגעה על־ידי תבוסה המורת בפלורידה ונצחון בלתי משכנע בניו־המפשייר.

ייתכן, כי הסנאטור האמפרי או הסנאטור מקגוברן יצליחו מחר לדחוק אותו מן המקום הראשון במירוץ הדמוקרטי.

סקר דעת הקהל שנערך בימים אלה קבע, כי ראש עיריית ניו־יורק, מר ג'ון לינדזי, יזכה כנראה רק בשני אחוזים מהקולות.

מועמד אחר, שגם לו מנבאים תוצאות מאכזבות, הוא הסנאטור לשעבר יוג'ין מקארתי.

בצד הרפובליקאי, תמיד זכה הנשיא ניכסון בתוצאות טובות במדינה ויסקונסין. לכן סבורים המשקיפים, כי הוא יזכה ברוב הקולות הרפובליקאים.

האמפרי קורא להכרה בירושלים כבירת ישראל

סנאטור האמפרי, קרא אמש לממשלת ארה"ב להכיר בירושלים כבירת ישראל ולהבטיח תמיכה כלכלית וצבאית בישראל גם להבא.

בנאום בחירות שנשא במרכז הקהילתי היהודי במילווקי, לקראת הבחירות המוקדמות שייערכו ביום ג' (היום) אמר: „טעינו בכך שלא הכרנו בירושלים כבירת ישראל בשנת 1948. טעינו בכך שלא זעקנו כאשר כוחות ירדניים כבשו את מזרחית של עיר הקודש באותה שנה.

„טעינו בכך ששמרנו על השתיקה, בעת שהרובע היהודי העתיק, בן מאות בשנים, הפך לעיי חורבות, ומקומות פולחן, שיש בהן משמעות עמוקה לנוצרים וליהודים גם יחד חוללו.

„אנו מוסיפים על מעשי העוול הללו כיום, בהתעלמנו מאיחודה מחדש של ירושלים ומן הצורה ההומנית שבה מתנהלים ענייני העיר תחת השלטון הישראלי" — הוסיף הסינטור.

להלן אמר כי יש להבטיח סיוע כלכלי וצבאי לישראל „כדי שישראל תהיה מסוגלת לקיים את כושר ההגנה שלה ולשמור על איזון הכוחות במזרח התיכון".

נציגי המחבלים נפגשו עם סיהנוק בפקינג

הונג קונג, 3 (ע"צ) הנסיך נורודום סיהנוק, שליטה המודח של קאמבודיה, נפגש היום בפאקינג עם אבו ג'יהאד, חבר הנהלת הארגון לשחרור פלשתין, ו„שוחח עמו באווירה לבבית" — מסרה סוכנות הידיעות הסינית.

בשיחה השתתפו גם ראש נציגות האירגון בפאקינג, איבראהים חמוד, ושגריר קאמבודיה בסין העממית.

שיחות על הקשרים בין מצרים ומזרח גרמניה

קהיר, 3 (ע"צ). מזכיר הליגה הערבית, עבדל חאלק חסונה, נפגש היום בקהיר עם שגריר מזרח־גרמניה כדי לדון אתו בקשרים שבין מזרח גרמניה למצרים — מסר היומון המצרי „אל אהראם".

חסונה נפגש עם משלחת של המפלגה הסוציאליסטית המערב גרמנית, לדיון במצב הכללי בעולם הערבי ובקשרים בין ארצות ערב למערב גרמניה.

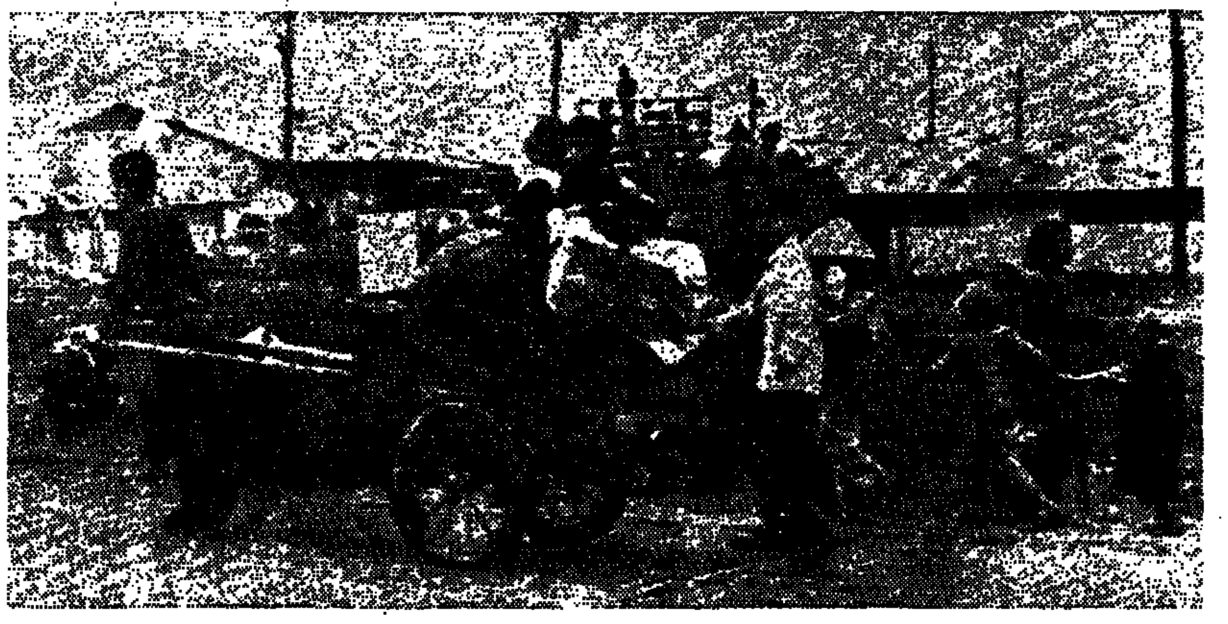

כפריים דרום־וייטנאמים נוטשים — עם בני משפחותיהם ומטלטליהם הדלים — את מחוז קוואנג־טרי, שבצפונה של דרום־וייטנאם, שם נטושים קרבות כבדים בין הקומוניסטים לצבא סייגון. (צילום רדיו של א.פ.)

דיון־צמרת בפולין בבקשתו של טרפר

מקווים שלאשתו תותר נסיעה לקופנהאגן ב־7 או ב־9 לח.ז.

מאת אליהו זהבי, סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן, 3 (מיוחד ל„הארץ") לליאופולד טראפר (דומב — מי שהיה ראש „התזמורת האדומה") נמסר באורח פרטי כי בקשתו לקבל רשות הגירה מפולין נמצאת עתה בדיון בצמרת השלטון.

מסיבה זו נדחתה מתן התשובה הרשמית. בהתאם לחוקה הפולנית היה יום ב' היום האחרון שבו חייבים היו השלטונות להשיב לטראפר על בקשתו אשר הוגשה ב־5.2.72 (יש להשיב תוך 60 יום מהגשת הבקשה).

גם בנסיעת אשתו של טראפר, ליזבה, חל עיכוב. גב' טראפר עמדה לנסוע ב־2 באפריל לקופנהאגן או לפאריס, אך היא עדיין לא עזבה את וארשה.

מקווים כי תגיע ב־7 באפריל או ב־9 בו לדנמארק, למורת הפיטובים.

שוב גוברת התסיסה במצרים

(סוף מעמוד 1)

סידקי, לאחר מינויו לתפקיד ראש ממשלה.

סאדאת דוחה נאומו

„אל־אהראם" מסר אתמול כי סאדאת שוב דוחה את נאומו המדיני החשוב שעמד לשאתו השבוע במושב מיוחד של מועצת העם המצרית. זו הדחייה השלישית של הנאום החשוב, שהמוזמנים המצריים ציפו לשמוע לפי הבטחת סאדאת עצמו מיד אחרי שובו מביקורו האחרון במוסקבה בתחילת השנה.

„אל־אהראם" מסר, כי סאדאת ישא את נאומו ב־15 לחודש זה, שבו ימסור על המגעים האחרונים בין קהיר לוואשינגטון ועל דחיית תכנית המלך חוסיין. בינתיים הריץ סאדאת איגרות דחופות לשני עמיתיו בפדרציה המשולשת אסד וקדאפי. עתוני קהיר מסרו, כי האיגרות נוגעות בהתפתחויות האחרונות באיזור.

שיחות עם צ'אושסקו

סאדאת ניהל אתמול שיחה בארבע עיניים עם נשיא רומניה ניקולא צ'אושסקו בהיפתח הדיונים הרשמיים בין שני הצדדים. רדיו קהיר מסר, כי [illegible] לאורחו הרומני את השתלשלות המאורעות באיזור מאז מלחמת ששת הימים. צ'אושסקו הביע באותה שיחה את רצונו להעמיק את היחסים בין רומניה למצרים. שני הנשיאים ישובו וייפגשו מחר, לקראת סיום ביקורה של המשלחת הרומנית במצרים.

„אל־גמהוריה" הקהירי כתב אתמול כי צ'אושסקו עומד להיפגש מחר עם יאסר ערפאת המגיע לקהיר לקראת כינוס ועידת המחבלים. העתון מוסר כי נשיא רומניה הזמין את ערפאת לבקר בבוקראשט.

בנאומו בסעודה חגיגית שנערכה שלשום לכבוד נשיא רומניה אמר סאדאת, כי עמי ערב לא ישבו בחיבוק ידיים בעוד „שכוחות אימפריאליסטיים וציוניים חותרים ליצירת עובדות מוגמרות בזו אחר זו בארצות ערביות".

סאדאת האשים את ארה"ב בתמיכה בתוקפנות הישראלית ואמר כי „לא נסכים שיושג שלום על חשבוננו ועל חשבון העם הפלשתיני". צ'אושסקו אמר בדברי תשובתו, כי רומניה עמדה מאז ומתמיד על ה־

נשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו (מימין) ונשיא מצרים אנואר סאדאת, בנמל התעופה של קהיר בהגיע נשיא רומניה לביקור במצרים. (צילום רדיו של א.פ.)

[illegible] הדגישה שישראל תיסוג משטחים ערביים כבושים [illegible] לבעיית העם הפלשתיני.

כן אמר „אנו מתנגדים לשימוש בכוח ביחסים בינלאומיים ולשימוש בכוח לשם שליטה בארצותיהם של אחרים. יש לכבד את הזכויות של כל מדינה [illegible]".

מקהיר נמסר אתמול, כי שגריר בריה"מ ולדימיר וינוגרדוב חזר אור ליום אתמול לקהיר לאחר ביקור במוסקבה.

מינטוף החל בסיבוב שני של שיחות עם צ'ו אן לאי

„נפתח כלכלת מלטה — שלא תהיה תלוייה עוד בקיום בסיסים זרים"

פאקינג, 3 (ע"ר וע"צ). ראש ממשלת מאלטה, מר דום מינטוף, ניהל היום סבוב שיחות שני עם פקידים סיניים בכירים, בנסיון להשיג את תמיכת פאקינג בארצו.

סבורים, כי מינטוף, שהגיע אתמול לפאקינג ישהה בה ארבעה או חמישה ימים. מקורות סיניים אמרו, כי הביקור יוקדש בעיקרו לשיחות עם ראש הממשלה צ'ו אן לאי, אשר החלו שעתיים לאחר בואו.

בדברו בסעודה אותה ערך אמש צ'ו לכבודו, הבהיר המנהיג המאלטזי כי הוא מבקש סיוע סיני לארצו, אותה תיאר כ„עומדת על סף פשיטת רגל".

באומו גם אישר מחדש ראש ממשלת מאלטה את כוונתו לבטל את ההסכם הצבאי שנחתם עם בריטניה, אולם הוא אמר כי מאלטה תפעל בשבע השנים הקרובות לחיזוק כלכלתה, כדי שלא תהיה עוד תלויה בהכנסות מבסיס צבאי זר על אדמתה.

עצמות אדולף שטאנד יועברו לישראל

וינה, 3 (א.פ.א. — עתי"ם). ראש הקהילה היהודית בווינה ושלטונות אוסטריה נתנו בימים אלה הסכמתם להעברתם לישראל של עצמות ד"ר אדולף שטאנד ז"ל.

ד"ר שטאנד היה מגדולי התנועה הציונית בגליציה ומראשי הלוחמים לזכויותיהם הלאומיות של היהודים בשטח זה ובמונרכיה האוסטרו־הונגרית כולה לפני מלחמת העולם הראשונה.

הזכות להעברת הארון באה כתוצאה ממאמץ ציבורי שבו נטלו חלק בין השאר חה"כ גדעון האוזנר, מר מנדל זינגר, פרופ' אריה טרטקובר, פרופ' דב סדן, הדובר אנשל רייס וח"כ ד"ר אליה מלך רימלט.

עצמות אדולף שטאנד ז"ל יוטמנו בעוד כמה שבועות בבית העלמין בנחלת יצחק בגבעתיים.

מוסקבה, 3 (ע"צ). בריה"מ שיגרה היום לחלל לוויין בלתי מאוייש קוסמוס 483 — מסרה סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס".

ג'ידה, 3 (ע"ר). אדמיראל בין, מפקד הכוחות הימיים האמריקאים במזרח התיכון, וכמה קציני המטה שלו עורכים עתה ביקור ידידותי בנמל הסעודי ג'ידה — מסרה היום סוכנות הידיעות הסעודית.

אלמוגי — שר המסתפק במה שיש לו

אמש בטלוויזיה
מאת יהודה קסטן

שר העבודה מר יוסף אלמוגי היה לחביבם של מפיקי „מוקד". זו הפעם השלישית תוך תקופה לא ארוכה יחסית שהוא אורח התכנית. הוא שיפר את הופעתו בטלוויזיה כמצרפה מאיש למוד נסיון. יחסו לשאלות רציני והוא אינו מאבד משלוותו גם נוכח שאלות המבקשות להביכו. מר אלמוגי פונה בשטף כאשר הוא נשאל בתחומים שהוא אחראי להם; קצת מהסס כאשר מנסים לסחוף אותו אל מחוץ לתחומו ומשיב בפסקנות „איני עונה על זה" כאשר הוא נדחף לעבר שדה מוקשים. הוא מדבר בבטחה כראש מיניסטריון; בזהירות כאיש מפלגה ובזהירות מופלגת כחבר בממשלה שעיקר מעייניה בעינייני חוץ ובטחון.

המראיינים — שמעון סמלר (מבזה), דן פתיר וראול טייטלבאום — הניחו לאלמוגי לשחות במים שהוא מורגל אליהם עד סוף מעלת התכנית. על הסף שאלוהו בנושאים שהבורקות טוענת שבהם מרבים שרים לדבר, לצורך וגם לא לצורך. אלמוגי, המודה שאין איזון בין הטיפול בממשלה בבעיות חוץ ובטחון לבין הטיפול בבעיות פנים, הסתייג ישירות ובעקיפין משאלות בעינייני חוץ. אפשר להבין אותו. אם יאמר מה דעתו על תכניות אלון ודיין, יפרש אילו שטחים ראוי להחזיר ויתחייב בנדיבות התחייבויות והצהרותיות, יסתבך בכך שיאמרו עליו שהנה גם הוא אינו מסתפק במה שיש לו. כך גם יקשיח את גמישותו הפוליטית. למה לו?

מר אלמוגי מצדד בשינוי מבנה משרדי הממשלה. הוא בעד מיניסטריון לבינוי שיאחד תפקידים המפוזרים עתה במשרדים אחדים. עם קיום החקיקה הסוציאלית שמשרדו יוזם, הוא בעד הקמת מיניסטריון לרווחה סוציאלית. את בעיית המחסור בעובדי כפיים במשק אינו מציע לפתור בייבוא פועלים מחו"ל אלא במיכון ובהסבה מקצועית. ההסבה אינה מיועדת אך לעולים אלא בעתיד גם לישראלים. יהיה תכורה בזה משום שכבר יש אבטלה בקרב יוצאי אוניברסיטאות בתחומים שונים של מדעי החברה והרוח. תחזיות של מחסור צפוי בכוח אדם שמפרסם משרד העבודה אינן מספיקות לכוון את החינוך הגבוה. אלמוגי גם נשמר שלא ייחשד בנסיון להתערב בחופש האקדמי. דיבורים כאלה מפי שר נשמעים מיושנים. תחזית רצופה ובלתי תלויה של הצרכים בכוח אדם חסרה לסטודנטים ולמוסדות הגבוהים. חסרונה מזיק.

אלמוגי מודע לבעיות פנים ובכך יש לו יחוד ביחס לעמיתיו הבכירים בממשלה. עדיין יש בו ניצנים של להט לנסח דברים בסגנון דקלרטיבי הצורם את עור התוף של הישראלי המודרני.

הצי הסובייטי מכשיר לפעולה שני נמלים בבאנגלה־דש

דאקה, 3 (אי. פי.). הצי הסובייטי נטל על עצמו את הכשרתם לפעולה של שני הנמלים הגדולים של באנגלה־דש צ'יטאגונג וצ'אלנה, שנפגעו במלחמה. השבוע הגיעה הראשונה מבין 20 אניות של הצי הסובייטי שיעסקו במלאכה זו.

שאר האניות העושות את דרכן מולאדיווסטוק יגיעו עד אמצע החודש, ועבודות הכשרת הנמלים ותיקונם יימשכו כמה חודשים. בין האניות גוררות, שולות מוקשים ואניות־אם לצוללים. בשני הנמלים יש 12 אניות טבועות ומאות מוקשים שנותרו שם מזמן המלחמה.

שר החוץ ההודי במוסקבה — לשיחות

מוסקבה, 3 (ע"ר). שר־החוץ ההודי, מר סוארן סינג, הגיע היום למוסקבה לשיחות עם עמיתו הסובייטי אנדרי גרומיקו. משקיפים אומרים, כי יש לצפות לכך שהרוסים יפעילו לחץ על הודו בענין יישוב הסיכסוך עם פקיסטאן.

שר החוץ ההודי הגיע למוסקבה פחות משלושה שבועות לאחר שיחות שניהל בבירה הסובייטית נשיא פקיסטאן זולפיקאר עלי בהוטו, עם ראש ממשלת בריה"מ אלכסיי קוסיגין.

נהרג טייס־ניסוי סובייטי

מוסקבה, 3 (ע"צ). טייס־ניסוי סובייטי, ויטאלי זוקוב, 31, שהשתתף בניסויים של מטוס מדגם חדש בעל מהירות העולה פי שלושה על מהירות הקול — נהרג.

מנהיג דרום־סודאן מתנגד לפדרציה עם ארצות ערב

חארטום, 3 (ע"צ). ג'וזף לאגו, אשר אישר את ההסכם על דרום סודאן בשם נציגי הדרום, באדיס אבבה, הבהיר כי הוא וידידיו אינם רוצים שסודאן תיגרר להתקשרות עם הפדרציה של הרפובליקות הערביות (מצרים, לוב וסוריה) וכי הם „יפעלו למען שלימות ריבונותה ואחדותה של סודאן".

מר לאגו השמיע דברים אלה אתמול במסיבת עתונאים, שבה הכריז כי תומכיו מאמינים בסוציאליזם. „אנו נבנה את האיחוד הסוציאליסטי בדרום, כדי לשתף פעולה עם התנועה הסוציאליסטית במדינה".

על השאלה מדוע הוא נמצא בחארטום, הוא השיב כי רצונו להפגין את רצינות ההסכמים ולהוכיח לתומכיו בחו"ל כי אין להם מה לחשוש בבואם לחארטום.

מר לאגו עומד לצאת מחר לסיור של שבועיים באדיס אבבה, בקאמפאלה ובניירובי, כדי להיפגש עם תומכיו.

יותר מ־5 מיליון חוסנו נגד אבעבועות ביוגוסלוויה

22 מתו עד כה * החיסון — בעזרת רופאים מארה"ב

בלגראד, 3 (יופ"ע). יותר מחמישה מיליון יוגוסלאווים, שהם כרבע מאוכלוסית המדינה, חוסנו נגד אבעבועות שחורות במאמץ להדביר את המגיפה, שגרמה עד כה למותם של 22 תושבים — אמרו היום שלטונות הבריאות.

הם הוסיפו, כי צומצמה הסכנה לגל חדש של המגיפה. שוטרים במחסומי דרכים שהוקמו בעורקי התחבורה העיקריים המובילים לבלגראד, עיכבו את כל הנוסעים שלא היו בידיהם תעודות חיסון תקיפות.

יחידות רפואיות ניידות, שנעזרו ברופאים אמריקאים מצוידים בכלי־שירי חיסון המסוגלים להזריק תרכיב לאלף איש בדקה, סיירו בעיירות ובכפרים ברחבי המדינה. מרכזי חיסון זמניים, שהוקמו בבתי הולים, בבירפאות ובבתי חרושת, פעלו יומם ולילה.

שלטונות הבריאות מסרו, כי עד כה חלו 127 אנשים באבעבועות. מאות נוספים הושמו בהסגר.

ד"ר מילאן סאסיק, מנהל בית חולים זמני שהוקם בבית מלון במרכז בלגראד, אמר שכל 25 החולים הנתונים לטיפולו, מתאוששים יפה.

על אף פרוץ המגיפה הראשונה ביוגוסלביה מזה 40 שנה, חזרו אלפי פועלים יוגוסלאוויים מאוסטריה וממערב גרמניה לארצם לחופשת הפסחא.

26 מקרי אבעבועות במזרח סוריה

דמשק, 3 (יופ"ע). מספר האנשים שחלו באבעבועות באיזור המזרחי של סוריה עלה ל־26 — על כך מסר היום מיניסטריון הבריאות הסורי.

בהודעת המיניסטריון צויין, כי עד כה לא היו מקרי מוות כתוצאה מפרוץ המגיפה. על מקרי המחלה נמסר מחבל דיר־אלזור, הגובל עם הגבול העיראקי. עוד נאמר בהודעה כי הוטל איסור על הגישה לכפרים באיזור. ברחבי סוריה מבצעים עתה מבצע של חיסון נגד אבעבועות.

מיכלית נפט הגדולה בעולם: 477 אלף טונות

קורה, יפאן, 3 (ע"ר). היום החל בבנייתה של מיכלית הנפט הגדולה שבעולם, „גלובטיק טוקיו", בעלת 477 אלף הטונות.

המיכלית נבנית במחיר של כ־19 מיליון לישי"ט בשביל החברה הבריטית גלובטיק טנקרס, במספנה יפאנית בנמל זה שבמערב יפאן.

האניה תושק באוקטובר השנה ועבודות הגמר יושלמו עד לפברואר 1973.

אורך המיכלית יהיה 379 מטרים, רוחבה 62 מטרים, גובהה 36 מטרים.

עוד 11 מתו בהודו משתיית כוהל מפוגל

ניו־דלהי, 3 (יופ"ע). 11 אנשים נוספים מתו היום משתיית משקה חריף מיוצר מכוהל מפוגל, ובכך עלה ל־46 מספר האנשים שמתו מסיבה זו בשלושת הימים האחרונים — מסרה המשטרה.

הדובר ציין, כי 70 אנשים נוספים עדיין מקבלים טיפול בבתי חולים, וכי מצבם של אחדים מהם חמור.

המשטרה עצרה חמישה אנשים באשמת גרימת מוות מתוך רשלנות, מפני שמכרו משקאות חריפים מתוצרת בית.

שלושה דיפלומטים סובייטיים מואשמים בריגול על ידי עתוני דנמרק

קופנהאגן, 3 (ע"צ). מיכאיל קירילוביץ' מאקארוב, נספח בשגרירות בריה"מ בקופנהאגן ושני דיפלומטים סובייטיים אחרים עסקו בריגול — מסר היום העתון הרדיקלי הבלתי תלוי „פוליטיקן".

העתון מציין, כי מאקארוב הציע לציר דני שהוא יממן את פירסום חומר עוין לשוק המשותף. נוסף לכך ביקש להשיג את הצופן הסודי של שגרירות תאילנד באמצעות דיפלומט של ארץ זו.

הוכתר חתן התנ"ך לנוער

(ע). אבנר מצרפי, בן 16 מבני ברק, תלמיד ישיבת נחלת־יצחק במושב גולים, הוכתר אמש בתואר חתן התנ"ך לנוער, בחידון שנערך בראשון־לציון.

כסגן ראשון הוכתר עזרא קראוני, בן 18, תלמיד ישיבת הדרום ברחובות, וכסגנית שניה אילנה ביטון, בת 16 וחצי, ממושב שוקדה, תלמידת קריית החינוך עזתה.

בחידון נכח קהל רב ובתוכו קבוצת של ידידי 14 הנבחנים שליוו כל תשובה נכונה במחיאות כפיים סוערות.

דאכאו, גרמניה המערבית, 3 (ע"ר) גנראל פרנץ האלדר, מי שהיה ראש המטה הכללי של צבאות היטלר, שעה שהוכנו הפעולות בצרפת ובבריה"מ, וגם בשעת ביצועם, מת כאן בגיל 87. האלדר היה הרמטכ"ל של הצבא הגרמני מ־1938 עד 1942.

ניכסון מכנס יועציו

(סוף מעמוד 1)

מפציצים אמריקאים הוכנסו לפעולה

ארה"ב הפעילה עשרות מפציצים ענקיים ומפציצי יירוט נגד כוח צפון־וייטנאמי, המונה כ־40 אלף אנשי צבא, מתוך נסיון לבלום את התקדמותו של כוח זה. שעה שתנאי מזג האוויר השתפרו, המריאו מטוסי „בי 52" ומפציצי יירוט מנושאות מטוסים אמריקאיות במפרץ טונקין למשימות נגד הכוחות הצפון־וייטנאמיים, שהשתלטו כבר על הכתפית הצפונית של חבל קוואנג־טרי.

בינתיים טענו כוחות הוויאט־קונג כי הם חיסלו או לקחו בשבי 6,500 חיילים של האויב בתקופה החדשה ההתקפה נגד כוחות ממשלת סאיגון בחלק הצפוני של דרום־וייטנאם.

„מפציץ הופל"

צפון וייטנאם טענה היום כי באש נ"מ מהקרקע הופל מפציץ אמריקאי ענקי מדגם „בי. 52" מעל בסיס וין־לין. בשעות אחר הצהרים הפגיזו תותחי משחתות אמריקאיות טור של כ־50 טנקים של צבא האויב שנע דרומה.

ממשלת דרום־וייטנאם הטילה מהיום צנזורה על כל העתונים במדינה בדיווחים על הנעשה באזור הקרבות. דובר הממשלה הודיע כי מערכות העתונים יקבלו את החומר על הנעשה בזירת הקרבות מקצין המטה ללוחמה פסיכולוגית במיפקדה הדרום־ויאטנאמית.

קריאה לחזור לשיחות

בפאריס אמרו היום נציגי הוויאט־קונג בשיחות השלום, כי ארה"ב מפיצה ידיעות על פלישה של כוחות צפון־וייטנאמיים כתירוץ להסלמת המלחמה ולהגברת ההפצצות על צפון וויאטנאם. דובר משלחת הוויאט־קונג קרא לארה"ב לחזור לשיחות השלום המוחרמות על־ידי הנציגים האמריקאיים מאז 23 במארס.

הפרת הסכמי ג'נבה

ארה"ב האשימה היום את צפון וויאטנאם בהפרת הסכמי ג'נבה משנת 1954, וכן בהסכמים שבשתיקה משנת 1968 וזאת על־ידי פלישתה לדרום.

מימשל ניכסון הודיע כי הוא שומר לעצמו את הזכות לנקוט בכל הצעדים הצבאיים הדרושים, כדי להבטיח את בטחונם של הכוחות האמריקאיים שנותרו בדרום־וייטנאם.

קיסינג'ר — ל„ביקור הרגעה" בטוקיו

וואשינגטון, 3 (אי. פי.). יועצו של הנשיא ניכסון לענייני בטחון לאומי ד"ר הנרי קיסינג'ר עומד להגיע לביקור ביפאן באמצע החודש, כדי להרגיע את מנהיגיה מחששותיהם, בעקבות התהדקות היחסים בין ארה"ב לסין — כותב העתון „יו.אס. ניוז אנד וורלד ריפורט".

העתון כותב, כי בחוגים רחבים ביפאן יש חשש להידרדרות מעמדה של יפאן כמעצמה אסיאתית, בעקבות ביקור הנשיא בסין. ד"ר קיסינג'ר ידון עם שלטונות יפאן גם על ההרעה שחלה לאחרונה ביחסי הסחר והכלכלה בין שתי המדינות.

כוחות פורטוגל הדפו התקפה על סכר קאבורה־באסה במוזאמביק

לורנסו מארקס, מוזאמביק, 3 (יופ"ע). כוחות פורטוגל הדפו כיתת התקפה של פרטיזנים אפריקאיים, שהיתה מכוונת נגד הסכר ההידרו־חשמלי הענקי קאבורה־באסה, המוקם על הנהר זאמבזי — נאמר בהודעה של המיפקד העליון שפורסמה כאן היום.

לאחר שסכר זה יושלם הוא יהיה הגדול ביותר באפריקה. תנועות השחרור האפריקאיות התחייבו להשמיד את הסכר, בטענה כי אם תושלם המלאכה — יהיה לכובשים הפורטוגזים בסיס קבע באפריקה.

ההודעה מסכמת את פעולות הצבא הפורטוגזי ב־1971 ומציינת כי 528 מחנות ומקומות מסתור של האויב נהרסו: 791 כלי נשק כבדים וקלים נתפסו; 1041 פרטיזנים נהרגו או נפצעו קשה; 299 פרטיזנים נפלו בשבי או נכנעו. 20 מנהיגים של חזית השחרור במוזאמביק נפלו בשבי או נכנעו.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת
אמנו וסבתנו היקרה

אטי (בבי) הרנס

אלמנת קלמן ז"ל

ההלויה תצא היום, יום שלישי, כ' ניסן תשל"ב 4.4.72 בשעה 1.00 אחה"צ מבית החולים אסותא תל־אביב, רחוב ז'בוטינסקי 60.

המתאבלים:
בנותיה עליזה פורצקי ומשפחתה
ברוריה (טוצי) גולדמן ומשפחתה
אחותה רוזה
נכדיה, נינה ויתר בני המשפחה בארץ ובחו"ל

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של יקירנו

פנחס ב"ר יצחק ברונשטיין

הלויה תצא היום, יום שלישי כ' ניסן תשל"ב, 4.4.72, בשעה 12 בצהרים, מבית המנוח רחוב צ'רניחובסקי 43, תל־אביב, לבית העלמין בקרית שאול.

אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.

המתאבלים:
אשתו, אחיו והמשפחה

הננו מודיעים בצער רב על פטירתה בשיבה טובה של
אמנו וסבתנו היקרה

רחל לוי ז"ל

הלויה תצא היום, יום שלישי כ' ניסן תשל"ב (4.4.72) בשעה 12.00 בצהרים מבית הלויות העירוני רחוב דפנה 5 תל־אביב, לבית העלמין בקרית־שאול.

פנחס וצפורה לוי
שלמה וחנה לוי
בוקה וצבי מרון
מרים ואריה קוק
הנכדים והנינים

בצער וביגון אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

דוד זילברמן ז"ל

אשר נפטר ביום 3.4.72

לפי בקשת המנוח נתרמה הגופה לאוניברסיטה.

המשפחה

נא להמנע בהחלט מבקורי תנחומים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

שרה פפולה

(אלמנת אהרן ז"ל — בת הרב א. עזריאל זצ"ל)

ההלויה תצא היום, כ' בניסן (4.4.72) מבריה"ה זיו בירושלים בשעה 10.30.

המשפחה

למר מיכאל ברזלי

משתתפים באבלך הכבד

במות עליך אביך

עובדי המשרד
ירושלים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו

יונוש וש־ברזלי ז"ל

ההלויה יוצאת היום בשעה 10.45 מבית ההלויות בסנהדריה לבית העלמין בהר המנוחות.

משפחות: וש
ברזלי
גלרט
סטרימברג

هكذا من الأصل

שביתת המובילים בפיוניר נכנסת לשבוע שביעי

מאת סופר „הארץ" לענייני תחבורה

שביתת המובילים במפעלי פיוניר לבטון מוכן נמשכת שש שבועות בלי סיכוי לחיסול הסיכסוך שפרץ על רקע של נסיון המובילים, שהם בעלי משאיות פרטיים המועסקים על פי חוזה אישי, להתארגן כחברה ולכסס את הובלת הבטון על חוזה כולל.

הנהלת החברה מסרבת בתוקף להסכים לכל התארגנות של בעלי המשאיות, על אף נסיונות התיווך שנעשו מאז פרוץ השביתה. נציגי המובילים אף הציעו כי יחזרו לעבודה תוך השעיית שלושה נהגים עד לבירור התלונות נגדם, אך ההנהלה דחתה הצעה זו ותובעת הפסקת עבודתם של האחראים לשביתה.

בינתיים נודע כי השבתת הובלת הבטון ושיתוק המשאיות, הגורמים אובדן הכנסות, כבר החלו להשפיע על חלק מבעלי המשאיות. מפעל הבטון של החברה בקרית־מלאכי הופעל מחדש לאחר שכמה בעלי משאיות „נשברו" הסכימו לחזור לעבודה. אולם יתר בעלי המשאיות, משביתים את מפעלי הבטון בחולון, [illegible], הרצליה וחדרה, עדיין מסרבים לחזור ומפעלים אלה משותקים.

נמסר כי בעלי המשאיות של מפעל החברה בצפון הארץ ערכו אתמול שביתת הזדהות עם חבריהם בדרום.

(ע). עוד שניים מן הנהגים שנעצרו על־ידי משטרת אשקלון כחשודים בכך שהשתתפו בשבוע שעבר בהפגנה ובגרימת נזק לשתי משאיות ליד מפעל פיוניר בקרית מלאכי, שוחררו אתמול בערבות של 5000 לירות. נוסף לכך חויבו הנהגים לא להכנס למפעל ולא להפריע לאחרים [illegible] הם חמם הצבכי מחולון ויורם דקל מאשקלון.

נח"ל סיני יהיה לישוב אזרחי בחודש הבא

תוקם אנדרטה לזכר 10 חללי המסוק

מאת עמוס הדד
סופר „הארץ"

האחזות נח"ל סיני תיהפך לישוב אזרחי, שיאוכלס בגרעין ביתר. ההאחזות תולה למושב שיתופי החל מ־1 במאי השנה. בכך יגיע מספר המושבים השיתופיים בסיני לשלושה (דיקלה, שדות וסיני).

האחזות נח"ל סיני עלתה על הקרקע בנובמבר 1967. היא הוקמה על אדמות ששימשו את חוות לפיתוח החקלאות בסיני בתקופת השלטון המצרי. כיום מתקיימים בנח"ל סיני מגן ירק, ממטעים, מלול וממסגריה.

אנדרטה לזכר עשרה הקצינים והחיילים, שניספו במסוק צפונית לאל־עריש ביולי 1971, תוקם על גבעה בחוף הים של דיקלה.

מושב דיקלה הזמין תכנית לפיתוח חוף הים הכוללת מגרש חניה ל־150 כלי רכב ו־15 אוטובוסים וכל שרותי החוף האחרים. חוף דיקלה ייפתח לרחצה כבר בעונת הרחצה הקרובה.

יתנחלו בחמרה

(ע). טכס הכרזת הגרעין הראשון של חברי תנועת מכבי הצעיר בישראל, אשר יתנחל בחמרה שבבקעת הירדן, נערך אתמול בפיסגת הר מצדה בהשתתפות ח"כ מנחם בגין ויו"ר מכבי ישראל מנחם סבידור.

מר סבידור הודיע כי בשלבי תיכנון נמצאים גרעינים נוספים של תנועת מכבי הצעיר.

ועידת הסופרים קוראת לבדיקת בעיותיו החמריות ותנאי יצירתו של הסופר

(ע). הועידה הכללית של אגודת הסופרים ננעלה אמש בקבלת החלטות ובבחירת מוסדות האגודה.

בהחלטותיה הכריזה הועידה כי היא מקדמת בברכה את הסופרים העולים ומאחלת להם התערות מהירה בארץ ובתרבותה.

בהחלטה אחרת מטילה הועידה על הועד הנבחר לעשות למימוש הצעותיו של שר החינוך מר יגאל אלון, כדלקמן:

* הקמת ועדה משותפת לאגודת הסופרים ולמשרד החינוך לבדיקת בעיותיו החומריות של הסופר העברי ותנאי יצירתו.
* למנות ליד האוניברסיטאות סופרים אורחים לפרק זמן מסויים לפי הדוגמה המקובלת באנגליה ובארצות־הברית.

בהמשך החלטותיה תבעה הועידה מן הממשלה לזרז את ההליכים לאישור חוק זכויות יוצרים, כדי להסדיר את מכלול היחסים בין כותב ומחבר.

הועידה קראה לעיריות ירושלים וחיפה ליצור קרן לתרבות ואמנות כדוגמת הקרן של עירית תל־אביב. כן הטילה הועידה על הועד הנבחר לכנס כינוס מיוחד ליצירת תנאים להרחבת החברות באגודה.

לפני קבלת ההחלטות ובחירת המוסדות המשיכה הועידה בויכוח הכללי, אשר נסב על תנאי היצירה ותנאי היוצרים בישראל.

תוכחה

הסופר עוזיאל אוכמני השמיע דברי תוכחה כלפי מר גבריאל מוקד מן הקבוצה הצעירה, אשר יצא נגד „המימסד הציבורי". ביטוי זה, שחזר פעמים אחדות בדברי מר מוקד, הוגדר על־ידי הסופר אוכמני כ„יבוא תפל". לדבריו הוא עצמו חי בקיבוץ אשר הוקם כתולדה מן המימסד הציוני ואילו גבריאל מוקד מרצה באוניברסיטת באר־שבע שאף היא קמה על יסודות המימסד הזה.

מר מוקד אמר בין השאר, כי כיום המצב הוא כזה שסופרים אשר אינם אנשי מימסד מצויים במצב פרנסה דחוק.

כאן קרא הסופר חנוך ברטוב קריאת ביניים: „מי הם נתמכי המימסד?". מוקד השיב כי ברטוב עצמו, שהיה נספח תרבות בלונדון, חיים גורי, בעל טור קבוע ב„למרחב" ואחר כך ב„דבר", שייכים לנתמכי המימסד.

אחרי חילופי דברים חריפים חזר מר מוקד מדבריו האישיים נגד מר ברטוב אך החזיק בדעתו העקרונית. הוא הדגיש כי האגודה מוציאה מכללה את סופרי „דור המדינה" ויש לתקן מעוות זה. הוא הוסיף כי לדעתו אין האגודה צריכה לדון בתחום הרעיוני, מפני שאין הסכמה בין חוגי סופרים שונים. לדעה זו הסכים גם מר אוכמני.

הועד המרכזי

לועד המרכזי החדש של אגודת הסופרים נבחרו: עוזיאל אוכמני, הלל ברזל, ק.א. ברתיני, לדיסלב גרוסמן, משה דור, ישראל כהן, צבי לוז, אהרן מגד, שלמה ניצן, עזור רבין ובת־שבע שריף — כולם מתל־אביב, שמאי גולן, דן פגיס, שלום קרמר ודוד שחר מירושלים, וטוביה ריבנר וש. שלום מחיפה.

כנשיא האגודה ממשיך לכהן חיים הזז, אשר נבחר בעבר לכהונה זו לכל חייו.

(ראה ידיעה קודמת בעמ' 4 טור 3).

השר משה קול יצא לאוסטרליה

(ע). שר התיירות מר משה קול יצא אתמול עם רעייתו לאוסטרליה, שם יפתח את המגבית היהודית המאוחדת.

לשר קול נועדו פגישות עם שרים בקנברה וכן ישתתף בעצרות עם כל יום השואה ויום העצמאות.

בשיחה עם כתב עתי"ם בלוד, אמר השר, כי בקנברה ייפגש עם השר הממונה על התיירות באוסטרליה וכן עם השר הממונה על התעופה האזרחית. מר קול אמר, כי בעבר כבר נפגשו גורמים ישראלים עם השר הממונה על ענייני התעופה האזרחית בקשר להעברת קו חברת התעופה הלאומית של אוסטרליה קוואנטאס לאירופה דרך לוד.

„בשיחותי עם השר אברר שוב את האפשרות שקו חברת התעופה האוסטרלית יעבור דרך לוד, דבר שיתן תנופה לתיירות מאוסטרליה לישראל", אמר השר. הוא הוסיף, כי בשנה האחרונה חל גידול של 25 אחוז בתנועת התיירות מאוסטרליה וניו זילנד לישראל.

מר קול ישהה באוסטרליה כשלושה שבועות.

גלעד ויער לזכר מכבי קרקוב

(ע). בגילוי גלעד ובנטיעת יער במודיעין, לא הרחק מקברות המכבים, הועלה אתמול זכרו של מכבי קרקוב ומייסד האגודה־הספורטיבית שם, ד"ר הנריק לזר ז"ל.

כ־200 ותיקי התנועה התאספו במקום בשעות אחר הצהריים ושמעו דברים מפי מר חיים לבנון, אף הוא מיוצאי קרקוב ומוותיקי האגודה, ומפי נציג הקק"ל מר יעקב סגול.

נעצרו חשודים בגניבות בעמקים

(ע). משטרת נפת יזרעאל עצרה אתמול ארבעה צעירים בני 22—25 כחשודים ב־15 פריצות וגניבות־רכב שאירעו בתקופה האחרונה באזור העמקים.

שלושה מן העצורים הם מעפולה והרביעי ממגדל העמק. המשטרה מייחסת להם בין השאר גם את גניבת קופת הברזל ממזכירות מושב תענך לפני כשלושה חודשים. בקופה זו היו כ־6000 ל"י והיא נמצאה לאחר יומיים מפוצצת בחורשה ליד עפולה.

כן חשודים הארבעה בשורת הגניבות שארעה בלילה אחד בשש חנויות בעפולה, אשר מתוכן נגנבו תכשיטים ושעונים. סכום הגניבות במזומנים והתכשיטים נאמד בכ־18 אלף ל"י, מלבד רכוש אחר שנגנב.

הארבעה יובאו הבוקר לפני שופט שלום בנצרת להארכת מעצרם.

חשוד בגניבת 27 אלף ל"י

(ע). צעיר החשוד בגניבת 27 אלף ל"י מדירת מגורים במגדל העתיקה ביום ב' נעצר ל־15 יום בפקודת שופט השלום גלעד גלעדי.

לפני הוצאת פקודת המעצר התנהל דו־שיח בין החשוד בן ה־17 תושב השכונה לבין ב"כ המשטרה, לגבי 1,300 ל"י. בעוד שאיש המשטרה טען, שבשקית היו 27,300 ל"י אצל החשוד נמצאו רק 26,000 ל"י. קיים חשד שהספיק להוציא 1,300 ל"י מהסכום, טען החשוד שהיו בשקית רק 26 אלף והוא לא לקח מהסכום פרוטה.

* ביום רביעי בשעה 7.30 בערב, ייערך משחק בינלאומי בכדוריד בין נבחרת הטכניון מהעיר אנסחדה בהולנד, נגד נבחרת אוניברסיטת ת"א.

„דודנו של חוסיין עצור בביירות כחשוד בהברחה"

לונדון, 3 (עי"ר). שלושה מעתוני לונדון פירסמו היום ידיעות, כי דודנו של חוסיין מלך ירדן נתון במעצר־בית בביירות, בקשר לסחורות מוברחות שנתגלו בנמל התעופה היתרו של לונדון.

העתון „דיילי אקספרס"? — העתון „טאן" דיווח כי שריף נאזר רקאן, מנהל חברת התעופה הירדנית עליה צפוי להאשמות חמורות, בקשר למשלוחי זהב וסכים בשווי של 1,500,000 לישי"ט, שנמצאו במזוודה דיפלומטית בנמל התעופה.

אותו עתון לונדוני מסר, כי זקיף הופקד על ביתו של רקאן, והוא בצטוה להתפטר ממשרתו. כמה פקידים בכירים של חברת התעופה הירדנית פוטרו גם הם — הוסיף אותו עתון.

הידיעה על כ[illegible] כל דודן המלך הובאה לראשונה [illegible] בעתון הביירותי „אל [illegible]". אותו עתון כתב כי 300 ק"ג חשיש ו־17 ק"ג זהב נתפשו בנמל התעופה של לונדון ב־18 במארס. בעקבות הקירה, אשר בעקבותיה האשם שריף רקאן הודח — נאמר באותו עתון.

העתונים הלונדוניים „דיילי מירור" ו„דיילי אקספרס" הודיעו גם הם היום על המעצר.

100 אלף ליד הכותל

בשירה ובריקודים נהרו עולי הרגל לירושלים אל רחבת הכותל המערבי (צילום: יפפא)

(ע). הטכס המסורתי של עליה לרגל בפסח נפתח אתמול בבוקר עם התכנסותם של 40 אלף איש מכל הארץ לפני הכותל המערבי לברכת כהנים. בין הבאים נראה מפקד מחוז ירושלים, אל"מ דוד הגואל, שנפצע לפני כמה ימים בתאונת דרכים ובא לברך [illegible].

בשעות הצהרים החלו להגיע לתחנת הרכבת בירושלים מאות עולי רגל יוצאי גלויות שונות.

מתחנת הרכבת צעדו העולים לרגל לכותל המערבי דרך שער ציון, כשבראשם ספר תורה חדש.

בכותל הצטרפו העולים לאלפי המתפללים והרוקדים שכבר היו במקום ומספרם נאמד בכ־100 אלף.

נכבדי הרצועה ברכו את מפקד האיזור — לחג

(ע). יותר מ־500 מנכבדי הרצועה ביקרו אתמול במפקדת האזור של המימשל הצבאי בעזה כדי להביא את ברכתם לרגל חג הפסח למפקד האזור, תא"ל יצחק פונדק, ולמפקדי הנפות והמימשל.

בין המבקרים היו ראשי העיריות ובכללם ראש עירית עזה מר ראשד א־שאווא, ראש עירית חאן יונס מר אל־אסטל, ראש עירית רפיח מר א־קרשתה, חברי המועצה העירוניות, מוכתרים, אנשי דת, ראשי מוסדות, שייכים של שבטי הבדווים, ראשי משפחות ונכבדים.

[illegible] בור קל בחצר הפנימית של המטה ולאחר מכן עלו בקבוצות ללשכת המפקד, שקיבל אותם יחד עם סגנו, אל"מ יחיאל בן צבי, עוזרו אל"מ בני מישיב וקציני מטה בכירים.

בשעת קבלת הפנים התנהלו שיחות על בעיות האיזור.

קול מאות המבקרים נתקבל במי־[illegible]

* סיעת המערך בעירית רמת גן פנתה אתמול בתביעה אל ראש העיריה, ד"ר ישראל פלד, להפסיק מיד את כל הפעולות בשינוי המעמד של המרפאות העירוניות ולהעלות את הנושא לדיון דחוף במועצת העיריה. ראש הסיעה, המהנדס ישראל ברמיצי טוען כי הסמכות לקיים מוסדות לבריאות הציבור נתונה בידי מועצת העיריה ולכן אין רשות חוקית לראש העיריה או להנהלתה לבטל מוסד כזה כל עוד לא נתנה המועצה הסכמתה לכך.

שוחרר בערבות נהג מעורב בתאונה קטלנית

(ע). נהג סנדור שנחקר בעקבות תאונה שבה נהרגה הולכת־רגל, שוחרר אתמול בערבות של 5000 לירות בבית משפט השלום באשקלון.

הנהג הוא יצחק בנימין ממושב זכריה. התאונה שבה היה מעורב ארעה במוצאי שבת בכביש הדרום ובה נדרסה למוות רחל בלום, כאשר ניסתה לחצות את הכביש בין משמיע שלום וכפר אחים.

מעצר לחשוד בבעילת קטינה

(ע). חשד של בעילת קטינה ושידול לזנות הועלה אתמול נגד תושב אשדוד, עמוס ציון, בבית־משפט השלום באשקלון, שם הוצאה נגדו פקודת מעצר ל־10 ימים על ידי השופט מר גלעד גלעדי.

הצעיר חשוד בכך כי החזיק את הקטינה במשך שלושה ימים בדירה בניגוד לרצונה ובמשך הזמן הזה הביא למקום אנשים אחרים שבאו עמה במגע מיני, תמורת תשלום, אשר אותו שלשל לכיסו.

כן הוצאו פקודות מעצר ל־10 ימים נגד סלומון אל־עתיקה, אברהם אבו עבדון ויגאור קלוסי, שלדברי משטרת אשדוד נימנו עם הלקוחות של הצעירה.

ב"כ משטרת אשדוד טען שהמשטרה מחפשת אחרי חשודים נוספים בפרשה זו. כן סיפר סמל המשטרה, שהצעירה בת ה־16 יצאה מביתה ב־29.3.72 ונפגשה עם החשוד. הוא לקח אותה לדירה ברובע ד' ולדבריה החזיקה שם במשך שלושה ימים ובתקופה זו הביא גברים אחרים למקום ואילץ אותה לקיים עמם יחסים.

נענש על התפרעות בבית המשפט

(ע.) רב סמל בצה"ל שנמצא אשם בהתנהגות פרועה בבית המשפט, נדון אתמול על ידי שופט השלום באשקלון מר גלעד גלעדי לקנס של 250 ל"י ולחודש מאסר על תנאי לתקופה של שנתיים.

הנאשם הוא משה דנינו מקרית־מלאכי (37). בכתב־האישום נאמר, כי ב־27 במארס השנה קילל וגידף בין כתלי בית המשפט את עו"ד לידיה שוורץ, אשר שימשה תובעת בתיק אחר נגדו. התביעה טוענת כי לאחר שהורשע בדין על פי בקשתה התפרע בטענה שאינו אשם.

השופט עמד בגזר דינו על חומרת העבירה, דווקא בגלל היות הנאשם רב סמל בצה"ל החייב לשמש דוגמה בהתנהגותו, אולם בהתחשב בעובדה שהנאשם הודה באשמה, ביקש סליחה מהמתלוננת והביע חרטה על מעשיו, החליט השופט שלא לגזור עליו מאסר בפועל.

השופט הדגיש שאם הנאשם הרגיש שנעשה לו אי־צדק בהרשעתו יכול היה לערער על גזר הדין ולא לתקוף עובד ציבור בעת מילוי תפקידו.

12%
דיבידנד נטו. לשנת 1971.
חילקה „איתן" קרן נאמנות צמודה.

ערך התעודות גם הוא עולה כי מירב האמצעים של הקרן מושקע באיגרות חוב צמודות למדד.

ב„איתן" ההכנסה פטורה ממס. ל„איתן" הנהלה מנוסה וצוות מקצועי הדואג להשקעות טובות.

ב„איתן" אתה יכול לממש את השקעתך בכל עת. ב„איתן" תעודות ההשתתפות הן למוכ"ז.

המנהל: חברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ.

הנאמן:
בנק הפועלים בע"מ

שחם לבינסון איילון משה פרי

מדינת ישראל
משרד התחבורה
מינהל התעופה האזרחית

מכרז מס' משק/2/72

1. משרד התחבורה מזמין בזאת

הצעות להספקת שירותי קיוסק ומזנון קל

באולם הנוסעים שבבית הנתיבות, בשדה התעופה ירושלים (עטרות).

2. המעונינים יכולים לקבל את תנאי המכרז והחוזה שעל הזוכה במכרז יהיה לחתום עליו אצל מר י. בר־הלל במינהלת נמל התעופה לוד, בימים א, ג, ה, בשעות 09.00—12.00.

3. ההצעות בהתאם לנקוב בתנאי המכרז חייבות להגיע למינהל התעופה האזרחית (חדר מס' 5), בנמל התעופה לוד, עד 25.4.1972 שעה 12.00.

4. אין משרד התחבורה מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

עירית רחובות

מכרז מס' 9/72

עירית רחובות מודיעה בזה על קבלת הצעות מקבלנים להנחת קו תיעול במרכז העיר.

התכניות עם רשימת הכמויות, אפשר לקבל במשרדי המח' הטכנית, חדר מס' 46 תמורת תשלום של 50.— ל"י.

את ההצעה במעטפה סגורה, יש לשלוח בדואר רשום או למסור לידי מזכיר העיר, עד תאריך 14.4.72.

יש לצרף לכל הצעה ערבות בנקאית או אחרת שתאושר ע"י גזבר העיריה בגובה 5% מערך ההצעה.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

שמואל רכטמן
ראש עירית רחובות

יום ב' — י"ב בניסן תשל"ב
27 במרץ 1972

מכרז

בענין: פקודת החברות.

ובענין: זירהפרון חברה לשעשועים ציבוריים בע"מ (בפירוק)

מוצעת בזה למכירה / חכירה לתקופת זמן ארוכה, של הנכס הידוע בתור „בנין הזירהפרון" הנמצא ברחוב יצחק שדה, פינת רחוב גבורי ישראל, תל־אביב, לפי התיאור דלהלן.

את ההצעות יש להגיש למפרקי החברה הנ"ל היה ל. ד. קומיסר, עו"ד א. פינצוק, עו"ד, ת.ד. 21162, תל־אביב, לא יאוחר מיום 14.4.72 בצירוף המחאה בנקאית בגובה של 10% מההצעה.

המפרקים אינם מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא. המכירה כפופה לאישור בית המשפט.

תיאור הנכס: בנין המצוי על חלקות 1 ו־57 בגוש 7096 (פרט לחלקים שנמכרו והמצויים בבעלות אחרת). פרטים מלאים על הנכס אפשר לקבל אצל המפרקים.

ל. ד. קומיסר, עו"ד   א. פינצוק, עו"ד
מפרקים של
זירהפרון חברה לשעשועים ציבוריים בע"מ (בפירוק)

הסתדרות הצופים העבריים בישראל
המזכירות הארצית

מזמינה את חברי התנועה בגוריה ואוהדיה למועצת התנועה הל"ד ההתכנסות לדיון מיוחד

במסורת התנועה

המועצה תתקיים [illegible]
בעיירה יבנה

המועצה תפתח ביום חמישי כ"ב ניסן התשל"ב 6.4.72 בשעה 13.30 אחה"צ, ותנעל ביום ששי, כ"ג ניסן התשל"ב 7.4.72 בשעות הצהרים.

מסכה חגיגי במרכז העיירה, ייערך ביום הפתיחה בשעה 19.00.

בברכת הצופים
חזק ואמץ

مكبرة من الأصل

SANYO
מקלט הרדיו למכוניתך!!

הלהיט בכל מכונית!
טייפים ורדיו־טייפ המשוכללים ביותר
פאר התוצרת היפנית. הדגמה אצל המרכיבים המוסמכים.
שרות מעולה של פרידמן.
פרידמן
בינג־ניתאל

מחלוקת הקפיאה משא ומתן בין שר השיכון לעיריית חיפה

מאת סופר "הארץ" בחיפה

המשא ומתן בין עיריית חיפה לבין משרד השיכון בדבר העברת פעולות השיכון הסוציאלי (זוגות צעירים, כפונים ודיירי מצוקה) לי־ עירייה נכנס למבוי סתום בגלל חי־ לוקי דעות עם שר השיכון.

עד כה פעלה העירייה בתחומי השיכון הסוציאלי רק במסגרת מוג־ בלת כשותפות בחברת שקמונה לי־ שיקום משכנות עוני. העירייה מש־ תתפת בשליש מהשקעות החברה שהיקף פעולתה מגיע ל־6—7 מיל־ יון ל״י בשנה ואשר מתרכזת בפינוי אתרים מוגדרים ודאגה לדיור ושי־ כון של המפונים.

עד 30 מיליון ל״י

אם יורחבו פעולות העירייה, היא תקבל על עצמה לטפל בעניני שי־ כון נוספים, שהיו מוטלים עד כה על משרד השיכון, עשוי היקף ה־ פעולות להגיע ל־30 מיליון ל״י בשנה. העירייה טוענת שאין בכוחה לשאת בשליש של תקציב זה נוכח המצב הגרעוני בו היא שרויה. אנשי העירייה טוענים שעל הממשלה להגדיל את חלקה בהשקעות מאחר המדובר בתפקידים ממלכתיים שה־ עירייה נוטלת על עצמה ומגייסת לעניין את כל כוחותיה לרבות משרד מהנדס העיר. פגישה בענין זה עם שר השיכון לפני כחודש ימים לא הביאה לכל שינוי בעמדת משרדו.

תוכניות שיכון סוציאלי

בינתיים הכינה עיריית חיפה תכ־ ניות להרחבת פעולות השיכון הסוצ־ יאלי. בין השאר הוצא מכרז לבניה של 42 יחידות בשיכון זוגות צעי־ רים. כן נעשו תוכניות לבניה עבור כפונים וכן תוכניות לפעולה לפינוי דירות מצוקה בכל חלקי העיר ולא רק באתרים המוגדרים בהם מטפלת חברת שקמונה.

תיירת הותקפה ונשדדה

(ע.). תיירת כשבדיה הותקפה ו־ נשדדה על־ידי אלמוני שאיים עליה בסכין. התיירת (22) התלוננה במש־ טרה, כי שלשום בערב טיילה עם חברה אף הוא תייר משבדיה ב־ שפת ימה של גבעת עליה. לפתע הגיח לקראתם אלמוני וכשהוא אוחז בסכין בידו ביצע בתיירת מעשה מגונה. לאחר מכן שדד את תיקה שהכיל חפצים אישיים ונמלט בחסות החשיכה. המשטרה חוקרת.

אלון בועידת הסופרים:

ועדה תבדוק נושאים הקשורים בספרות עברית

(ע.). שר החינוך והתרבות מר יגאל אלון מסר אתמול בועידת ה־ סופרים בתל־אביב, כי ועדה משר־ דית לממשלה ולציבור תבדוק שלו־ שה נושאים הקשורים לספרות העב־ רית והיהודית.

הנושא הראשון הוא בדיקת האפ־ שרויות להוזלת הספר העברי, השני — בדיקת אמצעים נוספים לעידוד הקריאה ושלישי — בדיקת אמצעים לשיפור מצבו החומרי של הסופר.

השר אלון התייחס לדברים שאמרו הסופרים בויכוח הכללי.

על טענות כמה סופרים, כי הם נדחקים לקרן־זווית, שהם מבודדים בחברה הישראלית ומשוללים השר־ פעה פוליטית, הגיב השר אלון, ב־ אומרו, כי הדיבר מזכיר לו את פרשה הפרופסורים משגרי העצומות הפו־ ליטיות. לדבריו, אין לפרופסור ב־ אוניברסיטה סמכות גדולה יותר ב־ עניינים שאינו עוסק בהם, מאשר לכל אזרח במדינה וכך גם לסופר.

הסופר חנוך בר־טוב טען בויכוח, שהוא חוזה שחורות לקיומה של ספ־ רות עברית, "כי הכל נגדנו וה־ עולם הגדול מתוף אותנו". כן יצא מר בר־טוב נגד צלות לימוד הספ־ רות בבתי־ספר תיכוניים ובאוניבר־ סיטאות, האמר שאין מדרבנים את הנוער לקרוא ספרות טובה. דיברו גם הסופרים והמשוררים אמנה עמיר, עבר הדני, ספודמה ובת־שבע שריף.

המתורגנה התפלמסה עם מר בר־ טוב ואמרה כי אינה שותפה לפסי־ מיות שלו, כיוון שממהזם ומתפקי־ דם של היוצרים להיות בודדים.

הגיעו עולים רבים מברית־המועצות

(ע.). קבוצה גדולה של עולים מבריה״מ הגיעה ארצה אתמול ב־ בוקר. שני מטוסים נוספים, מלאים עולים, עמדו להגיע מוינה במשך היום. עובדי משרד הקליטה ציפו לבואם של מאות עולים מבריה״מ במשך היום, במבצע המיוחד להבאת האנשים לארץ, במשך החג.

מושבי העובד הציוני בעד התנחלות בשטחים

מזכירות ארגון המושבים של ה־ עובד הציוני, שדנה בבעיות ההת־ נחלויות בשטחים נוכח הויכוח המת־ נהל כעת בציבור הישראלי בנושא זה, חזרה ומחזקת את עמדת התנו־ עה, שלפיה יש לבצע פעולות התנח־ לות בשטחים ולהמשיך בהקמה ה־ אחוזות וישובי קבע באותם המקו־ מות, אשר חופפים את מדיניות ה־ ממשלה.

המזכירות מחזקת את ידיהם של המתיישבים בכל ההאחזויות וישובי הקבע החדשים ופונה למוסדות ה־ ממשלה, ההסתדרות הציונית והסתד־ רות העובדים לעשות הכל לחיזוקם וקידומם של ישובים אלה.

מזכירות מושבי העובד הציוני שו־ לחת ברכת עידוד לישוביה החדשים, לנחל־אטיב במרומי החרמון, לנאות הגולן ברמת־הגולן, למי־עמי בהרי מנשה ולדי־זהב במרחב שלמה, ול־ גרעיני הנוער הצה״ל של התנועה, אשר הצטרפו לישובים חדשים אלה מתוך שאיפה להקים נקודות חדשות, נמסר אתמול.

✶ בליל שביעי של פסח, ייערכו בתל־אביב התהלוכות המסור־ רתיות של שירת הים בשני מוקדים מרכזיים: על שפת הים פינת רח׳ אלנבי, בשעה 9.30 בערב; על שפת הירקון, ליד גשר בר־יהודה ב־10 בערב.

מפעלי תעשיה יוקמו ברמה

(לע״ב). יצוא מפעלי התעשיה ה־ קיבוצית יסתכם השנה ב־36 מיליון דולר ומחזורם הכולל יגיע השנה ל־ 750 מיליון ל״י. בשנה שעברה הס־ תכם יצואם ב־28 מיליון דולר ו־ מחזורם השנתי ב־600 מיליון ל״י — פרטים אלה נמסרו אתמול לשר ה־ מסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, בסיור שערך במספר מפעלי תעשיה בקיבוצים, כאורח איגוד התעשיה הקיבוצית.

במפעל "בקרה" בבגע נמסר לשר כי המפעל עומד בפני תכניות הר־ חבה נוספות בהשקעה של 1.7 מיל־ יון ל״י. כן מתכנן המפעל הקמת מפ־ על נוסף ברמת הגולן לייצור שס־ תומים וצילינדרים וצירים בהשקעה של מיליון ל״י. מחזור המפעל ה־ חדש יגיע לכ־1.5 מיליון ל״י ומח־ צית תוצרתו תופנה לייצוא.

שמואל סבה (מימין) ופלורם כהן (משמאל) עזבו שלשום את בית־החולים הדסה בירושלים — לאחר שהושתלו בהם כליות של אדם שנהרג בתאונת דרכים. בתמונה: המנתחים בחברת הרופא שביצע את הניתוח — ד״ר אריה דורסט.

15 צוללנים יתחקו בשארם א־שייך אחרי שרידי אניה עתיקה שטבעה

חברי המשלחת — חובבים ✶ בראשם גיורא רז — צוללן, ואבנר רבן — ארכיאולוג

מאת אבינעם חיימי,
סופר "הארץ"
לענייני ארכיאולוגיה

משלחת של כ־15 צוללים מ־ טעם האגודה למחקר ארכיאולוגי תת־ימי בישראל תפעל מן ה־6 עד ל־16 באפריל במימי שארם א־שייך כדי להתחקות אחרי שרי־ דיה של הספינה שטבעה שם.

בראש המשלחת יעמוד מר גיורא רז, כממונה על עניני צלילה ואדמי־ ניסטרציה, ומר אבנר רבן ישמש כארכיאולוג ראשי. חברי המשלחת הם מתנדבים.

המטרה: חשיפת הספינה

הספינה, שחשיפתה היא מטרת המשלחת, נמצאת במים עמוקים כ־ 30 מטר. העקבות המצביעים על קיו־ מה, נתגלו לפני כחצי שנה על־ידי צולל שווייצי שהקפיד מאד על ה־ כהירות, עד שאיתר את האגודה למח־ קר תת־מימי ומסר לה את המידע.

לפי מה שניתן לשער על פי הממצא עד כה, המדובר הוא בספי־ נת מטען שטבעה במאה ה־17 או ה־18, ואולי אף מוקדם יותר, אך על כל פנים לא מאוחר מן המאה ה־18.

הממצאים המעידים על קיומה הם כמות עצומה של כדים גדולים מאד, מפוזרים על פני שטח שגודלו לפי האומדן כ־20 על 30 מטר, והצו־ ללים מכנים אותם בהיתול "כדי עלי בבה". הבעיה היא ששטח זה הוא באזור של שונית, כך שיש לקבוע מה מן הממצא הוא כד ומה אלמו־ גים. המשלחת תצטרך להוציא דג־ מים ולנקותם מן הצמחיה הימית הדבקה בהם.

מה נותר?

עד לא ידוע אם נשאר משהו מגוף הספינה, אך מניחים שנותר ממנה, כרגיל במקרים כאלה, לפחות הקער. עם זאת אין ספק כבר עתה שטבעה כאן ספינה, מן הסתם ספינת משא של סחורות, כעדות הכמות העצומה של כדי התוסה שבשטח.

מקום הספינה המבוקשת הוא ב־ ראס אום סיד. קצה דרומית משם, במפרץ שארם עצמו, נתגלתה לפני כמה שנים ספינה טבועה אחרת בת אותו זמן בערך, שתוארה ב"הארץ" בגליון ראש־השנה האחרון.

את המשלחת מימנה החברה לחקר ימים ואגמים, החברה לחקירת ארץ־ ישראל ועתיקותיה, והחברה הממש־ לתית לתיירות.

מאסר לבדואים שריגלו

מסרו למצרים מידע רב וחשוב

בתי־משפט
משטרה

✶ (ע). 12 שנות מאסר ב־ פועל נגזרו אתמול על שני בדו־ אים מצפון סיני שנמצאו אשמים בריגול לטובת המודיעין המצרי. נאשם שלישי נידון ל־6 שנים ו־2 אחרים נידונו ל־5 שנים כל אחד — מזה שנתיים בפועל.

במהלך הדיון בבית המשפט ה־ צבאי בעזה, תיאר התובע, סגן אה־ רון לוי, בהרחבה, את שיטות ה־ פעולה של הנאשמים.

בשעת מלחמה קשה

בדברי הסיכום שלו, דרש להחמיר בדין, בפרט בהתחשב בעובדה ש־ הנאשמים פעלו בשעה שבין ישראל ומצרים התנהלה מלחמה עקובה מדם.

הסתבר שראש החוליה, מנסור עואד שריף דהר, (24), ששימש כמורה בצפון סיני, התגייס לשירות המודיעין המצרי בסוף 1969 ואומ־ אמנים בשיטות קשר ותשדורות, קי־ בל משדר, בהיותו בירדן, ובמשך קרוב לשנה, בעצם מלחמת ההתשה, הזרים שפע של ידיעות בעלות חשיבות בטחונית למודיעין המצרי.

התובע הוסיף שהנאשמים ניצלו היטב את הימצאותם בהבאי מדבר והצליחו להסתתר זמן ממושך. ב־ אוגוסט 1970 נתפס מנסור עם ה־ משדר. יחד עמו נתפס גם עאומיד עמר תלתגא, בן 47, ששירת את המודיעין המצרי עוד משנת 1967. שני אלה נידונו ל־12 שנות מאסר כל־אחד. סולימן עודה אל־ריש, בן 37, ששימש מורה־דרכים במדבר והועסק גם בהעברת מסתננים למצ־ רים וירדן, נידון ל־6 שנות מאסר.

אב בית־הדין, סרן יורם גלון, קיבל את דברי התובע לגבי חומרת העבירות, אולם בהתחשב בכך, ש־ הנאשמים הודו בכל האשמות ו־ שיתפו פעולה עם חוקריהם, לכן לא הוטלו על הנאשמים העונשים המירביים.

על הנאשמים לימדו סניגוריה עורכי־הדין מוחמד אבו ורדה ואחמד אבו ורדה מעזה.

נאשם בהתפרעות נשלח להסתכלות

(ע.) אדם שהתפרע במשרדי ה־ רבנות בחיפה, שם טען כי אין בידי הרבנים ידע מספיק כדי לערוך חתו־ נות, נשלח אתמול להסתכלות בהת־ אם לצו אישפוז שהוצא נגדו בבית משפט השלום בחיפה.

האיש, בן ה־26, למד הנדסה כי־ מית בטכניון. הוא התייצב לפני כ־ שבוע במשרדי המועצה הדתית ב־ חיפה, שם ניהל ויכוח קולני עם אחד הרבנים, לאחר שחזר שעשה בביקור בארץ כתייר מארה״ב עוכב בשדה התעופה בלוד, בטענה, כי הבטיח נשואין לאשה.

העלאות ומינויים בסגל הטכניון

מאת סופר "הארץ" בחיפה

על שורת ההעלאות והמינויים בסגל האקדמי של הטכניון נמסר אתמול מהנהלת המוסד: לדרגת פרופסור מלא נתמנו ד״ר מרדכי ליבדמן, הפקולטה לפיסיקה, ד״ר מרדכי רד־ בין, הפקולטה לכימיה, ד״ר זקי בויק, המחלקה להנדסת מזון וביו־ טכנולוגיה.

לדרגת פרופסור־חבר — ד״ר רפאל קליש, הפקולטה לפיסיקה, ד״ר אליהו ורשבסקי, הפקולטה להנדסה אוירונוטית.

לדרגת מרצה־בכיר — ד״ר אריה (לב) לוין, המחלקה להנדסת חמ־ רים, ד״ר ג׳רלד איינברג, הפקול־ טה להנדסת מכונות, ד״ר דן רום, ד״ר אברהם השבסקי וד״ר אורי קירש, מהפקולטה להנדסה אזרחית.

זכו בלוטו

בהגרלת לוטו 14/72 שהתקיימה אתמול הועלו המספרים: 03, 04, 12, 13, 18, 34, והמספר הנוסף 10.

✶ (ע.) רשות הגנים הלאו־ מיים הכינה תכנית לפארק לאומי על שטח של 2500 דונם בצפונית לקי־ בוץ פלמחים.

הגלולה
בקולנוע
מקסים
שבוע 3
בשעות 4.30—7.15—9.30
היום הצגה ב־10.00 בבוקר.

מועדון
אבו טור
רח׳ עין רוגל 5
ירושלים
טל. 38842 — 38668
בהנהלת
מורקו
תורג׳מן
גאה להציג החל מ־5.4.72 (מוצאי חג) את
צמד הדודאים
✶ אלקה רווה
✶ כוכבה הרדי
✶ להקת רקדני עם
במוסיק הול פולקלוריסטי ישראלי
ערב ערב 2 תוכניות, בשעה 8.45 וב־10.30.
בדבר הזמנות נא לפנות לטל. 3־825865 / 285202

בימת 3 ווחא מציגה
"מסע אל האור"
מאת: אריה חן, בימוי: ראובן אריה
משתתפים: רינה בריל (הבימה), אורה שרון (הקאמרי)
הערב 4.4 צוותא, 9.00 ● יום ו׳ 7.4 צוותא, חצות ●
יום ו׳ 14.4 באר־שבע, בית העם ב־9.30 ●
הזמנת הצגות: א. יריב טל. 755818, 227902.

משרד החינוך והתרבות
מרכז ההסברה
עיריית ירושלים
ברית יוצאי מרוקו
מזמינים את הצבור
לחגיגות המימונה
שתערכנה ביום חמישי, כ״ב ניסן תשל״ב, 6.4.72,
בין השעות 08.00—17.30.
בעמק המצלבה בירושלים
בתכנית:
✶ תכנית אמנותית עשירה
✶ פיקניק המוני
✶ תחרויות ופרסים
פרטים נוספים בתחנות "אגד" ובסניפי ברית יוצאי מרוקו ברחבי הארץ.

ענבל תיאטרון מחול
תכנית חדשה

ירושלים "האומה"	מוצאי החג 5.4 ב־8.30
מלון אכדיה	יום ה׳ 6.4 ב־8.30
משאבי שדה	יום ג׳ 11.4 אמנות לעם
ירושלים "האומה"	יום ד׳ 12.4 ב־8.30
תל־אביב "בית ארלוזורוב" (אהל)	יום ה׳ 13.4 ב־8.30

תיאטרוני ישראל
מחר
מוצאי־פסח 5.4
הבימה:
סטמפניו:
תל־אביב האולם הגדול
ב־7.00—9.30
הבית:
תל־אביב האולם הקטן
הקאמרי:
הסוחר מונציה:
תל־אביב
הפקודה:
תל־אביב נחמני
התיאטרון העירוני
חיפה:
חסך:
העוגן
המושבה שלנו:
חיפה

Merci
לאשה שאיננה מסכימה לפשרות באיכות
בדבונים · גמישונים · ארכונים · אקסטרונים
בסריגת מיקרומש מאריכת ימים

האנסמבל הקאמרי הישראלי
בנהלי אמנות: גארי ברתיני

לוח הופעות
מרץ
מנצח:
יואב תלמי
הסולנים:
אראלה תלמי — חליל
רוברט קנטי — כינור
רמי קוך — כינור
יצירות מאת:
היידן, קוואנץ, מנדלסון, מוצארט, באך
5.4.72 יהוד, אמנות לעם

במסגרת רשת הקונצרטים
8.4.72 בית יו
16.4.72 קרית שמ
20.4.72 קרית ביאליק

קונצרטים למנויים
מס׳ 5
מנצח:
ברונו קאמפאנלה
סולנית:
מרים פריד כנור
ויואלדי — קונצ׳רטו גרוסו מס. 10 ב־פה מאז׳ור
מוצארט — קונצ׳רטו לכינור מס. 5 ב־לה־מאז׳ור ק. 219
שנברג — אהה לנפוליאון
היידן — סימפוניה מס. 82 ב־דו מאז׳ור "הדוב"
24.4.72 רעשנן

תל־אביב "בית החייל"		
יום ג׳ 25.4	—	סדרה 1
יום ד׳ 26.4	—	סדרה 2
יום ה׳ 27.4	—	סדרה 3

28.4.72 גבעת חיים
29.4.72 ירושלים "בנייני האומה"
30.4.72 חיפה "שביט" — מיוחד

עיריית חיפה
חגיגות האביב - פסח תשל"ב
2 ערבי נעילה חגיגיים

מחול צליל וזמר
בהשתתפות: להקה מבלגיה
להקת עולי גרוזיה
להקת הסטודנטים
עדנה לב ומשה טימור
באולם "שביט" הר הכרמל
יום ד׳ 5.4.72 בשעות 19.00 ו־21.00
כרטיסים במחירים מוזלים בסוכנות גרבר, מרכז הכרמל ובקופת "שביט" בערב המופע

קונצרט תזמורת "פרו מוסיקה בישראל"
בניצוחה של דליה אטלס
בתכנית: ויואלדי, מנדלסון, מרצ׳לו ומוצארט.
במרכז לתרבות — בית גלה, קרית חיים.
יום ד׳ 5.4.72 בשעה 20.30 בערב

חן תל אביב 8.45—5.15
פאר חיפה 8—4.30
חיים טופול
אואזיס רמת־גן 8.45—5.15
קרן באר־שבע 8.45—5.30

ירושלים
אדיסון — קן הזמיר
אוריון — הקשר הצרפתי
אורנע — הפירט האדום
ארנון — משפחת רובינסון
הבירה — יהלומים לנצח
חן — קוראים לי טריניטי
ירושלים — ספור אהבה
סמדר — אן של אלף הימים
עדן — אני אוהב אותך רוזה
רון — נחציה הנגרול

חיפה
אורה — אני אוהב אותך רוזה
אוריון — קומנצ׳רוס
אורלי — מישהו מאחורי הדלת
אמפיתיאטרון — הקשר הצרפתי
ארמון — יהלומים לנצח
בית רוטשילד — סיפורי ביאטריס פוטר
גל־אור — הבריחה ממחנה מקבוני
חן — לילות קובלנקה
מוריה — כין וקרסו
מירון — טרזן בעמק הבוה
עצמון — טריניטי
עממי — נשות הרופאים
פאר — כנר על הגג
רון — מלחמה ושלום
שביט — ברולס רויס לקראת האושר

קריות (חיפה)
היובל — הפשיטה על רומל
זהר — התפשטות

ראשון־לציון
תפארת — הצגה סגורה

חדרה
גן־זהר — הור

נתניה
אסתר — אני אוהב אותך רוזה
יניל — תחנת זברה איננה עונה
סטודיו — מחפשים את צ׳רלי
שרון — נחציה הנגרול

פתח־תקוה
הדר — פן ריאן אקספרס
היכל כן וקרסו
שלום — גבעת הצלפים

רמת־השרון
כ״ל — הפרשים

הרצליה
דוד — קמדה
תפארת — הצגה סגורה
היכל — השעה ה־25
דגניה — כבבע חץ מקשת

רמת־גן גבעתיים
אורנע — קוראים לי טריניטי
אורלי — מדם X
אואזיס — כנר על הגג
ארמון — מלון פלאזה
גל־אור — כין וקרסו
הדר — איש קטן גדול
לילי — השוטר אוולאי
רמה — ארגומן הסופרמן
רמת־גן — החטופה
שבים — עיר אליטה

חולון
ארמון — יהלומים לנצח
רינה — הבית בצל העצים

בת־ים
בת־ים — שד בשחה
אורנים — בתו של ר..ן
עצמאות — למות מאהבה

יפו
נגה — הריה הגורלית
צליל — במעגל הנקמה

תל־אביב
אופיר — האריה הכוחום
אורלי — אני אהב אותך רוזה
אלנבי — בילכוד 22
אסתר — טריניטי
בן־יהודה — גבר אירוסי
גורדון — הבית בצל העצים
גת — ניקולאס ואלכסנדרה
דן ריביירה — ספרטקוס
הוד — ללא מגיע
זמיר — החוטאים בלילה
חן — כנר על הגג
מוגרבי — משחקיה של זי
מקסים — הגלולה
מרכז — קראו לו קינג
פרמיד — פרזן בעמק הזהב
סטודיו — זקברון

סינרמה
מוסקווה בוערת
הבלדה השני של מלחמה ושלום
6.30—9.15
שבוע 3

עדן — פרח אחד ושני גננים
פאר — ידע הבשורים
פריז — הבורים המאושרים
צפון — ספור אחד של פשע
קריטריון — אפריקה אדיו 7.30—9.30
רמת־אביב — תחנת זברה איננה עונה
שדרות — החמניה
תכלת — רשימת הלסטרום
תמר — אריונה קולט

קולנוע "תל־אביב"
הקשר הצרפתי
שבוע תשיעי
לורל והרדי לוחמי השחורים
הצגה יומית 4.30

SANYO ...
קטנה שהיא גדולה
מכונת הכביסה המשפחתית
40 ס״מ
מכבסת 4.5 ק״ג במחזור אחד
ומכרת גם בשיטת החליפין (trade in)
המוצר הנבחר 1972
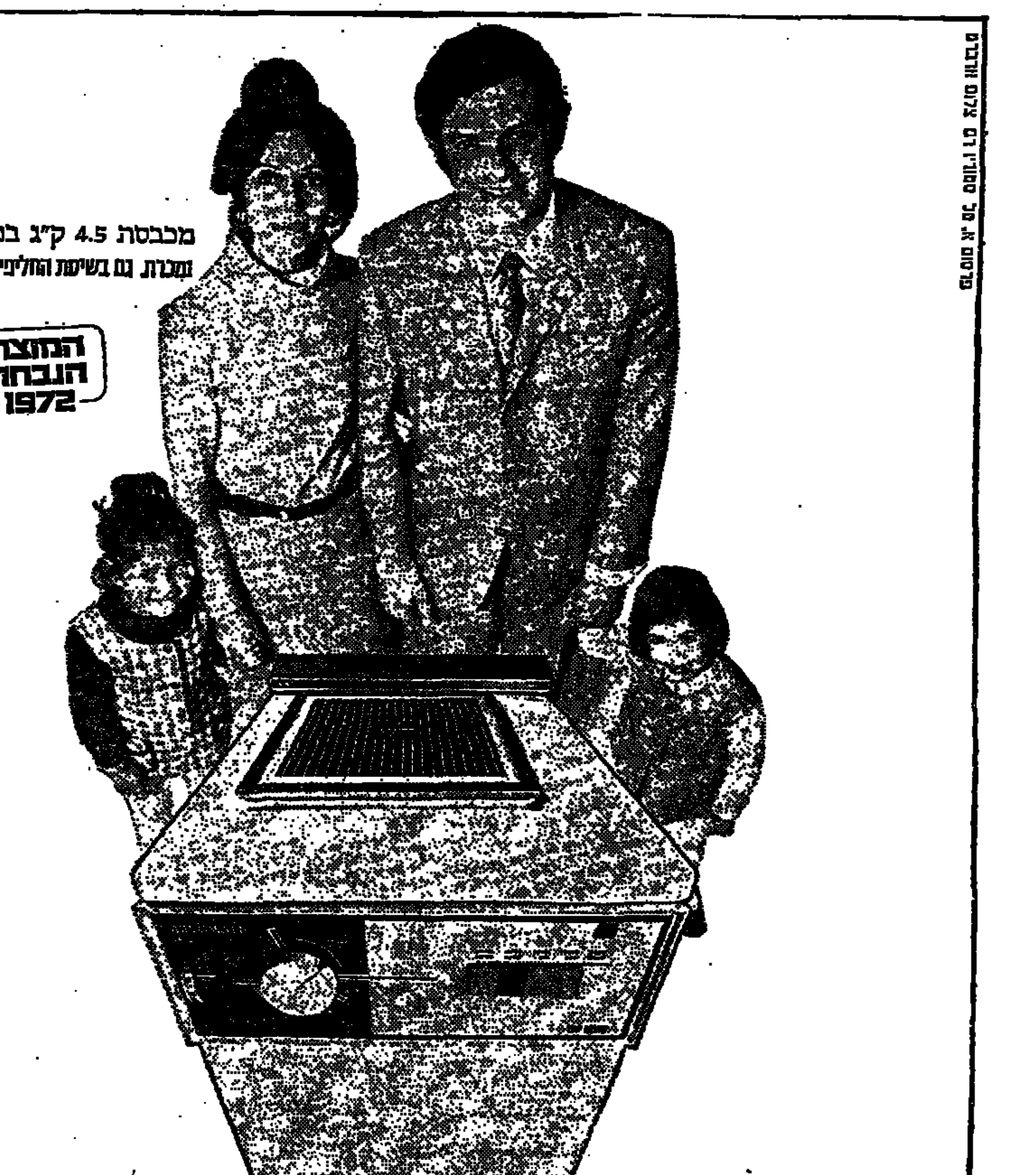
יתרון חשוב: שרות **אמפא**
לי תמכור רק **אמקור**

ההסתדרות תובעת מרשות הנמלים לפתוח במו"מ להסכם עבודה

הרשות רוצה לדעת מראש מה תובעים העובדים

מאת עמוס חרה, סופר "הארץ"

ההסתדרות תבעה מרשות הנמלים, במכתב ששלחה אליה עם העתקים למזכירי מועצות הפועלים בחיפה, אשדוד ואילת — לפתוח לאלתר במשא ומתן לחתימה על הסכם העבודה עם עובדי הנמלים.

הרשות דחתה את תביעת ההסתדרות בטענה כי עליה לקבל תחילה את תביעות עובדי הנמלים כשהן מגובשות על-ידי ההסתדרות.

סקטורים שלא סיכמו

מתברר, שלא כל הסקטורים בנמלים הכינו את תביעותיהם והם יושבים בימים אלה לסכמם. הגשת התביעות של עובדי הנמלים בהרכבה נתקלת בקשיים כשום שהסוורים בנמל חיפה מסרבים ללכת למשא ומתן יחד עם פועלי התפעול באשדוד. מועצת פועלי אשדוד עושה מאמצים לשכנע את סווארי חיפה להליכה בשותפות עם פועלי התפעול באשדוד.

רשות הנמלים עדיין גם לא הודיעה מי יהיה הצוות, שינהל בשמה את המשא ומתן עם ההסתדרות והעובדים, אם כי באופן בלתי רשמי נוקבים בשמו של מנהל נמל חיפה, מר יצחק רהב, שעמד בראש הצוות בסיבובים הקודמים.

עמדה סופית — אחרי החג

אחרי חג הפסח עומד מר אלי מזיאל, הממונה על תיק הנמלים בהסתדרות, לכנס את מזכירי מועצות הפועלים ומזכירי ועדי הנמלים כדי לגבש סופית את העבודה בקשר להסכם העבודה החדש.

בניינים חדשים עומדים שוממים בבי"ח קפלן

(צ). שני בניינים רבי־קומות בבית החולים קפלן ברחובות, שנועדו לאכלס את מרפאות החוץ של בית החולים וחלק מהמחלקות וחדרי הניתוח טרם הופעלו והם ניצבים ריקים למרות שבנייתם הסתיימה.

הבניין שנועד לאכלס את מרפאות החוץ הושלם לפני שנתיים, לאחר 5 שנות עבודה. מאז שהסתיימה הבניה, ניצב הבניין שומם ואין כל סימן שהוא יופעל בקרוב. הבניין השני, שאליו יועברו לפי התוכניה חלק מהמחלקות וכמה חדרי ניתוח הושלם לפני כחצי שנה וגם הוא ניצב ריק.

אי־הפעלת הבניינים גורמת להתמרמרות בין הסגל הרפואי של בית החולים העובד בתנאים קשים, בגלל הצפיפות במחלקות.

ראש עיריה חדש נבחר בג'נין

(צ.). חברי מועצת עיריית ג'נין בחרו במר אחמד קמאל סעדי בן ה־60 לתפקיד ראש העיריה, לאחר שזכה ברוב קולות בבחירות שנערכו ביום ג' שעבר.

נער זכה בפרס ראשון במירוץ סוסים

מאת סופר "הארץ" בגוש דן

פרס ראשון בתחרות קפיצות רכיבה העניק אתמול שר המסחר והתעשיה, מר חיים בר־לב, לנער אלי וולף. הפרס הוענק במסגרת תחרות רכיבה, שנערכה בפארק הלאומי ברמת־גן, בה השתתפו 30 רוכבים בגיל עד 16.

הפרס השני הוענק לעדי ליבוביץ על ידי מר חיים ליבוביץ, מראשי אגודת חובבי הסוס בישראל, והפרס השלישי — לסלי יערי — על־ידי ראש עיריית רמת־גן, ד"ר ישראל פלד. כל הזוכים הם חניכי בית הספר לרכיבה בפארק הלאומי של רמת־גן.

חזר סגן שר הבריאות

סגן שר הבריאות, מר ע. ע. זו־עבי, אשר חזר שלשום ממסע בן 20 יום מארה"ב, מסר בשדה התעופה לוד כי מטרת נסיעתו היתה להפגש עם חוג ידידי גבעת חביבה בדרום ארה"ב ולהרצות בפני חוגים שונים על בעיות ערביי ישראל ובעיות השלום במזרח התיכון.

עולה יוסגר לצרפת

(ע.). פטריק ז'אן קלוד טוהארייה (25), יוסגר לממשלת צרפת, לפי החלטתו של נשיא בית המשפט המחוזי בתל־אביב, ד"ר זאב צלטנר, שניתנה אתמול. השופט הוליס, כי המבוקש הוא בר־הסגרה, לאחר שהסכים, כי ינתן נגדו צו זה. האיש הוסיף, כי אין לראות בהסכמתו ליתן הצו כהודאה בעבירות המיוחסות לו. מה עוד, שהוא רוצה לחזור לצרפת כדי להוכיח שם שהוא חף מפשע.

עליה של 15% בפרסומת בעתונות בישראל ב־1971

ב־1971 התפרסמו בארץ, בעתונות העברית, הלועזית ובשבועונים העיקריים, מודעות מסגרת ומודעות לוח, בשטח כולל של כ־4.2 מיליון אינטש/טור, עליה של כ־15 אחוז לעומת 3.6 מיליון ב־1970.

בשטח מודעות הלוח נרשמה ב־1971 עליה של 20 אחוז לערך, ואילו בשטח מודעות המסגרת היתה עליה של 14 אחוז; על כך מסר בירושלים דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בהתמך על נתונים שסופקו ללשכה על־ידי איגוד המתפרסמים בישראל.

בין לוח למסגרת

מודעות מסגרת, המתפרסמות על־ידי בעלי עסקים, מפעלים, בתי מסחר, בנקים, חברות ביטוח ועוד, לשם עידוד רכישת מוצרים ושירותים, ומחירן נקבע לפי השטח, התפרסמו ב־1971 בשטח של כ־3.9 מיליון אינטש/טור (93 אחוז מכלל שטח המודעות ב־1971), לעומת כ־3.4 מיליון אינטש/טור ב־1970, מזה 80 אחוז לערך בעתונות העברית (אחוז זה הוא ללא שינוי לעומת 1970), וכ־14 אחוז בעתונות הלועזית.

שינויים לפי נושאים

לפי נושא המודעה, חלו ב־1971 לעומת 1970 השינויים הבאים: בניה (שטח המודעות ב־1971 הסתכם בלמעלה מ־100 אלף אינטש/טור) — עליה של 38 אחוז, היצע וביקוש עבודה (416 אלף אינטש/טור) — עליה של 34 אחוז, ציוד בית (263 אלף אינטש/טור) — עליה של 32 אחוז, בנקים והשקעות (198 אלף אינטש/טור) — עליה של 31 אחוז, מזון ומשקאות (213 אלף אינטש/טור) — עליה של 31 אחוז, מודעות משפחתיות (221 אלף אינטש/טור) — עליה של 12 אחוז, מקלטי רדיו וטלוויזיה (49 אלף אינטש/טור) — ירידה של 32 אחוז, סיגריות (60 אלף אינטש/טור) — ירידה של 17 אחוז, מכוניות וחלק (163 אלף אינטש/טור) — ירידה של 12 אחוז. כן חלה ירידה של 6 אחוז בשטח מודעות הממשלה (שהסתכם ב־260 אלף אינטש/טור).

771 אלף מודעות לוח

מודעות לוח (מודעות קצרות ממוינות לפי מדורים, המתפרסמות על ידי איש פרטי או בעל עסק, באותיות קטנות, ומחירן נקבע לפי מספר המלים) — ב־1971 התפרסמו 771 אלף מודעות, עליה של 30 אחוז לעומת 592 אלף ב־1970, מזה 93 אחוז בעתונות העברית ו־7 אחוז לערך בעתונות הלועזית.

לפי נושא המודעה בעתונות העברית, חלו ב־1971 לעומת 1970 השינויים הבאים: היצע דירות (192 אלף מודעות לוח ב־1971) — עליה של כ־46 אחוז, היצע עבודה (128 אלף מודעות) — עליה של 39 אחוז, היצע וביקוש של כלי רכב (170 אלף מודעות) — עליה של 28 אחוז, מכירה וקניית מוצרים בני־קיימא אחרים (38 אלף מודעות) — עליה של 22 אחוז. ירידה בולטת (כדי 19 אחוז) נרשמה במספר מודעות של עסקים (33 אלף מודעות לוח).

בשבועונים העיקריים נרשמה ב־1971 עליה של 26 אחוז לעומת 1970, בשטח מודעות מסגרת (כ־256 אלף אינטש/טור).

שידורי פרסומת ברדיו

מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מתברר עוד כי ב־1971 שודרו למעלה מ־63 אלף יחידות פרסומת ברדיו (כל יחידה השידור בן 30 שניות), עליה של כ־8 אחוז לעומת כ־59 אלף יחידות פרסומת ב־1970. עליה גדולה (ב־82 אחוז לעומת 1970) נרשמה בתשדירים של הממשלה והעיריות. כן בולטות העליות בתשדירי מו"לים של עתונים וספרים (42 אחוז), ציוד בית (31 אחוז), מכוניות וחלק (29 אחוז), וקוסמטיקה והגיינה (28 אחוז). ירידות נרשמו בתשדירים ביחס למקלטי רדיו וטלוויזיה (16 אחוז), חמרי ניקוי (12 אחוז), והלבשה והנעלה (כ־10 אחוז).

במשך 1971 הוקרנו בבתי הקולנוע בארץ למעלה מ־37 אלף שקופיות פרסומת, ירידה של כ־10 אחוז, לעומת 41 אלף ב־1970. כן הוקרנו כ־10,600 סרטוני פרסומת באורך של 324 אלף מטר, ירידה קלה לעומת כ־10,900 הסרטונים באורך של 359 אלף מטר ב־1970.

מילון עולמי לעברית מדוברת

— מאת דן בן-אמוץ ונתיבה בן-יהודה —

לאחר ש־3 מהדורות מוגדלות (למעלה מ־13,000 ספרים) — אזלו תוך חודשיים — הוציאה עתה הוצאת א. לוין־אפשטין בבת־אחת 2 מהדורות נוספות (רביעית וחמישית) — 8000 ספרים.

* *

פצץ של מילון! הצחקות — למות! גסויות — לאללה! ציורים — דליקאטעס! — ניור — סבאבה! כריכה — ברזל! עטיפה — זהב! וכל העסק הזה — 18 ג'ובות בסך הכל!

הפצה ראשית: "בית עלים", רח' קרל נטר 3 ת"א טלפון 623959

תוכל לקבל את המילון ישירות לביתך אם תשלח שיק או המחאת דואר ע"ס — 18 ל"י לכתובת: הוצאת א. לוין־אפשטיין, ת.ד. 61 בת־ים

פרופ' קהת מהטכניון מזהיר

200 אלף טונה גפרית נפלטו אשתקד לאטמוספרה ממפעלי תעשיה בארץ

אם לא תיעשה פעולת מנע תוכפל הכמות תוך שבע שנים

(ע). כמות הגפרית שנפלטה ב־1971 לאטמוספרה, ממפעלי התעשיה הפועלים בארץ, הסתכמה ב־200 אלף טונה ואם לא יהיה טיפול דרסטי בנושא זה, תוכפל הכמות תוך שבע שנים. אזהרה זו השמיע אתמול פרופ' אפרים קהת, מהפקולטה להנדסה כימית בטכניון, בכנס השני של האגודה הישראלית להנדסה כימית המתקיים בחיפה.

בכנס משתתפים כ־400 צירים ממוסדות להשכלה גבוהה בישראל וממפעלי תעשיה בכל חלקי הארץ.

פרופ' קהת הדגיש כי ללא קביעת תקנות בדבר אחריות המזהמים, גורלן של תקנות אלה, של משרד הבריאות, כגורלו של חוק ...

במשך הכנס יצא אלכסנדר דוני, ראש היחידה למניעת מפגעי זיהום אוויר וקרינה במשרד הבריאות, בקריאה לממשלה לגשת מיד וללא דיחוי להכנת תכנית־אב מקיפה בנושא הזיהום. בעיניו כי תכנית זו דרושה על מנת למנוע את החרפת המצב הנוכחי. הוא הטעים כי אמנם קיימים חוקים ותקנות שונות בשטח מניעת זיהום האוויר, אולם מה שחסר, הוא חוק מיוחד למניעת זיהום אוויר, והסדרים גם תקנים ספציפיים, במיוחד לגבי פליטה של חמרים מזהמים ממפעלי תעשיה וכלי רכב.

ללא פיקוח של ממש

בסוף דבריו הטעים מר דוני כי בתחום הפיקוח ואכיפת החוק והתקנות נעשה מעט מאוד. לרשויות המקומיות, שלא קיבלו על עצמן את הפקוח יש חלק רב בהגברת הזיהום — אמר. הוא ציין שבת"א עומדת לקום יחידה, לראשונה בארץ, יחידה מיוחדת שתפעל לאכיפת החוקים נגד זהום האוויר.

חשש להתחדשות מגפת הניו קסל

מאת יהודה אריאל, סופר "הארץ"

הנהלת השירותים הווטרינאריים הזהירה את הלולנים בפני אפשרות של התפרצות חדשה של מחלת הניו־קסל בלולים לאחר שנמסר כי היו כבר מספר התפרצויות של המחלה וקיים חשש להתלקחות מגפתית של המחלה, שבשנים האחרונות גרמה להפסדים עצומים בלולים.

חקירה במקרי ההתפרצויות האחרונות מראה, שרובן התחילו בעופות בלתי מחוסנים או בעופות שחוסנו שלא בהתאם להוראות.

אלמוגי: המשק הפסיד 100 מיליון ל"י בשל היעדרויות מעבודה אשתקד

הסיבות — פרט לשביתות: תאונות ומחלות

(ל). — ההפסד למשק המדינה בשל היעדרויות מעבודה בשנה האחרונה נאמד בכ־100 מיליון ל"י, וזאת בתקופה של מחסור בידיים עובדות אמר אתמול שר העבודה, מר יוסף אלמוגי, בכנס של האגודה לחקר יחסי עבודה, שנערך בכפר הנופש בירושלים.

השר אמר, כי כבר עתה אין לשוק התעסוקה מסוגלות לספק דרישות ל־10 אלפים עובדים, דבר שהוא ללא תקדים וזאת תוך ידיעה, שהמספר האמיתי הינו כפול ... תוך ידיעת המצב, אינם פונים כלל ללשכות התעסוקה. השר ציין, כי הוא רואה ארבע סיבות עיקריות להיעדרות מהעבודה, מלבד היעדרות בשל שביתות:

תאונות עבודה

בשנים 1971/2 היו 81,000 נפגעי עבודה, ותאונות אלו עלו למשק המדינה בכ־4,400,000 ימי עבודה, זאת לעומת 2,900,000 ימי עבודה בשנים 1967/8, דבר המהווה עליה בשיעור של 152 אחוזים. לדעת השר תודעת הבטיחות אינה מפותחת במדינה. המוצא היחיד להגברת התודעה הוא על ידי שכנוע או כפיה על המעסיקים לקבוע אנשים, שכל תפקידם יהיה ענין הבטיחות במפעל.

במשך הזמן אפשר יהיה להאציל למפעלים אלה סמכות ממלכתית, דבר שיגביר את כוחם והשפעתם. זאת באשר למפעלים גדולים, באשר למפעלים קטנים יש לעודד משרדים לייעוץ למפעלים אלה בענייני בטיחות כפי שנהוג הדבר בענייני ניהול. הביטוח הלאומי שוקד עתה על סוגיה זו של נפגעי עבודה, ובתוך זמן קצר יועברו הממצאים לידיו, אמר מר אלמוגי.

מחלות

נאמר, כי יש מפעלים שבנוסף להסכם העבודה שבו מוסכם על ביטוח דמי מחלה נעשים הסכמים נוספים עם חברות פרטיות. בהסכם זה, תמורת תשלום קטן, מבוטח העובד בביטוח נוסף, כך שבמקרה מחלה מקבל הוא תשלום של כ־140—150 אחוז דבר הממריץ אותו להיעדר מהעבודה.

מס גבוה

תמריץ שלילי אחר הוא המס הגבוה אותו משלם העובד תמורת שעות נוספות או ימי עבודה העולים על תקרת השכר אותו קבע האוצר באמצעות הביטוח הלאומי. תקרה זו ממריצה את העובדים שלא לעבוד ולהיעדר מהעבודה, אך בעיה זו עומדת להיפתר עם הכנסת שכר המינימום ועם הרפורמה בביטוח הלאומי על ידי קבלת התשלום הישיר.

שיפור המוראל

שר העבודה הוסיף סיבה רביעית והיא שיפור מוראל העובדים, דבר שיגביר את הזדהות הפועלים עם מקום עבודתם. יש להכניס למקומות העבודה יחידה ליחסי אנוש, דבר הנהוג זה מכבר בעולם הרחב. תפקידה של יחידה זו יהיה לערוך מחקרים ולהמליץ כיצד לפעול למען העלאת מוראל העובדים דבר שיביא בעקבותיו הזדהות יתר עם המפעל — נכונות גדולה יותר לעבודה ותמריץ חיובי להופעה סדירה בעבודה.

מועצת נתיבות אישרה תקציב מוגדל ל־1972/3

מאת סופר "הארץ" בדרום

המועצה המקומית נתיבות אישרה את תקציבה לשנת הכספים 1972/73 בסכום כולל של 4.6 מיליון ל"י הוצאות לעומת 3.7 מיליון ל"י אשתקד.

תקציב מינימום

ראש המועצה, מר שלום דנינו, אמר כי הגידול בתקציב נובע מהתייקרויות, שחלו לאחרונה והשקעה בשיפור השירותים העירוניים. אומדן התקבולים בתקציב מסתכם ב־2.4 מיליון ל"י. הסכום החסר לאיזון יכוסה על ידי מענקים לאיזון ומלוות לקונסולידציה ממשרד הפנים.

בדיון על התקציב קרא ראש המועצה לשר הפנים להימנע מקיצוצים בתקציב המוצע, בהיותו תקציב מינימלי לצרכי העיר. סעיף החינוך בתקציב מסתכם ב־1.3 מיליון ל"י מאשר הממשלה משתתפת ב־530 אלף ל"י בלבד.

הוענקו מילגות

בנתיבות חולקו אתמול מילגות לבני נתיבות בטקס שנערך בבית הספר העירוני. המילגות בסכום כולל של כ־20.000 ל"י חולקו מטעם המועצה המקומית, קרן "המשך ליהודי בישראל".

המילגות הוענקו לתלמידים וסטודנטים בני נתיבות הלומדים מחוץ לעיר. כל מילגה נעה בין 120 ל־500 ל"י.

תנועת מטוסים בלוד

יום ג'

נוחתים:

ס.ח.אי. (811) ב־04.05 מהונג קונג, בומביי; בי.או.איי.סי. (803) ב־05.05 מאוסטרליה, הונג קונג, בנגקוק, טהראן; אל־על (134) ב־05.20 מניירובי; בי.או.איי.סי. (313) ב־09.00 מטהראן; אל־על (010) ב־11.45 מניו־יורק; אליטאליה (738) ב־12.10 מרומא; ס.ח.אי. (740) ב־13.25 מניו־יורק, פרנקפורט; סייפרייר (302) ב־13.50 מניקוסיה; אל־על (500) ב־14.40 מניו־יורק, מונטריאול; אל־על (243) ב־14.55 מניו־יורק, פאריס; אל־על (434) ב־15.20 מרומא; לופטהאנזה (644) ב־15.30 מפרנקפורט, מינכן; ס.ח.אי. (810) ב־15.55 מבוסטון, פאריס, רומא; אל־על (334) ב־16.10 מניקוסיה; ס.ח.אי. (840) ב־16.30 מניו־יורק, רומא, אתונה; סוויסאייר (330) ב־17.05 מציריך; ס.ח.אי. (806) ב־17.10 מניו־יורק, פאריס, אתונה; אל־על (434) ב־17.30 מלונדון; ק.ל.מ. (522) ב־17.55 מאמסטרדם, רומא; אולימפיק (801) ב־18.00 מאתונה; ט.ה.י. (096) ב־18.15 מאיסטנבול; בי.איי.איי. (482) ב־19.15 מלונדון; אל־על (430) ב־19.20 מאמסטרדם; אל־על (410) ב־19.25 מאתונה; פאריס (247) ב־19.40 מבוקארסט; איירפראנס (132) ב־21.40 מפאריס, רומא; אוסטריאן (711) ב־22.10 מוינה; אל־על (436) ב־22.15 מפאריס, פרנקפורט; אל־על (338) ב־23.59 מבוקארסט.

ממריאים:

ס.ח.אי. (911) ב־05.00 לרומא, מדריד, ליסבון, בוסטון, ניו־יורק; ס.ח.אי. (811) ב־06.00 לאתונה, רומא, פאריס, בוסטון; בי.או.איי.סי. (808) ב־06.30 לציריך, לונדון; ס.ח.אי. (741) ב־06.50 לפרנקפורט, ניו־יורק; אל־על (431) ב־07.10 לז'נבה, ציריך; סוויסאייר (331) ב־07.20 לציריך; אל־על (231) ב־07.25 לפאריס, מונטריאול, ניו־יורק; ס.ח.אי. (841) ב־07.40 לאתונה, רומא, ניו־יורק; אל־על (438) ב־08.00 לרומא; אל־על (15) ב־08.15 ללונדון, ניו־יורק; איירפראנס (130) ב־08.40 לאתונה, פאריס; אל־על (439) ב־09.00 לאמסטרדם; אל־על (437) ב־09.20 לפאריס; בי.איי.איי. (483) ב־09.25 ללונדון; בי.או.איי.סי. (315) ב־09.45 ללונדון; סאבנה (572) ב־09.50 לוינה, בריסל; ק.ל.מ. (528) ב־10.10 לרומא, אמסטרדם; אל־על (383) ב־13.00 לניקוסיה; אליטאליה (738) ב־14.00 לרומא; סייפרייר (303) ב־14.30 לניקוסיה; אל־על (409) ב־14.45 לאתונה; לופטהאנזה (637) ב־16.30 למינכן, פרנקפורט; ס.ח.אי. (810) ב־16.40 לבומביי, בנגקוק, הונג־קונג; אל־על (235) ב־18.00 לבוקארסט; בי.או.איי.סי. (770) ב־18.20 לטהראן, ניו־דלהי; ט.ה.י. (997) ב־19.00 לאיסטנבול.

תנועת מטוסים בלוד

יום ד'

נוחתים:

איירפראנס (197) ב־01.30 מהמזרח הרחוק, הודו, טהראן; ס.ח.אי. (811) ב־04.05 מהונג־קונג, בנגקוק, בומביי; בי.או.איי.סי. (771) ב־11.45 מניו־דלהי, טהראן; אליטאליה (738) ב־13.10 מרומא; ס.ח.אי. (740) ב־13.25 מניו־יורק, פרנקפורט; סייפרייר (302) ב־13.50 מניקוסיה; אל־על (500) ב־14.40 מניו־יורק, מונטריאול; אל־על (16) ב־14.50 מניו־יורק, לונדון; לופטהאנזה (634) ב־15.30 מפרנקפורט, מינכן; ס.ח.אי. (810) ב־15.55 מבוסטון, פאריס, רומא; אל־על (344) ב־16.10 מניקוסיה; ק.ל.מ. (529) ב־16.20 מאמסטרדם; ס.ח.אי. (840) ב־16.50 מניו־יורק, רומא, אתונה; סוויסאייר (330) ב־17.05 מציריך; בי.או.איי.סי. (916) ב־17.35 מלונדון, רומא; סאבנה (571) ב־18.55 מבריסל, וינה; בי.איי.איי. (483) ב־19.15 מלונדון; אל־על (440) ב־19.50 מבריסל; איירפראנס (192) ב־20.00 מפאריס; איירפראנס (136) ב־20.10 מפאריס; אל־על (446) ב־21.10 מלונדון, וינה; אל־על (444) ב־21.50 ממארסיי, רומא; אל־על (448) ב־22.35 מפאריס, מינכן; סוויסאייר (388) ב־23.25 מציריך, ז'נבה.

ממריאים:

איירפראנס (197) ב־02.45 לפאריס; טארום (248) ב־05.30 לניקוסיה, בוקרשט; ס.ח.אי. (811) ב־06.00 לאתונה, רומא, פאריס, בוסטון; ס.ח.אי. (741) ב־06.30 לפרנקפורט, ניו־יורק; סוויסאייר (331) ב־07.20 לציריך; אל־על (240) ב־07.35 לאמסטרדם, מונטריאול, ניו־יורק; ס.ח.אי. (841) ב־07.40 לאתונה, רומא, ניו־יורק; אל־על (23) ב־08.15 לפאריס, ניו־יורק; אוסטריאן (712) ב־08.25 לוינה; אולימפיק (302) ב־08.30 לאתונה; איירפראנס (131) ב־08.40 לרומא, פאריס; אל־על (445) ב־08.55 ללונדון; בי.איי.איי. (483) ב־09.25 ללונדון; ס.ח.אי. (801) ב־09.30 לאתונה, פאריס, ניו־יורק; אל־על (447) ב־09.50 למינכן, פאריס; אל־על (449) ב־10.00 לבריסל; אל־על (443) ב־10.45 לרומא, מארסיי; ק.ל.מ. (528) ב־11.00 למינכן, אמסטרדם; בי.או.איי.סי. (771) ב־12.30 ללונדון; אל־על (343) ב־13.00 לניקוסיה; אליטאליה (739) ב־14.00 לרומא; סייפרייר (503) ב־14.30 לניקוסיה; לופטהאנזה (637) ב־16.20 למינכן, פרנקפורט; ס.ח.אי. (810) ב־16.40 לבומביי, בנגקוק, הונג־קונג; סוויסאייר (887) ב־17.25 לז'נבה, ציריך; בי.או.איי.סי. (916) ב־18.20 לטהראן, בורמה, המזרח הרחוק; איירפראנס (192) ב־21.15 לטהראן, בנגקוק, סייגון; אל־על (141) ב־23.30 לטהראן.

אסותא "אלישע"

נולדו:

צביה והנסיאנו זילברמן — בת

מרים ושאול אלוביץ — בן

אילנה ונוריה קליינר — בן

מרים ואליהו וסרפרמום — בן

צביה ודני בץ — בת

הביתה

אסותא "אלישע"

חיפה 81418 — תל-אביב 245215

חברת אשדוד לאלקטרו-מכניקה בע"מ

THE ASHDOD ELECTRO MECHANICAL CO. LTD.

חברת בת של אשר כויכטונגר הנדסה חשמלית

בהשתתפות החברה ג'ימס סקוט

James Scott Engineering Group of Companies Ltd.

$900,000 יצוא

AEC

$110,000 יצוא

AEC

$36,000 יצוא

AEC

1969 1970 1971

צעד קטן בקיומנו 1972 - 1969

צעד גדול ביצואנו

هكذا من الأصل

פרופ׳ יעקב לורך: תעודת הבגרות – מוטיבציה שלילית

תוקף תכניות הלימודים ופולחן המדע

מאת סופר „הארץ״ לענייני מדע

„הישראלי הרגיל יוצא לחיים בלי־תי מצפוני, בלתי אחראי, בלתי מסו־גל להבדיל בין ישר לעקום, בין רישול לדיוק. התוצאה: חוסר מש־מעת, הסר אחריות, חוסר דאגה לז־ולת. זה מתבטא בביזבוז ובזילזול בכל התחומים החל מציוד משרדי וגמור בחיי אדם. מדוע זה כך? מפני שהשגיות אטומה היא היעד העליון האפשי על החברה, על הד־ברים ואפילו על האושר" — דברים אלה אמר פרופ׳ יעקב לורך מן האוניברסיטה העברית בראיון הו־פיע בגליון החדש של כתב העת של אי.בי.אם. „מהשבות״. בראיון זה תוקף פרופ׳ לורך בחריפות את מערכת החינוך בישראל ויוצא נגד פולחן המדע (מדעי הטבע).

תעודת הבגרות

על תעודת הבגרות הוא אומר: המוטיבציה ללימודים בבית הספר הישראלי היא תעודת הבגרות. זאת מוטיבציה שלילית כי היא מחנכת את התלמידים להיות קבלני משנה, להכין שיעורים אך לא ללמוד. „בהי־בוה הבגרות הן גם גורם לכך שה־

כאילו אינו אלא גיבוב של תאי סבונה, מקנה בדיעבד משמעות שלי־לית למדעי הטבע״. פרופ׳ לורך תו־קף את תכנית הלימודים ברפואה וב־ביולוגיה על שהיא בנויה על סה־רת הכימיה, פיסיקה ומתמטיקה. קי־טוב זה אינו תורם, לדעת פרופ׳ לורך, להבנת החיים ברמה הפולי־טית, החברתית והכלכלית, אותה רמה עליה יבלה הסטודנט את רוב ימיו.

ועוד הוא אומר במהלך הראיון: „החיים אינם מדע וכל נסיון להת־ייחס אליהם בגישה מדעית־רציונ־לית צרופה הוא הרה סכנות. בהת־רפקות זו על המדע ובנסיון להעביר את כדידיו מחוצה לו, יש נסיון ברור לברוח מאי־הבטחון ומהספק שבציבים החיים על כל צעד ושעל״. ובהמשך אמר: „אסור להאזין ל־בשורות הגדולות של הביולוגים על שינוי התורשה בבני אדם, מבלי לבדוק היטב אם אינם מוכרים לנו סכנות שווא ומבלי לתת את הדעת על העיון המוסרי״.

פרופ׳ יעקב לורך

ביתה השמינית בתיכון היא ביזבת זמן כבטע מיחלט״. הוא מציע בין השאר להוריד את מתח ההשגיות הגמדדת על ידי ידיעות. „מה שחשוב בחיים אינן הידיעות אלא מה ש־אתה מקבל לפיתוח אישיותך״. הה־גיה בבתי ספר מצוותת את ראי־יתם של מורים ואת הבונת העולם של תלמידים. מורים בבתי ספר יסו־דיים אינם יודעים אלקטרוניקה, פי־סיקה, היסטוריה. הם אינם יודעים מה זה שקדיה פורחת. הלימודים ב־בתי הספר מהסגים — אומר המרוא־יין — כפני השכלה ומעודדים אדי־שות.

פולחן המדע

בדברו על פולחן המדע אמר פרופ׳ לורך בין השאר שהמדע ה־מדעי הוא בעוכרי התלמיד המתחנך לפיו. „אי־ההבחנה בין מה שנכון בפיסיקה ובכימיה לבין מה שנכון בתחום החיים היא שהולידה את פולחן המדע כתרופה לכל חולי וכ־מפתח קסמים לפתרון כל הבעיות. מדעי הטבע — כפי שהם מוגשים היום — מעוותים את תמונת העולם של הסטודנט. הנסיון להסתכל על האדם דרך הריאקציות של התאים,

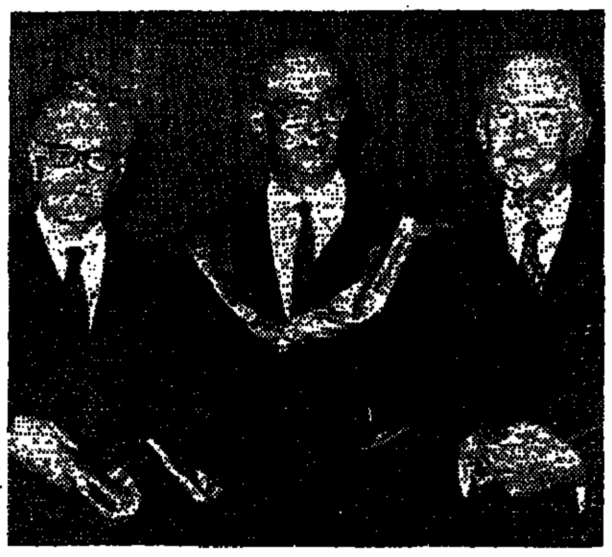

טכס הענקת תארים כבוד במכון ויצמן נערך אתמול באולם ויקס במכון. מקבלי התואר: פרופ׳ דוד נחמנזון מאוניברסיטת קולומביה (מימין) ופרופ׳ סאר הנס א. קרבס מאוניברסיטת אוכספורד, חתן פרס נובל (משמאל). במרכז פרופ׳ ישראל דוסטרובסקי סגן נשיא המכון שהיה יו״ר הטכס

מנהל הריאלי מתריע על סכנות לחינוך מגילויים שליליים של רוחות הזמן

מאת סופר „הארץ״ בחיפה

על סכנות חמורות הנשקפות לחי־נוך הנוער בארץ בכלל ולדרכו ה־מיוחדת של ביה הספר הריאלי בפ־רט, סכנות שגברו לא מעט בגלל תמיכה שבשתיקה של גורמים שהיו צריכים לעמוד בפרץ — עמד מנהל בית הספר הריאלי העברי בחיפה, מר יצחק שפירא, בנאומו אתמול ב־כינוס בוגרי המוסד. „במשך שלושים שנות עבודתי כמחנך בישראל לא עמדו בפני החינוך קשיים כה גדולים וכה רציניים כמו בעת האחרונה״, אמר.

הסכנה העיקרית

מר שפירא סבור כי הסכנה העיק־רית הנשקפת לחינוך באה מגילויים שליליים של „רוחות הזמן״. לדבריו מוצאות תופעות אלו את ביטויין ב־כתירנות יתרה — התכחשות לערכי העבר וראיית חזות הכל בהווה, בהת־נערות מחובות ונהיה יתרה אחרי זכויות, בשקיעה ב„אני״ הקטן ומאוד־יין ואי־רצון להזדהות עם ה„אני״ הציבורי, הלאומי האנושי. כאן מתח מר שפירא ביקורת קשה על גורמים אשר בשם האדם בביטול מצלכים מס שפתיים למגמות החדשות ובכך הם מסייעים לערעור יסודות החינוך לערכים ולחובות. „חינוך שאינו מס־פח ערכים, שאינו מקנה חובות וש־אינו מציב אתגרים בפני הנוער, סופו לגדל נוער חסר חוט־שדרה שלא יהיה מוכשר להתמודד עם אתגרי החיים ואשר צלול לחפש לו מיפלט בהרדמה עצמית״, אמר מר שפירא.

בהמשך דבריו טען מר שפירא שיש זכות לגורמים פוליטיים והצ־רתיים לקבוע יעדי החינוך במדינה, אולם אין זכות לעסקנים פוליטיים, שאינם בעלי מקצוע ומיומנות בחי־נוך, להכתיב למורים כיצד ללמד כשם שאין להם זכות להורות לרופ־אים כיצד לרפא.

כאן רמז מר שפירא כי בשקפת עתה סכנה לעצמאותו של בית הספר הריאלי כ„עמדה קידמית וחלוצית במערכה על רמה לימודית גבוהה במדינה״. לדבריו יש גורמים המע־ריכים את רמת הריאלי בתחום הלי־מוד העיוני והחינוך הגופני ומברכים בקול על הישגיו בחינוך ובקליטת תלמידים טעוני־טיפוח במסגרת הרי־פורמה. מצד שני אותם גורמים מפ־עילים על הריאלי לחץ לוותר על עצמאותו ועל מיבנהו המיוחד ולהיות לבית ספר „רגיל״, בעוד שדוקא ה־עצמאות והמיבנה המיוחד מהווים יסוד להצלחת המוסד הישגיו.

אל על תבטל המחלקה הראשונה בעונת הקיץ

(ע). אל־על החליטה לבטל בעו־נת הקיץ את המחלקה הראשונה ל־נוסעים במטוסיה מדגמי בואינג 707 ו־720. ביטול המחלקה הראשונה יג־דיל את היצע המושבים של אל־על בתקופת העומס בתיירות.

דובר החברה מסר עוד כי המח־לקה הראשונה לנוסעים תופעל רק בשני מטוסי הג׳מבו, בסיפון ה־עליון של המטוסים. בסיפון זה שמונה מושבים, פרקלין המכיל אר־בעה מקומות ישיבה, ואת־מנוחה ל־צוות.

מועצת המנהלים של החברה אישרה לאחרונה יסוד חברה „מקמקים מסוף מיטענים חדש בנמל לוד. חב־רה זו תקבל לאחריותה את מסוף היבוא והיצוא הקיים בלוד, החל מראשית מאי 1972. ההשקעה בהק־מת המסוף החדש נאמדת ב־15 מיל־יון ל״י.

„אני מובטח כאן מנפילה מקומה גבוהה"

(ע). ככתבו של אסיר ציון, אנ־טולי אלטמן, השוהה במחנה המעצר בפוטמה שבסיביר, הגיע באחרונה לאשתו ובנו הנמצאים בארץ.

במכתב שעבר צנזורה של הק.ג.ב. כגניב אלטמן רמזים על מצבו ה־אמיתי בתוך המחנה.

בין השאר הוא כותב: „אני מבין את חרדתך אבל רוצה להבטיחך, כי יש להם פחות יסוד כאשר לוא הייתי בריגה או באודיסה. אני מוב־טח כאן מאפשרות של פגיעת רכב בתנועה סואנת בעיר, מנפילה מ־קומה גבוהה של בית ומעילפון מ־דחיסות של המוני פסיכותים ומחלות עצבים״.

אלטמן מציין ש„בעלי הבית שלי מרוצים מעבודתו, ידיו עסוקות אך „בראש יש רוח פרצים״ ולאחר ה־עבודה הקשה אין אפשרות לקרוא ספר, משום שאין להשיג כוח.

אשר ליהם הסוהרים אליו, הוא כותב: „עייפתי מתשומת הלב והצי־בורית אף כי אני ממשיך להתחכם במקודם״.

תוך כדי שאלות על מצב בנו מג־ניב אלטמן במכתב כי אינו מסוגל למעשה לבטא את עצמו ומה שהוא כותב אינו אלא סתם גיבוב דברים.

המכתב פורסם בראשית השבוע בעלון קיבוץ יגור שאימץ את אלט־מן.

מתכננים סלילת הדרך באזור תפן

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ״

בעקבות מיקוש הקומנדקר הצבאי באזור תפן שבגליל המערבי, הוג־שה ללשכה הראשית של קק״ל הצ־עה לסיים את פריצת הדרך וסלילתה באורך 24 ק״מ מכביש עכו־צפת עד מעלות. עובדי השדה כבר השלימו את התיכנון. יסלל כביש ברוחב ששה מטרים עם שוליים יציבים של מטר חצי מכל צד, ותעלות. כניחים שעבודה זו תעלה 8—10 מיליון ל״י ומצפים כעת לאישור ה־תוכניות מאחר שגם מע״צ מוכנה להושיט את סיועה בזיפות הדרך החדשה שתאפשר תיבור כרמיאל עם מעלות.

בוטל צו הסגירה נגד המסעדה פונטנבלו בת״א

מאת סופרת „הארץ״ בתל־אביב

צו הסגירה שהוצא נגד המסעדה פונטנבלו ברחוב דיזנגוף בתל־אביב בוטל אתמול סופית בעקבות ביקורת חוזרת של תברואני העיריה שבמהלכה הוברר כי בעלי המסעדה תיקנו את המחדלים התברואיים ש־גרמו להוצאת הצו.

צו הסגירה נמסר לבעלי המסע־דה לפני ארבעה ימים לאחר שה־תברואנים מצאו כי במחסן המשמש להכנת המזון היו מקקים, שיירי שומן, אבק ולכלוך אחר. מערבל המזון וכלים אחרים המשמשים ל־הכנת מזון נמצאו מלוכלכים ו־בלתי ראויים לשימוש, הריצפה היתה מזוהמת בשיירי מזון, בגרד־טאות ובשברי זכוכית. כן היה ה־מחסן פרוץ לחולדות ולעכברים.

צו הסגירה נכנס לתוקפו שלשום בבוקר, אולם התברר כי מאז נמסר לידי הבעלים החלו הללו בעבודות נקיון יסודיות ותיקונים והספיקו ל־סיימם ביום בו נכנס הצו לתוקפו. בעקבות פניית הבעלים בבקשה של־שום ביקורת חוזרת ואתמול ביקו־רת סופית שבעקבותיהן החליטה ה־עיריה לבטל את הצו. פונטנבלו היא מסעדה יקרה בעיר.

אסיפה כללית של חברי אגודת העתונאים בת״א

ביום א׳, 9.4., בשעה 11 לפנה״צ, תהיה אסיפה כללית של חברי אגודת העתונאים בת״א, בבית סוקולוב. ב־סדר היום: דיווח הועדה המסקצעית — לקראת המו״מ על חוזה שכר חדש בעתונות.

עו״ד, מתווך ויועץ כלכלי נאשמים במירמה

(ב). אשמת מירמה בנסיבות מח־מירות וקשירת־קשר לרמות הוצ־יתה בכתב־אישום שהוגש בימים אלה לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד עו״ד ירושלמי השוהה בגרמניה ונגד מתווך קרקעות ויועץ כלכלי.

הנאשמים הם עו״ד יצחק אלדר (53), מתווך־הקרקעות יהודה ספור־טה (38) והיועץ הכלכלי שם־טוב ארגז (67).

לטענת פרקליטות המחוז, גב׳ אס־תר בדיל, קשרו הנאשמים קשר ל־רמות בעלי קרקע בשכונת יפה־נוף בירושלים. לדברי התביעה התבטאה המירמה בכך שהנאשמים תיכננו ל־השיג קונה להלקה, להחתימו על חוזה־מכר של 100 אלף ל״י במקום 85 אלף ולכיסול לעצמם את היתרה בסך 15 אלף ל״י, ללא ידיעת ה־בעלים.

פרקליטות המחוז ביקשה שלשום מ־בית המשפט המחוזי לעצור את ה־נאשמים עד לסיום בירור דינם, אך לם השופט המחוזי מר מ. גולר צי־וה לשחרר את מר ספורטה ומר ארגז בערבות של 5000 ל״י כל אחד והפקיד את דרכוניהם עד לגמר ה־הליכים. עו״ד אלדר נמצא בחו״ל ומקום שהותו לא ידוע. עדיין לא הוצא צו מעצר נגדו.

מועד התחלת המשפט עוד לא ידוע.

כנס עולי גרוזיה נערך בבירה

(ע). כנס של עולי גרוזיה מכל הארץ נערך אתמול בירושלים. ב־מרכזו עמדה התביעה להיזוק רוחני, חינוך דתי והקמת בתי כנסת לעו־לים.

דיבר יו״ר ארגון יוצאי גרוזיה בישראל הרב יהודה בוטראשווילי שקרא למוסדות להכיר בארגונו כ־ארגון המייצג את העולים מגרוזיה. כן דיברו הרב יעקב דווראשווילי ש־הגיע לארץ מקרוב והרב רפאל אל־שווילי.

★ הרב שניאור גרליק, הרב הראשי של כפר חב״ד, תקף אתמול את הרבנים הראשיים, אונטרמן ו־גורן, על שחזרו בהם מפסק דין כוצצת הרבנות הראשית לפיו על הצרים הדתיים לפרוש מהממשלה אם לא יתוקן חוק „מיהו יהודי״. הרב גרליק דיבר בכנס ארצי של חסידי חב״ד שנערך בכפר חב״ד בהשתת־פות 1500 חסידים ששבו מביקור אצל הרבי מליובאביץ׳.

להשכיר וילה מרוהטת

ל־½ שנה מ־15.4.1972
בעלת ½3 חדרים
עם כל הנוחיות וגינה

טלפון 753569
כל יום מ־15—22.

הפקה ישראלית חדשה בארה״ב

איש חסיד היה כיסה את ההשקעה

מאת יגאל לביב, סופר המכלכלי של „הארץ״

בעוד ההצגה להיות עוד קיץ, ש־העלתה השנה בארה״ב, הפסידה את כל ההשקעה בה (לדברי ה„וראייטי״, כתב העת אמריקאי של עולם הבי־דור), מהכנן מפיק איש חסיד היה, יעקב אגמון, והצגה חדשה בארה״ב. ההצגה איש חסיד היה הוצגה ב־ארצות־הברית בשם רק שוטים הם צבועים, והועלתה בניו־יורק 144 פע־מים. הוראייטי מוסר כי המפיקים העבירו הזרה לישראל את כל הסכום שהושא לצורך ההפקה. מר אגמון מסר כי בהצגה השקעו 80 אלף דו־לר, מהם 50 אלף שהוצאו בארה״ב. הוא העביר בשבוע שעבר לארץ 60 אלף דולר והחזיר למשקיעים את ה־קרן. ההצגה יצאה עתה לסיבוב ב־ארה״ב עד אוגוסט, וסיבוב זה נעשה לפי חוזה המבטיח כיסוי כל ההוצ־אות והחלוקת ברווחים. תוצאות חיו־ביות אלו של הפקה ישראלית ראשו־נה גרמו לכך שמר אגמון יתחיל באוקטובר השנה בהפקה חדשה ב־אירופה, קנדה, ארה״ב ומכסיקו. ב־הפקה ישקעו 150 אלף דולר על ידי משקיעים ישראליים.

מקורות יודעי דבר מוסרים כי ה־השקעה בהצגה השניה, להיות עוד קיץ, היתה לפחות 200 אלף דולר. ההשקעה היתה של אמריקאים, שלפי דברי ה„וראייטי״ הפסידו את כל כס־פם. עתה יוצאת גם הצגה זו לסי־בוב בארצות־הברית.

★ המוזיאון הראשון למלקו־לוגיה וקונכולוגיה נפתח אתמול ב־בגין עירית נהריה ליד המוזיאון ה־עירוני, ובעתיד ישמש כמוזיאון לי־מודי ומחקרי של ביולוגית הימים ולמלקולוגיה (ריכוכיות ים ויבשה).

הועלה המחיר בחוף הכרמל

מ־1.20 ל־1.50 ל״י

מאת סופר „הארץ״ בחיפה

מחיר הכניסה לחוף הרחצה הפרטי „חוף הכרמל״ בחיפה הועלה החל מראשית אפריל ב־25 אחוז, מ־1.20 ל־1.50 ל״י. מהנהלת החוף נמסר כי למעשה היתה כאן „השוואת מחירים עם אלה של עכו, נהריה והרצליה והדבר היה הכרחי נוכח ייקור חמרים ושכר עבודה. ההנהלה מוסיפה, ש־השקיעה לאחרונה סכומים גדולים ב־שיפור החוף.

★ באלפיים נוסעים הגיעו אתמול לנמל חיפה.

בצער וביגון רב אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו היקר

ד״ר ג. קוקוש ז״ל

(בוקרשט — ת״א)

ההלויה תצא **היום**, יום שלישי כ׳ בניסן תשל״ב (4.4.1972) מבית הלוויות העירוני, רחוב דפנה 5 ת״א, בשעה 11.00 לפנה״צ, לבית העלמין בקרית־שאול.

אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים.

המתאבלים: אשתו: שרלוט
בניו: סנדו וויקטור
כלתו: פנינה
נכדו: אורי
אחיו ואחיותיו וב״ב

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

פפי שגב (שטייגמן) ז״ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום חמישי, כ״ב בניסן תשל״ב (6.4.1972)

נפגשים בשעה 4.00 אחה״צ ליד שער בית העלמין האזורי בחולון

המשפחה

ליו״ר מועצת המנהלים

מר מ. ב. גיטר ולמשפחתו

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד בהלקחה ללא עת יקירתכם

אריאלה ז״ל

ההנהלה וחבר העובדים
בנק לפתוח ולמשכנתאות
לישראל בע״מ

לידידנו

מר **בנו גיטר ורעיתו**

רגשי השתתפותנו העמוקים באבלכם על פטירתה ללא עת של בתכם היקרה

אריאלה ז״ל

החברה הישראלית המרכזית
למסחר ולהשקעות בע״מ

למשה ב. גיטר ולמשפחתו

אנו אתכם באבלכם הכבד,
בהלקח מכם ללא עת

אריאלה

ההנהלות וחבר העובדים
חברה לנכסים ולבנין בע״מ

„גד״ חברה לבנין בע״מ
„גילת״ חברה לבניה ושיכון
באזורי פיתוח בע״מ

„נוה״ חברה לבנין בע״מ
חברת „גב־ים״
לקרקעות בע״מ

למשפחת בנו גיטר

השתתפותנו בצערכם ובאבלכם בהילקח מכם

אריאלה ז״ל

ד״ר הלל וינשטיין
ועובדי חברת ס.ד.ס.י

למר **משה ב. גיטר**
לרעיתו והמשפחה

השתתפותנו באבלכם בהילקח בטרם עת בתכם

אריאלה ז״ל

מפעלי ניר אמריקאים ישראליים בע״מ
הדירקטוריון, ההנהלה וחבר העובדים

למשפחת גיטר

אתכם באבלכם הכבד בהילקח מכם בתכם היקרה

אריאלה

מועצת המנהלים
„אלרון״
תעשיה אלקטרונית בע״מ

לחבר מועצת המנהלים של הבנק

מר **משה ב. גיטר** ולמשפחתו

אתכם באבלכם הכבד בהלקח מכם

אריאלה

בדמי ימיה

בנק ברקליס דיסקונט בע״מ

תנחומינו הכנים

לאליס ובנו גיטר

במות הבת

אריאלה ז״ל

מלונות „שרון״
ההנהלה והעובדים

לבנו גיטר ומשפחתו

אתכם באבלכם הכבד בהלקח מכם בתכם

אריאלה

נוה חברת בנין בע״מ

אבלים על מות

אריאלה

אשר נלקחה בדמי ימיה

ומשתתפים בצער

משפחת גיטר

מועצת המנהלים
אלקו — חרושת אלקטרו מכנית ישראלית בע״מ

לחבר הנהלת הקרן

מר **מ. ב. גיטר** ומשפחתו

תנחומים באבלם הכבד
בהלקח מהם

אריאלה

בדמי ימיה

קרן ת״א לספרות ולאמנות

למר
משה ב. גיטר ומשפחתו

אתכם באבלכם הכבד
בהלקח מכם

אריאלה

בדמי ימיה

קליל תעשיות מתכת בע״מ
סיפל בע״מ

למשה ב. גיטר
ולמשפחתו

אתכם בצערכם הכבד על מות

אריאלה

בטרם עת

דוד י. חכמי ומשפחתו

לבנו גיטר ומשפחתו

משתתפים באבלכם
על מות

אריאלה

אורי קלנר ומשפחתו

למשה ב. גיטר ומשפחתו

מזועזעים מאסונכם ואתכם ביגונכם הכבד
בהלקח מכם יקירתכם

אריאלה

בדמי ימיה

מוזיאון תל־אביב
הועד המנהל

למשה ב. גיטר ולבני משפחתו

אתכם באבלכם בהלקח מכם יקירתכם

אריאלה

„דלק״
מועצת המנהלים, ההנהלה
והעובדים

למשפחת גיטר

אתכם באבלכם בהלקח מכם בתכם

אריאלה ז״ל

רותי וחיים שקד
באשי ובבצי כהניק
שרה ושלמה שויינר
רבקה ואברהם לוי (ארה״ב)
דבורה ויצחק קלינגר

למר ב. גיטר ומשפחתו

השתתפותנו הכנה

באסונכם הכבד

ג. רזווב
נבור מפעלי מקפטיל בע״מ

אוניברסיטת תל־אביב

משתתפת באבלם של

משה ב. גיטר ומשפחתו

על מות

אריאלה ז״ל

ספורט הארץ
בעריכת יחיאל ארדי

שבעה משחקי ליגה לאומית — כבר השבת
בעקבות הקדמת שובה של הנבחרת מראנגון

מאת סופר ספורט „הארץ"

שבעה משחקים יחול השבת במס־גרת המחזור ה־18 בליגה הלאומית בכדורגל. המחזור הלאומי הקדום באמצע השבוע הבא, בגלל שובה של הנבחרת הלאומית לכדורגל מ־ראנגון הלילה אחר חצות (אור ליום ד').

במשרדי ההתאחדות לכדורגל נת־קבל אתמול בבוקר מבזק מראשי המשלחת, לראנגון, שהודיעו כי ב־עקבות לחץ השחקנים הוסדרה טיסה מוקדמת (197) של איר פראנס.

בהתייעצות שהיתה במשרדי ההת־אחדות הוחלט לאפשר קיום מחזור ליגה כבר השבת. על פי התכנית יתקיימו שבעה משחקים, כי המשחק בין הפועל חדרה למכבי נתניה כבר נערך לפני כחודשיים (0:0).

יותר המשחקים שנועדו ל־שבת: מכבי חיפה — הפועל פתח תקוה; הפועל כפר סבא — בני יהודה; הכח רמת גן — הפועל חיפה; מכבי תל־אביב — הפועל באר־שבע; הפועל תל־אביב — בית"ר ירו־שלים; הפועל ירושלים — בית"ר תל־אביב; מכבי יפו — שמשון תל־אביב.

כפי שנודע תתיר ההתאחדות ל־קבוצה, שיוברר כי כמה משחקניה החוזרים מראנגון אינם כשירים מח־מת פציעה, לדחות את משחק הלי־גה שלה ליום ג' בשבוע הבא.

הוכרז מישטר חירום בכדורגל

ההנהלת ההתאחדות לכדורגל הכ־ריזה אתמול על מישטר חירום בכל הליגות, פרט לליגה הלאומית. אם יורע המצב גם בליגה הלאומית, תתכנס ההתאחדות ותשקול מחדש הכללת ליגה זו בתקנון החירום.

משטר חירום פירושו הכפלה אוטו־מאטית של העונשים הקבועים ב־תקנון.

ההנהלה החליטה עוד, כי תוקם ועדה חקירה שתבדוק את התנהגותו של בנימין בלנרו, כדורגלן בית"ר תל־אביב, שטען כוכר כי חברו אב־רהם הופסמן ניסה למכור משחק להפועל חדרה.

כן נמסר אתמול דו"ח על מסע נב־חרת הנוער בגרמניה על ידי ראשי המשלחת והמאמן דוד שוייצר.

הפועל נחליאל — הפועל חדרה 1:1 (0:1)

קבוצת הכדורגל של הפועל נחלי־אל מליגה א' צפון הפתיעה אתמול את הפועל חדרה מהליגה הלאומית, כשסיימה עמה בתיקו 1:1 את המשחק הידידותי שהיה בחדרה. אזוק מנח־ליאל כבש שער ראשון ופלד השווה ל־1:1.

קלדרון מסרב לשחק בבנגקוק
שוייצר ניפה שני שחקנים מסגל הנוער

מאת סופר ספורט „הארץ"

„הנבחרת הצעירה כצויה בשיא כושרה, ולאחר הליטוש האחרון ב־סינגאפור תהיה מוכנה לטורניר על גביע אסיה לנוער בבאנגקוק", אמר אתמול דוד שוייצר, מאמן נבחרת הנוער, העומדת לצאת ביום ד' ב־חצות בדרכה להאילנד.

שוייצר אמר כי מתוך האימון האחרון באירופה גיבש את הנב־חרת. המאמן ניפה אתמול מהסגל שני שחקנים, אברהם ארואטי ממכ־בי יפו וגבי לבנטל מהפועל חיפה. שחקן שלישי — משה מימון מה־פועל באר־שבע — נותר בשלב זה ברשימה ויסע לבאנגקוק רק אם יוברר שרוני קלדרון, שחקן הנבחרת הלאומית ונבחרת הנוער, לא ישתתף בטורניר באנגקוק.

אתמול היתה שיחה טלפונית עם באנגקוק בהקשר להודעתו של קלדרון על אי־רצונו לצאת עם הנוער לבאנגקוק, ונראה כי ההכרעה תיפול רק לאחר שובה של הנבחרת הבוגרת לישראל.

18 השחקנים הנכללים בשלב זה בסגל הם: יהודה פילוסוף, אבי שושן, אברהם אלקובי, אלון בך־טור, רוני לוריא, דורון רוזנטל, שמאל יעקב, יחיאל סאלם, ויקי פרץ, אורי כלימן, אריה ברשי, יחז־קאל סיני, שלמה ג'רבי, יואל מאס־יוחי, אלברט לוי, מאיר בלומנטל, יצחק מקבל ומשה כיכון.

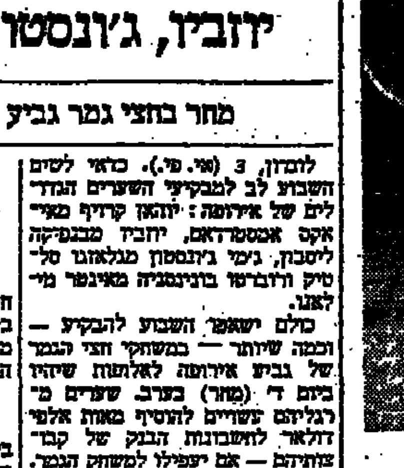
פטר מרמוריאנו

שלם נכנע למרמוריאנו בחצי־גמר אליפות הטניס
הוליך 0:4 במערכה השלישית * גם פלצר בגמר

מאת סופר ספורט „הארץ"

אלוף ישראל בטניס, יהושע שלם, נוצח אתמול במשחק חצי הגמר של אליפות פסח על־ידי פטר מרמוריאנו מרומניה 6:4, 6:1, 6:4. במערכה האחרונה הוביל שלם בשיעור 0:4 אולם לא הצליח לסיים בנצחון.

במשחק, שנמשך יותר משעה ל־עיני כ־400 צופים במגרש מכבי ב־תל־אביב, הפגין מרמוריאנו יכולת טובה והבטחה. עוות שהיקשו על שלם. בסיום המשחק אמר שלם: „רציתי מאד לנצח במערכה האח־רונה. רק לעתים רחוקות מזדמן לי להיפגש עם טניסאי ברמתו של מר־מוריאנו ולכן קשה להסתגל, במש־חק אחד, לקצב של היריב ולהגיב במהירות הנכונה, למרות השאיפה הטבעית להתאמץ ולהתעלות כדי לנצח במשחקים כאלה".

על הפסדו במערכה האחרונה אמר שלם: „הנצחון במערכה זו נשמט מידי. היה לי קשה לעצור את כדורי ההגשה של מרמוריאנו". שלם מת־אמן בימים אלה לקראת משחקי גביע דייוויס, שיהיו בארץ במאי נגד נבחרת אירלנד.

גם פלצר בגמר

במשחק חצי הגמר הראשון ניצח איאן פלצר מאוסטרליה את קאן הודלי מאנגליה 1:6, 2:6.

מרמוריאנו יתמודד עם פלצר ב־משחק הגמר, שיחל מחר בשעה 2 אחר־הצהרים במגרשי הטניס ברמת־גן.

היום אחה"צ יהיה משחק הגמר לנשים, בו תתמודד ויקי לנקסטר מאוסטרליה עם בת־ארצה מגזי מור־גאן. המשחק יהיה ברמת־גן.

במשחק חצי הגמר לזוגות ניצחו אתמול קאן ודרלי ויוסף שטבהולץ את ד"ר איאן פרומן וסטיב יילין 4:6, 4:6. המאמן הלאומי בטניס רונלד סטיל ביקש לבחון את הצמד ד"ר פרומן־יילין לקראת האפשרות שייצגו את ישראל בהתחרויות הזו־גות על גביע דייויס.

משחק חצי הגמר האחר לזוגות בין פלצ'ר־קלדי לדוביצקי־מרמו־ריאנו יהיה היום ב־1 אחה"צ ברמת־גן.

נבחרת הכדורעף יוצאת לסאלוניקי

מאת סופר ספורט „הארץ"

נבחרת הכדורעף של ישראל עמ־דה לצאת הבוקר בדרכה לסאלוניקי, שם תשתתף בטורניר האביב שיחל ב־11 באפריל.

בבית המוקדם תשחק נבחרת יש־ראל נגד נבחרות, טורקיה שוודיה ואנגליה.

עם המשלחת יוצאים 12 שחקנים, המאמנים מיהאי קאזאן וד"ר יצחק הבר. ראש המשלחת הוא צבי הר־שקוביץ, ומנהלה — רמי דורון. רו־פא המשלחת הוא ד"ר ליברסי. אורי אפק מצטרף כשופט.

ארבעה שחיינים היום לגרמניה

השחיינים יואל סמואל, יואב יע־קבי, שלומית ניר ודוריה ולך (לי־מור) יוצאים היום לתחרויות ולאי־מונים במערב־גרמניה. הם יתאמנו במערב־ברלין וינסו לעבור את ה־מינימום הקשה להשתתפות באו־לימפיאדת מינכן.

ועדת הספורט של הכנסת תדון בכשלון בראנגון

מאת סופר ספורט „הארץ"

כשלון נבחרת הכדורגל של יש־ראל בטורניר הקדם־אולימפי בראנ־גון יידון בהקדם בועדת הספורט של הכנסת. יו"ר הועדה ח"כ אברהם כ"ץ הודיע אתמול, אחרי התייעצות עם כמה מחברי הועדה, כי יש לקיים פגישה דחופה עם ראשי המשלחת לראנגון, כדי לדון בעתיד הופעת כדורגלני ישראל באסיה.

ח"כ כ"ץ מבקש לקיים את הדיון כבר אחרי החג, אולם מועד מדויק עדיין לא נקבע. מיד עם שוב הנב־חרת יעשה נסיון לקבוע מועד לפגי־שה, בה יתבקשו ראשי המשלחת, המאמן שמילוביץ וכמה מן הכדור־גלנים לחוות דעתם בנושא זה.

ח"כ כ"ץ מסר, כי הועדה תסיק מסקנות מדברי חברי המשלחת לגבי עתיד הופעת נבחרות הייצוג השונות באסיה ויחסי הספורט עם ארצות היבשה.

העימות הגדול בין קרויף, יוזביו, ג'ונסטון ובונינסניה
מחר בחצי גמר גביע אירופה בכדורגל

לונדון, 3 (אי. פי.). כדאי לשים השבוע לב למבקיעי השערים הגדו־לים של אירופה: יוהאן קרויף מאי־אקס אמסטרדאם, יוזביו מבנפיקה ליסבון, ג'ימי ג'ונסטון מגלאזגו סל־טיק ורוברטו בונינסניה מאינטר מי־לאנו.

כולם ישאפו השבוע להבקיע — וכמה שיותר — במשחקי חצי הגמר של גביע אירופה לאלופות שיהיו ביום ד' (מחר) בערב. שערים מ־רגליהם עשויים להוסיף מאות אלפי דולאר לחשבונות הבנק של קבו־צותיהם — אם יעפילו למשחק הגמר.

ספורט בעולם

יהיה זה השלב הראשון של מש־חקי חצי הגמר. איאקס תארח ב־ביתה את בנפיקה, ואילו אינטר הת־מודד במילאנו עם סלטיק. המשחק הגומלין נועד ל־19 בחודש.

המפתח ברגלי קרויף

קרויף, אחד המבקיעים המצטיינים ביותר בכדורגל העולמי, עשוי להע־ניק את המפתח לגמר. איאקס זכתה אשתקד בגביע וכל המומחים תמימי דעים, כי השנה יהיה קשה ביותר לעצור את הקבוצה ההולנדית. יו־זביו, בעבר שחקן חוד, משחק היום במרכז השדה. אבל גם הוא טרם איבד את בעיטת־הפצצה שלו. ב־1962 סייע לקבוצתו, בנפיקה, לגבור על ריאל מדריד 3:5, לאחר שפיגרה 3:1, כדי לזכות בגביע האירופי. מאז לא הצליחה בנפיקה לזכות בגביע פעם נוספת.

ההתמודדות בין סלטיק לאינטר תהיה חזרה על הגמר ביניהן ב־1967, כאשר סלטיק ניצחה 1:2. ג'ימי ג'ונסטון, ממבקיעי השערים המפו־רסמים של סלטיק, שב באחרונה לשחק לאחר שנרפא מפציעתו. בשורות אינ־טר יבלוט ללא ספק החלוץ המרכזי רוברטו בונינסניה, מכוכבי העולם של הכדורגל האיטלקי.

במסגרת גביע אירופה למחזיקות גביע ייפגשו ביום ד' באיידן מינכן ממערב גרמניה עם ריינג'רס מגלזגו. במשחק חצי הגמר האחר יתמודדו דינאמו מזרח־ברלין ודינאמו מוס־קבה.

נבחרת סינגאפור היום לאנגליה

סינגאפור, 3 (אי פי.) נבחרת ה־כדורגל של סינגאפור עומדת לצאת ביום ג' (היום) לאנגליה, כדי להת־אמן עם שתיים מקבוצות הצמרת של הליגה האנגלית — ארסנל וצ'לסי.

המשלחת מסינגאפור תמנה 20 איש. הנבחרת תעשה שבוע ימים במחיצת ארסנל ושלושה שבועות עם צ'לסי. עם סיום תקופת האימונים יעברו השחקנים לגור בקרב משפחות בריטיות, כדי להכיר מקרוב את אורח החיים באנגליה.

ניוקאסל גברה 0:1 על דרבי
ליברפול שניה — ניצחה 0:3 את מנצ'סטר־יונייטד

לונדון, 3 (אי. פי.). דרבי קאונטי, המוליכה לחודשה בליגה האנגלית הראשונה בכדורגל, כשלה היום ב־משחקה הביתי עם ניוקאסל, כא־שר נכנעה לה בתוצאה 1:0. ליבר־פול, הרביעית בדירוג עד היום זינ־קה למקום השני, תודות לנצחון־חוץ מכריע בתוצאה 0:3 על מנצ'סטר יונייטד.

תום קאסידי, שחקן מחליף בניו־קאסל, כבש את השער היחיד ב־משחק עם דרבי, בדקה ה־75.

דרבי ממשיכה להוליך בטבלה, עם 52 נקודות, במשפחה נוקבת לי־ברפול ומנצ'סטר סיטי — 50 נקו־דות, ולידס — 49. דרבי וליברפול שיחקו עד כה 37 משחקים, בעוד שלסיטי ולידס רק 36 משחקים. ב־משך העונה משחקות הקבוצות 42 משחקי ליגה.

במשחקי היום נפרדה קריסטל פא־לאס בתיקו 1:1 מלסטר, ואילו איפ־סוויץ' גברה על סטוקהאם 1:2.

ביום ג' (היום) תתמודד מנ־צ'סטר סיטי במשחק־חוץ עם סאות־המפטון, ואילו ביום ד' (מחר) תצ־רח לידס בביתה את האדרספילד.

אוגנדה — אתיופיה 0:4 בגביע אפריקה

קאמפלה, 3 (עי"ר). במשחק ה־ראשון על גביע אפריקה לאלופות כדורגל ניצחה כאן קבוצת הצבא של אוגנדה את סס. ג'ורג' מאתיופיה 0:4, לעיני 20 אלף צופים.

קוקס ניצח בג'ורג'יה

מיקון, ג'ורג'יה, 3 (יופ"ע). ה־טניסאי הבריטי מרק קוקס זכה ב־טורניר הבין־לאומי המקומי, כש־ניצח בגמר את האוסטרלי רוי אמר־סון 6:3, 6:7, 6:3.

כדורסלניות יוגוסלביות לא הורשו להכנס לבריה"מ

לנינגרד, 3 (עי"צ). משחק הגמר הראשון על גביע־אירופה בכדורסל למחזיקות גביע לנשים, שעמד להי־ערך כאן בין כדורסלניות ספארטאק לנינגראד לבין הזרובאן מיוגוסלב־יה, נדחה למועד אחר. היוגוסלביות לא הורשו להכנס לבריה"מ בגלל מגיפת האבעבועות השחורות הפו־קדת את יוגוסלביה.

צרפת — בולגריה 61:77

מונבריזון, צרפת, 3 (עי"צ). נבחרת הכדורסל של צרפת ניצחה בטורניר הבין־לאומי המקומי, את נבחרת בול־גריה 61:77 (35:47), ותופסת את ה־מקום הראשון בתום היום הרביעי, עם 8 נקודות. אחריה בדירוג: ה־כדורסלנים הזרים המשחקים בצרפת — 6, כדורסלני ארה"ב ובלגיה — 4 כ"א. לפני־כן ניצחה בולגריה את שווייץ 60:86.

הצלחה לקרית טבעון בכדורמים — בגרמניה

קבוצת הכדורמים של הפועל קרית טבעון זכתה אתמול בנצחון השיני בגרמניה, כשגברה על קבוצת אנ־דרטון 5:13. שחקני טבעון קיימו את־מול משחק נוסף, נגד קבוצת וילה־למהאפן, וסיימו בתיקו 6:6. שלשום גברו הישראלים על קבוצת כאמן 3:8 ועל קבוצת דאם 2:4 — נמסר בידיעה ממערב גרמניה.

קבוצת הפועל קרית טבעון קיימה עד כה 10 משחקים בגרמניה, בהם ניצחה בתשעה וסיימה אחד בתיקו. ראש המשלחת שמעון אלמוג מסר אתמול בשיחה טלפונית, כי הקבו־צה נמצאת בכושר מעולה והבקיעה 86 שערים לעומת 28 שספגה. היום תתמודד הקבוצה עם נבחרת הנוער המערב־גרמנית. היא תחזור ב־12 באפריל.

משלחת ספורט רמת דרג מגרמניה מבקרת בארץ

משלחת מנהיגי ספורט מתבל ה־סאר בגרמניה, בה 23 חברים, מב־קרת עתה בארץ כאורחת מכבי יש־ראל. המשלחת, בה חברים בין ה־שאר יו"ר ההתאחדות לכדורגל, ה־כדורסל והנוער של תבל הסאר, תש־תתף בסימפוזיון בין־לאומי בנושא הספורט בישראל.

באוגוסט יבקרו בתבל הסאר נצי־גי כל ענפי הספורט במכבי, בהם נבחרות נער בכדורגל ובטניס.

פאראק יאמן כל נבחרות הכדורסל

מאת אבי ורנפיק, סופר ספורט „הארץ"

מאמן הכדורסל האמריקאי, דויל פאראק, יחל להדריך בקרוב את כל הנבחרות הפועלות באיגוד ה־כדורסל, ולא רק את הנבחרת הבו־גרת. המלצה ברוח זו תוגש לישי־בת הועדה המקצועית הקרובה ו־כנראה תאושר, לאחר שבשיחה עם המאמן כבר לובנו פרטים ראשו־נים בענין השינוי בהעסקתו של פאראק בארץ.

פאראק חיווה דעתו כי כדורסלני נבחרות הנוער, המתאמנות מזה שלוש שנים, חסרים ידע ביסודות המש־חק. בעקבות דעה זו, שהופיעה רבים באיגוד, יעבוד המאמן יחד עם ראלף קליין בהכנת נבחרת הנוער לאלי־פות אירופה בכדורסל שתהיה ביולי ביוגוסלוויה.

פאראק יתבקש להדריך גם את נבחרות הנערים ילידי 1955 ו־1956, המתאמנות בהדרכת דני ארז ובוב גרנן לאליפויות אירופה בשנים 1973 — 1974. הם ימשיכו לאמן, אך יהיו עוזריו של פאראק. אחרי החג תוזמנה פגישה בה ישתתפו כל המאמנים, לקראת ביצוע התכנית החדשה.

נבחרת הכדורסל הלאומית תתאמן הערב. בפגישה שתהיה לאחר החג יגיש המאמן פאראק את התכנית המוגברת לאימונים אחרי תום 8 משחקי הליגה.

ישראל ויוון לגמר אליפות אירופה בכדורסל לנוער

סלוניקי, 3 (עי"ר). נבחרות הנוער של ישראל ויוון העפילו אמש לגמר אליפות אירופה בכדורסל, שתיערך בין ה־15 ל־25 ביולי בזארה, יו־גוסלוויה. הן סיימו בשני המקומות הראשונים בטורניר הקדם־אירופי שהיה כאן.

בערב האחרון ניצחה ישראל את יוון 55:62 (23:35), אך יוון הקדימה את ישראל ובלגיה בהפרש סלים עדיף. כולן צברו 7 נקודות, לפני שוויץ 5 והולנד 4. הקלעים הבול־טים לזכות ישראל היו מוסקוביץ (18), ברקוביץ (14) ווקס (13).

תלמידי בסמ"ת סיימו במקום הרביעי באתונה

אתונה, 3 (עי"ר). תלמידי בית הספר בסמ"ת בחיפה נטלו את ה־מקום הרביעי באליפות אירופה ה־שניה בכדורסל, שהיתה כאן, לאחר שנוצחו על ידי תלמידי יוגוסלוויה 122:72 ופינלנד 85:60. בבכורה זכ־תה יוון, שגברה על פינלנד 69:75.

תלמידי 19 ארצות השתתפו באלי־פות, שנמשכה ארבעה ימים.

השייטים כרמל וכץ בדרך לאולימפיאדה

צפניה כרמל ויהודה כץ מדו־רגים במקום ה־24 אחרי ארבעה שיוטים מתוך חמישה, בתחרות הבין־לאומית במפרשיות כדגם ההולנדי המעופף המתקיימת בסאן־רימו.

צוות השייטים השני של ישראל, יאיר מיכאלי ויצחק ניר, מדורג במקום ה־48, אחרי שנפסל בשיוט אחד בגלל זינוק מוקדם.

בתחרות משתתפות 68 מפרשיות. דירוגם של כרמל וכץ במקום ה־24 הוא צעד קדימה לקראת אולימפיאדת מינכן. התנאי להשתתפותם הוא די־רוג במחצית העליונה של מספר ה־מפרשיות המשתתפות בתחרות בסאן־רימו, ובתחרות נוספת.

עוד לא אושרו השינויים בטוטו

מאת גדעון אלון, סופר ספורט „הארץ"

השינויים המוצעים בהסדר ההי־מורים עדיין לא אושרו על ידי ועדת הכספים של הכנסת — מסר לי אמש יו"ר מועצת ההימורים, מר עכירם סיון. הוא הוסיף כי העיכוב חל כיון שהכנסת יצאה לפגרת הפסח, אולם עם חידוש עבודתה יעשה מא־מץ לקיים דיון דחוף בשינויים המו־צעים בועדת הכספים.

מר סיון הדגיש, כי שבוע עד עש־רה ימים לאחר אישור השינויים — שמגמתם מניעת האפשרות להטות משחקים על ידי מהמרים גדולים — ייכנסו ההצעות החדשות לתוקפן.

בדעת מועצת ההימורים להפיץ מודעות בתחנות־הטוטו בענין הגב־לות החדשות. כן יודפס טופס חדש, שבצדו השני יודגמו כל האפשרו־יות המותרות.

בשעתו המליצה מועצת ההימורים להגביל את ההשתתפות המירבית של מהמר ל־432 טורים, או לקומ־בינציה מכסימלית של שלושה משו־לשים וארבעה כפולים. כן הומלץ להעלות את מחיר הטור מ־30 ל־50 אגורות, כך שההשקעה המכסימלית תוגבל ל־216 ל"י. כן יידרש להבא כל משתתף למלא את שמו המלא בטופס ולהציג תעודת זהות בעת קבלת הפרס.

בתשובה לשאלה אמר מר סיון כי מנכ"ל מועצת ההימורים, מר אליהו ישראלי, פרש מתפקידו כיון של־דבריו היה זה נסיון שלא עלה יפה. עתה מחפשת מועצת ההימורים מו־עמד חדש לתפקיד זה.

מאמן הפועל חיפה אובה קלמי־ציבסקי חתם אתמול על חוזה לאי־מון הקבוצה החיפאית גם בעונה ה־באה. ההנהלה החיפאית נפגשה את־מול עם המאמן, שביקש הטבות שו־נות בחוזהו הנוכחי.

נבחרת הכדוריד של אוניברסיטת תל־אביב תתמודד מחר בערב עם קבוצת הסטודנטים מדנמרק. בנבחרת ה־אוניברסיטה כמה כדורידנים מקבוצות הליגות השונות.

אדיסון רב-שיפועי*

M.B.*
הלהב הרב-שיפועי של אדיסון מבטיח גילוח חלק יותר וגילוחים רבים יותר!
*3 שיפועים בכל צד - MULTI-BEVELLED

Eddison platinum
אדיסון פלטינום חד וחלק

שיפרין-נעמן

ספורט טוטו
12 X 21
מינימום פרס ראשון 100 אלף ל"י
...
מינימום פרסים 250 אלף ל"י
עשה לך מנהג קבוע - מלא טוטו כל שבוע!

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי אשדוד
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, אשדוד, הופקדה שינוי תכנית מפורטת הנקראת „שינוי מס' 13 לתכנית מפורטת מס' 455/ד — רובע ד' אשדוד, ביחד עם התשריט המצורף אליו.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: חלקי גושים 2016, 2067, 2072, 2079.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנון וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

י. ורדימון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום
29.3.72

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
מרחב תכנון מקומי שמעונים
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה—1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום החליטה, באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מפורטת הנקראת: „שינוי מס' 1 לתכנית מפורטת מס' 504/ד — גן לאומי אשכול — מועצה אזורית מרחבים". שהודעה על הפקדתו, ביחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בילקוט הפרסומים 1698, תשל"א 11.2.71 עמ' 1071.

השינוי האמור בצורה שבו הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, „שמעונים", וכל המ־עונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים ה־אמורים פתוחים לקהל.

י. ורדימון
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום
ד' בניסן תשל"ב (22.3.1972)

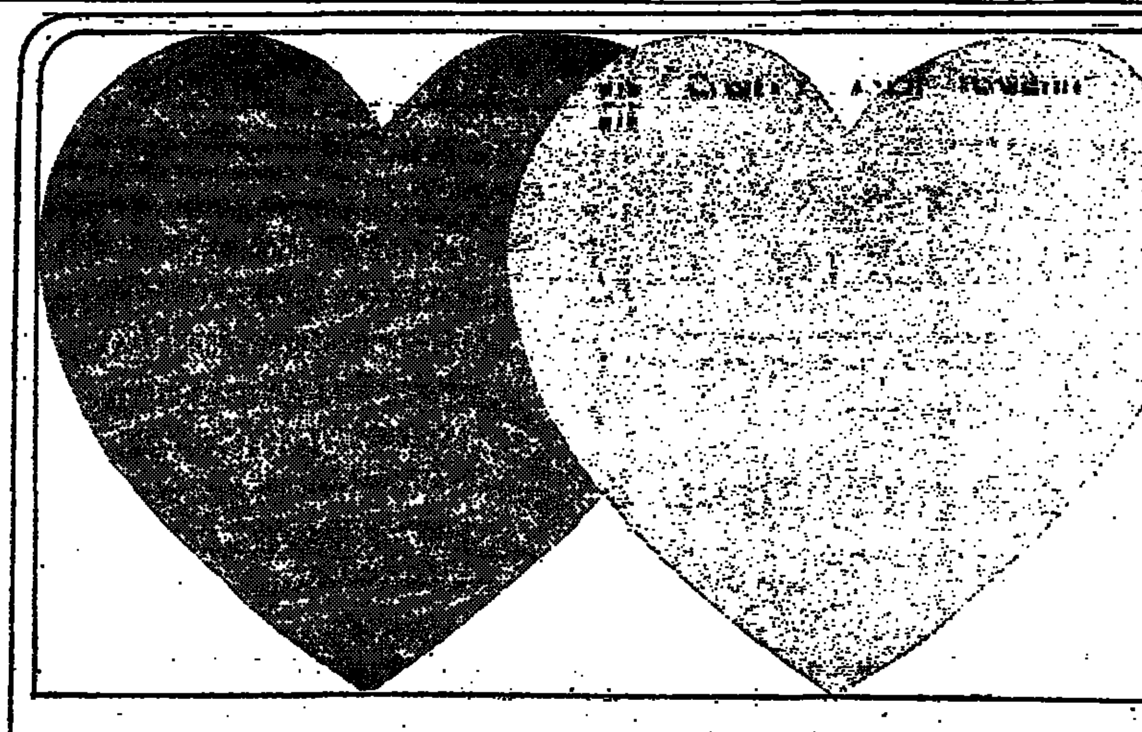

ירח דבש בנהריה
ל"ג בעומר 2.5.72 עד 18.6.72

ארוח ופנסיון מלא, מ־30 ל"י ליחיד כולל כל המסים.
כל הבידור והבילוי חינם! שי לכל זוג!
הגרלת פרסים יקרי ערך!

הפרסים והמתנות בהם אפשר לזכות:

מקרר פרידמן דה לוקס (13) (לא כולל מיסים) * 3 שמלות לפי בחירה — במערכה לקפה — „נעמן" * מבעת, כיכה, תליון — המרכז החיפאי ליהלומים * שעון לגברת — א. קייזמן, חיפה * 25 תעודות הנחה, 300 ל"י כ"א לקניית טלוויזיה ו־10 תעודות הנחה, 200 ל"י כ"א, לקנית מכונת כביסה — „אלקטרה" * שכירת מכונית ליומיים, כולל 100 ק"מ עם — סע־נא, אוטו חיפה * כורסה מאלומיניום לטלוויזיה — עוגב * 5 ארנקים — לוי סחורות עור, חיפה * 3 זוגות נעלי יגואר אוריגינלים — המגפר * 20 בקבוקי בושם „בת שבע" — יהודית מילר * 3 בקבוקי ויסקי בלק אנד וויט * 5 אלבומים צבעוניים מהדורים הוצאת „מסדה" * 2 אנציקלופדיות לבריאות משפחה, 5 מינויים על „דבר" למשך 3 חודשים — „דבר" * 3 כלי בישול — פלאהום * 20 בקבוקים רפואיים — פרנץ לוי בע"מ * 10 חבילות מגבות „בהידורד" — מלר, נהריה * 5 כריות — „קולמאר", סלון לדקורציה, חיפה * 5 שמלות לתינוקות — „טוב טוב" * כלי בישול מנירוסטה — „כולתם" * 3 תקליטים — קובלסקי ובניו, חיפה * 5 סלים עם מוצרי „שמן", „הדך קרמים" * 5 קופ. צבע עולפלסט „אספר" * 2 כרטיסי טיסה ת"א—אילת (הלוך ושוב) „ארקיע".

* שי לכל זוג:
יין „כרמל מזרחי" ● מבחר מוצרי „קליק" ● מבחר מוצרי „בדובנר־תלמה" ● ממתקים — „עלית" ● כוס דבש „תנובה".

* בתי המלון בהם תוכל לבחור:
(מכוכב אחד עד ארבעה כוכבים)

במחיר 30 ל"י ליום ליחיד:
אספלנד, הגליה 12, טל' 920179 ● גן השושנים (כשר), ויצמן 49, טל' 921088 ● פאר, גורדון 3, טל' 920175 ● תמר, ז'בוטינסקי 45, טל. 920905.

במחיר 35 ל"י ליום ליחיד:
גלי ים (כשר), המעפילים 2, טל' 920087 ● דנד (כשר), המעפילים 8, טל' 920555 ● זולברכן (כשר), ז'בוטינסקי 48, טל' 920094 ● לאופר (כשר), הנריסדים 31, טל' 920130 ● פינגווין, שד' הגעתון 31, טל' 920027 ● קלמן (כשר), ז'בוטינסקי 26/7, טל' 920355 ● רוזנבלום (כשר), ויצמן 59, טל' 923469 ● רוזנשטיין (כשר), המעפילים 6, טל' 920272.

במחיר 40 ל"י ליום ליחיד:
אסתאר (כשר), שד' הגעתון 27, טל' 923431 ● עדן (כשר), ז'בוטינסקי 17, טל' 923246 ● פרנק (כשר), הגליה 4, טל' 920278.

במחיר 48 ל"י ליום ליחיד:
קרלטון (כשר) עם בריכת שחיה, שד' הגעתון 23, טל' 922211.
ארוח מינימלי לזוג 5 ימים.
המחירים הנ"ל כוללים כל המיסים.

התחילו את ירח הדבש שלכם בהווית מקסימה!
טוסו ישירות לנהריה ב„נתיב", שירותי אויר בע"מ. פרטים בטל' 41469—03, 920266—04. להנות וצעירים — הנחה מיוחדת!

לנהריה באהבה לנהריה לחופשה

הועדה המשותפת לעידוד הקיט והתיירות בנהריה
כרמל

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לא יבוצע לעת עתה חיסון המוני נגד אבעבועות שחורות

מיליון וחצי תרכיבי חיסון בידי משרד הבריאות

מאת גדעון אלון, סופר "הארץ" בירושלים

חרף הדאגה בציבור לאפשרות חדירתה של מחלת האבעבועות השחורות לישראל, החליטו ראשי משרד הבריאות לא לערוך בשלב זה שום שינויים במדיניות החיסון.

ראש שרותי בריאות הציבור, ד"ר עמוס ארנן, אמר לי אמש כי לרשות משרד הבריאות עומדים מיליון וחצי תרכיבי חיסון שלא ישתמשו בהם לעת עתה. עד אמש לא נתגלה שום מקרה.

המחלה מופצת על ידי וירוס רוק. כן תיתכן הידבקות על ידי מגע בעור החולה או בגע בשהן או בצואה של הנפגע. דגירת־נגיפים נמשכת 12 יום. לאחר מכן סובל החולה מחום גבוה שנמשך חמישה ימים ומלווה בצמרמורת, כאבי ראש, בחילות והקאות. אז מופיעה פריחה אדומה על ידיו ופניו, המתפשטת אחרי כן גם לחלקי הגוף האחרים. בשלב השלישי של המחלה מופיעות שלפוחיות המכילות נוזל דמי ש־במקרים קשים הוא מוגלתי. לאחר שמונה ימים נעלמות השלפוחיות ונוצר גלד שנמשך 40 יום. עם נשירתו נוצרות צלקות.

הסיבוכים העלולים להיגרם על ידי המחלה, המוגדרת כקשה, הם: זיהום כללי, שטפי דם, דלקת ריאות ואפילו סכנת מוות. החיסון עצמו, המיוצר בלעדית על ידי משרד הבריאות ולא ניתן למכירה בבתי המרקחת, הוא וירוס מחלת האבעבועות של הפרות והבקר.

חיסון בנמל לוד

(ע). כל עובדי נמל לוד נדרשו אתמול לקבל חיסון כהוראת משרד הבריאות.

הוגבר הפיקוח על הבאים, וכיום נבדקים הנוסעים הבאים מכל הארצות, ולא רק אלה המגיעים מהמזרח ומאסיה, כפי שהיה קודם.

מחסני נמל חיפה סתומים

מאת כתבר "הארץ" בחיפה

מחסני נמל חיפה סתומים לאחר שנצטברו בהם 30 אלף טונות סחורה, ואם לא יגבר קצב הוצאתן, עלול הדבר לגרום בימים הקרובים להפרעה בעבודת הפריקה בנמל — מוסר סופר "הארץ".

איגוד המשתמשים בהובלה ימית פנה בקריאה דחופה ליבואנים כי יחישו הוצאת סחורותיהם.

העיכוב בהוצאת הסחורות קשור בסיום שנת הכספים, וכן לציפיות לשינויים (הקלות) בתעריפי המכס.

(ע.) עצים לכבודם של חמישה חסידי אומות העולם ניטעו אתמול בהר הזיכרון בירושלים. החמישה הם: ז'ל דיבואה פרלין מבלגיה, שבזמן המלחמה העמיד לרשות הועד להגנת יהודים בבלגיה סכומי כסף רבים; מיכאל מיכאלוב גיאורגייב מבולגריה, שסיכן את חייו בגניבת תלושי לחם ומכירתם ליהודים; האב יעקב דירק קוארט מהולנד, עמנואל זיבה ז"ל בציבור סלובקיה וד"ר שלמה ב... ושרה שלחו ז"ל מהונגריה, שהסתירו יהודים בבתיהם בזמן המלחמה.

מכון למחקר העבודה והרווחה

(ע). הסכם על הקמת מכון למחקר בתחום העבודה והרווחה שיהיה בשיתוף לאוניברסיטה העברית, משרד העבודה והמוסד לביטוח לאומי נחתם אתמול בירושלים על־ידי שר העבודה מר יוסף אלמוגי.

ההסכם נחתם בנוכחות נשיא אוניברסיטת ירושלים מר אברהם הרמן, הרקטור פרופ' יעקב כץ, דיקן הפקולטה למדעי־החברה פרופ' קוגלמן ומנכ"לי משרד העבודה והמוסד לביטוח לאומי. המוסד יוקם בבית הספר קפלן.

המכון יהיה מקביל למכון ראונד בארה"ב וישתמשו בו אנשי משרד העבודה והמוסד לביטוח לאומי שיחפשו תשובות לבעיות האקטואליות של המשק הישראלי.

עובדי „דלק" עלולים לשבות מיום א' בגלל כוונה לצרפם לקרן פנסיה הסתדרותית

מאת אבנר ברזילי, סופר „הארץ"

215 עובדי חברת „דלק" מאיימים לפתוח בשביתה החל מיום ראשון הקרוב על רקע סכסוך בינם לבין ההנהלה. הם רוצים להצטרף לתכנית פנסיה בחברת ביטוח פרטית ואילו ההנהלה וההסתדרות עומדות על כך שיצטרפו לאחת מקרנות הפנסיה ההסתדרותיות.

יו"ר ועד העובדים, מר יעקב סמואל, אמר כי לכ־40 מעובדיה הבכירים של „דלק" ביטוח מנהלים בחברת פניקס. גם העובדים החליטו כי הם רוצים בביטוח בחברה זו ולא בקרן ההסתדרותית. ההנהלה ובעיקר נציגי ההסתדרות, במועצת המנהלים (להסתדרות מניות ב„דלק"), התנגדו לכך.

תובעים הפקדת כספי הפנסיה בחברה פרטית

טענות העובדים

העובדים טוענים כי זכותם לעשות בכספם כרצונם ואין מי שיוכל לחייבם להצטרף לקרן פנסיה הסתדרותית. לדבריהם נותנת ההסתדרות פנסיה בשיעור של 70% מהמשכורת האחרונה, בעוד חברת הביטוח נותנת הטבות אחרות המשתלמות יותר. בעקבות הסכסוך, פנו הצדדים ליו"ר המרכז לבטחון סוציאלי מר ירוחם משל. נאמר לעובדים, לפי הצעת מר משל, כי אם תתחייב ההנהלה לתת לשארי הנפטרים, כעובדיה, לפני הגיעם לגיל הפרישה וכן לכל מי מעובדיה שייהפכו לנכים, את אותן פנסיות שמבטיחה הפנסיה המקיפה, לא תהיה התנגדות להעברת העובדים לחברת ביטוח פרטית. העובדים מצידם הודיעו כי יהיו נכונים להצטרף לקרן הפנסיה ההסתדרותית אם ינתנו להם אותם תנאים כמו בפניקס.

לדברי העובדים בביטוח בערכה הפנסיה של פניקס על הכבית הסכון במסגרת ביטוח. היא באפשרות העובד בעל ותק של 30 שנה, למשל, להגיע לפנסיה של כ־120% ממשכורתו האחרונה. בהגיעו לגיל פרישה הוא יכול להוון את כל הכספים או לקבל פנסיה כמקובל בשיעורים חדשיים.

נוסף לשאלת הפנסיה, נתגלעו חילוקי דעות בין הועד להנהלה על רקע תביעות שכר. הועד תבע תוספת שכר של 9%, דמי ביגוד 250 ל"י לשנה, העלאות אישיות והטבות ספציפיות למקצועות השונים. ההנהלה מצידה מוכנה לתת העלאת שכר כללית של 15%.

נהרג בתאונה

יחזקאל סלמן (72) מרחוב אלימלך 16 ברמת־גן, נהרג שלשום בתאונת דרכים בצומת ז'בוטינסקי ומקדונלד בתל־אביב. כשחצה את הכביש, פגעה בו מכונית פרטית.

פצועים

בתאונות שאירעו אתמול ושלשום במקומות שונים בארץ נפצעו שמונה אנשים, ביניהם צמד הפרברים (ליד חיפה), שמות הפצועים: גדעון פיש (32) מקרית ביאליק ואשתו נטע (27), ישראל גורמן (39) מרמת־גן, יוסף חורי וניסים מנחם („הפרברים"), יצחק בוקאי (31) מקרית גת ואשתו רחל (33), ירון חגג (7) מבני ברק, ראובן מיקובסקי (18) מהרצליה ושאול שפיץ (17) מירושלים.

* ראש מיחלק מירמה במשטרת מרחב חיפה, הקצין נפתלי ברתור, הועלה לדרגת פקד. אחד מוותיקי החוקרים הכלכליים במשטרת חיפה, מר יצחק ליבכר, הועלה לדרגת רב־סמל ראשון.

תא"ל שאול גבעולי קצין חינוך ראשי

קודמו, תא"ל יצחק ארד, מנכ"ל יד ושם

מאת סופרו הצבאי של „הארץ"

אלוף משנה שאול גבעולי (בן 46) מונה לקצין חינוך ראשי במקומו של תת אלוף יצחק ארד הפורש מצה"ל ומתמנה למנכ"ל „יד ושם".

תא"ל ארד מסיים את תפקידו לאחר כארבע שנים בו. קשריו עם „יד ושם" נוצרו בשנים האחרונות כאשר החל לעסוק במסגרת עבודת דוקטוראט, בתולדות ההתקוממות בגיטו קובנה.

קצין חינוך ראשי החדש, המועלה היום לדרגת תת אלוף, הנו יליד הארץ. עוד קודם שסיים את לימודיו התיכוניים היה פעיל בהגנה ובחי"ש. על פעילותו זו נחבש במחנה המעצר ברפיח. הצטרף לקיבוץ גבים במסגרת של הכשרה בפלמ"ח. במלחמת העצמאות שימש כמא"פ של נירים והסביבה. לאחר שסיים קורס מג"דים ב־1952 השתחרר מצה"ל. את מלחמת סיני 1956 עשה כמפקד גדוד מילואים. תא"ל גבעולי חזר לשרות קבע בצה"ל ב־1959 ועסק בתפקידי פיקוד בשריון ובהדרכה. במלחמת ששת הימים היה סגן מפקד חטיבה שפעלה באיזור ג'נין והשומרון. אחרי כן מונה מושל אל עריש וב־1968 כמפקד נפת שכם.

אל"מ שאול גבעולי

* ההסתדרות האחיות יצאה בהתקפה על המחלקה לאיגוד מקצועי שקבעה כי רמת הלימודים של מקצוע הפיזיותרפיה גבוהה מזו של האחיות ולכן ניתן לפיזיותרפיסטים פיצוי כספי של כ־50 ל"י לחודש. בכנס חרום שהתקיים אתמול בבית ההסתדרות בתל אביב בהשתתפות כמאה אחיות, הוחלט לפנות אל מוסדות ההסתדרות לבטל קביעה כזו. לדעת האחיות עלולה קביעת המחלקה לפגוע קשה במקצוע האחות ולשוות את דמותו.

פרס: יחסינו עם ארה"ב לפיסגה חדשה

רקנטי: המשק ימשיך להתפתח השנה

(ע). קריאה להעמיד את העליה בראש דאגותינו ולדאוג לכך שאוכלוסיית המדינה תגיע לחמישה מיליונים תוך 10 שנים — השמיע אתמול שר התחבורה והתקשורת, מר שמעון פרס, בהופיעו בחגיגת בנק דיסקונט לציון סיום שנת התקציב, שנערכה בהיכל התרבות בתל־אביב.

בהמשך דבריו אמר כי המצב הפוליטי לא רע והיחסים הטובים שלנו עם ארה"ב הגיעו לפיסגה חדשה.

מר ד. רקנטי, יו"ר מועצת המנהלים של הבנק, אמר כי בתוך כה בהתפרכם עד עתה על הרבעון הראשון של 1972 נראה כי חלה עליה ניכרת ומואצת באמצעי התשלום. האשראי לציבור נשאר באותה רמה. [illegible]

עם תשלום תוספת היוקר וגידול עם ביטול מלווה החסכון והקטנת היטל הבטחון, הן בגלל פדיון בשעור ללא תקדים של מילווה הקליטה. במצב זה יש לצפות להגברת התחרות בין הבנקים על כספי הציבור ולהופעתן של תוכניות חסכון חדשות והנפקת מילוות חדשים שישאו ריבית צמודה למדד. עלינו יהיה להשתדל להגביר את תודעת החסכון בקרב הציבור, לשפר את השירות הבנקאי לקהל ולהיערך לקראת ההתפתחויות הצפויות לנו בעשור הקרוב.

הנואם הוסיף כי יש לצפות שבעשור הקרוב תגיע האוכלוסיה ל־4,250,000 תושבים וצריכת הבנקאות תגדל פי שלושה. מספר העובדים בבנקאות יגדל פי שניים, מספר הפעולות היומיות יגיע ל־300,000 ורמת החיים הממוצעת תגדל באופן ריאלי ב־75 אחוז.

הצתה בבית מיכה מצפון

(ע.) ביתו של מיכה מצפון [illegible]

עצרת ליובל הפוהמ"ז

(ע). בנוכחות נשיא המדינה והרבנים הראשיים נערכה אתמול בבנייני האומה עצרת יובל לתנועת הפועל המזרחי. [illegible] משלחות חברים מ־130 סניפי הפועל המזרחי, הכוללים יותר מ־104 אלף חברים.

שר הפנים, ד"ר יוסף בורג, [illegible]

* (ע). הכנס העולמי של יוצאי צפון אפריקה קיים אמש ישיבה מיוחדת בקדושת להתיישבות, במושב גורן שבגליל המערבי, בהשתתפות כ־200 איש.

הוריס

המעונינים בפרטים על אפשרויות הלמוד של בניהם (מגיל 16 ומעלה) בבית הספר הטכני של חיל האויר בחיפה, מוזמנים לפגישות האזוריות הבאות:

חדרה	2.4.72, בשעה 18.00, בבית יד לבנים, רח' רוטשילד.
אשקלון	3.4.72, בשעה 19.00, בבית עלי אפרידה, ליד תחנת המשטרה.
נתניה	9.4.72, בשעה 19.00, בנין אהל שם, רח' רזיאל 4.
קרית שמונה	12.4.72, בשעה 17.00, בבית אדלשטיין, רח' הרצל.
לוד	13.4.72, בשעה 19.00, באולם המרכזיה הפדגוגית רח' דני מס.
אילת	16.4.72, בשעה 20.30, בבית פולים מורה.
ירושלים	25.4.72, בשעה 18.00, בלשכת הגיוס, רח' רש"י 103.
חיפה	26.4.72, בשעה 18.00, בלשכת הגיוס, רח' עומר כיאם 12—14.
תל־אביב	27.4.72, בשעה 18.00, בלשכת הגיוס, רח' פוריה 1, יפו.

"קצר וצמוד" התכנית הצמודה, הקצרה והרווחית ביותר.
* 14% רבית שנתית מצטברת
* או 7% רבית + הצמדה למדד
* תקופת חסכון 30 חודש בלבד
*
בנק לסחר חוץ בע"מ
סניף ראשי: שד' רוטשילד 39, ת"א, טל. 622313

Woman
Issue February 19th 1972
★ Marje Proops Rewrites THE TEN COMMANDMENTS
★ Four Love Stories
★ Exciting Crafts To Learn
★ Ways To Wear Make-Up
★ Bright Styles To Knit

Woman's Own
Issue February 19th 1972
★ Robert Carrier's Next-To-No-Time-Cooking
★ New Look Hairstyles — 8 Pages Of Them

הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים · תל־אביב · חיפה · נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

דירת פאר בת 4 חדרים בת"א
50 מקלטי טלויזיה
10 מכוניות
10 אופנועים
2222 פרסים בהגרלת
הועד למען החייל
תשל"ב 1972

Canon
מכונות חשוב אלקטרוניות לכל מטרות חשבון מכשיר בכף היד ועד למחשב בעל תיכנות 600 צעדי תוכנית 100 זיכרונות
√ + − × : %
פרטים והדגמה קרס בע"מ מונטיפיורי 10 טל 55244 מגדל שלום • תל אביב

אין כמו שייט באוגוסט!
12 ימי שייט וסיורים מרהיבים
9-21.8.72
החלה ההרשמה
פרטים בכל משרדי הנסיעות
"טיולי וזה"

ספרי צלום
מקבלים באופן סדיר
בהוצאת FOCAL מאנגליה
דנגור בע"מ
דרך פ"ת 44 ת"א טל. 36247

פרס כספי
למוצא הישר של ציקים ושטרות שהלכו לאבוד, לפקודת "רקורד" או סמי כהן, דרך פתח־תקוה 11, תל־אביב, טל. 625175

למסירה
מחסן + מגרש
בשכ"ח
מחסן 600 מ"ר, מגרש 2000 מ"ר, עם גדר מבטון יצוק
ביהוד, בדרך ללוד
המעוניינים לפנות טלפון: 625860

מחרתיים
2 זכיות של 150,000 ל"י
בהגרלת מפעל הפיס
כרטיסים אחרונים ליד אולם המפעל ביום ההגרלה עד 6.55 בערב
מפעל הפיס

PENTHOUSE
THE INTERNATIONAL MAGAZINE FOR MEN
Vol. 6 No. 11
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים · תל־אביב · חיפה · נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

הערב ב־6.30 בטלויזיה
בתכנית למשפחה
האשף מיכה נוי
מדגים הכנת
סלט אבוקדו

הופיע!
מדריך "בנק" 1972 *
נופש ***
טיולים **
מסעדות *
להשיג בחנויות ספרים 7 ל"י

קייטנת "הדסים"
הרשמה בתל־אביב
בבית קפה רובל החדש רח' אבן גבירול 68 ת"א
ביום חמישי 13.4.72 בין השעות 16.00—19.00
וביום שבת 15.4.72 בין השעות 10.00—13.00
בשביל הפניות ופרטים — נא לפנות:
ולטר פרנקל
ת.ד. 7033 ירושלים
טלפון 33595 (02)
פרסום ב.ד. ירושלים

Reader's Digest
Issue March 1972
50th ANNIVERSARY ISSUE 1922—1972
★ Suburbia's Battle Of The Decade
★ More Ways To Keep Your Income Tax Down
★ Is There Any Way To End Poverty?
★ This Diet Can Kill
★ The Music Lesson
★ It's Time To Take That Trip To Europe
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים · תל־אביב · חיפה · נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

הלוח הכפול
עמודים: 16, 17, 18, 19, 20
הכל בכל כלול בלוח הכפול

אוניברסיטת תל־אביב
משתתפת באבלו של
פרופ' שמעון אפלבאום
על מות אשתו
שושנה ז"ל

אבלים אנו על מותה ללא עת של מורת בית ספרנו
גב' אפלבאום שושנה ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה.
ההנהלה, המורים, העובדים והתלמידים
אורט — יד סינגלובסקי

שר התחבורה
סגן שר התחבורה
המנהל הכללי
הנהלת המשרד וחבר העובדים
משתתפים באבלו הכבד של
מר מרדכי גלעד
מנהל השירות המטאורולוגי לישראל
במות אשתו ז"ל

מנהל השרות המטאורולוגי וחבר העובדים
מתאבלים מרות עם מנהלם וחברם שנים רבות
מר מרדכי גלעד ומשפחתו
בהילקח מהם הרעיה והאם
אלן גלעד ז"ל

לאלברט אוזולאי
תנחומים במות עליך
אחיך ז"ל
"דלק"
ההנהלה והעובדים

השתתפותנו הכנה באבל המשפחה
בהלקח מכם יקירכם וסוכננו הותיק
אלי קירשנבוים ז"ל
מגדל בנין
חברה לבנות בע"מ
ההנהלה והעובדים

לעמליה והמשפחה
משתתפים באבלכם הכבד במותו בטרם עת של היקר באדם
חיים גרינשטיין ז"ל
הנהלת החברה הממשלתית לתיירות ... בע"מ
הנהלת המבנ"ש בטבה
הנהלת המרכז הקהילתי באילת
הנהלת בית הספר ...
הנהלת המרכז באילת

לידידי
עמוס עציוני
אתך באבלך על מות
אביך ז"ל
בית „מקורות"

לאליעזר נהרי
איתך באבלך הכבד במות עליך
אמך ז"ל
ההנהלה ועובדי מפעלי „אדרת"

לתמי והמשפחה
אתכם באבלכם הכבד במות האב
ברוך פורן ז"ל
אגודת הציירים והפסלים בישראל
הועד העובדים

אנו משתתפים בצערו של חברינו
יהודה מדהלה
במות עליו
אמו ז"ל
אגד
הנהלה והחברים

לשמעון אבירים
אתך באבלך
במות אמך
חבריך לעבודה במשרד הבטחון

הארץ

כ' בניסן תשל"ב
4 באפריל 1972

בתל-אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח'. הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233. מס' מיקוד: 61000.

ירושלים: רח' התבצלת 2, טל' 224245-6, ת. ד. 273. חיפה: רחוב כורש 20, טלפון 661166-8, ת. ד. 5259.

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, דפוס "הארץ" מזא"ה 56 ת"א

העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד.

HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 623311

הפלשתינאים אינם בוטחים בפתח

נכבדי הערבים שבשטחים המוחזקים לא ישתתפו בכינוס אשר „הארגון לשחרור פלשתין", היינו הפתח, עומד לערוך ביום ה' בקהיר. אנשי המימשל הצבאי הזהירו — בצדק — את הנכבדים שלא יורשו לחזור אם ילכו לשם. במספר מועט של מקרים (4) הוטל איסור מפורש, בעוד שלגבי יותר ממאה אנשים שהזמנות נשלחו אליהם, הספיקה האזהרה כדי להניא אותם מכוונתם לקחת חלק באירוע זה — אם אמנם היתה להם כוונה כזו.

יש מקום להניח כי רוב המנהיגים הערבים ביהודה, שומרון ורצועת עזה חדלו מזמן לתלות תקוה בפתח ובשאר ארגוני המחבלים. הם למדו בשנה וחצי האחרונות כי כוחם לחם כמעט חדלו להתקיים. כל מה שנותר להם הוא יכולת מסוימת של הטרדה, אך גם שיעורה של זו צומצם מאד לעומת מה שהיה להם לפני שלוש שנים. הנכבדים שהתייצבו כמועמדים לבחירות המוניציפאליות בערי השומרון וביריחו ודאי שאינם מצטערים על החלטתם שלא להיכנע לאיומי הפתח.

צריך כמובן להביא בחשבון כי מידה זו או אחרת של כוח משיכה יוסיף להיודע עדיין לסיסמאותיו של יאסר ערפאת, ואין זה מן הנמנע כי אחדים מנכבדי הגדה ורצועת עזה היו אולי שוקלים אם לענות בחיוב להזמנה לקהיר, לולא הרגישו כי מנוי וגמור עם המימשל הצבאי למנוע זאת מהם. אך אלה מן הסתם אינם אלא מיעוט, ואשר לרוב — יתכן מאד כי אינו אומלל שהמימשל הצבאי, על־ידי קביעת עמדה שלילית, מקל עליהם להתחמק מקריאת הפתח.

יתכן כי התעמולה העוינת תנסה עתה לטעון כי נכבדי השטחים המוחזקים נמנעו בכוח מלהשתתף בכינוס. אך המהירות בה התאימו את עצמם למה שנאמר להם, מוכיחה עד כמה מוגבל התפקיד אשר בכוח של המימשל הצבאי ממלא כאן. אזהרה כללית ומספר זעום של שלילת בקשות לא היו מספיקים כדי לפתור את הבעיה, לולא מנהיגי הפלשתינאים הגיעו בעצמם לכלל הכרה כי — תהיינה שאיפותיהם הלאומיות אשר תהיינה — לא על הפתח וארגוני המחבלים האחרים כדאי להם להמר.

הסלמה בוייטנאם

יחידות שריון של צפון־וייטנאם התקרבו עד כדי 140 קילומטרים מהבירה, בחדירה העמוקה ביותר של כוחות סדירים צפוניים מאז התחלת המלחמה, בעוד כ־40,000 חיילים רגלים שפרצו דרך האזור המפורז כבשו כמעט את כל בסיסי קו ההגנה הראשון של דרום וייטנאם. בתגובה על מיתקפה זו פתחו מטוסי ארה"ב בהפצצות כבדות על מטרות בצפון, שכמותן לא נערכו מאז ציווה הנשיא לינדון ג'ונסון, לפני למעלה מארבע שנים, על הפסקת ההפצצות האיסטרטגיות.

הידיעות על מהלך המיתקפה מעוררות ספק לגבי כושר עמידתם של הכוחות הדרומיים אשר לא מזמן תוגברו, עברו אימונים מזורזים וצוידו מחדש בנשק מהדרני, במסגרת מדיניות הווייטנאמיזציה בה נוקט הנשיא ניכסון.

ברור, כי המטרה הכפולה של האנוי היא לשבור את המוראל של צבא הדרום ולחולל משבר חדש בארה"ב בשאלת וייטנאם, כדי להכריח את ואשינגטון להשלים הפינוי מהדרום בלי שיתמלא התנאי שהציב הנשיא ניכסון הוא — שיהיה לדרום סיכוי סביר להכריע על עתידו. בהאנוי מעריכים, כי הנשיא יעדיף ויתור על תנאי זה על הסתבכות מחודשת של כוחות אמריקאיים בקרבות קרקע. הודעתו של מיניסטר ההגנה מלוין לירד, כי לא יוכנסו כוחות יבשה אמריקאיים לזירת הקרב, אכן עשויה לאשר הערכת האנוי.

דוברים אמריקאיים בסייגון טוענים, כי ממדי המפולת הצבאית בגבול הצפוני קטנים מכפי שמשתמע מן הידיעות המתפרסמות בעתונים וכי הקומוניסטים עדיין לא באו במגע עם היחידות המובחרות של צבא הדרום. אך מה שהתרחש בארבעת הימים הראשונים של הקרבות אינו מחזק את קביעתו הקודמת של מר ליירד, כי כוחות הצפון „ינצחו ב־75% מהקרבות". יש גם לזכור, כי מטרת המיתקפה הצפונית היא בעיקרה פסיכולוגית. הרושם המופרז של הצלחות במיתקפת תאט ב־1968 גרם למפנה הגדול בדעת־הקהל האמריקאית. רושם כזה — אף אם יהיה פחות מוצדק מכפי שנראה לעין — עלול להביא להגברת הלחצים הפנימיים באמריקה למען נסיגה מוחלטת וללא תנאי מוייטנאם.

ללא מעצורים

הציונות לא צריכה להפוך לדינאמיזם לאומני

מאת פולס

„מדינה אינה יוצאת למלחמה רק כאשר סכנה מיידית של השמדה מרחפת עליה", קובע עזר וייצמן במאמרו „ללא מעצורים" („הארץ", 29.3). אפשר לטעון: ככל שמדינה גדולה יותר, כן היא מהססת יותר לצאת למלחמה, בלתי אם חשה שסכנה חמורה שבחמורות מאיימת עליה. המעצמות שנלחמו בגרמניה במלחמת העולם הראשונה, הת־ליכו על כך מתוך חשש שבנצחון גרמניה ובנות בריתה יורידו את בנות הברית לדרגת בינוניות. במלחמת העולם השניה היתה הסכנה גדולה עוד הרבה יותר: לא רק איבוד של מעמד מעצמתי אלא שיעבוד ממש; האנגלים הסתכנו בסיכון של החרבת עריהם הגדולות (ועמדו במבחן זה) משום שהיה ברור להם כי במקרה של נצחון גרמני אין המשך להיסטוריה הבריטית.

אפשר לטעון כי הגורם העצום שזירז חילות האוויר של גרמניה תחילה, ושל בנות הברית לאחר מכן, עדיין אינו מאפשר לדבר על „השמדה". אולם יפאן נכנעה לבנות הברית לאחר שהוברר לקיסר ולעוזריו כי הסכנה פיסית, פשוטה כמשמעה, צפויה לארצם אם לא תניח את נשקה. נסיונם של היפנים מוסיף להשפיע על המין האנושי כולו והספק רב אם מדינות גדולות יסתכנו במלחמה אלא במקרה שיסוד סביר להן להאמין כי מדיניות של ויתורים ונסיגות עלולה לעודד את התוקפן עד כדי כך שיעיז להקדים בהפעלת אותם כלי הנשק שאמנם מסוגלים להשמיד את היריב — ולא רק את כוחו הצבאי.

אשר לעצמנו, אין להניח כי מדינות ערב, במקרה שהיו מנצחות, היו מסתפקות בקריעת שטחים ממדינת ישראל. הבעיה של מאי־יוני 1967 לא היתה אם היה צריך לחשוש מעליונות הכוחות הערביים, או אם יכלנו לבטוח בכוחו של צה"ל. הבעיה היתה אם עלינו להמתין ולהסתכן בכך שהאויב יוכל לזכות ביתרון ההתקפה, או ליטול את היוזמה מידיו. ואפילו יצדק מר וייצמן באומרו כי גם במקרה שלא היינו יורים את הירייה הראשונה, היינו זוכים — ההרגשה הכללית היתה כי ככל שנמשיך להמתין, כן עלול המצב להתפתח בכיוון שלילי.

„השאלה היתה, אם לצאת למלחמה על פתיחת המיצרים, ולא אם לצאת למלחמה כי אחרת ניכחד. לו עלתה השאלה בגירסתה השנית, היתה ההחלטה קלה יותר. במקרה כזה לא היינו נזקקים לתקופת המתנה מורטת עצבים בת שבועיים", כתב מר וייצמן.

מדברים אלה יוצא, באופן מפתיע, שעזר וייצמן מצדיק בדיעבד את מה שגינה בעזו, עד כמה שידוע, בימים ההם. דומה שלא נטעה באומרנו כי שאלת המיצרים ירדה בסופו של דבר למקום משני של חשיבות. רוח הלחימה שפיעמה בחיילי צה"ל ומפקדיה, לא באה להם משום שהעריכו את סגירת המיצרים כהפרת התחייבות בינלאומית שהצדיקה מלחמה. הרוח ההיא באה להם משום שחשו כי הערכות של הצבא המצרי בצפון סיני יצרה משבר שאין חמור ממנו לעצם קיומנו הלאומי. משום שהציבור כולו חשש מזאת, תבע — והשיג — את צירופו של מר דיין לממשלה ואת הרחבת הבסיס שלה תוך כניסת נציגי גח"ל לממשלה, שהפכה להיות בפי לליכוד לאומי.

במקום אחר במאמרו מגדיר עזר וייצמן את מטרת מלחמת ששת הימים באופן קולע: יצאנו אליה „כדי להבטיח מצב בו נוכל לגור בעצמנו, ובראות עינינו, את חיינו כאן, בלי לחצים חיצוניים". רצון זה, ולא התחושה כי מלחמת העצמאות של שנת 1948 לא השיגה את מטרותיה, הוא אשר היה לנחלת הכל בימים ההם. האינסטינקט הלאומי אמר לנו כי עלינו להדוף את הצבא המצרי ולהרוס אותו כמכונת לחימה יעילה — לא יותר מזה. „מטרות המלחמה השתנו והתרחבו תוך מהלכה", אומר עזר וייצמן, ובצדק הדבר. אך מותר לשאול אם יש טעם בכך שישמנו עד כדי כך שכל תוספת שטח שזכינו בה הודות לתנופת צה"ל במלחמה, הכרח שתישמר כחלק המדינה?

עזר וייצמן דורש כי גבולות המדינה יעוצבו „לפי האינטרסים הלאומיים, ההיסטוריים והעניניים לטווח ארוך".

למה מהכמון ניסוח רחב ומעורפל זה? אפשר למצוא תשובה חלקית במאמרו על שאלה זו. כבר מלחמת העצמאות היתה צריכה „להבטיח כי לפחות כל חבלי ארץ־ישראל המערבית ייכללו בתחום מדינת ישראל". מכאן שאין זאת אם אמנם סיפוח כל השטחים שתפסנו בששת הימים צריך לספק אותנו. המלה „לפחות" מרמזת באופן ברור כי האינסטינקט הלאומי שאליבא דעזר וייצמן מכתיב לנו לנצל את המלחמה „מעבר לבעיות הצבאיות או המדיניות המיידיות שעליהן היא באה לענות", אינו צריך להרגיש שנבע בהפיכת קווי הפסקת האש לגבולות המדינה. יש המחשבה נודדת למרחקים גם אחרי שהושגה מטרה זו, ואין זה מיותר להזכיר כי המפלגה אליה הצטרף עזר וייצמן, האשימה, בגלגולה הראשון, את ההנהלה הציונית על שהשלימה עם ביטול הסעיפים „הציוניים" של המנדאט לגבי עבר־הירדן.

*

מה שמדאיג אצל עזר וייצמן הוא, קודם כל, סירובו להגדיר באופן חד־משמעי מהן המטרות הציוניות שהוא מרבה לדבר עליהן באופן כללי. נניח כי לבו מעולם לא היה שלם עם קווי שביתת הנשק של שנת 1949. כלום יהיה מרוצה אם נספח את כל השטחים, שנכבשו לפני חמש שנים? כאשר הוא מדבר על האינטרסים הלאומיים החיוניים שלנו, על מה ש„בנפש עמנו", המושגים הטריטוריאליים שלו חורגים אל מחוץ לארץ־ישראל המערבית — היכן הגבול שהוא שואף אליו?

שנית, הציונות יונקה כוחה, בין השאר, מן ההרגשה כי העם היהודי יוכל לבטא את עצמו רק כאשר לא יוכרח להתאים את עצמו לרצון הגויים ולטעמם. זה ניתן רק במסגרת ממלכתית — לכן קמה הציונות המודרנית כציונות מדינית — הבעה ביום היהודי יתחדש תוך מגע עם ארץ־ירושתו. ברי שוותיקאן יהודי לא יספיק לכך, אך שאלת ההיקף הגיאוגראפי לא היתה ראשונית במעלה.

עכשיו בא עזר וייצמן ומבקש לעורר את הרושם כאילו הציונות לא תוכל להתגשם בלתי אם מדינת ישראל תזכה לגבולות אשר בתוכם יהודו מליון וחצי ערבים, ומי יודע אם „האינטרסים הלאומיים, ההיסטוריים והעניניים לטווח ארוך" לא יצדיקו הגדלת המיעוט הערבי אף מעל ומעבר לשיעור ההוא. לנגד עינינו נוצרת ציונות חדשה אשר למעשה אינה אלא דינאמיזם לאומני שאינו דואג לשום תוכן אלא מתבטא בתחושת כוח.

אין בהיסטוריה „גבולות היסטוריים" — לא אצל אומות העולם ולא אצלנו. הגבולות נעים ונודדים אצל כולם, וההיסטוריה מראה עד כמה שאינם קבועים. היוונים לפני חמישים שנה רצו בכיבוש של אנאטוליה המערבית (לפחות) משום שבימי הזוהר של יוון העתיקה הוקמו שם ערים יווניות. החלום התנפץ משום שהטורקים ניפצו אותו. הבריטים סירבו לתמוך ביוון.

קיים עם ערבי בחלקים מסויימים של ארץ־ישראל, והתנועה הציונית, המתבטאת עתה במדינת ישראל, חייבת להביא את העובדה הזאת בחשבונה הפוליטי.

במאמרו של עזר וייצמן אין לה זכר. אך הספתו שנגנוש את „התנ־ביכים" שלנו, אין בכוחה לשנות את המציאות. לדמיונו אין מעצורים, אך בגרוננו המדינית תימדד בכך שנכיר גם בשעת הנצחון כי אין אנו העם היהודי בארץ הזאת ובאזור הזה".

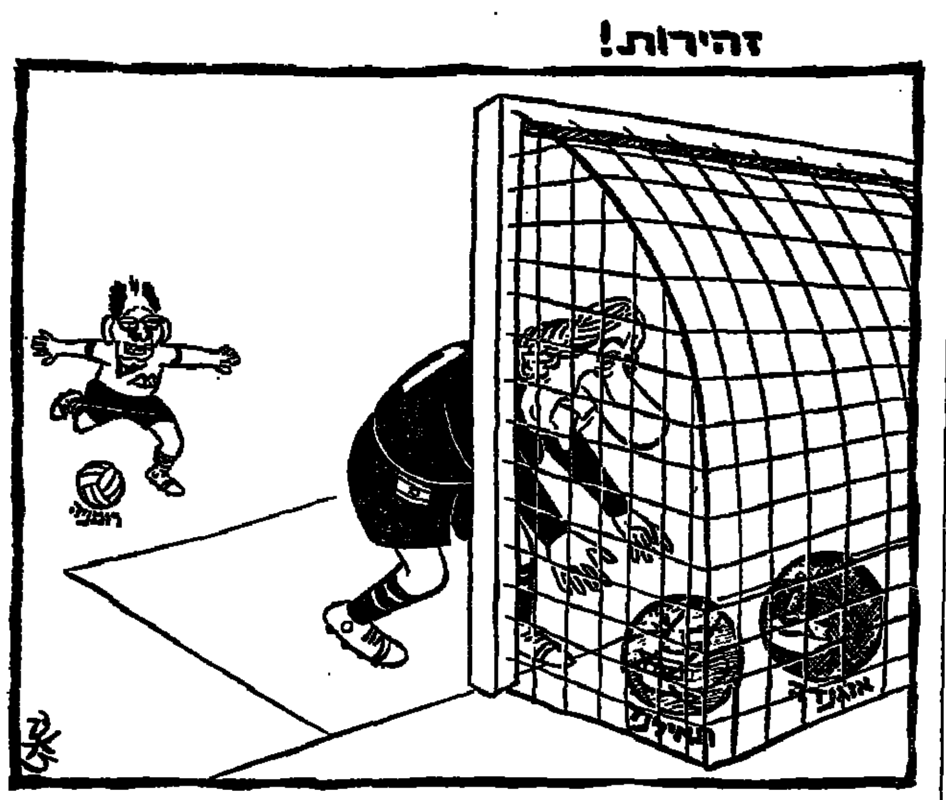

עיניים פקוחות בעזה

מאת אמנון רובינשטיין

הויכוח על ההתנחלות בעזה ובפיתחת רפיח סבב, כרגיל, סביב שאלות שוליות. התנגדותם של צעירי השומר הצעיר להתנחלות של קבע באיזורים אלה הביאה בעקבותיה שורה של טענות וטענות שכנגד על מפ"ם והנהגותיה בעבר ובהווה.

ויכוח מסוג זה אינו עניני והוא מזכיר את הצעקה שקמה נגד „הפרופסורים", צעקה שהחריפה את הויכוח העניני: הסיחה את הדעת מן העובדה שבסופו של דבר שינתה הממשלה את עמדותיה המוצהרות בענין ההסדר החלקי עם מצרים. הוא הדין בצעקה נגד מפ"ם: ההנהגותם של מנהיגי מפ"ם בעבר וכר דבריהם בימי סטאלין לא נשכחו, אך אין פירוש הדבר כי כל מה שנאמר על ידיהם או על ידי בניהם ונכדיהם פסול אוטומטית.

על טענה ענינית יש להשיב באורח עניני ולא בפסילה אישית. כשם שהיה עלינו להתנגד בעבר לשנאה הביולוגית לאנשי „חרות" ולשלילת דבריהם על ידי פסילה אישית, כך עלינו לנהוג כיום כלפי אנשי מפ"ם המותקפים לא בשל דבריהם, אלא בשל התנהגותם של הוריהם לפני עשרים שנה.

הטענה נשארה טענה בלי שים לב לפה המשמיע אותה; אם כי יש להסתייג באורח נמרץ מציורי סיסמאות קיצוניות בנוסח „דקלה — קללה", כשם שיש להסתייג מסיסמאות דומות של קיצוני הימין, השמיעו צעירי מפ"ם כמה דברים נוקבים שעליהם לא ניתנה כל תשובה פרט לגידופים וקללות. הסיסמה „כל מי שמתנגד לסיפוח הוא תבוסתן" הפכה להיות התשובה הסטנדרטית המשמעת בסיטואות כלפי כל סיכון עניני.

*

ההתנחלות בפיתחת רפיח שונה מהקמתם של ישובים יהודים ברצועת עזה. השוני הוא פוליטי ומשפטי — רצועת עזה אינה ולא היתה מעולם חלק ממצרים. תכליתה של ההתיישבות בפיתחת רפיח היא לנתק את הרצועה ממגע פיזי עם סיני ולהבטיח קיומו של איזור־חייץ ישראלי קבע בין מאות אלפי הערבים ברצועה לבין איזור שאת חלקו, לפחות, מוכנה ישראל להחזיר לריבונות מצרית.

ההתנחלות בתוך הרצועה תכליתה כפולה: להמחיש את דבריו של השר גלילי בכנסת, דהיינו כי עזה תהיה חלק מישראל, ולהגביר את הבטחון ברצועה על ידי תקיעת אצבעות יהודיות בתוכה. אצבעות אלה נועדו להגביר את הנוכחות הישראלית באיזור, ולמעשה לבתר את הרצועה לשלושה מחוזות נפרדים אשר בבוא היום, כך הובטח לנו, ייבלעו בישראל.

ההתנחלות בשני האיזורים מעוררת, איפוא, בעיות שונות. בפיתחת רפיח, איזור שהוא יחסית דליל־אוכלוסיה, אין כוונת הסיפוח לישראל מעוררת קשיים „דמוגרפיים". לעומת זאת, יש בה פגיעה ישירה בתקוה המצרית לקבל חזרה את סיני — שטח שהם רואים אותו כמצרי. התנחלות של קבע בפיתחת רפיח מציבה נושא נוסף שאינו ניתן למעשה למיקוח במשא ומתן אפשרי עם מצרים.

ההתנחלות ברצועה אינה פוגעת באינטרס מצרי ואינה גורעת מריבונותה של מצרים על שטחיה. לעומת זאת היא מעוררת שאלות ראשוניות במעלה לגבי גורלם של ערבי הרצועה ורבבות הפליטים השוכנים בה. אופייני הדבר לאיכות הדיון בנושא זה ששתי השאלות הנפרדות אוחדו תחת שם „התנחלות בשטחים", וכי אנשים מסווגים כמתנגדי ההתנחלות או כמצדדים בה.

כאשר החלטות גורליות נתקבלות בועדות שרים סודיות הפועלות תחת מסך צנזורה צבאית, עד שאפילו שרים בממשלה שרויים בחשכה, כשהכנסת וועדותיה מתפרקות מתפקידן, כשהמפלגות מתרוקנות מתוכן — סביר הדבר כי הבדלים יסודיים יטושטשו וכי הדיון בשאלות מורכבות ומסובכות ייתוך על פי הגישה הפשטנית של „בעד" או „נגד".

נדמה לי כי אין צורך לטרוח ולחפש נימוקים מדוע יש להפריד את הרצועה מסיני. כל קשר בין מצרים לבין האוכלוסיה הפלשתינאית של עזה — קשר שנוצר במקרה — יש לו תכלית אחת: לפגוע בנו. ניתוק טריטוריאלי בין הרצועה לסיני הוא פתרון טוב ורצוי מבחינה בטחונית של ישראל. ניתוק כזה יכול לבוא לידי ביטוי בכמה אופנים: על ידי הקמת איזור חייץ שיהיה נתון בשליטה צבאית ישראלית, על ידי תיגבור שליטה זו באמצעות האחזויות נח"ל, או על ידי סיפוחו של איזור החייץ לישראל.

סכנותיה של התנחלות־קבע ברצועה ובפיתחת־רפיח

הקמתם של יישובי קבע בפיתחת רפיח מבשרת כי בחרנו — דהיינו, ועדת שרים בחרה — בדרך של סיפוח השטח לישראל בעתיד. אמנם נשמעת מדי פעם בפעם הטענה כי ניתן לקיים ישובים חקלאים יהודים גם בשטח שהוא בריבונות ערבית, אך טענה זו הושמעה עד כה רק לגבי יהודה ושומרון. כאשר מדובר בשיבה לגבול של קבע עם מצרים, קשה להאמין כי יש מישהו בממשלה המתכוון להקמת ישובים יהודיים שיהיו מן העבר השני של קו הגבול ויהיו תחת שלטון מצרי. גם מסיפוח פיתחת רפיח לישראל לא הייתי נבהל אילו השגנוהו בלי לפגוע בהסכם, או בסיכוי להסכם, עם מצרים.

אנו חייבים לראות בעיניים פקוחות את סיכוייו של הסכם כזה: אין לנו בטחה באפשרות של הסדר עם מצרים שיספק את צורכי הבטחון המינימאליים שלנו, אך אין לנו גם בטחה כי הסדר כזה לא ייתכן. רבים סבורים — ובהם מומחים נודעי שם — כי אם נכיר בריבונות מצרית על סיני, יש סיכוי רב להסדר ישראלי־מצרי, אפילו יהיה כרוך הסדר כזה בחזקה ישראלית ממושכת על חלקים מסיני.

כל עוד קיים מצב זה, כל עוד אין לנו בטחה לא בנכונות לשלום ולא בהיפך מזה, חייבת מדיניותנו כלפי מצרים להיות מושתתת על שני יסודות: האחד חייב להרתיע מפני התמודדות צבאית ולתרום להגברת ההתייאשות המצרית מהתמודדות עם ישראל; השני חייב לעודד את הגורמים במצרים הרוצים להפנות גב לפלשתין, לחזור למצרים ההיסטורית ולשים קץ לסכסוך המיותר והמתיש עם ישראל.

מדיניות זו של שתי ידיים — האחת מוכנה להלום, השניה לשלום — יש לה סיכוי לשים קץ למלחמה עם הגדולה ורבת ההשפעה שבין מדינות ערב. התנחלות קבע בפיתחת רפיח פירושה סיפוח דה־פקטו לישראל — או, לפחות, כוונה מוצהרת לסיפוח כזה; מעשה מסוג זה מחליש את היד המושטת לשלום בלא שיחזק את היד המוכנה למהלומה.

זהו הקושי העיקרי, זהו הספק המרכזי בנושא זה: ניתוק הרצועה מסיני יכול להתבצע באמצעים צבאיים רגילים וניתן למסדו — אם יש צורך בכך — על ידי האחזויות נח"ל. מבחינה בטחונית גרידא, אין אופיו של המקום כיישוב קבע מעלה או מוריד. להתנחלות של קבע בפיתחת רפיח יש, בראש ובראשונה, פירוש מדיני. ככל שרבים השטחים שמבחינתנו אינם נתונים למשא ומתן, וככל שגדל אותו נתח מסיני שיסופח בכל מקרה לישראל, כך נחלשים אותם גורמים במצרים הרוצים ומאמינים בהסדר שלום עם ישראל.

איש משרי הממשלה טרם הצליח להסביר מדוע יש צורך בהחלטה כזו שאינה משרתת את צורכי הבטחון של ישראל. איש לא טרח להעלות את הנושא לדיון. ענין שהוא הידוע לנו מושתק והפגנה והילולה בקהל הישראלי הצייתני מקבלת ממדי חוש ומפחיד.

*

לגבי הרצועה אין, כאמור, משקל לפגיעה באינטרסים מצריים. יתר על כן, דווקא ברצועה יש משמעות ל„הכרזת כוונה" ישראלית: התיישבות קבע תתפרש לא רק כהעמקת השליטה הישראלית אלא כתחילת תהליך הסיפוח לישראל. הכרזת כוונה כזו תגביר ודאי את נכונותם של תושבי הרצועה לשתף פעולה עמנו ובדרך זו, תשרת את צורכי הבטחון ברצועה. אך ישובים יהודיים, ובעיקר ישובים של קבע, ברצועה הצפופה והדחוסה, ייצרו בעיות חדשות. ישובים אלה יטלו קרקע באיזור שבו הקרקעות הפנויות מועטות בלאו־הכי.

כל תכנית לשיקום הפליטים ברצועה תיפגע על ידי הקטנת הרזרבה הקרקעית הפנויה. תכנית לשיקום פליטים מחוץ לרצועה — אין. יישוב חקלאי יהודי שישוכן בלב רצועה המאוכלסת ברובה שכונות עוני של פליטים, ייצור עימות דרמטי בינינו לבין אלה שאין להם זכויות אזרח: גדר המשק תפריד בין ישראלים מבוססים ובעלי זכויות פוליטיות, לבין פליטים ערביים עניים, השוכנים בתנאי סלאמס, נטולי כל זכות פוליטית, שרכושם בתחום ישראל לא יוחזר להם ואף פיצוי לא נתקבל עבורו. אינני יכול לתאר לעצמי עימות דרמטי פחות נעים לישראל.

אמת כי עימות כזה טוב יותר, גם לתושבי הרצועה, משלטון הטרור והרצח שהשליטו המחבלים בעזה. אך כוחות צה"ל הוכיחו כי ניתן לגבור על שלטון הטרור אף ללא ישובי קבע ברצועה. עובדה היא כי תחת פיקודו של אלוף אריאל שרון, הושלם תוך זמן קצר שקט ברצועה וכי תהליך זה הולך ומתעמק ללא ישובי קבע. במה עדיף מבחינת הבטחון יישוב אזרחי של קבע על פני מחנה צבאי? אף אם נניח ליישוב האזרחי יתרון כלשהו, האם יתרון כזה מצדיק שינוי כה דראסטי במדיניות הישראלית?

שינוי זה הוא חלק מהמפנה הכללי ימינה וסטיה מהמדיניות שהיתה מקובלת על הממשלה בעבר קרוב. המפנה ימינה מקבל, לכאורה, את השקפות הימין, אך למעשה הוא גרוע ממנו שבעתיים. ח"כ שמואל תמיר בכנסת ועזר וייצמן במאמרו „עזה ממעוף הבז" („הארץ" 1.8.1971) תומכים בסיפוח הרצועה על כל המשתמע ממנה, כולל שיקום הפליטים ומתן זכות אזרח לתושבי הרצועה.

אין שום סימן כי ממשלת ישראל אכן מתכוונת לכך. כל הסימנים מעידים על כך כי ניקח מהרצועה אדמות ונייצב בהן יהודים, אך נותיר את רבבות תושביה ללא זכויות אזרח, ללא ייצוג פוליטי, ללא השבת רכוש.

במלים אחרות: הרצועה תהיה איזור בו יתגוררו רבבות פועלים שיעבדו במפעלים ובישובים ישראליים כשכירי יום והחוזרים עם ערב למחנותיהם. בתוך איזור כזה יקומו נקודות הישוב היהודיות. עזה תהיה חלק מישראל אך תושביה לא יהיו ישראלים. זהו, כנראה, מה שקרוי „סוציאליזם בימינו".

*

ההחלטה בדבר התיישבות יהודית בפיתחת רפיח וברצועת עזה, כמו הצהרתו של השר גלילי בדבר צירוף עזה לישראל, התקבלה, כאמור, על ידי ועדות שרים. אני מאמין כי החלטות אלה התקבלו בפזיזות, כי הן מושפעות ממצב הבטחון המעורער ששרר ברצועה עת התקבלו. אסור שנלך בעיניים עצומות אחר החלטות מסוג זה במקום בו חייבים אנו להלך בעיניים פקוחות.

אפשרות חדשה להשקעה צמודה עם הכנסה גבוהה

אגרות חוב צמודות למדד יוקר המחיה (קרן וריבית)

לבחירתך

אגרות למוכ"ז לפי־ 100%

אגרות על-שם לפי־ 99½%

* תקבל 6½% ריבית שנתית צמודה למדד יוקר המחיה (בניכוי מקסימלי של 25% מס)
* הריבית תשולם לך כל ששה חודשים
* לבחירתך מועדי פדיון נוחים:
  החל באפריל 1974 (בעשרה תשלומים שנתיים שווים)
  או
  כעבור שבע שנים בתשלום אחד
* אגרות החוב תסחרנה בבורסה וניתנות למכירה בכל עת, גם לפני מועד הפדיון הסופי.

תשקיפים ופרטים על הנפקות אלה של חברות הבנות של בנק לאומי תוכל לקבל בכל סניפי בנק לאומי ובסניפי בנק אגוד לישראל.

בנק לאומי לישראל בע"מ

העליה מרוסיה: החלום ופשרו (ג')

חזרה אל השורשים

מאת שבתי טבת

הד"ר חיים דורון, מנהל המחלקה הרפואית של קופת חולים, אמר כי „גל עליית הרופאים מברית־המועצות הוא גל מבורך לשירותי הרפואה". המוסיקאי גארי ברתיני, העומד בראש האנסמבל הקאמרי, אמר, כי „גל המוסיקאים — חלק ניכר מהם בשלב תלמידים — יביא ברכה לחיי המוסיקה בארץ ולגישה הרצינית למקצוע". אישיות תרבותית בעלת־שם אומרת שהרמה התרבותית של עולי ברית־המועצות „היא גבוהה מאד, זו עליה של אנשים קוראי־ספר, מביני־ספר ומכורים לספר".

אולם, את ברכתם לשירותי הרפואה בארץ יביאו העולים הרופאים לאחר השתלמות והסבה, והמוסיקאים יעניקו את ברכתם גם הם לאחר הסתגלות למבנה שונה. ואם המיטען התרבותי־ספרותי, הערך הרוחני, ישתלב אף הוא בחיים הישראליים ויעשיר אותם? דומה שאין לכך תשובה קלה.

עובדים במרכזי קליטה יודעים לספר על העולים מברית המועצות שסימן היכר שלהם לבן־תרבות הוא ידיעתו בקלאסיקה, בעיקר ברוסית ובמקצת באנגלית (שייקספיר). יש הם מקלמים על־פה דפים שלמים מפושקין, לרמונטוב וטולסטוי. ליליד הארץ בקרב עובדי הקליטה, ואף לאלה שבאו לישראל זה מכבר, נראה נוסח זה של רמה תרבותית קצת מיושן. שכן הספר בכלל מאבד את חשיבותו בעידן אמצעי התקשורת ההמונית (ובעיקר הטלוויזיה) והספרות הקלאסית בפרט.

בעין מובהק של האינטלקטואלים בקרב עולי ברית־המועצות הוא פבל גולדשטיין, מבקר ספרות והיסטוריון נודע במוסקבה. פגשתיו באולפן עציון בירושלים, נינוח, לבוש במכנסים אפורים, חולצה לבנה וסודר פתוח כחול, גבר גבה קומה, בעל פנים רחבים ושער כסוף ארך־כנפות. בן 54 הוא עתה, למד היסטוריה ופילולוגיה באוניברסיטה של מוסקבה, אבל נחבש במחנות סיביר מ־1938 עד 1956. חטאו היה בכך שהגן בפומבי על הבמאי היהודי מאירהולד, שנמתחה עליו ביקורת ממשלתית ואף כתב בקשר לכך מכתב לסטאלין. אשמתו היתה איפוא „תעמולה אנטי־סובייטית".

ב־18 שנות מאסרו היה לגולדשטיין די זמן להעמיק בספרות הקלאסית ואף להרהר במוצאו היהודי. בסיביר החל להכיר בערכה של „הביבליה" (התנ"ך), אותה הוא מזכיר הרבה בשיחו. אצל יהודי פשוט במחנה למד מהי התפיסה של התלמוד — לדבריו — לגבי האדם הטוב; האדם הטוב נמדד לא רק לפי המעשים, אלא גם לפי תוכנו הפנימי. למשל: „הרמטכ"ל, לפי פקודתו אנשים הורגים ואסור להרוג. אפשר לומר שמעשיו לא יפים. אבל הוא עושה זאת כי ברצונו להגן עלינו, והנה המניעים שלו נכונים. הוא נשפט לפי המניעים". פבל גולדשטיין סבור, כי „רק היהדות הגיעה להבחנה בין המעשה והמניע". מכאן מתחיל המסע הארוך שלו אל היהדות.

אל המקורות

ב־18 שנות מאסרו לא איבד האמונה באדם. הוא מצא, כי מה שחסר לאדם זה רגש, „אף כי מה שמפעיל אותו זה השכל". בכלא התחיל להכיר את עצמו וכשהשתחרר „יצאתי פחות אנוכי". הוא חזר למוסקבה והתקבל לעבודה במחלקה להיסטוריה ולספרות במוסיאון המרכזי של תולדות מוסקבה, בו עשה כ־15 שנה. כאן החל קורא ספרים על דברי ימי ישראל וקרא תלמוד ברוסית. ההחלטה לעלות לישראל גמלה בליבו עוד לפני מלחמת ששת הימים, אבל הוא ראה בכך „תקוה שאי־אפשר להגשימה".

מדוע לא התעורר בו הרצון לעלות מיד לאחר שהשתחרר, ב־1956? „כשיצאתי מהמחנות היתה משאלתי הראשונה לחזור אל אמי, ממנה נפרדתי כשמלאו לי עשרים. נפשי קשורה בנפשה, היא חיכתה לי 18 שנים". אמו מתה ב־1961 וערגתו לישראל החלה גוברת. באפריל 1971 הגיש בקשה להתר־יציאה וב־5 בנובמבר 1971 עלה לישראל.

האם פבל גולדשטיין בעד ארץ־ישראל השלמה? „כן. טריטוריות להחזיר? — לא!" הוא רואה את אדמת ארץ ישראל כמיכל המגן על רוח היהדות, והוא נושא משל לזה: „ביתו של משורר מלא ספרים, שלו, של אוצרו הרוחני. אם בניו מוכרים את ספריו לאחר מותו — הבית נשאר ריק, ללא תוכן. כך לגבי עם ישראל, בית־לחם, חברון, סיני — איך אפשר לישראל בלעדיהם? ישראל זקוקה להם, כל העולם זקוק לזה שהיהודים יישבו בכל ארץ־ישראל; אחרת יהיה העם דומה לאותו אמן שמגרשים מביתו ואומרים לו ליצור במקום אחר".

הסבור פבל גולדשטיין שארץ־ישראל שלמה מצדיקה מלחמה, או השלום עדיף, גם עם אי־„שלמה"?

„צריך להילחם, בהחלט. כל אותם פוליטיקאים ואנשי המעשה שמחלקים ביניהם את העולם וחותמים על חוזים, הללו התרחקו מהתנ"ך ומהתרבות החדשה, שהרי אפילו שם כתוב שהיהודים צריכים לחזור למולדתם. את ערך שיבת היהודים למולדתם הבינו רק אנשי־רוח מעטים, בהם תומאס מן ומקסים גורקי".

כלום דוגל פבל גולדשטיין בהפרדת הדת מהמדינה?

הוא נגד הפרדה.

אלו מפלגות בישראל נראות לו? „אתן דוגמה מהביבליה, ממשפחת יעקב, שכל בניו היו שונים ושייכים. אולי בכך טמון סוד הדימוקרטיה הישראלית. אבל אני לעצמי מעדיף היותי להיות במקומו של יעקב, להסתכל על הכל מלמעלה".

ובכל זאת, פבל, מהבנים השונים, מי קרובים לליבך?

„נגיד כך. נו, שתי מפלגות כלל אינן באות בחשבון — הקומוניסטית ומפ"ם. לכל היתר אני רוחש סימפטיה במידה שווה, גם למפלגות הדתיות".

אולם, פבל גולדשטיין מבקש להרחיב את הדיבור על ראייתו את ישראל ומסורותיה, מעבר ומעל לחלוקה המפלגתית. שני דברים חשובים: להגן על הגבולות והכוחות וליצור עליה רוחנית, בשני מישורים. „האחד, להעמיק את האמונה הדתית, לאו דווקא הפולחנית. כלומר יש ליצור משמעויות חדשות ליהדות. השני, להשתלב בתרבות המערב. זהות יהודית־מערבית היא המסורה שלפנינו. אם לא, קיימת הסכנה שהצביע עליה הרב קוק, שהיהדות וההלניזם יתגבשו זה בזה".

שילוב עם תרבות המערב

לפי ראייתו אין עתה שילוב בין היהדות בישראל והתרבות המערב, אלא שיש הסתכלות של ישראל מלמטה למעלה אל תרבות המערב. והוא מזכיר את דברי ז'בוטינסקי שיש החשש, כי יהודי רוסיה ישאו עיניהם אל התרבות הרוסית כמו לכלוכית אל נסיך־החלומות. כדי שהישראלים יהיו בני מעלה שוים לתרבות המערב, עליהם קודם כל להעמיק את שורשיהם ביהדות.

הסבור פבל גולדשטיין, כי „מציון תצא תורה"? כך הוא סבור וכך הוא מאמין. „מאתנו ייצא אור לגויים ואנו צריכים להסתכל על הגויים מלמעלה".

מדוע?

„כי התנ"ך הוא התשובה לכל המעשים הטוטליטריים, הוא מורה הדרך לצדק. לכן יש לפתח את המוסכמות הטמונות בתנ"ך. כל הוגי־הדעות הגדולים שאבו ממנו. התנ"ך הוא מקור לגדולה, ואילו עתה התרבות העולמית מוכיחה את הבינוניות של העולם. מדינת ישראל היא היחידה שאינה נמצאת בשלב הניוון. בישראל אין תהליך של פירוק המשפחה. המשפחה היא הבסיס הנחוץ לחברה בריאה. לישראל יש איפוא היעוד לשמש מורה־דרך רוחני לעם היהודי ולעולם".

לו עצמו יש שאיפה לעבודה יוצרת בישראל: להקים מוסיאון לתרבות העולם, שייחודו יהיה בכך שבנקודת ראותו תהיה השפעת היהדות על התרבות. שכן מוטרד הוא מהבינוניות של ישראלים ומטענתם „אנחנו כמו כולם". אנחנו עם סגולה — אמר הוא — לא ככולם.

صورة من الاصل

יום הלב וסתם ימים

אין סולם עדיפויות ברור למערכת הבריאות

הטור שלי

מאת נתן דונביץ

בסוף שבוע זה יקוים בארץ, כב־ארצות אחרות בעולם, יום בריאות הלב. ארגון הבריאות העולמי מבקש לקיים יום זה, כדי להפנות יותר ת־שומת לב למחלות לב, המפילות חל־לים רבים ופוגעות ברבים אחרים. כמחצית ממקרי המוות בישראל נגר־מו על ידי מחלות לב וכלי הדם. מבחינה זאת אנחנו בלינה העליונה של הנפגעים. ממש בצמרת.

יש להניח כי ידובר הרבה בסוף שבוע זה, על הצורך להזהר ממחלות לב, על הצורך החיוני לאחוז באמצ־עים למניעתן וגם אפשר להניח כי ייערך מסע־הסברה עממי מאד להב־הרת ערכו של הלב ותפקידיו.

אינני יודע כמה נפשות יציל מסע זה ממוות, אך ירושה לי להשמיע גם נעימה מאקאברית: ההתקפה הטו־טאלית על האורח בנושא זה בכל אמצעי התקשורת, תשפיע לרע על לא־מעטים. הם יניחו את ידם על זום, ימששו ויקשיבו, והם עלולים גם להיפגע. לגבי הטובה העשויה לצמוח מ„פסטיבל" זה, יש לי קצת היסוסים והסתייגויות. ואני יונק אר־הן, במידה רבה, מפי מומחים.

טור זה נכתב היום בעיקר כדי ל־הצביע על היעדר סולם עדיפויות ב־חלוקת המשאבים ובהפעלת כלים ב־מערכת הבריאות בארץ. אינני מת־כוון למיבנים לבתי החולים. למשקיף שאינו רופא מצטיירת תמונה של מקריות רבה, של פעולות ארעיות, של בזבוז משאבים יקרים על יעדים ומטרות בעלי ערך משני.

חולה מקבל טיפול בכליה מלאכותית

מחיר הכליה

ניקח, למשל, את המסע למען הכליה המלאכותית. אם לקרוא כך להופעה שהיינו עדים לה לפני שנה, או קצת יותר. „לפתע" נאמר לצי־בור כי הצורך החיוני ביותר לבריאות הציבור הוא רכישת כליות מלאכו־תיות. אם נתרשם מכל מה שנכתב ונאמר בנושא זה, בשעה שהמסע היה בעיצומו, אפשר להבין כי ה־דיאליזה היא הבעיה בה"א הידיעה בתחום הטיפול הרפואי בארץ. וכך, החלו מסעות־התרמה לרכישת כל־יות־מלאכותיות. גם כאשר עמדו ב־בתי חולים שונים כליות־מלאכותיות שהשימוש בהן לא היה מלא־בשל מחסור בכוח־אדם להפעלתן, נמש־כה ההתרמה לרכישת כליות נוספות.

מחלות הכליה או ניוונה אינן מ־גורמי־המוות העיקריים בארץ. אך הטיפול באדם הזקוק לדיאליזה הוא מן היקרים ביותר. כל חולה כזה זקוק לשני טיפולים בשבוע. כל טי־פול עולה כ־300 לירות. כלומר, ה־טיפול בכל חולה עולה כ־30 אלף לי־רות בשנה.

ניתוק של חולה מן הכליה המלא־כותית, בלי שתושתל בגופו כליה, פירושו סיום־בידוי של חייו. ה־החלטה לנתק חולה מן המכשיר היא מן הקשות ביותר שהרופא עושה ב־חייו. בדרך כלל, ימתין הרופא עד שהכליה לא תהיה עזר להולה. כאחר שכך, נוצרים פקקים ליד ה־מכשירים הקיימים. וכך נוצר הצורך לרכוש עוד ועוד כליות מלאכותיות. וגם למצוא את כוח־האדם להפעלתן, אם אכנם אפשר למצוא כוח־אדם זה.

הטיפול בדיאליזה עולה עתה ל־מערכת הבריאות בארץ מיליונים לי־רות רבים בשנה. לוא הופנו כספ־בים אלה לתחומים אחרים של הטי־פול הרפואי היו מצילים חייהם של אנשים רבים הרבה יותר.

זה נשמע אכזרי, ואכנם החלטות בתחום זה אכזריות מטבען. רופא ה־נאלץ לקטוע אברו של חולה מחליט החלטה אכזרית, ובדרך כלל סובל בשל כך סבל נפשי לא־קטן. אך ב־רפואה אין מנוס מהחלטות אכזריות, שבהן על השכל לגבור על הלב.

פעולה אחרת הנעשית בארץ בהת־מדה היא „מיבצע הקש בדלת" — התרמת הציבור להגברת המלחמה ב־סרטן. מדי שנה נערכת פעולה זאת בהיקפות רבה וכספים לא־מעטים זורמים לאיבחון מוקדם של סרטן השד ולפעולות אחרות. אך מטבע מהותה של מחלה קטלנית זאת שהיא ניגלית, ברוב המקרים, באיחור. ב־עיקר בשל מיקומה.

צריך לעזור לחולי־כליות. צריך ללחום בסרטן. חובה ללחום בכל מח־לה המפילה חללים. אך כאשר הד־בר במלחמה, יש להתבונן אותה כ־דבעי. יש לקבוע סדר־עדיפויות, ו־לקבוע יעדים ומטרות ובהתאם לז להפנות את המשאבים. מה שקורה עתה דומה למצב שבו פותחת ה־אלמונית את כל הברזים, בבית מ־סויים, בעת ובעונה אחת. התוצאה: ירידת לחץ המים בכל הברזים. מי־ יקרים מתבזבזים מברזים לא־חיו־ניים, ואילו בברזים שחיוניותם גדו־לה, הלחץ קטן ואינו מספק. כאשר מתרחשת תופעה דומה במערכת כלי הדם של אדם — הוא נכנס להלם.

גם מערכת רפואית־בריאותית של מדינה יכולה להכנס למצב קשה כזה: כאשר כל הברזים שלה פתוחים לל. הכוונה וללא מדיניות.

הצלת חיים רבים

בסוף שבוע זה ישמע הציבור ב־ארץ על חומרתן של מחלות הלב ועל הנזקים הכבדים שהן גורמות לאדם ולמשק. אם לשפוט לפי מה שקראנו ושמענו בשנים האחרונות, שוב ייא־מר כי בארץ נעשה מעט מאד להפ־חתת הפגיעות במחלות הלב וכלי־הדם, ביחס לשכיחותן של מחלות אלו. ושוב: מחלות אלה הן הגורם למחצית המיתות בארץ!

גידולים ממאירים גורמים „רק" 16 אחוז מכלל המיתות. גם זה מספר גדול, כאשר מתרגמים את האחוזים למספרים אבסולוטיים. ויש מומחים בארץ, כמו פרופסור דניאל ברונר (יו"ר האגודה לרפואה פנימית), ש־ערך מחקרים חשובים בתחום מחלות הלב, הטוענים כי אפשר להפחית ב הרבה את מספר הנפגעים והמתים ממחלות הלב וכלי־הדם. לדברי ה פרופסור ברונר, אפשר — בפעולה מתוכננת כדבעי — להפחית מספר זה באורח דראסטי, כך שמספר המתים ממחלות לב וכלי־הדם יהיה רק כ־35% מכלל המתים, ולא 50% ויותר.

במלים אחרות: אם אכנם תעמוד קביעה זאת במיבחן המציאות, אפ־שר יהיה להציל ממוות חולי־לב כ־כמספר כל המתים בגידולים ממאירים!

הפרופסור ברונר עצמו מתייחס ל קביעה זאת בזהירות, ואפשר להניח כי יש החולקים על קביעתו. היינו עדים לויכוח ספרק בנובמבר אשתקד, כאשר היו"ר מרדכי רביה, מבית ה־חולים צ"ש שיבא בתל־השומר, הביע דעתו (ב„הארץ") כי בדיקה אינה מגלה מחלה וכי אין תועלת רבה בבדיקות־סקירה של אנשים בריאים. לעומתו, הביע הפרופסור י. ברנבלום את דעתו כי חשיבות רבה לבדיקה המוקדמת לגילוי הסרטן, על אף מיגבלותיה הרבות.

אפשר להניח, כי ב„יום הלב" ייא־מר וייכתב הרבה על הדרכים להפ־חתת התקפי־לב ומחלות כלי־הדם. גם על אלו אין דעה אחידה. בפרטים גדולים כקטנים חלוקות הדעות בין הרופאים. אך עדיין ניתן למצוא מכ־נה־משותף בחיבורים רבים של מגר־עת מחלות אלו.

דרושים רק מדיניות ברורה וסולם־עדיפויות, שייקבעו על ידי גוף ברמה מקצועית עליונה. אחרת תימשך ה־דליפה בכל הברזים. ובצבירחות יקב־עו את מצב הרפואה בארץ.

בלי מים אין חשמל

אין מנוס מבניית תחנות־כוח לאורך החוף

מאת אליהו סלפטר

פליטת דו־תחמוצת הגופרית מה־תחנה המתוכננת „בחצי הדרך" בין חיפה לת"א תגיע בממוצע שנתי ל־7% בלבד מהכמות שבכמותה נרשמו בחו"ל פגיעות בבריאות. כך קובע דו"ח וסטון, שהוגש למוע־צה הארצית לתיכנון, ושהמליץ להקים את התחנה, בת 600 מגא־ואט, בנחל חדרה. עם הגבהת ה־ארובה ל־200 מטר במקום 150 ה־מטר המתוכננים, תהיה העיר חדרה לגמרי מחוץ לתחום פליטת הגא־זים, קובעים חישובי הדו"ח.

אכן, נסיון תחנת רידינג ד', ש־היא בת 428 מגאוואט, מראה כי המושפעים החמורים ביותר לגבי זי־הום האויר לא התאמתו. עם זאת, ברור שהעשן והגאזים שנפלטים מ־הארובה אינם מוסיפים בריאות ל־תושבי העיר, ביחוד לאלה הסוב־לים מקשיי נשימה. ברור גם שלוא הועברה התחנה הרחק מאזורים מיו־שבים (למשל לזיקים, בקירבת גבו־לה הצפוני של רצועת עזה, ש־הוזכרה כמועמד בהקשר זה) מספר האנשים שנושמים את תוספת הגא־זים היה קטן בהרבה.

השאלה היא, מה היחס בין תו־ספת המיפגע אם מקימים את התח־נה במרכז הארץ, לבין תוספת הו־צאות ההשקעה וההפעלה אם מקי־מים אותה הרחק מריכוזי האוכלו־סין — שהם גם ריכוזי הצרכנים.

✱

נבחן, במספרים עגולים, את ה־אלטרנטיבה שבין אזור חדרה ל־סביבת זיקים, הנמצאת במרחק של כ־60 ק"מ מאזור ת"א, מרכז ה־צריכה.

✱ השקעה: אנשי חברת החש־מל בישראל אומדים את ההוצאות להתקנת רשת ההעברה כתחנה (קווים, טרנספורמאטורים וציוד אחר), לכל 100 ק"מ של מרחק, ב־12% מההשקעה בתחנה עצמה. לפי הערכות מהנדסי חברת החשמל, היתה ההשקעה בתחנת אשכול ג', המוקמת עתה באשדוד ב־700 ל"י לכל קילוואט מותקן. פירוש הדבר שההשקעה הנוספת בהעברה, ל־60 ק"מ, לו הוקמה התחנה בת 600 מגאוואט בזיקים, היתה מגיעה ל־31 מיליון ל"י.

מהנדסי חברת החשמל מעריכים את אובדן הזרם לכל 100 ק"מ של העברה ב־7%. פירוש הדבר שאם ירצו להגדיל את הכושר כדי לפצות על אובדן 30 מגאוואט מתוך ה־600, על הפסדי העברה ל־60 ק"מ יצ־טרכו להוסיף לכושר הייצור בהשקעה נוספת של כ־21 מיליון ל"י (לפי מחירים שוטפים).

ס"ה עשויה הרחקת התחנה ב־100 ק"מ לחייב השקעה נוספת של כ־52 מיליון ל"י.

✱ הוצאות שוטפות: חישוב ה־הפרשים חייב לכלול את מחיר ה־זרם שהולך לאיבוד והן את הרי־בית של ההשקעה הנוספת.

איני מניח שהיחס בין כושר ה־ייצור (המנוצל, כאמור, במידה מי־רבית בשעות השיא ויהיה מנוצל כמעט באותה מידה גם בעתיד), לבין הכנסות חברת החשמל ישתנה לרעה בעוד חמש שנים, ביחוד כשי־הכוונה להתייחס לציוד החדיש ב־יותר. 30 מגאוואט מהווים כיום כ־2% מכושר הייצור של כ־1,400 מ־גאוואט, כאשר הכנסותה של חברת החשמל (לשנת 1971/72) מגיעה בחזאי ל־350—340 מיליון ל"י. ב־חישוב פרו־ראטה — שהוא, כמו־בן, מודר גס — יוצא שלאובדן 30 מגאוואט כושר יצור אפשר היה

תחנת הכוח באשדוד

לזקוף הפסד של כ־7 מיליון ל"י.

לזה יש להוסיף, כאמור, ריבית על 52 מיליון ל"י השקעה נוספת על קווי העברה, ועל ציוד ייצור שיפצה על אובדן הזרם. לפי 9% ריבית (שהממשלה גובה על השקעות פיתוח), הדבר הסתכם בכ־5 מיליון ל"י.

מדובר, איפוא, בהשקעה נוספת של כ־52 מיליון ל"י, ובהוצאה שוטפת נוספת של כ־12 מיליון ל"י לשנה. השאלה היא, האם מוכנים כל תושבי המדינה לשלם תוספת זאת כדי שלא יתוסף באיזור ש ס ב י ב לציר חדרה כ־7% מאותה כמות של דו־תחמוצת הגופרית, ה־נחשבת כגורמת נזק בריאותי.

היה קל יותר להאמין שהתשובה חייבת להיות חיובית, לו העברת התחנה ממחצית הדרך לקצה המדינה היתה מבטיחה שלא יתוספו עוד תחנות באזורים צפופי־אוכלוסין. ל־מעשה לא כך הדבר, מה גם שיקר החשמל יבוא גם בעתיד מתחנות קונבנציונאליות.

לפי הערכות הגידול בצריכת ה־חשמל, יהיה צורך בעוד 1,500 מ־גאוואט כושר ייצור עד שנת 1980. כלומר — בנוסף ל„תחנה במחצית הדרך", יהיה צורך בשתי תחנות בגודל של רדינג ד'. עד שנת 1990 יגיע הביקוש ל־7,000 מגאוואט. ב־הנחה שעד אז יהיו מקובלים כאן גנראטורים של 500—600 מגאוואט, תחייב התוספת של 4,000 מגאוואט עוד ארבע תחנות (בנות שתי יחי־דות כל אחת).

ב־18 השנים הקרובות יתווספו לנו, איפוא, עוד חמש או שש תח־נות כוח. (זה, אגב, הרחק מאותו סיוט שכל החוף יהיה תחנת כוח ארוכה, מחיפה ועד אשדוד.) הקדמת ההחלטה על הקמת תחנת כוח גר־עינית עשויה להקטין את מספר התחנות הדרושות באחת או שתיים, דבר זה כשלעצמו מצדיק זירוז ה־שיקולים בדבר התחנה הגרעינית. אך כל עוד קרוב ל־80% מהצריכה של חשמל מתרכזת במרכז הארץ ו־בצפונה, וכל עוד חל הכלל שלא רצוי להרחיק חלק גדול מדי של הייצור ממרכזי הצריכה, יצטרכו לבנות תחנות חדשות בין חיפה לאשדוד. אם התחנה „במחצית ה־דרך" לא תהיה במחצית הדרך אלא בדרום, תוקם התחנה שלאחריה ב־סביבות חדרה. כל איחור בהתחלת העבודה בהקמת התחנה החדשה יצמצם את הפרש הזמן שבינה לבין התחלת בניית התחנה שתבוא אח־ריה.

✱

על כל פנים, המדובר בריכוז התחנות לאורך החוף, בגלל הצורך בכמויות העצומות של מים לקירור. תחנת רדינג ד' משתמשת ב־65—60 אלף מטרים מעוקבים של מים ל־שעה. מים אלה נילקחים מהים ו־מוחזרים לים. לוא היו רוצים להק־ים תחנה בגודל זה בלבד אי־שם בנגב, היה צורך בתחנת ציוד ש־כושר הקיבול שלו יהיה גדול פי 11 מזה של המוביל הארצי.

אין להעלות על הדעת שמחיר החשמל יכול לעמוד בהוצאת הע־ברת כמויות כאלה של מים למרח־קים. יתר־על־כן, תצרוכת החשמל למשאבות תנצל חלק רציני של ה־חשמל שייוצר — ויהיה זה למע־שה ייצור חשמל לשם יצור חשמל תוך השחתת כמויות עצומות של דלק. מובן שאין להעלות על ה־דעת שהמדינה תוכל להקציב כמויות כאלה של מים מתוקים למטרות קי־רור. הרעיון להשתמש במי התפלה מביאה את הדברים עד לאבסורד מוחלט.

נשאלת איפוא השאלה האם אין אפשרות להפעיל שיטות קירור אח־רות מאשר קירור ישיר, המצריך כמויות כה עצומות של מים.

האם אפשר לקרר תחנות כוח בלי מים? נערכים ניסויים של „קירור יבש" כלומר קירור על־ידי מעגל מים סגור שמקורר באוויר. יש כ־יום שתי תחנות מסוג זה — האחת בראגלי שבאנגליה (120 מגאוואט) ואחת באיברנבורג שבגרמניה המער־בית (150 מגאוואט). שתיהן עדיין בשלב ניסויי. אך ברור שייצור חש־מל בתחנות כאלה יהיה הרבה יותר יקר — ב־25% בערך בהשקעה (בגלל מערכת הקירור העצומה) וב־10% בערך בהוצאות שוטפות (בגלל תצרוכת דלק גבוהה יותר על צרי־כה עצמית גבוהה של חשמל בתחנה ועל ניצולת כוח נמוכה יותר).

יש, לעומת זאת, נסיון רב יותר עם תחנות במגדלי קירור אשר ב־הם חוזרים ומנצלים שוב ושוב את המים ורק חלק קטן מהם — כ־3% — מתאדים. גם כאן יש צורך ב־השקעות ניכרות במיבנים (מגדלי ה־קירור מתרוממים לגובה של 130 מטר), אך ביזבוז המים הוא הרבה יותר קטן. אך, מבחינת ישראל, עדיין מדובר בכמויות עצומות: הצריכה היא כ־5 מטרים מעוקבים לשעה לכל מגאוואט, בשביל תחנה בת 600 מגאוואט פירוש הדבר כ־26.3 מיליון מטרים מעוקבים לשנה — והמים האלה חייבים להיות מים מתוקים. מומחים לענייני מים אומ־רים שזאת כמות אשר לא יכולה לבוא בחשבון בתנאי משק המים בארץ, ביחוד שיש טעם רק בהעברת תחנות אחדות לשיטת קירור כזאת.

אם המדובר במיקום התחנות ב־פנים הארץ, ההוצאות להקטנת הזי־הום עולות, איפוא, בהרבה על ה־הוצאות של מיקום התחנות לאורך החוף אך הרחק מריכוזי הצריכה. התועלת האקולוגית עשויה אמנם להיות גבוהה יותר, אך המחיר ה־כלכלי אף הוא הרבה יותר גבוה. נראה, איפוא, שכל עוד לא מגלים דרכים יעילות יותר לקירור, מצד אחד, ולא מחליטים לזרז הקמת תחנות בדלק גרעיני, מצד שני, לא יהיה מנוס מבניית התחנות לאורך החוף וחלק מהן בסביבה מאוכלסת.

האפשרויות מצומצמות. הדיחוי מחוסר יכולת להכריע ביניהן לא פותרת את הבעיות היסודיות ויעלו למשק בכסף של הבוחרים העולים ובמחסור החשמל מהתחנות שבניי־תן נתאחרה.

(מאמר שני ואחרון)

מצוקת הדיור (ד')

מדוע מאמירים המחירים

השפעתם של תהליכים יסודיים וגורמים מקומיים

מאת עוזי בנזימן

המבחן הקלאסי של היצע וביקוש גורם למחירי הדירות בירושלים לשאוף אל־על. העיר שמשקלה ה־סגולי עלה בשיעור ניכר לפני חמש שנים, עם איחודה, היתה ליעד מגו־רים מבוקש. עם הריסת החומות בין שני חלקיה של ירושלים עלה אוטו־מטית ערך דירותיה בעשרות אחוזים. תוכניות הפיתוח שעוצבו והחלו להתגבש בבירה מאז יוני 1967, וכן המאמץ הממשלתי להדגיש את מרכ־זיותה — עשה אתר פופולרי למגו־רים.

הביקוש למגורים בירושלים הוא גם חלק בתהליך מקיף שכלליו חלים על איזורים נרחבים במדינה. העלייה הגוברת יוצרת ביקוש לדירות. הלק הארי של הדירות שבונים משרד ה־שיכון מוקצה לעלייה. הדירות ה־מרווחות יחסית, הנמסרות בתקופה זו לעולים יוצרות רמת ציפיות חדשה אצל ותיקים.

עולים מארצות הרווחה הרים אחרי דירות גדולות בשכונות מבוקשות וקובעים על־ידי כך רמת מחירים חדשה. מר ורנר לואל (45) מנהל „החברה האנגלוסקסית" בירושלים טוען כי הטענות כלפי העולים מאר־צות רווחה שכביכול הם הקובעים את התיקרה הגידית של מחירי הדי־רות מוגזמות. לדבריו, שיעור העולים בארצות אלה קטן, והשפעתו מורגשת רק על דירות־רווחה, בעוד שמחירי הדירה המכמויות נקבעים כתוצאה במערכת מרכיבים אחרת. אך מר לואל שוכח כי כאשר הברתו מצי־עה, במודעות, דירות מדורגות של ארבעה וחצי חדרים בבית הכרם במחיר של 265 אלף ל"י, היא משפי־עה מיד על מחירי דירות באותו סדר גודל גם אם הן פחות משוכללות. למחירים אלה יש בהכרח השפעה גם על דירות קטנות יותר באיזורי מגו־רים אחרים.

החברה האנגלוסקסית היא דוגמא טובה להופעה אופייניה בשוק הדי־רה המשגשג. במזכירה מדלפים פקידים צעירים בלבוש מבחצה ב־גוונים הכלה וורוד. השפה השלטת — אנגלית. מרבית לקוחות החברה — עולים או משקיעים מארה"ב. היא בוביצה „דירות קיץ" במחירים שבין 25 אלף ל־100 אלף דולר. לואואל מאבקר כי עולים הפונים לחברתו מבקשים דירות בסדר גודל של ארב־עה חדרים ומעלה. והם עומדים ב־מחירים.

פריחת המתווכים

כדאי היה לערוך מחקר עד כמה משפיע גורם כדוגמת „החברה האנג־לוסקסית" על מחירי השוק. האם המחירים שהיא קובעת, תוך רווח נאה לעצמה, (והיא בונה בעצמה דירות) אינם בגדר רף, מעבר מב־קשים לקפוץ קבלנים וחברות בנייה אחרים? דומה, כי פריחתם של עסקי התיווך בשוק הדירות המשגשג תורמת לגאות במחירי הדירות. ביר־ושלים רשומים 11 מתווכים במליין, לכעשה — אומרים אנשי מקצוע — פועלים בעיר כ־50.

הם גובים 2 אחוז ממחיר הדירה מהקונה וכן מהמוכר. במחירים ה־נקובים כיום רווח המתווכים ניכר. האינטרס שלהם להגדיל את המחי־רים ברור. לעתים פעולתם מצטמצמת בסקירת מודעות הצע וביקוש דירות בעיתונים ובהצגת היצע זה ללקוחות שאינם עוקבים בספיק אחר מדורי המודעות.

קשה למצוא אצל מתווכים דירות מיד שניה שעליהן לא פורסם בעתו־נים. יש ומתווכים מהקשרים עם קבלנים ומבטיחים להם למצוא לקו־חות, לבנינים חדשים. אך בדרך־כלל אין לקבלנים בעיית במכירת דירות. ישראלים מבטיחים לבנות למתווכים. בעיקר מבוקשות אצל מתווכים די־רות של ארבעה חדרים ומעלה ב־שכונות אהודות וכן דירות קטנות (שני חדרים וחדר אחד).

הביקוש לדירות קטנות מתנגש ב־חישוב כלכלי הפוסק כי לא כדאי לבנות דירות כאלו. מחיר הקרקע בדירה קטנה (שני חדרים ומטה) יקר ב־15 אחוז לפחות ממחירה במרכיב המחיר של דירה גדולה יותר. אליעזר זילברמן, סמנכ"ל חב־רת „שיכון ופיתוח" קורא לתופעה זו „אבסורד".

מלבד תהליכים יסודיים — העלייה מחו"ל, וכן העלייה ברמת החיים והציפיות של תושבי הארץ — יש כמה גורמים מקומיים המשפיעים על נסיקת מחירי הדירות בירושלים. אברהם עופר, מנכ"ל חברת „שיכון עובדים" מונה גורמים אלה: תשתית יקרה בשל המיבנה הטופוגרפי; תבי־עות הציבור לאיכות; בניה גבוהה; בניה באבן; התקנת הסקה מרכזית; בירוקרטיה בתהליך התיכנוני, הגו־רמת לעיכובים ולייקור תהליך ה־בנייה.

שוק שחור

ישראל קרא, מנכ"ל רסקו מדגיש בעיקר את מחירי הקרקעות הגבוהים. הוא מספר כי חברתו קיבלה הצעות לרכישת קרקעות במחירים כה גבו־הים, שהעדיפה לבנות מחוץ לירוש־לים. אליעזר זילברמן סמנכ"ל שיכון ופיתוח מצביע על יוקר הפיתוח בירושלים, המשפיע על מחירי הדי־רות. ורנר לואאל מהחברה האנגלו־סקסית קובע כי שטחים פוטנציאליים לבניה מוקפאים בהעדר תוכנית בניין ערים מעודכנת ובשל כך נוצר לחץ כובד לקרקעות בירושלים. ש. שפיגל, מזכיר אירגון הקבל־נים בבירה, מדבר בזעם על אי־נכונות מינהל מקרקעי ישראל להז־רים לשוק קרקעות. הוא מספר כי ברחביה מחיר קרקע לחדר מגיע היום ל־30 אלף ל"י. דירה של ארב־עה חדרים בשכונה זו מוקמת במחי־רים להלן: מרכיב הקרקע: 120 אלף ל"י. מחיר בניית חדר 20 אלף ל"י. זאת אומרת, שמחיר הדירה בלי להתחשב בהוצאות נוספות, ובלי לקחת בחשבון את רווח הקבלן (מ־קובל עליהם כרווח סביר 20 אחוז ממחיר הדירה למרות שכיום רווחיהם גדולים מכך), מגיע ל־200 אלף ל"י.

בהעדר עתודות קרקעיות עוסקים כיום מרבית הקבלנים בירושלים כ־קבלני משנה לחברות שיכון גדולות. שפיגל מאשר כי בשל הביקוש העצום לדירות בירושלים נבנות כיום דירות גם ברמה לא טובה והן נמכרות כלחמניות לאחר חג הפסח.

הרווח המשוער לקבלן פרטי על בניין חדש בן תריסר דירות הוא כ־150 אלף ל"י. אלא שרווח זה — טוען שפיגל — אינו מספיק לקבלן כדי לרכוש מגרש חדש להקמת בניין נוסף. אילו היה נמנע מלבנות על המגרש הקודם היה מגדיל את רווחיו פי כמה בשל העליה התלולה במחי־רי המגרשים. שפיגל מוסיף באומץ כי מחירי הדירות שקובעים הקבלנים אינם עומדים בשום יחס להשקעתם בבניין אלא שהם נובעים ממחירים הרווחים בשוק.

קבלנים אחרים מצביעים על מחי־רי חומרי הבנייה ועל תעריפי המשכורות. פועל פשוט (בירושלים מצויים כיום פועלים רבים מעזה) משתכר 20 ל"י ליום. פועל ערבי מיומן משתכר 40 ל"י ליום. התעריף המקובל לפועל יהודי מיומן — 60 ל"י ליום. למעשה מקובל לאמוד תעריפים אלה כשכר נטו, שכן בשל הביקוש לפועלי בנייה מצליחים הם והקבלנים להגיע להסדרים בדבר תשלומים מתחת לשולחן או תשלו־מים פיקטיביים של „שעות נוספות".

קבלנים טוענים כי הם מעלים את שכר הפועלים מדי שלושה חודשים. מחסור בחומרי בניה גורם לפריחה של שוק שחור. משלמים עבור קערת כטבת 60 ל"י במקום 39 ל"י. שק סיד עולה 10 ל"י במקום 6.5 ל"י. מחיר שק מלט מוכפל בשוק השחור מ־6 ל"י ל־12 ל"י. מהירת הקבלנים לעבוד עבור משרד השיכון או עבור חברות בנייה גדולות עשויה להשפיע לרעה על איכות הדירות.

קבלנים העידו בפני כי כאשר הם בונים בעצמם הם מודדים למתכנן שלהם. כאשר הם מועסקים כקבלני משנה נעלם יסוד זה משיקוליהם בעת העבודה. אלא שבכך לא מנינו עדיין את כל הגורמים למחירי ה־גבוהים של דירות ירושלים. על תהליכים נוספים בסוגיה זו — במאמר הבא.

לפיתחת המעשה החריג

גלגל אותה

מאת יעקב רוטבליט

כלום יש לכם מושג איזו דחיפה נתנה מלחמת ששת הימים להחיית השפה העברית? בכמה מלים חד־שות התעשרה מאז שפתנו העתי־קה? רוב רובן שגורות על פינו יומיומית על נוסיים אנו לש־כוח שה„מעורבות" נולדה רק לפני שנתיים־שלוש על גדות הסואץ, וכי ה„מירדף" יליד בקעת הירדן הוא כבן ארבע ותו לא.

רצועת עזה זכתה, לפני שנה, לה־רום שני ביטויים לשפתנו. „המע־שה החריג" יליד השנה שעברה ו־ה„פיתחה" ילידת שנה זו.

מטבעות לשון אלה שגורות אמ־נם, על פינו, אך, באשמתם הישי־רה והבלעדית של הממשלה ושל רשויות הצבא, עושה בהן רובו ה־גדול של ציבורנו שימוש שלא כדין. רק במחות מעוותות ובטולי תודעה לשונית יכולים „המעשה החריג" וה„פיתחה" לעורר אסוציאציות סכ־סואליות, ולא היא! בניגוד לרווח בציבור אין דינו של „המעשה החר־יג" כדין „מעשה סדום" ואין ה־„פיתחה" ביטוי נרדף ל„ערוה", וכל זאת, כאמור באשמת הממשלה ו־רשויות הצבא שלא טרחו משלם להעמיד דברים על דיוקם והניחו לדמיון הציבור לפרוח.

נעמיד איפוא דברים על דיוקם. „מעשה סדום" הריהו מגע מיני כפוי, כלומר, אונס, הנעשה שלא כדרך הטבע. מעשה נתעב זה מש־איר צלקת עמוקה ובל־תימחה בנפש הקרבן המזועזע ולכן, החמיר החוק בעונשו של מבצע פשע כזה והע־מידו על כאחר מכושך עד כדי מאסר עולם. „המעשה החריג", לעומת זאת, הוא נישול כמה בדואים מעל אדמתם, גירושם, אגב הריסת בתי־הם וסתימת בורות המים, הפקעת השטח וגידורו לצורך הקמת נקודת ישוב עברית במקום ואשר בה יוכל הבדואי המגורש להתקבל לעבודה כשכיר יום על אדמתו לשעבר על פי תעריפי הממשל הצבאי כלומר, שמגיע עד עשר לירות ליום, ברו־טו.

יתירה מזאת — לא הנישול, הגי־רוש או ההרס הן „המעשה החריג" — מעשים אלה הם חוקיים בהחלט שכן נעשו על פי הוראות והורה מוסמכת. „המעשה החריג" מתארע שפעולות אלה נעשות אגב דחיפות, מכות והריסה מסמכות ה־מביאה לנישול כמה מאות נוספות של בדואים אותם לא צריך היה לגרש אך, כיוון שנעשה הדבר הרי הוא לברכה. רוצה לומר — „המע־שה החריג" אינו אלא עבירה סכ־נית־נהלית שדין מבצעה העומד ב־ממוצע על מכתב נזיפה.

ו„פיתחה" אינה ביטוי נרדף ל„ערוה". ה„ערוה" הרי היא אותם יודעים מה... ה„פיתחה" נגזרת מן המלה „פתח" כלומר, כניסה, מבוא או מעבר כזה, השד יודע. העיקר הוא כי בניסוי „פיתחת רפיח" מהבהנים לשטחים המשתרעים סביב רפיח וב־כניסה לשם ולא, בשום אופן לא, לשום דבר אחר!

רק סמיכות השימוש האקטואלי ב־ביטויים „מעשה חריג" ו„פיתחה" הולידה בציבור את האסוציאציות הללו שהן, כפי שלומדים מהסברנו, חסרות ביסוס. אילו טרחה הממשלה, או, רשויות הצבא למסור בידינו יותר אינפורמציות על מהות „המע־שים החריגים" שבוצעו ב„פיתחת רפיח" יתכן ולא היו נולדים הקש־רים המבולבלים כנ"ל.

נזכור איפוא — אין ה„פיתחה" ו„המעשה החריג" מה שאולי חשב־תם. שלום ולהתראות.

הלוחמה הפסיכולוגית לפני שחרור חיפה

תושבי העיר הערבים נתבקשו לא לעזוב בתיהם

מאת טוביה ארזי

באוקטובר 1947 הוצבתי בחיפה ו־צורפתי למטה הצפון בפיקודו של משה כרמל. תפקידי העיקרי היה, בציג המחלקה הערבית של הסוכנות היהודית, בצפון. נוכחתי שבמטה אורגנה במקום האזנה לשיחות ה־טלפוניות של מנהיגי הערבים ושל המפקדים שלהם. שכנעתי את „איסר הגדול" שביקר בעיר כמפקד הש"י ואת זיאמה (שמואל) דיבון בהכרח של שירות האזנה במקום. בעיר וב־סביבתה הוקם שירות האזנה.

הדבר האחר שחסרונו הורגש מאד בחיפה היה מודיעים ערבים בעלי רמה ודע"ע כמקורות ראשונים. גרתי בעבר בחיפה. התקשרתי עם ידידי בבבל, בקום עבודתי בשנות השלו־שים, וביניהם עם אריה ברסלר. ברסלר קישר אותי עם ערבי, שסרס טוכי לגלות את שמו, והכירנו אותו בן דוד. בן דוד היה מקורב לחוגי הלגיון הערבי שחנה בחיפה וכן ל־מטה הכללי הערבי. הוא הוא שגילה לנו מראש על שלושה משפטי חומרי נפץ שהובאו במשאיות למרכז ה־כרמל, למרכז המסחרי ולמקומות אחרים. זה איפשר לנו לפוצץ את המכוניות האלה על נוסעיהן.

אגב, גם על מכונת התופת ש־הפוצצה ליד „סולל בונה" הודיע לנו בן דויד כשעה לפני התפוצצו־תה, אך במקרה זו לא ידע למסור לנו על המקום שלשם תוסע המכו־נית, כי הדבר כנראה הוחלט ברגע האחרון ועם צאת המשאיה לדרך.

לפיצוצים מוקדמים אלה של מכו־נות התופת על ידינו היתה השפעה פסיכולוגית חזקה על האוכלוסיה ה־ערבית המפקדים והמנהיגים הער־בים חשדו זה בזה במסירת ידיעות ליהודים.

פיצוץ שיירת הנשק הערבית

אך המעשה שזיעזע עד היסוד את האוכלוסיה הערבית היה פיצוץ ה־שיירה הערבית שהביאה נשק ותח־מושת מביירות. הדבר קרה במבו־אות חיפה, בקריות. מהאזנה ידע־נו שמפקד המחוז הערבי, מחמד חמאד אל־הונידי, עם חברי המטה שלו, יצאו ללבנון לרכוש נשק. ב־היותם בביירות הגיע לידי העתון הביירותי „אל־נהאר" ובו צילום ב־עמוד הראשון של הונידי וחבריו כשהם מחזיקים רובים, מכונות ירייה ואקדחים בכוונים כלפי הקורא, ומ־תחת לצילום הכתובת: „מחמד חמאד אל הונידי וחבריו הנועזים כאריות, שכאילו הם אומרים — איכה ה־אויב היהודי, השפל והפחדן".

לא ידעתי כי „ההגנה" קיבלה את הידיעה מהש"י וכי תכננה את פיצוץ השיירה על אנשיה, כי במקרה לא נפגשתי באותו יום עם אברהם קד־רון, מפקד הש"י בחיפה. מסיבה זו הודעתי באותו היום בהנהגת השידור הערבית שעמדה תחת פיקוחי וש־ראשי עובדיה היו הפרופסור קיסטר (כיום באוניברסיטה העברית בירו־שלים) המורה לערבית בבית הספר הראלי מר דנא, את ההודעה הבאה: „היום הגיע לידינו העתון הביירותי אל־נהאר, ומה הופתענו כשראינו ב־עמוד הראשון תצלום, שדמה לתצ־לומי קולנוע המערבי־הפרוע האמרי־קאי או כתצלומי אדי פולו. אך מ־קריאת הכתוב מתחת לתצלום נת־ברר לנו שמדובר במפקד הערבי מחמד חמאד וחברי מטהו. ולכן דברינו אל מחמד חמאד הם: „מחמד חמאד אל התגאה היוהר, כי האויב היהודי קרוב מאד אליך, הוא נמצא מסביבך, הזהר".

כאשר למחרת פוצצה השיירה על נוסעיה וחומרי הנפץ שבה, לא יכ־לו הערבים להאמין שמחמד חמאד נהרג, אלא חשבו שהוא בשבי של־נו או בבית חולים רמב"ם. מסיבה זו התקשר אתי הארכיבישוף היווני־קתולי הארכיבישוף חכים, שאתו קיימתי קשר, כי נחזיר להם את מפקדם. הצו"ד יעקב סלומון וחבריו נפתלי ליפשיץ ופרץ, שפעלו אז יחד אתי ושישבו אז ב־לשכותם במשרדם, עבו והוכיחו לחכים (כיום פטריארך העדה היוונית קתולית, שמושבו ב־דמשק) כי מחמד חמאד אכנם נהרג בפיצוץ ואף הוכירו להם את גופתו.

אך אנו המשכנו בשידורים של־נו ונתנו דברי פרשנות לפרשה זו: הזרנו והודענו שתחבל על שמחמד חמאד לא שעה לאזהרתנו. כן הודע־נו לאלמנתו שביכולתה לקבל את המסמכים והכסף שנמצאו על גופו במפקדת ההגנה בחיפה... כאז האזי־נו כל הערבים פעמיים ביום ל־תחנה שלנו.

החלפת הגנרל סטוקוול

רבות טענו הערבים שהגנרל סטוקוול אשם במפלתם בחיפה. אך לא כן היה הדבר. בעשרים באפריל 1948 בערב פסח התקיימה ישיבה במלון ציון (שבו התגוררתי עם אשתי ושבו היה המטה שלי). עם הגנרל סטוקוול המפקד הבריטי ב־אזור. המייג'ור טיילור הממונה על הביון במפקדתו של סטוקוול ובצדנו השתתפו אבא חושי והרי ביילין ז"ל ויוסף אלמוגי ואני. הגנרל סטוקוול הודיענו שמשימתו היא לשמור על העבודה התקינה בנמל וכן את דרכי הגישה החופשית לנמל, כדי שהצבא הבריטי יוכל לפנות את הארץ ב־15 במאי, בלי הפרעות. כולנו הצענו הצעות לגנרל סטוקוול לשמירת ה־סדר בנמל.

ביקשתי את רשות הדיבור ואמר־תי: שמעת כאן הצעות שונות. ל־עניות דעתי ישנו רק איש אחד המ־סוגל להבטיח לך שהנמל יפעל בכל מצב, ואיש זה נמצא כאן, אתנו. הצבעתי על אבא חושי והסברתי: אם תיזרק פצצה אחת בכניסה „ביתי־לנמל שדרכה נכנסים הערבים, לנמל, יתפזרו כל הפועלים הערבים, ובכל־לם מאות הפועלים מהחורן, ולא יימצאו פועלים ערבים לעבוד בנמל ולהבטיח עבודה סדירה. מצד אחר, יכולות להיזרק עשרות פצצות בכני־סה „גיבלי", שדרכה נכנסים הפועלים היהודים לנמל, ושום יהודי לא יב־רח; אבא חושי ימציא לך תמיד פו־עלים, מאנשי העיר והקיבוצים וה־מושבים שבסביבה.

משנוכח הגנרל בצדקת דברי, אמר: Fight it out (כלומר: הלחמו ב־יניכם על השליטה בעיר). אנו הוכח־נו בעשרות פעמים כי רצוננו היה זהה לרצון הבריטים במקרה זה: שנמל חיפה ימשיך לפעול והשקט ישרור בעיר. אך הפרעת השקט נג־רמה על ידי הכנופיות הערביות ש־פעלו בהוראת המפתי הירושלמי לשעבר, חאג' אמין אל חוסייני, ש־ישב בביירות.

למחרת נפגשנו, האלוף משה כרמל ואנכי, ב„בית האדום" בתל־אביב, שם היה המטה של בן גוריון בימים ההם, ומסרנו לבן גוריון את דברי הגנרל סטוקוול. בן גוריון שאל: „והאם תכביתבם? משה כרמל הע־לה בפניו שתי תכניות לכיבוש ה־עיר, אשר אחת מהן היתה „תכנית המספריים", שלפיה יחידות שיורדות מהדר הכרמל ומנוה־שאנן ויחידות העולות מהרכבת בתחתית המסחרי חותכות את העיר, כבמספריים. תכנית זו נתקבלה על ידי בן גוריון וניתן לנו האור הירוק להתחיל בה מיד, לפני שהערבים יקדימונו. חזרנו מיד ל־חיפה במכונית משוריינת, דרך ואדי מילח, יגור ונשר רושמיה, כי דרך החוף נחסמה ומנית על ידי הכפרים הערבים וביחוד הכפר טירה (כיום טירת הכרמל).

אזהרות לתושבים

מיד ניגשנו לפעולה: משה כרמל במישור הצבאי ואנכי במישור המדי־ני ובמישור הלוחמה הפסיכולוגית. אתאר בזה רק את השטח שלי. כי על הפעולה הצבאית ועל שמונה־עשר קרבנותינו יודעים הפרטים היטב.

היות ואולטמוס ההפתעה לא היה קיים יותר — כי הגנרל סטוקוול כ־סטורסמן בריטי הגון, אמר לערבים בדיוק את מה שאמר לנו — החלטתי להודיע לערבים שהגיע יום הדין. בשידורנו הראשון ב־22 באפריל, ב־אחת אחר הצהרים, שידרנו בערבית את הדברים הבאים: „בא יום הדין, היום הוא היום. לא נסבול יותר את־פריעות של אנשי הכנופיות שהוס־תו על ידי היזוהיו של המפתי, חאג' אמין. אך כשכנים טובים אנו באים ומזהירים את ידידינו מבין הערבים: כל הרוצה להלחם נגדנו חופשי לע־שות זאת. אך למען השם הוציאו משכונותיכם הערביות את הנשים וה־ילדים; העבירו אותם למושבה הגר־מנית ששם נמצאים הבריטים... ו־היות והיום הוא היום, נחזור אליכם בשידורנו כעבור שעה."

הדוידקות שבוששו לבוא

כעבור שעה, חזרנו לשידורנו ה־ערבי, למרות שבימים כתיקונם שי־דרנו בערבית רק פעמיים ביום. חזר־נו על דבר אזהרתנו הקודמת תוך תוספות פרטים מהנעשה באותה שעה ממש בשכונה הערבית, אותם ידענו מהאזנה הטלפונית: למשל, הודענו שאחותו של מפקד העיר הערבית יצאה במכונית לילה לגוונדורה ופר־צה בצעקות היסטריות. כן הודענו, ערבים, שמפקד העיר הערבית, יונס נפאע, יצא לביירות להביא נשק ו־תחמושת. אך כאן הוספנו נופך מ־שלנו: „הוי המאמינים שמפקד העיר, יונס אפנדי, יצא לביירות להביא נשק? ומדוע לקח אתו את משפחתו? ומדוע שכר דירה בביירות ולא הלך למלון, כשם שנוסע רגיל היה עו־שה?... והיות והיום הוא היום הקו־בע נחזור אליכם כעבור שעה". וכך המשכנו במלחמה הקרה כל היום עד שעת האפס שנקבעה לתשע ב־ערב, עת ששתי דוידקות היו צריכות להגיע לחיפה.

בתשע בערב נמצאו במפקדת ה־עיר מפקד העיר יעקב לובליני, הרי ביילין ז"ל, אבא חושי ז"ל ויוסף אלמוגי, אברהם קדרון, משה שושון, שלמה חבורי (כיום בהנהלת „שמן") ואני. אך היות והדוידקות בוששו ל־בוא, ובשעה עשר וכן בשעה אחת־עשרה טרם הגיעו, הזלו רוב הנא־ספים להאמין שאכן זה יהיה יום שחרור חיפה והלכו לישון בבתיהם. בסביבות השעה אחת עשרה וחצי נשארו במפקדה שלמה חבורי וטוביה ארזי.

בחצות הגיעו הדוידקות מתל־אביב, ומיד התחילה ההפגזה על ה־עיר הערבית. כן הידרדרו חביות שמן בוער מהדר הכרמל על השכונות ה־ערביות. דאגנו שבמשך כל אותו ה־יום הלילה יטלפנו עשרות יהודים לידידיהם הערבים וייעצו להם להע־ביר את הנשים והילדים לשכונה ה־גרמנית שבחיפה. בשעות הלילה ה־מאוחרות לא חדל הרדיו הערבי של־נו מלשלוח אזהרות ומכתן עצות ל־תושבים הערבים לפנות את השכו־נות הערביות שבעיר התחתית. רמ־קולים שהוצבו בארבעה קצות העיר הערבית לא חדלו מלקרוא את דברי „דאוד אל נטור" (הריהו ראש העיר באר־שבע כיום, מר אליהו נאווי), ובהם פניה אל המתנדבים הערבים מסוריה, מעבר הירדן ומעיראק לע־זוב את עמדותיהם כשם שעשו תוש־בי חיפה ולחזור למשפחותיהם, וכן קריאות אחרות ברוח זו.

חיפה הערבית נותחה או על ידי כוחותינו, שירדו מהדר הכרמל ומ־נוה שאנן, לשלושה חלקים. שלמה חבורי ניצח על הפעולה מהמפקדה במשך כל הלילה. כמה דקות לאחר חמש בבוקר נפגשו כוחותינו שירדו מהדר הכרמל עם הכוח שעלה במר־כז המסחרי. כרבע שעה לאחר מכן הופיעו כמה מידידי, וביניהם יעקב סלומון, במטה הערבי שבבאר־בהר עזוב. אבא חושי ז"ל שבר את רגלו בקופצו דרך גדר לעבר המפק־דה הערבית.

בשמונה וחצי הייתי יחד עם יעקב סלומון אשר התקשר עם הגנרל סטוקוול ומסר לו את תנאי הכניעה שלנו לערבים לפי תנאים אלה, שנת־קבלו ע"י הערבים ואחר כך נדחו, נדרשו הערבים לאסוף את נשקם ולמוסרו. כן נדרשו למסור לידינו את השוטרים הבריטיים שערקו ושיתפו פעולה עם הערבים וכן את הגרמנים הנאצים שלחמו לצדם. בתנאים אלה הושגה הפסקת־אש, ולשעה חמש ל־אחר הצהרים נקבעה פגישה בין שני הצדדים בעירית חיפה, שבראשה ישב הגנרל סטוקוול, ומצדנו ישבו לצד ראש העיריה שבתאי לוי ז"ל, הרי ביילין ז"ל, מרדכי מקלף, יוסף אלמו־גי, אנכי ואחרים.

באמצע הדיונים המיגע הגיעה הוראה מחאג' אמין אל חוסייני לער־בים לפנות את העיר. הוסבר לנב־בי הערבים ע"י המופתי כי יעזבו את העיר לשלושה שבועות בלבד, עד לצאתם של הכוחות הבריטיים מארץ ישראל. אז יעלו כל צבאות ערב על הארץ ויזרקו את היהודים לים. הוס־בר גם, כי אותם ערבים שישארו בחיפה, יהיו מסרו לכוחות ולצבאות הערבים ויהיו בני ערובה בידי ה־יהודים.

אפו לחם בפסח לערבים

עשינו כל מה שהיה באפשרותנו למנוע את הערבים מעזיבת העיר: הפצנו כרוזים בערבית, חילקנו מזון וחלב לבתיהם מקרב הערבים, ש־התכנסו בסביבות הנמל וקראנו אלי־הם ברמקולים שיכולים הם לסמוך עלינו, שכניהם הטובים במשך כל השנים — אך לשוא. קיבלתי רשיון מיוחד מהרב של חיפה לאפות לחם בפסח בשביל הערבים. מעשינו אלה למען הערבים פורסמו בשבועון ה־בריטי „אקונומיסט" ובמשך שנים רבות צוטט עתון זה על ידי נציגינו באו"ם ועל ידי אבא אבן, כדי להו־כיח כי לא בנו האשמה לבריחת ה־ערבים מחיפה. רק כמה אלפי ער־בים שעו לדברינו ונשארו בעיר. על כל הרכוש הערבי שנשאר בעיר, הפקדתי את הצו"ד נפתלי ליפשיץ.

כעבור כמה ימים באו לחיפה דוד בן גוריון, גולדה מאיר ומשה דיין לפשר ביני ומשה כרמל מצד אחד ומשה דיין מאידך, בקשר למה ייע־שה ברכוש הערבי (שמשה דיין רצה להעביר אותו למשקים בעמק), וכן בקשר למדיניותנו כלפי אלפי הער־בים שהמתינו לתחבורה שתסיעם ל־לבנון, לסוריה או אפילו לעזה. ה־ויכוח היה ער. אך בן גוריון הפסיק ושאל אותי: „ביקשתם מהערבים ש־ישארו בעיר?" עניתי בחיוב. „והם אינם מסכימים?" ניענעתי בראשי ל־חיוב. „עשיתם את שלכם — אם הם רוצים — שילכו!" קרא בן גוריון והוויכוח תם.

מחסומי רחוב בחיפה התחתית בעת מלחמת השחרור

מי השתיה בסכנה

השפכים באגני הביוב מחלחלים למים התת־קרקעיים

מאת אדר קיסרי

מדענים זרים שביקרו לאחרונה בישראל, קבעו כי הסכנה האקולו־גית החמורה ביותר המאיימת על הארץ היא זיהום מהיר של מימיה. בשנת 1968 נערכה באחד מישובי המועצה האזורית גדרות — הגו־בלת כיום עם אגני הביוב בחולות ראשון־לציון — אסיפת־מחאה של תושבי האיזור נגד הפעלתו הקרובה של מפעל השפכים המתוכנן. אחד ה־דוברים היה מהנדס־המים שמחה בלס, מייסד תה"ל ומנהלה לשעבר. מר בלס הזהיר כי אגני הביוב יסכנו את מי השתייה של כל איזור הדרום. „אל תניחו", פנה לתושבים, „שיהפכו אתכם לשפני נסיון".

על אף התנגדות שגילו תושבי גדרות וראשון־לציון, הופעלו אגני־הביוב. כעבור מספר חדשים פקדו את האיזור מפגעי צחנה קשים. כדי למנוע אותם, צומצמה כמות השפ־כים שהוזרמה לאגנים ויחד עם זאת החלו להוריד אליהם מים מתוקים בכמויות עצומות שהגיעו לחמישה מיליון מטרים מעוקבים (ממ"ק). זאת ועוד: התברר כי אזהרתו של המהנדס בלס היתה מבוססת. כאז הפעלת האגנים כבר חילחלו אל מי התהום מיליוני מטרים מעוקבים של שפכים.

חשש להתפרצות מחלות

לאחרונה כתב מר א. גוריארית, תברואן המועצה האזורית, למר מנ־חם קנטור, נציב המים (עם העתק למנכ"ל משרד הבריאות): „אזורנו סובל בלאו־הכי מאיכות ירודה של מי־שתיה, ואין שום ספק כי מפעל השבת מי דן הוא כרגע גורם מסייע לירידה נוספת באיכות מי השתיה שאנו מספקים לתושבי אזורנו. כ־תברואן המועצה האזורית, שחלק נכבד מתפקידיו הוא לדאוג לבריאות תושבי האיזור, הנני רואה בגלי־שת מי השופכין של המפעל גורם העלול בעתיד הלא־רחוק להביא ל־ירידה איכותית של מי השתיה ה־מסופקים לתושבי האיזור — עד ל־דרגה בה אסור יהיה לשתות מים אלה מבחינה בריאותית. ואני חו־שש כי בעתיד הלא רחוק נהיה עדים להתפרצות מחלות באיזור, שיבואו כתוצאה מאיכות מים ירודה ביותר.

„חוברת המעקב ההידרולוגית של תה"ל מציינת במפורש כי קיימת גלישת מי שפכים מהמפעל לתוך האקויפר (מאגר מי תהום — א. ק.) הכללי, שהוא האקויפר ממנו אנו שואבים את מי השתיה עבור תושבינו. גם אם נביא בחשבון כי החול דרכו עוברים המים מהאגנים אל האקויפר מהווה מסנן, עדיין קיימת הסכנה העצומה כי המים הגולשים מהאגנים — שהינם מי ביוב שופכין וקולחין — כוללים, או עלולים להכיל, גורמי מחלה ו־חומרים מזיקים המגיעים אל תושבי אזורנו דרך צינורות אספקת מי שתיה. הנני להעמיד את כבודך על חומרת המצב ועל האפשרות כי מפעל השבת מי דן מהווה לא רק גורם מזהם למי השתיה באזורנו, אלא גם עלול להוות גורם מפיץ מחלות. הנני קורא לכבודך להפעיל את סעיף 20 ד' (סעיפי משנה א' וב'), כדי להפסיק את זיהום מקורות מי השתיה של תושבי אזורנו".

כי השפכים זורמים לאגן ההיקוות

נציב המים והחוק

כה אומר סעיף 20 ז' של חוק המים (תיקון מס' 5) תשל"ב—1971: "(א) נוכח נציב המים כי נגרם זיהום מים, רשאי הוא לצוות על מי שגרם לאותו זיהום לעשות את כל הדרוש להפסקת זיהום המים להחזרת המצב לקדמותו לפני שנג־רם הזיהום ולמניעת הישנותו של זיהום המים, הכל כפי שיפורט בצו.

(ב) לא נתמלאו הוראות צו לפי סעיף קטן א' תוך זמן סביר שנקבע בצו, רשאי נציב המים לעשות כל שפורט בצו..." אם להסתמך על דו"ח המעקב ההידרולוגי במי הביוב שפורסם על־ידי תה"ל, „מפעילי" האגנים עוברים על הס־עיפים 20 ב' ו־20 ג' של החוק האמור:

✱ „חייב אדם להימנע מכל פ־עולה המזהמת או עלולה לגרום לזי־הום מים, במישרין או בעקיפין, בין מיד או לאחר זמן; ואין נפק־מינה אם היה מקור המים מזוהם לפני אותה פעולה ואם לאו.

✱ לא ישליך אדם ולא יזרים לתוך מקור מים או בקרבתו חומ־רים נוזלים, מוצקים או גזים, ולא י־ אותם בו או בקרבתו.

✱ מי שברשותו מיתקן להפ־קת מים, להספקתם, להובלתם, לא־גירתם, או להחדרתם לתת־קרקע, ה לנקוט בכל האמצעים הסבירים למנוע שהמיתקן או הפעלתו יגרמו לזיהום מים.

על־אף מכתבו של התברואן המ־קומי ופנייתו של מר יצחק ארן, ראש המועצה, למר קנטור — ע־ היום לא פעל נציב המים פעולה של ממש נוכח הסכנה המאיימת ע־ מי האזור. גם הכנסת, הממשלה וועדת המנכ"לים לענייני אקולוגיה עומדות מהצד בחוסר מעש.

هكذا من الأصل

המהפכה בעיני סולז'ניצין

בסיפרו החדש „אוגוסט 1914" עורך הסופר הרוסי הנודע חשבון עם המהפכה האדומה מתוך נקודת־מבט בלתי שגרתית

מאת אליעזר ליבנה

„אוגוסט 1914" לאלכסנדר סולז'ניצין הוא ספר ראשון בטרילוגיה, שפני חלקיה האחרים ישלמו בבוא הזמן. הרומן המרתק ימנה עם ה־

לוחם חיילים רוסים מציתים את סמל המלוכות ברחוב בפטרוגרד בעיצומה של המהפכה

יצירות הקלאסיות של הספרות ה־רוסית, כ„מלחמה ושלום" לטולסטוי ו„שדים" לדוסטוייבסקי. הסופר מודע למישקל יצירתו. ב„סוף דבר" הוא אומר, כי „מתכונתה" עלתה ברוחו ב־1936; שאר כתבים הם פרחי־אביב; הוא מרוכז כעשרים שנה רק בעבודה זו, ומקווה שאורך חייו י־בשר למימוש היעוד וכוחותיו יספיקו כדי לסיימה.

אופיה החלקי של „החוליה ה־ראשונה" ניכר במיבנה הרומן, ה־חסר בכשמעת עצורה. אישים ה־מתוארים בפרטות ברישא של הסי־פור — רוב בני משפחת טומצ'אק — אינם מופיעים בהמשך, אך נוכחו־תם הסמויה מורגשת. נירמז תאריך מותו של הגיבור הראשי, קונסטנ־טין ורוטינצב (ב־1945), ועליו ודאי יסופר באחת החוליות הבאות.

„אוגוסט 1914" הוא יצירה רוסית שרשית בצורה ובתוכן, בלשון וב־אופי האסוציאציות, רוויה נצרות פראבוסלבית. אין זו אותה נצרות סנטימנטלית־רופפת, התלויה כפ־פילי „דיר דיוגגר" לפסטרנק, אלא אמונה שחדרה ליום־יומיות: השנה הפראבוסלבית על ימיה המצוינים ל־קדושיה, תהלוכות דתיות בזמנן, טכ־סים במועדיהם ותפילות לעתותיהן. יש התפילה גולשת להשתפכות אי־שית מזעזעת, בתפילתו־תחנוניו של הגנרל סמסונוב. הן משיאי הספר.

בנקודה הדתית בא הקרע בין סול־ז'ניצין השלטונות הסובייטיים בד־בר פירסום הרומן בבריה"מ. ב„סוף דבר" כותב הסופר: „ספר זה אינו יכול להתפרסם עתה במולדתי אלא בציזורות בלתי־ליגליים, עקב תבי־עות הצנזורה, ששכל אנושי נורמלי לא יוכל להבין; לי הספיקה תביעה אחת — שמלה אלהים תידפס ב־אות קטנה. השפלה זו איני מוכשר לסבול... בלי שאוסיף לכך, שבפי האנשים מ־1914 ובעולמם הרוחני המלה אלהים באות קטנה היא זיוף היסטורי".

המלחמה כמבחן לאומה

אוגוסט 1914 — פירושו המפלה המוחצת של הצבאות הרוסיים מידי הגרמנים בפרוסיה־המזרחית באותו חודש וכל שהבשיל אותה, מקרוב ומרחוק. מפלה זו רואה סולז'ניצין כראשית האסונות שירדו על רוסיה כאז: „אפשר לומר, שהמפלה הרו־סית הראשונה הכתיבה את כל מה־לך המלחמה... מאז דוכא רוחנו ולא חזרנו עוד לבטחוננו העצמי". ההיס־טוריוגרפיה הסובייטית רואה את מל־חמת 1914—1918 כמלחמתו של ה־מישטר הצאריסטי ואת מפלותיו כ־ברכה ניסתרת: הן החישו למהפכת נובמבר 1917 ואיפשרו את הקמת ה־מישטר הסובייטי. לא כן סולז'ניצין. לדידו תולדות רוסיה אינן ניתנות לחלוקה. כל מפלה גדולה היא סימן לרפיון רוחני ומקור לשבר רוחני. אחד מגיבוריו צופה את הקשר בין האסון הצבאי ופריץ המהפכה־ממלכ־תי: „אם המפלות יתמידו, הלא תח־זור התמוטטות פנימית כפי שאירע אחרי מלחמת יפן (1904, א.ל.)".

המלחמה היא מיבחנה של האו־מה, המכריעים לגביה הם אנשי ה־הנהגה, בפרט הצלית הצבאית — הקצונה. סולז'ניצין לועג לטולסטוי, המבטל את חשיבותם של מנהיגים באירועי התולדה ומטיף ל„אהבה" כתרופה לכל המצוקות. בפתח הרומן מובא דיאלוג בין טולסטוי בשנת מותו (1910) לצעיר משכיל, קצין להבא.

הטפת האהבה מפי טולסטוי מוצגת כמתוקת יובש ועקרות, רוויה עצבות ויאוש; הצעיר אינו לומד ממנה דבר. אבל החשבון העיקרי עם טולסטוי נעשה ישירות: „הנתנחם בתפישותיו של טולסטוי, שלא גנרלים מוליכים צבאות, לא רב־חובל אניות, ולא נשיאים ומנהיגים קובעים גורל מדי־נות ומפלגות? המאה העשרים הוכי־חה לנו די והותר, שאמנם ה־ביה ב־ (הפיזור במקור, א.ל.).

על הסיבה רוסית שנכשלה בבי־ה ובבזלות־מנוסה אחריה באמר: „לא זכתה בפולקובניק (אלוף) קא־בנב ובקציני הגדודים שלו, מגי־צים היו המוזיקים הפשוטים הללו — בניגוד להבהותיו של טולסטוי — למעלה גיבורי־קרומים". בדברו בשבח הגנרל הגרמני (הוגנוטי) פרנ־סוא, מוסיף סולז'ניצין: „השראה האירה את רוחו של פרנסוא הנו־רץ, שלא שמע על עצותיו של ליב טולסטוי, לא להתייצב נגד אנשים שניתפסו לבריותה". פרנסוא התייצב — וזכה.

על גורל רוסי, שצפוי להשתמש מ־קרבות הזיכרונות, נאמר באירוניה: „גורל בלאגובשצ'נסקי קרא אצל טולסטוי... שמהלך המלחמה מתגלגל בדרך בלתי־תלויה בחישובי אדם... המפקד העילאי נימנע מלהסתבך באירועים הללו...".

כיוון שסיב המפקדים ואופיים קובעים גורל מלחמות ועמים, מאיר סולז'ניצין את תולדות רוסיה בעשור שלפני מלחמת 1914—1918 בזרקור משלו. במרכז ההשתלשלות הלאומית מוצג נסיונה של קבוצת קצינים מש־כילים, סביב גנרל פאליצין והפול־קובניק פרוסטור גולובין, להחיש את מערכת הבטחון הרוסית ואת דמותו של המיפקד: „חבורה קטנה זו של אנשי המטכ"ל וקבוצה של מהנדסים ידעו, שהעולם ורוסיה אחד... גולשים לזמן חדש... והאומה כולה, מהמש־פחה הצארית עד המהפכנים, סבבה בתמימותם שחיים הם עדיין על פני כוכב־הלכת המוכר, ורק אותה קב־צה של אנשי־צבא ומהנדסים חשו שגלגל המזלות ההפוך". הללו הסי־קו „שאין להגן על קיומה של רו־סיה אלא בכוח טכניקה מעודכנת, אירגון מודרני ושכל מהיר־מחשבה". הרי תיאור הדברים בתפישותו של הפולקובניק ורוטינצב, גיבורה ה־עיקרי של „החוליה הראשונה". שה־סופר מזהה אתו עד שקשה להבד־חין, לפעים, מי המדבר. „כאשר ב־מרחבי הממלכה הקימו באריקדות, נבחרו ופזרו פרלמנטים, הוכרזו חו־קים לשעת־חירום ונתבקשו פתרונות מיסטיים מעבר־למחוצה, הכירה קבוצת קצינים זו את יעודה... בלתי־נרדפת על ידי איש אך בלתי־דרושה לאיש". בשעה שחש בהם המימשל הצארי החל חושש מפניהם. ראשי הקבוצה הורחו מתפקידים מרכזיים, חבריה הורחקו מהבירה ומונו מפקדי יחידות במרחבי הקי־סרות. בבוא המלחמה, 1914, היו נעדרי השפעה, מפוזרים ומצפים־מדי משיוכלו לקבוע את מהלך ה־דברים בחזית: „אך ה ם, חסרי מע־מד ומשוללי סמכות, הריחו את כפי־פתו של וילהלם, הם ולא הבארונים הבאלטיים, לא מקורבי הצארית, לא הגנרלים המופיעים אותות־וצטי־נות... רק ה ם הכירו את האויב הגרמני — העריצו את יכולתו". קומץ קצינים זה התנגד למלחמה, משהוכנע זה שהיא מזומנת ורוסיה איננה מוכנה לה. הבורגנות הרוסית לא רצתה במלחמה (בניגוד גמור לשיגרה המרכסיסטית). הארץ נתו־נה היתה בעיצומו של פיתוח כלכלי מהיר, ללא דוגמה בעבר. אנשי ה־משק ביקשו להמשיך את השלום. סולז'ניצין מרגים את הדבר בשי־חותיהם של בעל־אחוזה קפיטליסטי בקובאן, של איש־עסקים יהודי ב־רוסטוב ומהנדס־מיכרות אמיד. ה־מימשל הצאריסטי התגלגל למלחמה בכוחם של דחפים תפלים ובקלות־דעת מוטלגת. איוולתם של שליטים התגלגלה, לא לראשונה בהיסטוריה, כנגזם ראשי בהיסטוריה.

חולשת דעת יהירה

קונסטנטין ורוטינצב הוא מעין סמל לאותה „אחוזה קטנה של קצי־נים": מפקד נועז ומתון בנמת בהיר; בעל השכלה ענפה וללא מחיצה עם חיילים־מוז'יקים; מקפיד על חשיבה מבוקרת וניסור חותר, אך יודע ש־„הארת המקודות" דרושה להשלמתם. הוא חש בבחיותו בפני חיילים כא־שר מתקשה בתפילת־אשכבה בעת קבורתו של קצין. נשואי־האהבה שלו נידלדלו לשיגרה, האיש לא גבוך והאהבו נתונה לייעוד. בהלו־מות־ליל מבקש הוא את האשה ה־מורכבת, אך המציאות היומית אי־בה נפגעת ואולי חלומותיו מחזקים אותה.

בפרוץ המלחמה מתמנה ורוטינצב לתפקיד במטכ"ל הקיסרי; חש שהכ־רעה הראשונה עלולה ליפול בקרבות פרוסיה המזרחית, מבקש מהמפקד העליון, הנסיך ניקולאי ניקולייביץ', שליחות־ביקורת לחזית זו ומקבלה. וכאן, בארמיות הראשונה והשניה, בפיקוד הגנרלים סמסונוב והאגנ־קמפף, מתגלים לעיניו אבדן עשתו־נות, בערוה צבאית, מבוך אירגוני והידרדרות מוסרית העולים על כל השערותיו.

בחזית פרוסיה המזרחית להתקפה רוסית מתגלית כחולשת־דעת יהי־רה („בליץ"). התנאים הטבעיים עודדו כאן את המגונן הגרמני, ה־עשוי לעבור כל שעה להתקפת־נגד מסוכנת (כפי שעשה). את המכה האיסטרטגית חייבים היו הרוסים ל־כוון נגד האוסטרים החלשים־יחסית. לא נתקיים כל תיאום בין הוראות השונות של הצבא הרוסי ונעדר מגע יעיל בין המטות לדרגותיהם. חסרה הבנה למישקלם של השירותים (אס־פקה, אחזקה, איחסון) הלוגיסטיים. הללו ניתנו בחולל משלהם, ללא קשר עם תנועת היחידות ומהלך ה־קרבות. שרר חיגנה בתמידת מכ־בולוגיים, אף שהחייל הרוסי עמד במיבחנם כאשר ניתנו בידיו.

ועל הכל — במקור לפגמים ותוס־פת מתמדת עליהם — פעלה שיטת הסלקציה של המפקדים. הללו מונו והועלו בדרגה לא לפי כשרם אלא כמידת הפרוטקציה הפוליטית (ה־חצר) ולפי הוותק. הוותק גיזזן את הצבא. גילם הקשיש של הקצינים הבכירים והפך אותם למצמסה על הלוחמה ועל עצמם.

חוסר־כשרם של רוב הגנרלים ו־פחיתותם המוסרית ניראים כמוזה מבוזה, אולם בתנאי מלחמה נהפכו לטרגדיה. הקצינים הבכירים הנזכ־רים ברומן, להוציא ורוטינצב, הם דמויות היסטוריות ונקראים ב־שמותיהם. שלושה מפקדי עוצבה לא פקדו מעולם על פלוגה. למפ־קדם הרם הגיעו דרך מישרות מש־רדיות, מינהליות ודיפלומטיות. כזה היה גם מפקד החזית הצפון־מערבית, הגנרל ז'ילינסקי. היות ויכולתם הצ־באית היתה אפסית, כיוונו את דאגתם לעשיית רושם של „הצמרת". עיקר מאמציהם הוכן בניסוח הוראות קר־ביות מעורפלות, כדי להטיל את הא־חריות במיקרה כשלון על אחרים. דוחו"ת מטעים כלפי „מעלה" השלימו את ההוראות המעורפלות כלפי מטה. העמדת־פנים, סילוף אינפורמציה (ב־מידה והיתה בידיהם) וקיכה תכבים ושקר איבסטיטוציוני היו את חוטי־הקשר בפיקוד הרוסי. על מפקד עוצ־בה אחת כותב קצינו — „הוא שוטה, פוחז ושקרן". לא ייפלא שגושים של צבא רוסי נעו ללא תכלית, „הת־קדמו" ללוע האויב ונסוגו בבהלה עיוורת, תוך קרבנות כבדים נעדרי־טעם, ו„אפילו החייל הבור האחרון הבין שהפיקוד מבולבל לחלוטין". רוב הגנרלים נשאו שמות גרמניים ו־בבוא שעת־מצוקה השתבבעו המוני חיילים, ש„הגרמנים" הללו דוחפים אותם לאסון.

ההגונים בין המפקדים הבכירים, שחשו את אי־התאמתם, אך רצו ל־שרת את מולדתם כמיטב יכולתם, נ־סוגו מאחריותם למערכות־צבא גדו־לות (עליהן הופקדו) אל פיקוד יחי־דות קטנות. הגנרל סמסונוב, מפקד הארמיה הראשונה „במקום להשוב על הארמיה כולה, נעשה מפקד ב־דודי". היה זה אקט של יאוש, מעין כפרה על כשלונו על־ידי הקרבת ה־חיו. תפילתו ערב הקרב (שראשו כ־מכריע) אופיינית: „כרע על ברכיו הכאובות, שכאבן נשכח בתפילה, גילה לאלהים את מלוא יסוריו... ואלהים הרי יודע, שלא לשם תהי־לה אישית ולא מתאוות שררה ש־רת... את הצלחת צבאותיו ביקש ל־מען רוסיה, שקרב זה עלול לקבוע את גורלה... הוא התפלל, שהקרבנות לא יהיו קרבנות־שוא, שאלהים יאיר את רוחו המעונה ושהכרעותיו תהיי־נה נכונות".

קרבן למכה מוחצת

לאחר התבוסה החליט לשים קץ לחייו. תיאור פרדתו משרידי חייליו המוכים רווי סמלים נוצריים־פראבוס־לביים: „חסד ניכר בקולו של המ־פקד; אלה שעבר לידם בדברי תו־דה הרגידו, הסתכלו בו בעיניים טר־בות... הראש המגולה עם ארשת ה־עצבות האצילה, הפנים הרוסיות מ־כוסות־שיער, רוסיות ללא־הערובה... הכתפיים של עגל־קודמים מורכנות בכובד סמוי, ההילוך האטי — כל זה היה ללא רבב. רק עכשיו הבחין ורוטינצב בפניו של סמסונוב את הגזירה שנגזרה עליו להיות ה־קרבן המצפה למכה המוחצת... לא גנראשמה אלא צל גדולה בלתי־מו־שגת העיב על מצחו. יתכן והוא פעל בניגוד לציוויה האיסטרטגיה הטקטי־קה הארצית, אולם ממקום־ראותו ה־חדש כל שעשה ניראה נכון, עד תום".

„בהמסטומת של ורוטינצב מיוחדה ליהודיה, בשליחותו־הצלה שהטיל על עצמו מעבר לכוונת שולחו, נפגש גם עם קצינים היחבים — אנשי ה־בה היודע, משרשים בעמם ומעורים ביחידותיהם: גנרל מרטוס, שופע מ־רץ, מתוח ומקפיד בפרטים; מפקד־קוזקים קרימוב, מפיק החלטות קול־בות תוך שלוה קוסמוגית (ומבקר אה מרסום על „מריטת צבעים"); בכפר־תותחנים סמיסלובסקי, הבצ־רף ידוע סכבי במדוכן ההתמצאות קרבית, מהנדס עילאי במקומו ר־קצין לוחם בתפקידו; גנרל גאצי־הלוחוב, המשלב כשמעת לפקודות והצה לדחותן כאשר ניראות הס־רות־אחריה; פולקובניק פארבושין, „הכשיר מיקשה אחת עם חייליו, איננו דורש מהם את הבלתי־אפשרי, וכ־אשר דורש אינם יכולים שלא ללכת אחריו". כל אחד איסיות מורכבת ו־מנבזקה, אך תוך מיזוגם עולה דמו־תו של המפקד הרוסי הביוחל.

הללו נפלו בקרבות מול סכנה מד־דעת. בתאור אחד מהם, המפקד קא־בנוב, בשיא גבורה־הקרבתו, שה ה־סופר: „בחיי יומיום מודרכים אנו ב־חיכוני שמירה עצמית. הנגו מתפל־בים מהידם של אנשי־צבא ושאר אנשי־חובה הבוהרים בכבות הבלתי טבעית למות, כאילו לא מתוכנו גד־לו... כיצד הדל הייצור האנושי להי־רהצ מהמות?... קצינים מופלאים א־לה מגביש את תתומה העילאי של הרות הגבריות".

קונסטנטין ורוטינצב עבר את מ־זורי המפולת וההרג ושרד למסור למטכ"ל הקיסרי את הלקחים. בכך ראה הכלית לפצלו: כאשר אי־אפ־שר עוד להציל מהמפולת, אפשר אי־לי למנוע את חזרתה. אך כאן באה האכזבה הסופית. בישיבת המטכ"ל הקיסרי הסבו הגנרלים האחראים ל־מפלה בשל כישה ומחזל בשל דלות הבנה וסמכות בוטה. דבריו נפגשו באיבה כללית. המפקד העליון, הנסיך ניקולאי ניקולייביץ', הבחין באמי־תות עדותו של הבדודה, אך סרב ל־שאת בחומרת המסקנות הפוליטיות המשתמעות ממנה. בהגיע המתח ל־שיאו ביקש את ורוטינצב לעזוב את הישיבה.

סגירת הבקע המסוכן

כשני שלישים מ„אוגוסט 1914" מ־תרחשים בחזית ובקירבתה, השליש הנותר בעורף עמוק, בעיקר במוס־קבה וברוסטוב. כרכי רוסיה הטרום־בולשביסטית שופעים חיוניות וקיד־מה, ריבוי־גונים ורוחב־לב. מוסקבה תוססת וערה, אפילו „הריחות שמ־היום"; האווירה באוניברסיטה מתאפ־יינת על־ידי חברות, פתיחות ופש־טות־יחסים בין הפרופסורים והסטו־דנטים; ורכבת תחתית צפויה בק־רוב... רוסטוב, הנאה בכרכי רוסיה, מלאה רוחה, קוסמת ו„חופשית". אמנם, יהדעי־הדין „חשים בהדרן ה־איום של אסוף מהקרב, אך הניגלה הוא — פיתוח משקי סוער, יישום טכניקה מתקדמת במשאביה הבכי־רים של הארץ הגדולה, ו„מרכז הכו־בד עובר לצפון־מזרח". לסיבה.

ועל הכל: ניכרת סגירה אטית (אטית מדי) של הבקע המסוכן בין המון העם והמעמדות המשכילים, ש־ניפער עם תיקוני־ההלם המערבים של פטר הגדול, בראשית המאה ה־י"ח. הבקע הפסריטי מתמלא משני עבריו: צעירי המשכילים חוזרים ל־לשון משותפת עם בני העם („פט־ריוטיזם אינו מספיק, יש צורך ב־יחוד הדדי"), ומתוך האיכרות עו־לים אנשים מוכשרים הגוברים על כל אתגר טכני, מינהלי וכלכלי מו־דרני. אנשי־המשק המצליחים המתו־ארים ברומן הם יוצאי האיכרות מ־דור ראשון או שני. הם מצליחים גם בצבא. החיילים־איכרים מאראסוני צ'רניגה וארכאני בלאגודרוב חוזרים לשירותים־סכנים ומגלים יכולת־פיקוד בזבוקר־פרידה ונשיקה.

הכל צופה לכאורה למוצא ולרוו־חה, להשגים נאים, לתיקונים מעוד־דים קונסטרוקטיביים... „בתנאי ש־לא נתחיל לרמוש איש את קרביו של רעהו", מעיר באנחה איש־העס־קים היהודי אליה ארחנגורדסקי. תנאי זה לא התקיים, כידוע.

החשבון העיקרי עם המהפכה ה־בולשביסטית והאידיאולוגיה הקומו־ניסטית־מרכסיסטית נעשה לא בתי־אורים אלה, אלא ישירות — בשיג ושיח, בדברים חותכים. בארבע נסי־בות עולה העימות בין הצידי המה־פכה והתהון הקולקטיביסטי ובין נא־מני הרציפות ההיסטורית. היהיות כצורה במהלכו של הרומן, אך צרוף ההיגיינים אינו מקרי: צעירים אי־דיאליסטים והמדען, סטודנטיות ופרו־פיסורית נערצת, בת ואב במשפחה יהודית מתבוללת, וקצינים בחזית.

החשבון עם המהפכה

סניא לאז'ניצין הטולסטואני וקו־סיא חרישנוב השמאלי, המתנדבים למלחמה ברגש־חובה (מעורפל), פוגשים במוסקבה את המדען התמוה וארסוקופיף; ובנוסח רוסי טורצת ביניהם שיחה „ישר לעניין". סניא מדבר על חובת ההקרבה למען המו־ני העם. המדען משיב: „ולעם עצמו אין חובות? האם העם אינו מוכן, היעורו לו שובע ולימודים ראשו־ניים במיבנה החברתי?".

סניא מופתע: „ומישטר חברתי אידיאלי אינו אפשרי?". המדען עו־נה חרישית: „המלה מישטר יש לה שימוש טוב וראשוני יותר לגבי בשהבר של האדם. אין דבר יקר מנשמתנו, יקרה היא אפילו מרווחת הדורות העתידים".

ומה על חוקי ההיסטוריה ומגמתה לשיפור המישטרים החברתיים, שו־אלים הצעירים. המדען אינו מקיל: „ההיסטוריה היא אי־רציונלית... ה־היסטוריה דומה לנהר על זרמיו, נפ־תוליו ומצולותיו: חוקיו חבויים בו; והנה מציעים לנו לסלף את מהלכו ולהבהיל את זרמו... קשר הדורות, המוסדות, המסורות והנהגים — זהו הורס".

„ומה על הצדק?" — תובעים ה־צעירים; כאן ניראו עיניו של המדען כ„שתי ניקבות מאירות": „כן! אך לא אותו צדק שהמצאנו לצורכי גן־עדן עלי אדמות, אלא צדק הקיים לפנינו, בלעדינו, בזכות עצמנו, אליו צריך להתור ולגלותו".

בכבל שיחות־רעים רוסית מופיעה הבעיה האישית המדאיגה: „ולמל־חמה צריכים להתנדב?" שואל קו־סיא. וארסוקופיף משיב בהתאפקות: „איני יכול להוכיח, אבל אני מר־גיש כי בשעת־חרום חייב הגבר לה־יות גבר, אפילו בשביל עצמו... ר־שלא ישברו לרוסיה את עצמותיה".

שיחה נרגשת מתנהלת בין סטודנ־טיות שמאליות של אוניברסיטת מוס־קבה והפרופסורית הצעירה, אגוד־זרסקיה, הנערצת כסמל שיחרור ה־אשה. לתמהונן שקועה היא בימי הביניים ותובעת מהן לעסוק באיג־רות האפיפיורים מהמאה הי"א, ב־מיבנה הכנסיה ובצליינות לארץ ה־קודש. הן החליטו לבקש ביותר, הקיפה ביציאה מחדר המורים והיא נענית בלבביות.

פותחת אחת הנערות: „בשבילנו מתחילות תולדות המערב מהמהפכה הצרפתית או מתקופת ההשכלה. מה לנו הצליינות לירושלים?". המרצה הצעירה משיבה בנחת: „ההשכלה" היא רק ענף של התרבות המערבית, לאו־דווקא הפורה ביותר... ימי הבי־ניים לא היו כמותם להדגשת הרוח־ניות על פני הקיום החומרי".

הסטודנטיות אינן מניחות: „ומ־להי... אך כיצד יסייע הדבר לשיח־רורו של העם ולקידמה הכללית? למה להגיע על איגרות האפיפיורים, ועוד בלאטינית?".

הפרופסורית הבאה מחייכת: „יקי־רותי, היסטוריה איננה פוליטיקה, בה פורץ קשקשן אחד לדברי השני.

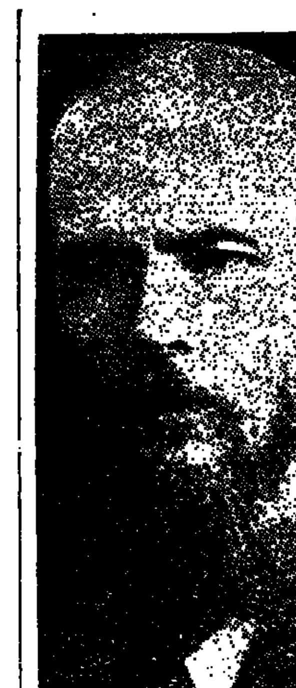

פ. מ. דוסטוייבסקי

אלכסנדר סולז'ניצין

ל. נ. טולסטוי

החוקר של ההיסטוריה הם המקירות, המסקנות מהם עשויות לפגוע ב־השקפותינו... היידע הבלתי־תלוי קו־דם...". הסטודנטית בשלהן: „בש־ביל פעולתנו היום מספיק לדעת את הנסיבות החברתיות והתנאים החומ־ריים של היום". הפרופיסורית: „יתכן והיה כך, אילו ניגזרים היו חיי האדם על־ידי הסביבה החומרית ה־מצויה. אם אשמה הסביבה בכל, שנה איפוא אותה! אולם מחוץ ל־סביבה קיימת מסורת רוחנית, מאות מסורות, ומצויים חיי־רוח של ה־פרט, ומכאן אחריותו האישית, על אף הסביבה". אחת מהחבורה נת־עוררה להגן על הפרופיסורית. ואוד־ניקה נימנעת על משפחת מהפכנים, „אך רוחמיה לא ידעו גבול ברור בין קרבנות הדיכוי החברתי ובין אומללי הפגעים הטבעיים".

מאה שחורה ומאה אדומה

היהודים הם הלא־רוסים היחידים (להוציא מפקדים גרמניים בחזית), המופיעים ברומן כדמויות מובהקות. ואכן, הניתן לתאר את הרקע הרוסי בראשית המאה העשרים ובהמשכה ללא יהודים, תפקידיהם, מעשיהם ו־דיבוריהם — ותגובות הסביבה עלי־הם? היהודים ב„אוגוסט 1914" הם איש־עסקים משכיל בעיר רוסטוב, אליה ארחנגורודסקי, אשתו וזיה, בתו סוניה וידידה נחום גלפרין, צעיר שופע ביסוסים מהפכניים. כולם מסו־בים לארוחה שעורך ראש המשפחה לידידו אובדודבסקי, מהנדס נודע ו־אנרכיסט בעבר.

סוניה ונחום מחליטים להתגרות באב הקפיטליסט ובאורח „הבזגר". המהנדס מתאר את ההתפתחות המר־היבה של כוחות־הייצור ברוסיה, ו־נחום מפסיקו: „איזה ייצור אתה מת־כוון לפתח? קפיטליסטי?" אובדודבס־קי אינו נתון לפולמוס, אך נימוסי־השולחן מחייבים להגיב: „קושיה נושנה... מעבר לקפיטליזם וסוציא־ליזם מצוי ייצור אחד, המפעיל את הרוחות הלאומיות...".

„אך הכל זורם לכיסי המנצלים" — רוגז נחום.

אובדודבסקי מגיב בתנועת ביטול: „הקמת מיפעל מודרני גדול מצריכה הרבה יזמה, ידע מקצועי, נסיון, תיאום ואירגון, הם המקור לתשעים אחוז מהרווח... פעם דאגתי כיצד לחלק, כעת מהדאג אני כיצד לייצר יותר... אם נייצר הרבה, אפילו נימצא בחלוקת פרי־הייצור, לא יהיו רע־בים".

סוניה מתגעשת: „האינטליגנציה בעד המהפכה!". „ואנו המהנדסים איננו אינטליגנציה — משיב האב (אף הוא „חרישית" כמדען המוס־קבאי). — מהפכה פירושה הרס מסו־רף וממושך, וכל שהמהפכה רבת־דמים וארוכת־שנים, קרובה היא לז־כות בתואר „גדולה"... הארץ בה אתה חי (ההדגשה שלי, א.ל.) הסתבכה ב־צרה (המלחמה, א.ל.); האומר „תל־כי לעזאזל" או אנסה לסייע?".

כאן אבדו עשתונותיה של סוניה והיא מטילה את „מכתה": „כיצד לא תיבוש להשתתף בתפילת־אימונים של יהודי רוסטוב בפרוץ המלחמה ולשיר „אל ינצור הצאר"? אתה יושב ברוס־טוב ואורח־כבוד בה בגלל השכלתך, ולא איכפת לך שיהודים נרקבים בתחום־המושב... קראת לבתך סופיה ולבנך ולדימיר. הסבור אתה שהרו־סים קיבלוך? כל זה מגוחך ומש־פיל... התפללת למען „המאה השחו־רה"!".

„מאה שחורה מצד אחד, מאה אדו־מה מצד שני ובאמצע הכל ירוסק ר־יודמס", מסכם אליה ארחנגורודסקי. התסבוכת והשניות היהודית מבצבצת במחזה זה. משוכנע אני, כי היהודים יופיעו ב„חוליות" הבאות של הרומן ביתר הבלטה, ובכפילות וטרגיות ע־מוקות הרבה.

נצחונו של המשטר הבזוי

את העימות בחזית מייצגים לידנט (סגן־משנה) לאנרטוביץ מצד אחד, הרופא הצבאי פצנבין וקונסטנטין ורוטינצב, מהצד השני. לאנרטוביץ הוא סוציאליסט שמאלי, וזהותו המפ־לגתית איננה מפורשת, אך לפי התבט־איותיו הוא בולשביק מובהק (ומש־כיל מאד). הבולשביזם שלו יונק משורשים רחוקים: „חבל מאוד ש־נפוליאון לא הכניע אותנו... הדבר לא היה נמשך הרבה וכבר כך היינו משיגים חירות". המלחמה מואסת היא בעיניו מלחמה „מתועבת": הנצחון בה יהא נצחונו של המשטר הצארי הבזוי, עדיפה איפוא מפלה רוסית. „יתמוטטו יסודי המפצעים ליסוד־ריהם של הפועלים והאיכרים והסוף יתקרב. מה שרע יותר — טוב יותר".

הוא מחפש דרך להסתלק מהצבא, לא מחשש סכנה, אלא משום שבוחר להסתכן בעד מטרה ראויה: סילוק המשטר הקיים. הוא נכון להרוג וגם ליהרג, אבל לא להרוג סוציא־ליסטים גרמנים... קיווה שיעמידוהו בפני בית דין צבאי בגלל דיבוריו המהפכניים, אבל הפיקוח הפוליטי בצבא הצארי היה ליברלי ומרושל מדי. ניסה ליפול בשבי גרמני, אך התברר שבתנאי המלחמה הדבר רצוף סכנות. בינתיים והוא משתבשת ל־הודיות סותרות את השקפותיו.

בקרבות חש לאנרטוביץ סיפוק ע־מוק כאשר הכוח הרוסי גובר; „אף שלא רצה בנצחון, בכל זאת ציין בשמחה, שהתותחים שלנו עדיפים. הרגשתו סתרה את העיקרון „מה שרע יותר, טוב יותר"... ברעמי הארטי־לריה שלנו היה הוד בהיר שאינו מוטל בספק"; כאשר ראה גרמנים נסוגים ונופלים נתמלא לבו גאוה „אה, יפה, בכל זאת אנחנו מכים": מול הצלחה קרבית בלשהי „לא עצ־בתהו החושה כחזרה של הפארת־בחזו, לא במילים אלא בכל גופו ואבריו".

בין כה וכה הובסה הארמיה הרוסית הראשונה, ולאנרטוביץ מצטרף באקראי לקבוצה של חיילים וקצי־נים, הנכנסים לפרוץ לקווים הרוסיים דרך יערותיה הצבאותיים של פרוסיה המזרחית, ובראשם המפקד ורוטינ־צב. אנשי הצבא נושאים קצין פצוע על אלונקה והדבר מקשה על התקד־מותם. בשעות התעיה הארוכות הכיר לאנרטוביץ את ורוטינצב, עמד על השכלתו ועל בהירות שיקוליו, והוא מצטער בפניו על החלטתו להמשיך ולשאת את הפצוע. שמא מוטב להש־אירו ביער, כדי להקל על סיכויי ה־הצלה של השאר? והאין אותו קצין איש „המאה השחורה"?

ורוטינצב מגיב מיד; חילוקי־דעות מפלגתיים הם כקצף על פני הים — אומר הוא.

„ואילה חילוקי־דעות הם מהו־תיים?", תוהה לאנרטוביץ, והפול־קובניק עונה: בין הגינות לחוסר־הגינות.

הדברים בוטים ומאיימים עתידות.

*

סולז'ניצין אינו מצפה טובות מ־העתיד, לא לאנושות ולא לעמו, על כל פנים מנקודת־התצפית של רא־שית המאה. מראה המון שבויים מו־קפים חיל דוקרני מעורר בו סמיכות־מחשבה: „חידוש! מתנה־דיוכו, מב־שרה של המאה העשרים". בהגיעו צער על הצדד הצלום של אחד ה־קצינים הנערצים עליו, הוא מוסיף: „חבל מאד־מאד, מאז השתנה הר־כב אומתנו, שונו קלסתורי־הפנים, אין רואים הדרת מגדלי הזקן התמימים, נעלמו העיניים השופעות ידידות, הארשת של מתינות־אישית ונעדרות אנוכיות".

עד כאן „החוליה הראשונה" ביצי־רתו של סולז'ניצין. מצפים אנו ל־חוליות הבאות — כבני הזמן, כיהו־דים וכשותפים לצערם של טובי האומה הרוסית.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

FIAT-OM

המלגזה המשוכללת במחיר מתחרה

לבחירתך מלגזות במעמס 600—12000 ק"ג להרמה בצובר מלפנים ומן הצד, מתקנים מיוחדים להרמת מטענים ספציפיים, כמו חביות ומיכלים אחרים, הידראולי או מכני מותנעים במנועי דיזל, חשמל וגז פ.ג.

הסוכנים לישראל:

נ. פלדמן ובנו בע"מ

חיפה רח' יפו 137 טל: 528255

ת.א. רח' גבורי ישראל 73/71, טל. 259177/8

אשמת האיטלקים

מאחורי המסך

מאת יוסף שריק

הסרט הבא שיוקרן בקולנוע גור־דון בתל־אביב יהיה „הגן של פינצי־קונטיני", שביים ויטוריו דה סיקה. זהו סיפור על חיי יהודים במשטר של מוסוליני בעת מלחמת העולם השניה.

המלודראמה העדינה והנוגעת ללב, המבוססת על ספרו האוטו־ביוגראפי של ג'ורג'יו באסאני, מתארת את גורלן של שתי משפחות יהודיות האהובות על שכניהן הלא־יהודים, והמגורשות מפראה.

הסרט שהצגת הבכורה העולמית שלו נערכה בירושלים, הודות ל־מפיקו ארתור כהן משוויץ, זכה בפרס ארי הזהב בפסטיבל הסר־טים בברלין. הסרט זכה לביקורות מצויינות בעתוני ארה"ב.

המבקר הציני של השבועון „טיים" גילה התלהבות נדירה מאד בכתבותיו. הוא השווה את „הגן של פינצי קונטיני" ל„גונבי האופ־ניים" ו„אומברטו די" של דה סיקה, שמבקרים רבים כוללים בין עשרת הסרטים הטובים ביותר שנוצרו אי פעם.

מבקר „טיים" כותב כי דומיניק סאנדה הממלאת תפקיד בשי ראשי בסרט — ניקול, בתו של פינצי קונ־טי — היא „שחקנית בעלת כשרון גדול ואשה בעלת יופי שכמעט לא ייאומן".

דה סיקה, לבן שיער, אלגנטי ויפה תואר למרות שבעים שנותיו, אמר לי בברלין אחרי שהוצג שם הסרט, כי לא נתכוון ליצור סרט של מרירות, שנאה ואליפות.

סבלותיהם של היהודים הביאו את דה סיקה לבושה על היותו נוצרי. כאשר פרצה מלחמת ששת הימים מיהר אל שגרירות ישראל ברומא והציע לתרום דם.

אחרי ביקורו הקצר של דה סי־קה בישראל, טענו כמה אנשים, כי יצר סרט פרו־ישראלי. דה סיקה

ויטוריו דה־סיקה על „הגן של פינצי קונטיני"

אמר כי לא איכפת לו אם כך נראה הדבר, הוא היה רוצה להציג את הסרט בקהיר, אולי המצרים יראוהו ויהיו פחות אנטי־ישראלים.

בראיון שפורסם ב„ניו־יורק טיימס", אמר דה סיקה כי „כלנו",

דה סיקה וארתור כהן

כלומר האיטלקים, אשמים ברדיפת היהודים. הוא הוסיף כי זמנו של המשטר הפאשיסטי של מוסוליני ב־איטליה היה הצל השחור ביותר ב־היסטוריה האנושית.

כיום יש באיטליה פאשיסטים רבים צעירים מדי מלזכור את סבלות היהודים. הבבוגרים נוטים לשכוח, וזו היתה אחת הסיבות להרגשתו כי עליו ליצור את הסרט „הגן של פינצי קונטיני" כמחווה של בקשת כפרה ואזהרה.

בעת המלחמה ציווה גבלס, מי־ניסטר התעמולה הנאצי, על דה סיקה לעמוד בראש אולפני ההסר־טה בפראג. דה סיקה לא היה פא־שיסט ולא רחש שנאה לציבות. למולו בקשו ממנו מהותיקאן שי־יבים את הסרט „שערי שמים" על חיי הדת ברומא.

גבלס לא רצה להתגבר לרצון ה־אפיפיור, שכידוע לא היה בלתי־ידידותי מדי כלפי הנאצים. דה סיקה משך את ביצוע הסרט מיום ליום עד שהצבא האמריקאי נכנס לרומא.

„וואשינגטון פוסט" פירסם הערכה חמה ל„הגן של פינצי קונטיני" בצטטו את אורסון וואלס שאמר: מצלמתו של דה סיקה נעלמת. לפחות שו־כחים עליה. הסרט נעשה החיים עצמם.

אלה הם החיים והאהבה של ג'ורג'יו בן למשפחה יהודית מן המעמד הבינוני וניקול בתו של ה־אריסטוקראט היהודי פינצי קונטיני, שתיאר דה סיקה במלודרמה אנושית ונוגעת ללב.

סיפורים לשבועון־אופנה

ספר חדש

מאת הדה בושס

THE HEART-KEEPER
FRANCOISE SAGAN

(הוצאת פנגווין, 106 עמ', 3.50 ל"י)

עוד לשהופיע ספרה הראשון של פרנסואז סאגאן „שלום לך עצבות" בתרגום אנגלי, לא יכולתי להבין מה הרעש והמהומה, מלבד העובדה הלא־מפתיעה כל כך, שנערה בת שמונה־עשרה כתבה את הספר. מאז (1959) עברו שנים לא־מעטות; בכתיבתה של סאגאן לא חל כל שינוי כהותי, ולמרות ההילה האופפת אותה עדיין איני מסוגלת להסביר לעצמי בזכות מה קרה כל מה שקרה. יש הטוענים שסגנון כתיבתה הצרפתית מתוכבת ונקי. אבל באשר להכן הרי סאגאן היא לדעתי חסרת־דמיון וכתיבתה בנאלית ושטחית.

ספריה של סאגאן מזכירים לי ב־אופיים תסריטי קולנוע לסרטי אהבה מסוג מסויים, או תקצירים לסיפור בהמשכים לעתון נשים בעל אופי מתקדם; כלומר כזה המכיר בפרשיות אהבה מחוץ למסגרת הנשואין וכיר־צא בזה.

נשיה וגבריה של סאגאן הם תמיד אופנתיים ואלגנטיים, אנשים נטולי דאגות ובעיות כספיות, המשתייכים על „האנשים היפים" ההברה הטובה ובעצם אין להם כל בעיות, והדברים [illegible] נבהרים תמיד באותה חה, חלק ואלגנטי.

הפעם עיטרת בורכה הגיבורה ה־קצרה שלה (לסאגאן יש נטיה לקצ־רה כאחד כמו־פיה!) [illegible] כותבת תסריטים מצליחה בת ארבעים וחמש; [illegible] ללא בעיה, אפילו לא בעיות גיל, למרות ההתניה הקשה של „כוכבית קולנועית" [illegible].

גיבורותיה של סאגאן, ללא הבדל גיל, הן תמיד כאילו יצאו זה עתה מסלוניו של אופנה [illegible] לומר שיש להן גם הכיקה בחיים כלשהו, אף לא בהחום הארוך. פה האלגנטי והמצליח (סלם בצליחים) כיצא גם הוא כמו במודעות־פרסומת בשבו־עת אופנה, הוא גבר היה של הד־רותי, אחרי כבי בפליה, שבהם נפ־רדה ללא שברון־לב מיבר, בעקבות תאונת־דרכים, נקלע להיים הלא־מסובכים של השניים בתור כחור בבב לאיש, הנפסק בשעתו הבאי [illegible] כלומר לאיש מהכל את כל כי שעבע אי מבאיב להרהר, ש־

אוהבת אותו אך ורק בזכות עצמו; למרות שהיחסים ביניהם הם אפלי־טוניים, ויש לכך גם סיבה, הרי כל כה שלואיס מעולל אין בכוחו לערער את החיים המסודרים והמאורגנים, ומלבד כמה כחוריישנה הרהורים, לא קורה שום משבר, להיפך — לואיס הופך חלק בלתי־נפרד מחייהם של דורותי ופול. הפתרונות של סאג־אן הם אלה של מוכרת בחנות אלגנטית בגדה הימנית של פאריס. ליותר מכך אין היא מסוגלת; מה גם שיש לפתרונות „אנושיים" אלה קונים, והוקא קונים רבים.

עלי להודות שקראתי בספר זה במשך שעה אחת בלבד, וגם זו נר־אתה לי כבזבוז זמן. כתום קריאת ספר של סאגאן נותרת בי הרגשת ריקנות ותחושה של בזבוז. אמנם אין זו פעם ראשונה שאני מבזבזת זמן יקר ללא נקיפות מצפון, אלא כבבקרה זה אני כועסת על עצמי שחזרתי ונתפתיתי על־ידי השם סאגאן.

למעשה מחניפה סופרת זו לקהל קוראיה ואינה דורשת מהם אפילו מאמץ קל שבקלים. אצל סאגאן אין חדש תחת השמש, במיוחד לא בעו־לבה השטוח. ספר לפי שמוכן לבזבז שעה יקרה ולא לחוש לאחר מכן נג־יעות הרסה על מבנה זה.

* * * * *

מוסך תושיה בע"מ

דב ברנשטיין

מוסך ושרות מורשה

לכל סוגי AUDI NSU

הננו שמחים להודיע ללקוחותינו כי עברנו לכתובתנו החדשה

בתל־אביב. רח' מסלאויטה 10. טל. 36825

(מאחורי המוסך הקודם)

ואנו עומדים לשרותכם

במוסכנו הגדול והמשוכלל

מכונאות ★ פחחות ★ חשמלאות

צבעות ★ סיכה

* * * * *

פקח עין

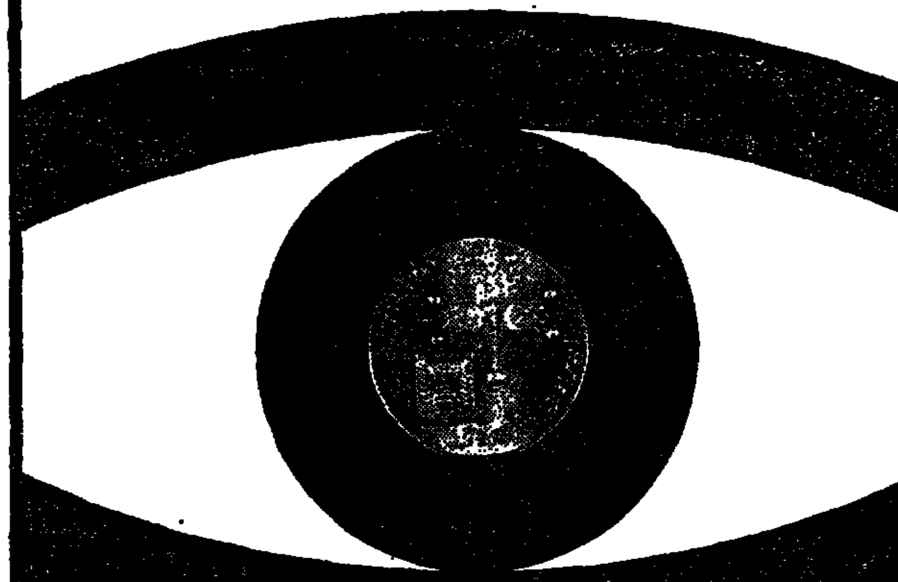

על התנאים החדשים

במילווה פיתוח

בטרם תחליט
במה להשקיע
את תמורת הפדיון
של מילוות הקליטה

בנק ישראל

אורט ישראל

המכללה הטכנולוגית "אורט" נתניה
ע"ש לבוביץ'

בשיתוף

המכון הממשלתי להכשרה טכנית

מודיעה על

התחלת ההרשמה לשנה"ל תשל"ג
ללימודים על־תיכוניים

— מסלולי יום וערב —

המגמות: ✱ הנדסת אלקטרוניקה יום/ערב.
✱ הנדסת מכונות יום/ערב.
✱ קורס "קדם הנדסאים"

תנאי הקבלה — מתקבלים בוגרי י"ב כיתות של בתי ספר תיכוניים—מקצועיים והתיכוניים—עיוניים, לרבות בעלי תעודת בגרות אכסטרנית.
בוגרי י"א כיתות של בית ספר מקצועי מתקבלים לקורס קדם הנדסאים.

משך הלימודים — שנתיים במסלול יום, ארבע שנים במסלול ערב, 6 חודשים לקורס „קדם הנדסאים".

תואר ותעודות — תלמידים אשר יעמדו בהצלחה בבחינות הגמר הפנימיות והממ־לכתיות, לרבות פרוייקט הגמר יוענקו להם:
✱ דיפלומה של בוגר מכללה.
✱ תואר של הנדסאי.

הלוואות — הלומדים במסלול יום יהיו זכאים להלוואות כמקובל במכון הממשל־תי להכשרה טכנית.

פרטים והרשמה — במשרד המכללה, אזור התעשיה החדש, נתניה. טל. 22922—053 בימים א' עד ו' בשעות 8.00—12.30.

אבא ואמא יקרים,
[illegible]

חיתמו למעננו על הארץ שלנו

השבועון לילדים ולנוער, המיועד לגילאים 8—15

והמומלץ על ידי משרד החינוך והתרבות

קוראי הארץ שלנו תלמידים טובים יותר

כל מנוי חדש יקבל חינם ידיעון כיס של הארץ שלנו

(גזור כאן)

לכבוד
הארץ שלנו
מד' ההפצה והמנויים
ת.ד. 233, תל־אביב

תנאי החתימה:

שנה	חצי שנה	רבע שנה
40.— ל"י	21.— ל"י	11.— ל"י
בטסים: 48.—	בטסים: 24.—	בטסים: 13.—

הנני מנוי בזה את „הארץ שלנו" החל מתאריך ______ ומצרף המחאה לפי הכתובת ומספר השבועות המתאים.

(סמן ב משבצות הכלולי[illegible])

כתובת הילד למשלוח העתון:
שם המשפחה ______ שם פרטי ______
רחוב ______ מס' ______
עיר ______ מס' טלפון ______
יום הולדת: יום ___ חודש ___ שנה ___

שם ההורים או המנוי:
שם משפחה ______ שם פרטי ______
רחוב ______ מס' ______
עיר ______ מס' טלפון ______
מקום עבודה ______

תשלומים: המחאה [illegible] לפקודת הוצאת עתון „הארץ" בע"מ [illegible]

עירית בני־ברק

מכרז מספר 33/71

עירית בני־ברק מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים להקמת גני ילדים במקומות שונים בעיר.

את הפרטים הטכניים, התכניות ותנאי המכרז עם הטופס להגשת ההצעות אפשר לקבל במחלקה לעבודות צבוריות בעיריה, תמורת כסף בבטחה מזומנת [illegible] שאינו מוחזר בסך של —.[illegible] ל"י.

את ההצעות יש להגיש במעטפות הסגורות כשהן סגורות, לתיבת המכרזים שבמשרד מזכיר העיריה עד יום 21.4.72 בשעה 12.00.

על כל הצעה לצרף ערבות בנקאית בסכום של 5% מערך ההצעה.

תנאי התשלום: 40% — עם היציקה השלד — בתוך 6—18 חודש. 20% — עם גמר יחידות ובגלם — במזומן. 20% — עם גמר השלד — במזומן. 20% — עם גמר וקבלת כל העבודה — במזומן.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה שהיא, וכן הרשות בידה לחלק את העבודה בין מספר קבלנים.

י. גוטליב
ראש העיריה

עירית בני־ברק

מכרז מספר 34/71

עירית בני־ברק מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים להקמת תוספת אגף להתחנת אם וילד, רחוב הקבלים.

את הפרטים הטכניים, התכניות ותנאי המכרז עם הטופס להגשת ההצעות אפשר לקבל במחלקה לעבודות צבוריות בעיריה, תמורת כסף [illegible] שאינו מוחזר בסך של —.[illegible] ל"י.

את ההצעות יש להגיש במעטפות המכרז כשהן סגורות, לתיבת המכרזים שבמשרד מזכיר העיריה עד יום 21.4.72 בשעה 12.00.

על כל הצעה לצרף ערבות בנקאית בסכום של 5% מערך ההצעה.

תנאי התשלום: 40% — עם היציקה השלד — בתוך 6—18 חודש. 20% — עם גמר יחידות ובגלם — במזומן. 20% — עם גמר השלד — במזומן. 20% — עם גמר וקבלת כל העבודה — במזומן.

אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה שהיא, וכן הרשות בידה לחלק את העבודה בין מספר קבלנים.

י. גוטליב
ראש העיריה

כלל חברה להשקעות בישראל בע"מ

הודעה על אסיפה כללית

ניתנת בזה הודעה לבעלי המניות של החברה כי האסיפה הכללית השנתית הרגילה של החברה תתקיים ביום א', 7 במאי 1972, בשעה 9.00 בבוקר במלון „שרתון" ברחוב הירקון בתל־אביב.

אם כעבור שעה מהמועד הנ"ל לא ימצא מנין חוקי לאסיפה תדחה האסיפה לאותו יום כעבור שבועיים, באותה שעה ובאותו מקום.

סדר היום:

1. דיון במאזן ליום 31 בדצמבר 1971.
2. דיון בחשבון רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 1971 ואישורו.
3. דיון בדו"ח רואי חשבון ואישורו.
4. דיון בדו"ח המנהלים ואישורו.
5. הכרזת דיבידנד סופי לשנת 1971.
6. בחירת חברי המינהלה.
7. מינוי רואי חשבון וקביעת שכרם.
8. דיון בענינים שונים אחרים של החברה שאפשר לדון בהם באסיפה הכללית השנתית הרגילה.

ז. סמיט, עו"ד
מזכיר

מדינת ישראל
משרד התחבורה
מינהל התעופה האזרחית

מכרז מס' משק/1/72

1. משרד התחבורה מזמין בזה

הצעות למתן שירותי מסעדה ומזנון בבית הנתיבות שבשדה התעופה אילת

2. המעוניינים יכולים לקבל את תנאי המכרז והחוזה שעל הזוכה במכרז יהיה לחתום עליו וכן פרטים נוספים כלשהם אצל מר י. בר־הלל, במינהלת נ.ת. לוד, בימים — א, ג, ה, בשעות 9.00—12.00.

3. ההצעות בהתאם לנקוב בתנאי המכרז חייבות להגיע עד ליום 25.4.72, שעה 12.00, במעטפות סגורות לפי הכתובת: —
ועדת הרכישות המרכזית
מינהל התעופה האזרחית (חדר מס' 5)
נמל התעופה לוד

או לשים בתיבת ההצעות בכתובת האמורה לעיל.

4. כל שינוי או הוספת שייעשו במסמכי המכרז או כל ההתניות לגביהם בין על ידי תוספת בגוף המסמכים ובין במכתב לוואי או בכל דרך אחרת, לא יובא בחשבון בעת הדיון על ההצעה כאילו לא נכתבו ואף עלול לגרום לפסילתה.

5. משרד התחבורה לא יהא חייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המפתח לפרסום בארץ
פרסום ב"הארץ"

הארץ כלכלה ועסקים

שערי ניירות ערך בבורסה התל-אביבית

3.4.72

מניות			
תעשיה, מסחר ושירותים			
תשמל (ש)	55		57
אליאנס ב' (ש)	885		890
אלקו 1 (מ)	111	+1	111.5
אלקו 2.5 (מ)	111	—1	112.5
אלקטרה 1 (ש)	235		
אלקטרה 5 (ש)	195		197
ארגמן (ש)	356		360
ארגמן (מ)	360	+2	359
ארגמן (ר"מ) (מ)	372	+1	370
אתא ב' (ש)	174	+1	176
אתא ג' (ש)	173		176.5
אתא משנה (ש)	155	—2	160
בית הרכב (מ)	79.5	+0.5	80
דובק ר"מ (מ)	329	+16	331
קיור 1 (ש)	265		
קיור 10 (ש)	161		161
כבלים (מ)	163.5	+0.5	168
מ.ר.ב. ר"מ (מ)	147.5	—2.5	150
מגנות (ש)	125.5		125
כימיקלים (ש)	82	+2	86
לאיפ ר"מ (מ)	116		118
מולד (ש)	198.5		
נחושתן ר"מ (מ)	241	+1	
סבג (ש)	810		
סבג (מ)	810		
פיניציה ר"מ (מ)	122.5	+1.5	121.5
מפעלי ניר (ש)	276.5	—1.5	278
שמיס ב' (ש)	270	+9	277
שמן ר"מ (מ)	121		120
תאל ב' (מ)	197		200
עדן (ש)	100	+5	105
בנקים וביטוח			
אוצר שלטון (מ)	175	+3	177
א.ה.ה. (מ)	261		270
אוצר להתעשיה (מ)	290	—2	290
אי.די.בי. ר"צ (ש)	201		201
אי.די.בי. ב' (ש)	231		
בנק אגוד (ש)	238	—1.5	234
אפותקי (מ)	192	+2	193.5
אי' בריטי ר"מ (מ)	194		
אי' בריטי (מ)	193.5	+1.5	195
דיסקונט א' (ש)	344		350
בנק לחקלאות ר"מ (ש)	106.5		107
בנק מזרחי (מ)	149.5	+0.5	151.5
פועלים (מ)	250		256
פועלים ר"מ (מ)	262.5		269
בנק כרמל (מ)	155		158
לאומי רגיל (ש)	308	+5	315
לאומי חדשות (ש)	304.5	+4.5	312
משכן בנין (מ)	165	—4.5	163
סחר חוץ (מ)	280		
פ' תעשיה 8% (ש)	89	—0.5	
פ' משכ' (מ)	206	+1	208
משכ' שכ' (מ)	171	+2	172
כלל תעשיות (ש)	146	+1.5	148
מרכזית ב' (ש)	197		199
מסנה (ש)	195.5	—0.5	197
ו.ק.ב. — 1 (ש)	235	—9	240
ו.ק.ב. — 10 (מ)	133.5	—0.5	136
סמנות ר"מ (מ)	180.5	+0.5	
סמנות (כ)	176.5	—0.5	178
סהר ג' (כ)	187	+3	191
צור (מ)	137	+1	142
בקרקעין ופיתוח			
אורים (ש)	171	+1	172
אפריקה 1 (ש)	380		390
אפריקה 10 (ש)	327	+7	346
הכ' הישוב (ש)	243	+3	258
הכ' הישוב (מ)	249.5	+5.5	263
מספי הדר (ש)	99		100
ישרס (ש)	166	+14	160
ג. ובנין (ש)	235	+2	238
מהדרין (ש)	175		177
פרי אור (ש)	169	+1	170.5
אגבי — ישי (מ)	132		134
נאות אביב (ש)	95	—0.5	96.5
ריאלקו (ש)	153	—2	155
רסקו ר"מ (ש)	120		119
רסקו (ש)	84	+1	90
דלק ונפט			
דלק ב' (מ)	194		194
דלק (ש)	174.5		181.5
ירדן א' (ש) ✱	68	+3	80

חברות להשקעה			
אלגר (מ)	106		112
אלרן (מ)	200		202
פועלים (מ)	203		205
יצוא (מ)	104	+3	109
פז (מ)	117.5	—0.5	119.5
אמפא א' (ש)	151		149
דיסקונט (ש)	226	+1	230
עוז (ש)	251		250
יפת ב' (ש)	162		
לאומי (ש)	201.5	—1.5	208
סחר חוץ (ש)	140	—1	140
כהוזי ב' (כ)	130		
פריון ב' (ש)	94	+5	99
כלל (ש)	118		118
שוק הונסי			
נפטא (ש)	79		80
לפידות (ש)	171.5	—3.5	175
לפידות (מ)	203		208
מניות בכורה			
אי.די.בי. (ש)	218.5		218.5
אביגור ✱ (ש)	56	+2.5	59
7% בנק משכ' לשיכון (מ)	122		123
6.5% כור (ש)	153	—2	155
7% צים (מ)	248		
מניות השתתפות			
במטבע חוץ			
אמיקו א' (מ)	85	+2.5	
8% אמיקו ✱ (מ)	93.5	+4.5	
7% פ' התעשיה (ש)	217		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	161.5		
6% פ' תעשיה גג (ש)	98.5	—0.5	
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	97.5	—0.5	
בוית (ש)	61		

אגרות חוב		פדיון שינוי
צמודות לדולר		
5% נתנא ים המלח (ש)	196	—0.5
5% אביה ים המלח (מ)	106.1	—0.3
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	123.5	—0.4
ולפסון קלור מאיר 6.5% אביה (ש)	83.7	—0.3
הוליס 5	112.5	+0.4
הוליס 6	116.4	+0.9
הוליס 6 פדיון	117.1	
הוליס 7	111.1	
הוליס 8	103.6	+0.2
הוליס 9	105.1	+0.3
הוליס 10	107.1	+0.3
הוליס 11	105	
הוליס 13	105.5	
הוליס 14	105.5	
הוליס 15	103.2	+0.2
הוליס 16	103.5	+0.3
הוליס 17	106.5	
הוליס 18	103.6	+0.2
צמודות למדד		
קרן הרכית		
מלוה במחזור 1967		
סדרה א'	162.5	+0.9
סדרה ס'	161	
סדרה מ"א	142.6	—0.4
מלוה במחזור 1968		
סדרה א'	148.1	+0.5
סדרה ה'	140.9	—0.1
סדרה מ"א	138.9	
מלוה במחזור 1969		
סדרה פ'	136.5	+0.5
סדרה ט'	132	
סדרה מ"א	130.1	+0.1
מלוה קליטה 1962 אינדקס 132.6	146.5	—1
מלוה קליטה 1963 אינדקס 132.6	209.5	+0.5
מלוה קליטה 1964 אינדקס 138.5	192.5	+0.5
מלוה קליטה 1965 אינדקס 110.1	171.8	
מלוה קליטה 1966 אינדקס 118.7	142.3	

מפתח: ר"מ — רגילות מבוכרות; א' — מניה א'; ב' — מניה ב'; ג' — מניה ג'; (ש) — על שם; (מ) — מוכ"ז; בלתי מסומנות — מניות רגילות; ● — מוכרים בלבד; ✱ — קונים בלבד.

מש' השיכון: רוב הדירות בבניה ציבורית צמודות למטרות מוגדרות שאין לשנותן

אי אפשר להעביר דירות כדי להשפיע על רמת המחירים

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

כמעט כל הדירות הנבנות בבניה הציבורית צמודות למטרות ויעדים מוגדרים שאין לשנותם. גם אם תשוכלל המערכת אי־אפשר יהיה להעביר דירות לשם השפעה על רמת מחירים או כדי להוריד מתח סוציאלי.

בצורה זאת הגיבו במשרד השיכון על פירסומים כאילו ישנן דירות לא מכורות היכולות לסייע להורדת המתח בשוק. המדובר הוא בדו"ח פנימי של גוף ממשלתי ה־אומר כי כ־34 אלף דירות מתוך 37 אלף דירות הנמצאות בבנייה ציבורית אינן מכורות. מתוך דירות אלה מיועדות לעולים חדשים כ־20 אלף ו־11 אלף לילידי הארץ, זוגות צעירים ומשכנות עוני. הדו"ח מ־ציין כסיבות לעיכוב המכירה שי־קולים ספקולטיביים מצד דרגי מש־נה בחברות ממשלתיות, המבקשים כספים כתוצאה מצימצום ההיצע ומן ההייקרויות הנובעות מכך במחירי דירות. כן אומר הדו"ח שבמשרד השיכון אין עירנות לתוצאות ה־שליליות הצפויות מהקפאת הדירות ואי־מכירתן.

חוגי משרד השיכון אמרו שלפי־נות אלה אין אחיזה במציאות. ברא־שית פברואר נמצאו דירות בבנייה, החל משלב פינוי ויישור השטח עד לעבודות הגמר כדלהלן: 15 אלף יחידות לעולים חדשים, 3250 לזוגות צעירים, 4500 לאיזורי פיתוח, 3750 למפוני משכנות עוני ולהחלפת דיור פגום ו־2650 יחידות לתוספת ב־מפעל החסכון לבנין.

הבנייה לצורכי העליה מתבצעת על פי הנחיות המאושרות של ה־רשות המשתתפת לעלייה וקליטה של הממשלה המוסמכת. כאן אין שום אפשרות לשינויים. הדירות באיזורי פיתוח ולשיכון מפוני משכנות עוני ודיור פגום צמודות לזכאים על פי מבחנים מוגדרים באיכלוס, הנמצאים בידיהם. גם בשיכון לזוגות צעירים ומפעל חיסכון לבנין ישנה כבר הקצאה ברורה של הדירות ב־50—60 אחוז מהיחידות הנבנות. אך לגבי אלה, ובעיקר במפעל חסכון לבנין, יש גם אלמנט מיסחרי. החוסך יכול לדרוש קומה אחרת, או דירה אחרת והוא ממתין להגרלה נוספת. משום כך יכולה להיגרם דחייה במכירת הדירה.

ב־14% עלה אשתקד שכרם הממוצע של השכירים

הממוצע במדינה: 772 ל״י בחודש

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

שכרם הממוצע של השכירים עלה ב־1971 ב־14 אחוז לעומת השכר הממוצע ב־1970 — כך מוסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ה־שכר הממוצע במדינה הגיע ל־772 ל״י לחודש. הדובר מסר כי גם במהלך 1971 — מינואר 1971 עד דצמבר 1971 — חלה עליה של 14 אחוז בשכר הממוצע של שכירים.

בענף החקלאות הגיעה עלית ה־שכר ל־19 אחוז. בשירותים הציבו־ריים ובתחבורה ל־16 אחוז, בענף החשמל היתה העליה הגבוהה ביותר והגיעה ל־31 אחוז.

הדובר מוסר עוד כי ב־1971 עלה מספר משרות השכיר ב־6 אחוז והסתכם ב־883 אלף בממוצע חוד־שי. סך של 8.2 מיליארד ל״י שולם ב־1971 בשכר, מספר המהווה עליה של 21 אחוז לעומת 1970.

ירידה בגרעון המסחרי בפברואר

עודף היבוא על הייצוא הסתכם ב־34 מיליון דולר

בפברואר 1972 הסתכם עודף ה־יבוא על היצוא של סחורות ב־34 מיליון דולר לעומת 56 מיליון דולר בינואר 1972 (ירידה ב־39 אחוז). הירידה בגרעון המסחרי בפברואר 1972 בהשוואה לינואר, היתה קטנה מהצפוי בהתאם לשינויים העונתיים הרגילים. במגמת השנה האחרונה נע הגרעון המסחרי החודשי (לאחר ניכוי השפעת העונתיות) סביב 55 מיליון דולר. על כך מסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בתקופה ינואר עד פברואר 1972 הסתכם הגרעון המסחרי ב־89 מיל־יון דולר לעומת 165 מיליון דולר (כולל 88 מיליון דולר יבוא אניות) בינואר—פברואר 1971 (ירידה ב־46 אחוז). ירידה זאת בגרעון המסחרי מינואר פברואר 1971 לעומת הת־קופה המקבילה ב־1972 נובעת מגי־דול היצוא נטו ב־37 מיליון דולר (25 אחוז) וירידה ביבוא נטו ב־39 מיליון דולר (ירידה ב־13 אחוז). ללא אניות ומטוסים גדל הגרעון המסחרי מ־77 מיליון דולר בינואר—פברואר 1971 לעומת הת־פברואר 1971 ל־89 מיליון דולר ב־ינואר—פברואר 1972 (16 אחוז).

313 אלף דונם לגידולי כותנה

ירידה במחירים בשוקי חו"ל

הגשמים האחרונים אשר ירדו ב־כל חלקי הארץ היו לברכה ואיפשרו למגדלי הכותנה, העומדים בפני תחילת הזריעה של שדות הכותנה, הכנה טובה של השטחים.

מחוגי המועצה לייצור ושיווק כותנה נמסר כי יש להניח שב־עקבות הגשמים יגדלו שטחי גידול הבעל בכותנה. השטחים השנה, כפי שהוצהרו על ידי המגדלים, יסתכמו בכ־313 אלף דונם שדות שלחין, ל־עומת 324 אלף דונם אשתקד. לפי האומדנים יש לצפות ליבול של כ־35 אלף טון סיבי כותנה ו־60 אלף טון גרעינים.

נמסר עוד כי משלחת מטעם ה־מועצה, שסיירה בארצות אירופה, מכרה 1200 טון נוספים של כותנה, בערך של כמיליון דולר, במחירים של 37—38 סנט לליברה. בכך מס־תכמות המכירות של העונה לחוץ לארץ בכ־6400 טונות, המהווים כ־50% ממכסת היצוא.

יצוא מוצרים כשרים לפסח ב-2.5 מיליון דולר

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

יצוא מוצרים כשרים לפסח הס־תכם בכ־2.5 מיליון דולר בשבועות שלפני החג. זהו גידול של 25% לעומת יצוא מוצרים אלו אשתקד. השוק העיקרי מוסיף להיות, כמו בעבר, ארה"ב, והשנה גדלו המכי־רות בעיקר בבריטניה ובמערב אי־רופה. מוצרי היצוא העיקריים הם מצות, יינות, מרקים, דגים ממול־אים וכן שימורים שונים כשרים ל־פסח.

החברה הדרומית לשיווק תמכור ידע בייצור מוצרי ניקוי

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

החברה הדרומית לשיווק עומדת למכור למפעל הכוויתי א. סוטר ידע בייצור מוצרי ניקוי. מר סוטר ניהל בישראל בשבוע שעבר שיחות על נושא זה עם מנכ"ל החברה ה־דרומית, מר ברונו לנדסברג.

החברה הדרומית משמשת זה תשע שנים סוכנת של סוטר במוצרי ני־קוי ומכבסות לניקוי רצפות. בתום השיחות מסר מר סוטר לחברה ה־דרומית הזמנת יצוא ראשונה בשווי 60 אלף פר"ש.

מחזור החברה הדרומית לשיווק הוא כ־30 מיליון ל״י בשנה. החברה משווקת את מוצרי קלין בחלק גדול מהארץ, וכן משמשת כסוכן למוצ־רים של חברת פרי־אם־סקוטש־ברייט, סרטים דביקים לתעשיה ו־עט. באחרונה החלה החברה הדרו־מית לשווק חומר מיוחד להגנה מפני קרני השמש. חומר זה מורחים על חלונות והוא עוצר 75—80 אחוז מהקרניים. נמסר כי יש ביקוש ניכר לחומר זה מבעלי עסקים ומשרדים שחלונותיהם פונים דרומה. בנוסף לכך החברה הדרומית היא סוכן שאאב־אלקטרוניק לשיווק מכונות חישוב אלקטרוניות ולוחות תיכנות. בנוסף משווקת החברה שעוני פי־קות, מערכות אזעקה נגד אש וקר־פות רושמות של חברת סימפלקס האמריקאית. החברה מעסיקה כ־180 איש.

משלוח נסיוני של מוצרי קונפקציה במכולות

מפעל בגיר, השייך לקבוצת פול־גת, עשה בשבוע שעבר נסיון רא־שון לשלוח לחו"ל במכולות קונ־פקציה — מכנסים, ז'קטים, חול־צות. במפעל בקרית גת הוטענו על מכולות אלפי פריטי לבוש בשווי של 25 אלף דולר. המכולה הוסעה לנמל אשדוד ומשם הפליגה באניה לגרמניה.

יצוא קונפקציה במכולות חוסך זמן, כי פרק הזמן מהמפעל ועד לחנות מתקצר מ־20 ל־10 ימים. כן חוס־כים הוצאות אריזה, שינוע ופריקה וטעינה במחסנים בארץ היעד. אם יצליח הנסיון, הוא יורחב בעתיד לחלק ניכר מכלל יצוא בגיר, ש־יגיע השנה ל־2 מיליון דולר. ה־יצוא אשתקד היה 550 אלף דולר.

חלק מהגידול ביצוא בגיר נובע ממגמה של יצרנים באירופה למסור עבודות בקבלנות משנה ליצרנים ישראליים, מכיוון שהמפעלים ה־אירופיים אינם מסוגלים להדביק את הביקוש. השנה מייצא בגיר לכ־10 מפעלים ורשתות כל־בו בגרמניה ו־בבריטניה. בחלק מן המקרים נעשה היצוא תחת השם המסחרי של ה־מפעל הקונה את המוצרים.

התנפלות כללית

> **בשוקי ההון והכספים**
> מאת מרדכי צבי

הפעילות בשוק המניות לבשה את־מול אופי של התנפלות כללית. קו־נים הכל, בלי הבחנה ותוך עליות חדות של המחירים. למרות שהבנקים פתוחים רק עד 12 בצהרים הסתכמו אתמול פקודות הקניה והמכירה ב־4.22 מיליון ל״י, מזה 2.64 מיליון ל״י בשלב השערים המשתנים.

דומה כי הקהל הרחב אחוז בול־מוס השקעות במניות. אחרת קשה להבין את פשר הנהירה הזו לפעי־לות ספקולטיבית, שיש בה אלמנט גובר של סיכון, ככל שהמחירים מוסיפים לעלות. במהלך המסחר ני־כר היה היטב כי אנשי הבורסה נוטים לפעול בכיוון אחד בלבד: לקנות. במידה שהיו מוכנים למכור ונקבע מחיר גבוה בצורה סתמית, היו מיד נענים בקריאה שחוזרה ו־נשנתה אתמול בין כתלי הבורסה: לקחתי.

מחירים שעוד לפני שבוע־שבו־עיים נראו דמיוניים, הפכו ביומיים האחרונים לנחלת העבר וכבר מצי־בים שיאים חדשים. אין תימה, אי־פוא, שהבולמוס הנוכחי אינו מאפ־שר שיקול דעת מעמיק ויותר הבחנה ברכישות. הפעילות מתרכזת סביב מניות שמשקיע שקול היה נזהר מהן. לעומת זאת נדחקו לקרן זוית מניות טובות, בעלות רקורד של תש־לומי דיבידנד וגידול בולט ברווי־חיות. דוגמאות אחדות בולטות: מנ־יות אתא ותע"ל בקבוצת מניות התע־שיה וספנות, בקבוצת הבנקים. אלו מניות שעמדו יפה גם בזמנים קשים בבורסה ונתנו פירות נאים למדי ל־משקיעים. אך הספקולציה מתרכזת סביב מניות כבנק חסותה (סחר חוץ להשקעות). מניה זו עברה לפני שתות מחצי שנה לבעלות החברה ה־מרכזית במחיר ממוצע של כ־60%. כיום היא הועלתה לרמה של 140, משום שהפיזור שלה נמוך וקשה למצוא רבע נימוק שיצדיק מחיר כה מופרז.

פעילות ערה מתנהלת סביב שלו־שת הגדולים בבנקאות, על רקע הג־דלות הון בפתיח. בנק לאומי ואי. די. בי. (חברת האחזקה של דיס־קונט) כבר הודיעו על הנפקות קרו־בות. מניות בליל עלו אתמול ב־23 נקי ל־325 לאחר מחזור בסך 260 אלף ל״י ערך נקוב. מניות אי. די. בי. התיצבו על רמה של 201, משום שהגורם מאחורי מניה זו נוטה לפי שעה לספק סחורה. לגבי בנק הפועלים טרם נמסרה הו־דעה כלשהי אך נראה כי גם בנק זה יפעל בכיוון דומה לגבי הגדלת ההון. המניות המבוכרות נסגרו את־מול על 269.

מניות שבלטו מבחינת היקף ה־פעילות:

✱ הכשרת הישוב, למוכ"ז — בפתיחה עליה של 5.5 נק' ל־249.5 במשתנים ל־263. המחזור 71,000 ל״י ע"נ.

✱ ישרס — בפתיחה עליה של 13 נק' ל־166. במשתנים עליה ל־170 ואחר כך נסיגה הדרגתית ל־160. המחזור 78,000 ל״י ע"נ.

המילווה החדש שהנפיק בנק יש־ראל אתמול זכה להצלחה ניכרת: מתוך כמות של 20 מיליון ל״י נמ־כרו ביום הראשון אגרות בסך 16.5 מיליון ל״י בקירוב.

מדד שערי מניות בבורסה התל-אביבית

100 — 31.3.67

	3.4.72	2.4.72
כל המניות	245.92	242.14
כספים וביטוח	193.34	191.94
מקרקעין	238.05	250.10
תעשיה ומסחר	340.54	237.80
חברות להשקעה	222.60	218.69
חברות נפט	236.36	222.81

מעוז פלק — יו״ר החברה הממשלתית "פיתוח" ליהלומים

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

מר פלק מעוז, מנכ"ל החברה ה־ממשלתית ליהלומים פיתוח, פורש מתפקידו ויתמנה כיו"ר מועצת המ־נהלים של החברה. היו"ר הקודם, מר מיכאל צור, ימשיך לכהן כחבר מו־עצת המנהלים.

מר מעוז מסר כי הוא בודק עתה כמה הצעות לתפקידים אחרים, בי־ניהם טיפול בעסקי יהלומים של ה־בנק החדש להון חוץ. כמנכ"ל ה־חברה יתמנה סגנו הנוכחי של מר פלק, מר זאב אשל.

85 מיליון ל״י — מכירות דימונה ב־71

הרווח נטו הגיע ל־1.1 מיליון ל״י

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

מכירות כיתן־דימונה יגדלו ה־שנה בכ־34% בהשוואה למכירות ב־1971, ויגיעו ל־85 מיליון ל״י, לעומת 63 מיליון ל״י אשתקד. הדוחו"ת הכספיים של המפעל ל־שנת 1970, שאושרו באחרונה על ידי רואי החשבון, הורו כי בשנה זו היה הרווח נטו (לאחר הוצאות מימון ופחת) 1.1 מיליון ל״י. המפ־על, הנמצא בבעלות החברה המר־כזית (55%), חברת משקיעי ישראל (25%) ובנק פיתוח התעשיה (17%) כיסה את כל הפסדיו משנות השי־שים הראשונות, אך לפי הסטטוס של מפעל מאושר עדיין צפויות לו שנתיים ללא מס הכנסה.

אחד החידושים הבולטים השנה בייצור, הוא הכפלת מחזור מוצרי מתנאות מ־7 ל־14 מיליון ל״י, כאשר כמעט כל התפוקה מיועדת לייצוא. הכוונה לאהלי שדה מבדי ברזנט ומוצרים דומים, בערך מוסף של 70%. יצור בדים גלמיים ומאושפ־רים יהיה 43 מיליון ל״י, יצור בג־די הלבשה 23 מיליון ל״י (גידול של 40%) ויצור חוטים 5 מיליון ל״י. גידול המחזור מורכב מכ־25% גידול פיזי וכ־10% עלית מחירים. היצוא יגדל מ־2.5 מיליון דולר אש־תקד ל־3.8 מיליון דולר השנה. ה־מפעל מייצא, בין היתר, למרקס אנד ספנסר, ג'ורדן מארש (ניו־יורק) ועוד.

כיתן דימונה הכפיל בימים אלה את תפוקת מחלקת ההדפסה, על ידי רכישת מכונת הדפסה ב־1.5 מיליון ל״י. מעתה תוכל מחלקת ההדפסה להדפיס 800 אלף מטר בד בחודש. המכונה החדשה, שאורכה יותר מ־20 מטר, מסוגלת להדפיס ב־12 צבעים, והיא כנראה יחידה במינה לא רק בענף הטקסטיל, אלא גם בענף הדפוס בארץ.

באחרונה הפעיל כיתן דימונה מחלקת יצוא בראשות מר אמיתי בן־יוסף, שהיה קונסול כלכלי של ישראל בדרום אפריקה. כן הופעלה יחידה לבקורת איכות בניהולו של מר מרדכי וויינשטיין.

FOR THOSE WHO CONSIDER DESIGN & QUALITY BEFORE PRICE
BANG & OLUFSEN
DENMARK
מערכות סטריאו
SHOWROOMS
For OLIM & RESIDENTS
Tel Aviv "stereo" 246, Ben Yehuda tel. 440538
Jerusalem "radio levy" 17, Shamai st. tel. 22710
Haifa "amiron" 54 Hameginim st. tel. 528666

בני משה קרסו בע"מ
האגף לציוד משרדי, ת"א, רח' ריבל 26, טל. 33241
* Registered trademarks of MINNESOTA MINING & MANUFACTURING CO. U.S.A.

תחבורה ותיירות
ירחון לענייני משק התחבורה והתיירות

למכירה בהזדמנות
סמיטריילר
1957 אוטוקר
במצב מצויין
אחרי שיפוץ
(גרור ונגרר)
טל. 263615 (לא בחג)
אפשרי עם מקום עבודה.

בנק אפותיקאי כללי בע"מ

הודעה

בהתאם לסעיף 23 של חוק ניירות־ערך תשכ"ח — 1968

בנק אפותיקאי כללי בערבון מוגבל מודיע בזה כי פרסם היום תשקיף בקשר הנפקת סדרה 62 של 6% אגרות־חוב 1978—1989 צמודות למדד יוקר המחיה, רשו־מות על־שם, בסכום נקוב כולל של 25,000,000.— ל״י.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפירסומו הוגשו לרשם החברות לשם רישום.

רשימת החתימות תיפתח ביום 6 באפריל 1972 ותיסגר לא יאוחר מיום 3 באוקטובר 1972.

עותקים של התשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל סוכני ניירות־ערך החברים בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

את ההזמנות לניירות־הערך המוצעים יש להגיש לבנק באמצעות בנק לאומי לישראל בע"מ, הסניף המרכזי, רחוב הרצל 19, תל־אביב, במישרין או דרך חברי הבורסה כאמור.

אין לראות בהודעה זו הזמנה לציבור לרכוש את ניירות־הערך המוצעים.

כ' ניסן תשל"ב, 4 באפריל 1972

בנק אפותיקאי כללי בע"מ

הודעה

בהתאם לסעיף 23 של חוק ניירות־ערך תשכ"ח—1968

בנק אפותיקאי כללי בערבון מוגבל מודיע בזה כי פירסם היום תשקיף בקשר להנפקת סדרה 64 של 6½% אגרות חוב 1974—1983 צמודות למדד יוקר המחיה בסכום נקוב כולל של 10,000,000 ל״י, אשר מתוכו אגרות־חוב בסכום נקוב כולל של 7,000,000 ל״י מונפקות כאגרות־חוב רשומות על־שם, ואגרות־חוב בסכום נקוב כולל של 3,000,000 ל״י מונפקות כאגרות־חוב למוכ"ז.

אגרות החוב לא אושרו כהשקעה מוכרת לצורך תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תשכ"ד — 1964.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפירסומו הוגשו לרשם החברות לשם רישום.

רשימת החתימות תיפתח ביום 6 באפריל 1972 ותיסגר לא יאוחר מיום 14 ביוני 1972.

עותקים של התשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל סוכני ניירות־ערך החברים בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

את ההזמנות לניירות־הערך המוצעים יש להגיש לבנק באמצעות בנק לאומי לישראל בע"מ, הסניף המרכזי, רחוב הרצל 19, תל־אביב, במישרין או דרך חברי הבורסה כאמור.

אין לראות בהודעה זו הזמנה לציבור לרכוש את ניירות־הערך המוצעים.

כ' ניסן תשל"ב, 4 באפריל 1972

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פידיון	מחיר שוק
צבר	211.8	202.1	202.1
ארז	121.1	115.6	115.6
איתן	112.30	109.57	—

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

מסעדה אסא
ASSA
RESTAURANT
בן־יהודה 48 טל. 227382 ת"א

המפתח לפרסום בארץ
פרסום ב־הארץ

אליד, פרסום

من الأصل

ש"י עגנון

פרק אחד של סיפור אחד

סיפור זה נתפרסם ב„הארץ" ב־15 באפריל 1946 ועדיין לא כונס בכתבי ש"י עגנון.

א

סימון גאביל הארכיטקט המפורסם בא לארץ. כל מקום שאתה פונה אתה שומע את שמו. כל השנים שהוא קיים לא ידעה ארצנו עליו ולא כלום, עכשיו כל שיחתה של הארץ אינה אלא עליו. בבוקר אתה קורא בעתון הבוקר במה סעד סימון גאביל את סעודת הערב, ובערב אתה קורא בעתון הערב עם מי סעד סימון גאביל את סעודת הבוקר. בני אדם שלא ידעת עד היכן הם חשובים נתפרסמו פתאום, מפני שסימון גאביל שתה תה בביתם, או מפני ששתו תה עם סימון גאביל בבית אחד. ואף הקב"ה כביכול נתעלה על ידו, משום שבכל העתונים הודיעו שסימון גאביל הלך לבית הכנסת של החורבה. גדולי העסקנים ראשי המדברים בכל מקום נואמים בכל יום לכבודו של סימון גאביל, והעתונאים משמשים אותנו להנאותנו ומפרסמים את הנאומים תיכף ליציאתם מן הפה. דומה שלא ניתנו אותיות אלף בית אלא לצרף את שבחיו של סימון גאביל. — לכאורה מה להם למנהיגינו ולסימון גאביל. חוץ מריח הזבל של סוסיו, או

תרבות וספרות

באמר בלשון של דורנו, חוץ מריח הבנזין השרוף של האבטומוביל שלו, תמיהני אם יהנו ממנו דבר. אלא מי שהאלקים נותן לו עושר וכבוד בני אדם מוסיפים לו יקר וגדולה.

ב

לפני שנה שתי שנים ספק אם סימון גאביל היה בא לכאן, הארץ הרי קטנה והוא מהלך בגדולות. אלא שפורענות קשה באה לעולם והקרקע שמתחת רגליו התחילה מתמוטטת, קפץ ובא לראות אם יש כאן מקום בשבילו. והוא שאדם מעשי הוא ובעל חושים בריאים לא טעה. הארץ מתהדרת והולכת וחיים חדשים מבצבצים מכל פיסת קרקע ומכל גרגיר עפר שהמחרשה נוגעת בהם. ואף אבני המקום שנשתיירו משני החורבנות חוזרות ונעשות בתים.

כאחר שכל שיחתן של הבריות אינה אלא על סימון גאביל, לא אמנע אף אני את עצמי מלספר עליו, שאני מכיר אותו קודם לכולם. כיצד, לפני המלחמה הגדולה דרים היינו בברלין, ומתוך ששנינו היינו שם נתקרבנו זה אצל זה. יום יום מזדמנים היינו לבית אוכל אחד של צמחונים, ואחר הסעודה מטיילים היינו כאחד, מפני שהטיול יפה לעיכול, או מפני הטעם האמיתי, מפני שלא היתה פרוטה יתירה מצויה בידינו כדי לנסוע באבטובוס. באותם הימים עדיין סימון גאביל תלמיד היה, אבל כבר ניכר שעתיד להתרומם ולהיות בנאי גדול. כל שיחותיו היו על בנין תיאטראות וקרקסאות ואיצטדיונים וארמונות שהוא עתיד לפאר בהם את העולם. וצריכני לומר שכל מה שהגה קיים. ולא עוד אלא שעלה בידו לעשות יותר ממה שביקש. ואני הייתי מן הראשונים שזכו לשמוע על כל אותם הדברים בזמן שהיו חבויים בסתרו של העתיד.

ג

כשאני לעצמי איני להוט אחר בתים גדולים, שלא נבנו אלא להלאות בהם את יושביהם. אם זקן אתה, אתה מתלבט מדיוטא לדיוטא עד שרגליך מתמוטטות וראשך סחרחר, ואם צעיר אתה, אתה קופץ מדיוטא לדיוטא עד שלבסוף אתה פוסח על דירתך. כל זה לענין הבתים הגדולים. ועכשיו לענין תיאטראות. כל פעם שאני רואה בני אדם מניחים את בתיהם ורצים לתיאטראות לראות באותן הפיגורות התיאטראליות אני עומד ותוהה, אפשר אדם בורח מעצמו ורץ אחרי צלו.

ד

אין אני נגמל דמיון. אף אני חלמתי חלומות. קסמים היו חלו־מותי. מכל מקום אפשר לראות מהם שאיני מחוסרי דמיונות. חלומות הרבה חלמתי. אבל כאן לא אספר אלא על חלום אחד שהייתי רואה ביום ובלילה בזמן שדרתי בברלין, עיר שכל אדם שהיה שם היה חולם שהוא מיתקע שם ונעשה כשאר כל בני אותה העיר.

חולם הייתי שחזרתי לארצי ובניתי לי בית קטן ונטעתי לי גן. ולעתותי ערב אני עומד בתוך הגן, והאילן ששתלתי אני מנפנף עלי את עליו. ואני מגביה עיני כלפי מעלה לראות אם כבר שוכנת עליו ציפור. ואיש בא ממעשהו מן השדה. ואני אומר לו יברכך השם. והוא עונה לי ברוך תהיה. ואני אומר לו בוא ברוך השם. ואני מכניס אותו לחדרי ומוזג לו כוס ונותן לו מפתי ומזיתי. ואנו יושבים כאחד ומסיחים על הארץ וצל תבואת הארץ. ואני מודה לשמו יתברך שהיטיב עמי ושלח לי אורח נאה שכל שיחתו על הארץ.

אני לא סיפרתי לסימון גאביל על חלומי, והוא לא טרח עלי לשאול אותי, מתוך שהיה טרוד בשלו לא נזדקק לשלי. בתוך כך יצאו כמה שנים. אני שביקשתי קטנות, קטנות שלי נתקטנו, והוא שביקש גדולות הגיע לידי גדולות, סיים את תלמודו ויצא בשם טוב והיה מתפרסם והולך לאדריכל גדול. כרכים וערים צימצמו את אוירם בשביל בנייניו. ואף את האנשים הקטנים לא שכח. ואם ראית בית מגורים של אלף פועל ופועל, דע שסימון גאביל בנה אותו. ציורי תכניותיו ממלאים את העתונים המצויירים שברוב הלשונות. ואף סתם עתונים רגילים להזכיר את שמו כדרך שמזכירין את שמותיהם של שליטי המדינות ורוזני תעשייה.

ה

אף על פי שכמה שנים קודם שחזרתי לארץ בא פירוד בינינו, אותו הפירוד שדרכו לבוא בין שני מכירים, שאחד עולה ואחד עומד. אף על פי כן כששמעתי שהוא כאן, נתאווה הייתי לראותו. ילד עיר קטנה אני וכל אדם שאני מכיר דומה עלי שהוא קרובי. אילו היו מזמינים אותי לאחת המסיבות שעושין לכבודו של סימון גאביל לא הייתי מונע עצמי מלבוא. אבל בני אדם שכמותי אין נזכרים בהם אלא כדי לגבות מהם מסים.

ו

ממקום שלא ציפיתי משם נתמלאה תאוותי. אני חוזרתי מן הכותל המערבי והוא חוזר ממסגד עומר. פסיעותיו מאוששות היו, כבבאי שפסיעותיו מאוששות. כל מוצלח פסיעותיו מאוששות, פסי־עותיו של בבאי מאוששות ביותר. אדם שכובש מקום לעציו ולאבניו כובש מקום לעצמו. פתאום עמדנו זה כנגד זה. אני לא הרכנתי עצמי לפניו, אבל עשיתי לו דרך.

וכאן אירע דבר שסיעת מלויו של סימון גאביל היו משתוממין עליו. סימון גאביל הושיט לי את ידו ונתן לי שלום, כאדם שנותן שלום לאהובו. ואמר, בעלמת מתוך חוג ראייתי, אבל אני מצאתיך. וכאן חייך חיוך של גבורה, כאילו בזכות שמצאני אני קיים.

מי יודע כמה היה עומד ומסיח עמי, אלא שמלויו הזכירו לו שעושין לו היום מסיבה וכבר הגיעה שעתו לילך לשם. חזר ונטל ידי בידו ופירש ממני. וקודם שנפטר ממני זימנני לבוא אצלו.

הוא לא אמר לי היכן הוא דר ואני לא שאלתי אותו. אדם שכל פסיעה ופסיעה שלו כתובה בעתונים מי לא ידע את מקומו.

ז

יום אחד מאותם הימים שאדם מצטער עליהם לבלעם אמרתי לעצמי אלך אצל גאביל. אם אמצא אותו הרי טוב, ואם לא אמצא אותו הרי קיימתי את הבטחתי. לבשתי את מיטב בגדי והלכתי למלון שלו.

וכאן אירע דבר שכל כותבי סיפורים היו כותבים עליו ראה זה פלא. סימון גאביל שהכל מושכים אותו ממסיבה לנשף ומנשף לחגיגה ומחגיגה לאסיפה ומאסיפה לישיבה ומישיבה לוועידה ומ־וועידה לוועדה מצוי היה אותה שעה במלון. ולא עוד אלא שהיה שמח עלי כאילו היה מצפה לי. וכיון שראני נטלני והושיבני אצלו והוציא ציגרה גדולה ועבה כאותה שהוא היה מעשן ואמר לי יפה עשית שבאת. המלצר בא והביא לנו קהוה.

ישבנו לנו בשני שלוי עולם על ספה רכה במלון הגדול, כל אחד ספל קהוה לפניו וציגרה טובה בפיו ומשרתים ומשרתי משרתים עומדים עלינו לשמשנו. מה טוב ומה נעים לשבת עם אדם מוצלח שכל מעשיו מיושרים לפניו, כל שכן בארץ שהכל רגילים להתאונן.

ובכן ישבתי עם סימון גאביל כשאני מהרהר בלבי, טוב לשבת עם אדם מוצלח שאין לו על מה להתאונן. לא יצתה שעה קלה עד שראיתי שאף סימון גאביל אינו שונה משאר כל אדם ואף לו הרבתה הארץ עצבונות הרבה. וכיון שהוסיף לדבר התחיל מתאונן על הגשמים ועל החגיגות ועל הנאומים, הרי נאומים הרבה אין קץ, שכל נואם ונואם נואם לכבודו עד שנפשו עיפה מהם.

פתאום נטל את ידי בידו ואמר לי, מקצת מתוך תמימות ומקצת מתוך לגלוג, בבקשה ממך אמור לי, וכי כל אותם האנשים הגאיוויים כולם כולם מומחים הם לגבי אדריכלות? כולם כולם להוטים כל כך על אמנות ויופי? בתיהם וכלי בתיהם אינם מעידים על כך, ואף מן הנאומים שהם נואמים לא ניכר שיש להם ידיעה יתירה. בימות המלחמה בפולין נזדמנתי לבתי אבותיהם של אלו ואני אומר לך, אותם בני אדם שלא שמעתי מהם אפילו דיבור או חצי דיבור על אמנות ויופי טעמם יפה משל טעמם של של... היאך הם נקראים כאן עצקנים. עסקנים, אמרתי לו. כן כן סכנים, ענה אחרי.

רציתי להסביר לו שאין כאן ענין של הכרה וידיעה, אמנות ויופי, אלא מנהג פשוט, אדם מפורסם שבא לארץ כל הארץ בהולה עליו לעשות לו כבוד, ואין חילוק אם הוא אדריכל או כנר או פסנתרן או משחק באישקוקי או מאסף בולים, ובלבד שקנה לו שם בעולם. אבל כבר נגזר עליו על סימון גאביל שיעמוד בטעותו, שכיון שביקשתי לפרש לו את הדבר צילצל הטליפון. נטל סימון גאביל את השפופרת בידו אחת וידו אחת נעץ בתוך גל של עתונים כאותם שמספרים שבחו והושיט לי שנים שלושה גליונות, כאדם שמושיט לחברו דבר שהוא קל בעיניו אבל חשוב בעיני אחרים. לאחר שסיים שיחתו הניח את השפופרת חזר וישב לו בנחת ואמר, במה דיברנו תחילה? עם שהוא מבקש לזכור בא משרת ממשרתי המלון ואמר לו דבר. ראיתי שנטרדו פניו והכרתי שאדם חשוב עומד לבוא אצלו. עמדתי ממקומי ליפטר ממנו. הניח את ידו הכבדה על כתפי והביט בי שעה קלה דרך חיקור והתבוננות אם ראוי אני לשמוע אותו דבר שהוא רוצה לגלות לי. לסוף אמר לי, שב ואני עושה אותך עד ראיה למעשה גדול שעתיד ליעשות כאן בירושלים.

ח

פתאום נתמלא כל הבית ריח של תמרוקים יקרים, ובתוך הריח נגלתה גברת אחת שקומתה בינונית ונופה מפרכס, כאילו כל חלק וחלק שבגופה מבקש להקדים את חברו ולעשות את שליחותו. ועמה שני בני אדם, מאותם שהיו נקראים סרסורי קרקע ועכשיו נקראים הם גואלי המולדת בוני היישוב.

וכאן יש לספר שאותה הגברת ליזולוטי פריידנטאל גומבינר היתה, גרושתו של הפרופיסור גומבינר. שבוודאי שמעתם עליה, שיש לה בתוך ביתה בטבורה של ברלין אולם למחולות, שמאה ועשרים זוגות יכולים לרקד בו, ואין זוג נוגע בחברו. עכשיו עלתה אשה גדולה זו לארצנו הקטנה. ולא כאחת התיירות באה, אלא לסייע בבנין הארץ באה. וכבר קנתה קרקע לבנות עליה מלון של אלף חדרים, שכל חדר וחדר יהא בו כל מה שאורח הגון צריך לו, אויר צונן בימות החמה ואויר חם בימות הגשמים וכן כל כיוצא באלו. וכבר עיצה סימון גאביל את תכנית המלון. ועדיין ידה של הגברת פריידנטאל גומבינר נטויה לבנות תיאטרון וקול נוע ואולם למחולות. ירושלים של הטק בתוך ירושלים ההוויה.

סימון גאביל הוציא פנקס קטן ורשם עליו מה שרשם. תלש את הדף והושיטו להגברת פריידנטאל גומבינר. נטלה הגברת פריידנ־טל גומבינר את הדף והביטה בו, ולבסוף הוציאה מפה של ירושלים ופירסה אותה לפניה. שני מלויה של הגברת פריידנטאל גומבינר שישבו חיככו את ידיהם כל אחד על פי דרכו ניעורו פתאום והביטו במפה של ירושלים, כאותם שני הזקנים שארבו לשושנה בכרם.

לאחר שעה קטנה עמדתי לילך.

הניח סימון גאביל את ידו הכבדה על כתפי ואמר לי, עדיין לא אמרתי לך את שם המלון שאנו עומדים לבנותו. מישע מלך מואב נקרא למלון.

מישע מלך מואב?

אמר סימון גאביל, השם הוא ארוך, אבל הוא שם ביבלי, ואין בו שמץ גלות.

דף מתוך הגדת שוקן

ק. א. ברתיני

הנושא שירה בשלוש ואריאציות
בלדות עגנוניות

כל הדרכים

מאז יצאו שתי שנים ויותר
ולאן יצאו?
הרבה כוכבים הועמו. נתחלפו הרבה ירחים
ועדין
סמטאות־פסי־סליחות נתמרטטו בשולים
וכל הדרכים – אליך
(הקו המפריד הכרחי)
המסך והמסך. כל הימים המסך
וערבי חפשים המסך הם.
לילות יקוד המסך הם.
הבריחה. הדירה נתחלפה באהרת.
הכתבת הלכה לאבד
ובגדו (עממו?) הרגלים
וכל הדרכים – אליך

צבורי פתקאות. מגבוב של פסוקים מצטרפת
פרשה של עבר. הקריאה כביכול רתוסה. ופתע
משתבש הכל. עלה אותו חרוז. ולהט החרב המתהפכת.
החמה באור שקיעה ספק קפאון ספק רטט.
אולי כך תעמוד לעולמי־עולמים.
נתמתחו הרגעים עד צביטה
כפרידת השבת מעם אבני ירושלים.
ציגרתה רודפה ציגרתה
וכל הדרכים – אליך

מדרגות מספר עם ערב.
הסליות כמעט לא נוגעות, וצריבת הדפק.
המשקוף כאלו סלעי, שהעלה אזובי מחבוא,
צפיה לרגל נסתרת.
בוא יבוא.
צלצולים שנים ארכים ואחד קצר
כמתנה. לא כזר.
ותשובה אין.
וכל הדרכים אליך –

פרק שירה

שמך לא נשא על שפתים,
אך דממת הלילות האבנים אומרת שירה;
חלומות פצועים אומרים שירה;
שרות הדורגל שמתחת לאהיל הירק אומרת שירה;
הזמזום הקליל של כנפי הנחירים בחדר־המטות אומר שירה;
יפהות התינקת מתוך בהלה של אוטובוס מאחר אומרת שירה;
כל שאלת מאין אל עבר־של־קבורות־מתפורר־במשוש אומרת שירה;
הנה לא ינום ולא יישן שומר ואומר שירה

ועמוד השחר בחורונו מה הוא אומר? קול אומר שירה;
שמים וארץ, ירח וכוכבים שנבלו, עבים וברקים,
מה הם אומרים? אומרים שירה;
ורוח. רוח גדולה מלחכת בבמטומים לחשי שירה;
צנפה מכדרת לגלגל שלהבת חומקת על־פני אבנים
שכלן אומרות שירה;

שירה אומרת שירה

לעד

נעלמה –
אך לעד קימת.
הכפרה עלתה על גדותיה.
עכבישים שהתעצבו וסברי פנים שקלט,
הזרות שחזר אל התכנסותו האלמת,
פה כבשר על שחי התותים בטרם הסמיק הירוק־הורדרד –
השאיר לו רק ריח ספרים.
ריחו של אבק שהצהיב את שולי הנייר הישן,
שמסחרר הוא יותר מבשמו של הברוק עוקצני.
איבריו נתמתקו בלאות אחרת;
סרוגין סרוגין מדברי הספור של סדרה
כמגלות לפני העינים.
הסמיכה בלי־שם מצפה לו כל ערב –
תפלה הדלת.
הוא רואה רוחצת בים. בא נחשול והשקיעה.
יחידה בין הרים מסלת –
רוצח תוקע סכין בלבה
ובעיניה אין דמע.
רגליה רוחפות על סלעים ירקרק נחשת.
כמאז. גבורה בלבושה ואין כמוה לבכיות.
לעד קימת.

יהודה רצהבי

מוטיב יציאת מצרים בשירת ציון של ר' יהודה הלוי

שירת ציון של ר' יהודה הלוי היא שירת־יחיד של עולה רגל, השם פעמיו לארץ־ישראל כדי להשתקע בה ולחיות שם שארית ימיו. עדות לכך היא לשון יחיד, שבה כתובה השירה. שלא כשירי המלחמה של ר' שמואל הנגיד, אין שירי ציון של הלוי מפרטים אותנו בפרטים ובצ־דדים על מסעו, אך כביטוי שירי הם משקפים נאמנה את הוויית הנסיעה הלך־הנפש של המשורר. עד כה גי־זנה פרשה אחרונה זו בחיי המשו־רר משירי־ציון שכתב. לאחרונה נו־סף עליהם מקור חדש: איגרות ו־מכתבים הנוגעים לתקופת שהותו ב־מצרים, שנתגלו בגניזה הקהירית ו־נתפרסמו בידי פרופ' ש. ד. גויטין (תרביץ, כרכים כד, כה, כח). מ־קצתם כתובים בידי המשורר ומקצ־תם בידי ריעים וידידים. כמסמכים אותנטיים, שנכתבו עם התרחשות ה־מאורעות מצוינים הם בפרטים נא־מנים ומדויקים, המאירים את דמות המשורר וזורעים אור על השירים האחרונים שחיבר במצרים. אך את התעלומה הגדולה בפרשת חייו ה־אחרונה של ריה"ל לא חשפו כלל. היא נשארה סמויה ועלומה כשהיתה. כלום הצליח ר' יהודה הלוי להגיע לציון כשאת נפשו או שמא חטף אותו המוות בבודנו במצרים? על השאלה הזאת לא נמצא מענה באיג־רות הגניזה, וספק אם נעמוד בסודה אי־פעם.

בשירתם של משוררי ימי־הביניים, שהיו יראים ושלמים, חזק הוא ה־יסוד הדתי הלאומי. לא בשירי קו־דש בלבד אלא אף בשירי חול. ה־משורר מוצא והווה מקבילה בין מאו־רעותיו שלו ובין תולדותיה של א־שי האומה. כורכם זה בזה ורואה בהם אות לציבור כולו. שלמו שלו אינו עולם נפרד ונבדל. היו כפרט אחוזים ומשולבים יחדיו הכלל. עליית ר' יהודה הלוי, בתפישתו, אינה מע־שה יחיד, היא מופת וציון־דרך ל־רבים. ממנו יראו וכמעשהו יעשו אחרים. דמותו בשירת ציון שלו היא של עולה־רגל מכאן ושל יוצא־מצ־רים מכאן. על כך מעידים כמה ו־כמה רמזי מקראות ורעיונות, ועל כמה מהם נעמוד ברשימה זו.

עבדות וחירות

גלות מצרים היתה גלות ראשונה לישראל, והיא שימשה סמל לגלויות החרות כולן, ואף לגלות ספרד. כ־אבותיו במצרים, שיצאו משעבוד ל־גאולה, אף ריה"ל יוצא מעבדות ל־חירות. מה הם עקרו ממצרים לבלי שוב אף הלוי נטש את ספרד כדי להשתקע ולמות באה"ק. האנאלוגיה בין יציאת מצרים לגאולה העתיד חוזרת בפיוטיו של הלוי. לדוגמא:

בקדם, יום הרים דגלי
לשש מאות אלף רגלי
בן יאסף נפלגיך /
יחזק בריחי שעריך

(ח. שירמן, השירה העברית בספרד ובפרובנס, א, עמ' 470, שו' 11—12).

עבדות המשורר בספרד לעומת חי־רותו באה"י מודגשת הרבה בשירתו ובספרו „הכוזרי". בשירו „היוכלו פגרים" הוא קורא תגר על „מריבי"־הטועים כי דרך חיים בספרד, כמש־רת מלכים ובני־אדם, היא דרך נכו־חה וישרה, בשעה שבעיניו היא כ־עבודה זרה.

ואיך אשרתו / בעבודת מלכים
אשר היא בעיניו /
עבודת אשרים...
בעבודת פלשתים /
והגרים ותתים.
ולבו מפתים / אלהים אחרים
לבקש רצונם / ולעזב רצון אל
ולבגד ביוצר / ולעבד יצורים

(שם, עמ' 498; עיין עוד עמ' 494, שו' 2—3).

אותו רעיון, בלשון דומה, מביע ריה"ל ב„כוזרי" (ה, כה).

„אלהים אחרים" שבשיר נאה ל־פרשו „עובדי אלהים אחרים" כתר־גום אונקלוס לכתוב „ועבדת שם אלהים אחרים" (דברים כח, סד) וכ־פירוש רש"י. הכוונה היא לנכרים, שרופא את חוליהם, ושהפצירו בו להישאר בספרד. השערת החוקרים, כי מרומז כאן להעמלת המרה, מפוקפקת ביותר. בפסוקה קצרה מכ־ריז הלוי:

עבדי זמן, עבדי עבדים הם
עבד ה' הוא לבד חפשי

(שם, עמ' 152, סי' 227)

כיון שתכלית מסעו היתה התמס־רות לעבודת ה' באה"י הריהו מודה באחד משירי־הים, לגלים ולרוח ה־מערבית, שליחיו של המקום, המקר־בים אותו להגשמת מטרתו:

יקרבו מקום עול אהבתך
ומעלי יסירון עול ערבי

(שם, עמ' 505 סי' ה)

בחירות יזכה המשורר רק על אד־מת אה"י:

ולו יותן לי / אברי כדרור
לצוף אל תלי / לקרוא לי דרור

(שירי ריה"ל, מהדורת ש. ברנ־שטיין, ניו־יורק 1944, עמ' 186, שו' 7—8).

הדמיון בין יציאת מצרים ליציאת הלוי מספרד אינו ענין של דימוי רעיוני מופשט. הוא מושתת על שור־ין ממשי־ריאלי, לפי שתכנית ה־מסע, כפי שהתוותה אותה לעצמו ה־לוי, היתה זו של יוצאי מצרים. מה הם הצו תחילה ים ואחר־כך עברו מדבר, אף הוא כן: קודם — הפלגה בים מספרד למצרים, ואחר־כך — מסע במדבר סיני לאה"י. נמצא שה־משורר עושה אותם מסעות שעשו אבותיו. בשיר, שלפי עדות הכתובת שבראשו נכתב במצרים, פונה המ־שורר לאלהים:

נמה בי אלי צען וים סוף
והר חורב
ואסב אלי שילה ואל תל
דביר חרב
ואלך אלי מסעי ארון הברית,
עד כי
אלחך עפר קברו אשר
מדבש ערב

(שירמן, עמ' 510)

אימת העוונות היא אחד ממוטיבי היסוד בשירי הים של המשורר. ה־משורר חרד שמא יכשילוהו עוונות שבידו ואז עלול הוא להסתבך ב־מסעותיו, ולא יזכה, חלילה, להגיע למחוז חפצו. במדבר נופלת עליו אי־מתם של ליסטים וחיות־טרף, ובים ירא הוא מן הסערה ומשודדי־הים. אף־על־פי־כן משליך הוא יהבו על ה' רב הסליחות.

אסכן בעצמי / ואשכח אשכי
ונפשי ודמי / ביד חמא מסורים
אבל יש בטחו / במרבה סלוח
וחיל וכוח / למוציא אסירים

(שם, עמ' 500, שו' 65—68)

ריה"ל נוקט כלפי אלהים בשיטת הכינוי ובוחר, משפע כינוייו, את ה־לשונות „מרבה סלוח" ו„מוציא אסי־רים". דרך הכינויים בפיוט ובשירה של ימי־הביניים, כמו במדרש, היא ברירנית וקפדנית, אין המשורר תולה באלהים סתם כינוי אלא בוחר ובוחר כינוי העולה יפה עם העניין המשמעות. המשורר כבד־העוון נו־שא נפשו לסליחות האל, ולפיכך מכ־נהו „מרבה סלוח". הוא אסיר הגלות, שואף לחירות ולדרור, בשל כך הוא מכתיר אותו בכינוי „מוציא אסי־רים". יסוד הכינוי הוא במקרא: „מוציא אסירים בכושרות" (תהלים סח, ז). ובזכור, דרש ר' עקיבא את הכתוב על ישראל שהקב"ה הוציאם ממצרים בחודש ניסן, שהוא כשר וראוי לצאת בו מצד החמה והצינה (במדבר רבה ג, ו). ישראל שנש־תעבדו במצרים היו בחינת אסירים ושבויים. בדומה להם — ריה"ל ב־גלות ספרד. אמנם אפשר להבין את הלשון „מוציא אסירים" כמכוון על מצבו בים, שגורלו מופקד בידי רב־החובל והספנים, לשבט או לחסד. ואולי לעצמו כחוטא, כיון שהוא שבוי בידי עוונותיו. ושמא נתכוון המשורר גם להם. אך בראש־וברא־שונה יש לראותו אסיר של הגלות. ראיה לדבר: אותו רעיון חוזר ב־שני פיוטי גאולה של ריה"ל המחו־ברים בלשון יחיד: ויותר משהם מ־שמשים ביטוי לכיסופי האומה, ה־מפורפרת ביסוריה, הם ביטוי גם ל־כמיהת החירות של המשורר. באחד מהם קורא הפייטן, בתחושת אמונה ובטחון:

כי להוציא אסירים /
גואלי חי ואבי

(ש. ברנשטיין, שירי ריה"ל, עמ' 225 שו' 22)

בשני הוא מתחנן לאל, בגוף שלישי:

כלאו פתח / ורגלו שלח /
ומשיחו שלח!

(שם, עמ' 228, שו' 17)

בשיר־הים „יועץ ומקים" תולה הוא בגאולתו את גאולת כנסת ישראל כולה:

(הסוף בעמוד 15, טור 1)

מרדכי שלו

מסיפור אקטואלי לטכסט ריטואלי

חלקו הראשון של מאמר זה הדן בסיפור „בתחילת קיץ — 1970" לא. ב. יהושע התפרסם בגליון ערב פסח (29.3.1972).

י"א

בין התמונות המרובות המופיעות פעמים בהלך היצירה, תודות ל־מבנה המעגלי של הסיפור תופסת מקום מרכזי תמונת הסעודה: ה־סעודה הראשונה, בבית האב; הס־עודה השנייה במחנה הצבאי. שתי הן סעודות ערבית: „ולאחר מכן ארוחת־ערב" (ד'); „אחר הביאו אר־כל... לכבוד ערב שבת" (כ"ו); שתי הסעודות מקיימות הקבלות כמעט מדויקות: „בערב אביבי, מלא ריחות מתחת לענפי עץ פורח" (ד') מול „כלתי ואני, באפילה פורחת, באויר החוטים"... (כ"ו); „ובני שקוע ב־אכילה, לפתע מגלה תיאבון אדיר, נובר בקופסאות, בוצע מן הלחם" (ד') מול „ואני מטורף ועייף מרעב, ריח האוכל מהמם אותי... רכנתי ואכלתי כמו פרא במזלג פגום ובלא סכין"... (כ"ו); „הלילה ממשיך כמו שיכרון" (ד') — „וכבר משתכר במהירות" (כ"ו); „ושוב כלתי לידי" (ד') — „יושבת עזה על מיטה לידי" (כ"ו). כמו הייתי תלמידי" (ד') — כאילו הייתי פעוטי" (כ"ו); ועוד ועוד. ברם, בנוסף על ההקבלות, יש לציין את השינויים המכריעים שחלו במצב ה־בינתיים את ה„תיקון" העיקרי: מ־ארבעה סועדים נותרו רק שניים: „כלתי ואני". האב בא במקום הבן.

עוד מלכתחילה ברור שלאב יחס מיוחד לאשת בנו. נקל למחבר ה־מגיש את האב מבפנים, בגוף ראשון, לחשוף את כל צפונותיו: „שערה נו־הר על פני" (ד'); „אני רואה את סדיה החשופים, לבנים מאד, והיא בחזיכת אלי"... (ד'); „חולצתה ה־אביבית פתוחה" (ד'); „בסך הכל עדיין בחזקת תלמידה באותו סוג שהייתי"... רודף אחריהן בלבי משנה לשנה" (ד'). הבן הוא עכשיו האב הוותיק, בעל האשה, בעוד שהאב הפך להיות, כב„מול היערות", בן א־פאנטיל, שתשוקותיו אליה חסרות תוחלת. ואכן, כך הוא חש עצמו ב־קרבתה: „שיירי האוכל דבוקים ב־פני, כאילו הייתי פעוט, אני מגלה את צדדיותה, יושבת... לידי" (כ"ז). האב הפך בן וכלתו אם. הייפלא, איפוא, כי האב־הבן, שוחר את מות הבן־האב, כדי לזכות בכלה־האם?

ואכן, „מות" הבן מתגלה כסולל את הדרך לקראת המפגש הנכסף של האב עם כלתו. המחבר צובר נתונים בבהירות לקראת ה„קלימאכס" ה־משמש ובא: לא רק אוהל לחוד, כי אם גם אוהל בקצה המחנה: „מוביל אותי האוהה אל אוהל ב־קצה המחנה" (כ"ו). אין צורך אפילו להציע את המיטה: „מיטות פרו־עות מוכנות ודווקא של „חיילים שיצאו למארב", כלומר, בעצם, של בנו! בשעה שהבן מחרף נפשו למות מחלל האב את יצועו. אין זו הפעם הראשונה שהאב עולה על יצועי בנו בסיפור זה: „נופל על השמיכה עליו שכבו באותו לילה" (ד'); „מגיע לחדר־המיטות... טביעת גופה בסדין ובכר... יושב על המיטה" (ס'); אבל בעוד שבשתי הפעמים הקודמות, ה־עיצוב הוא ללא־דופי, ואינו מניח מקום לשום התבדחות, הרי הפעם גדש המחבר את הסאה: „השאירו אותנו לבד, כלתי ואני, באפילה פורחת... באויר הדחוס של בקעת הירדן" (כ"ו). אפילו יין מובא אלי־הם, בונית אל יוסר המזג, כדי ל־התגבר על שארית המעצורים. דומה כי המחבר החליט למצות את כל האפשרויות הכרוכות בבקעת הירדן. באויר הדחוס של בקעת הירדן. ב־מערה הרדית הנשקפת אליה, כבר בא לוט על בנותיו; לא כל שכן שלא ייבצר מן האב לבוא על כלתו. גם לוט הוא אב זקן: „אבינו זקן (ברא־שית י"ט). האמנם, כלום הוא כשו־תכר: „וכבר משתכר במהירות" (כ"ו). „אני מתעורר, מוצא עצמי שוכב על המיטה"... מי השכיב או־תו? „הקסדה הוסרה מראשי. נעלי חולצו"... מי הפשיט אותו? — ה־עלומה מתגלה מייד! בהתעוררו הוא מוצא את כלתו „יושבת עזה על מיטה לידי, שערותיה הארוכות פרו־עות כליל (!), פניה גלויות, כפות רגליה יחפות... ראשה נטוי אלי, מתו־בוננת מרוחקת"... ממש „ולא ידע בשכבה ובקומה"! — עוד קודם־לכן תפסה יוזמה במשחק אהבה מוקדם: „עכשיו רצתה רק להתנפל עלי וב־התלהבות פראית". גם הוא אינו טומן ידו בצלחת: „מתחכך בתמו־נות העירום התנפלתי עליה"... וכו'.

ב„מציאות" נשאר הכל כתיקנו. שום דבר לא קרה. המחבר החליט לערוך לעצמו אורגיה ספרותית קט־נה לאחר שגמר בדעתו, סופית, להצ־יל את הבן. אבל אורגיה זו היא גם אוראלית. כוללת גם מטעמים ל־מכביר. ממש כב„אלף לילה ולילה", שבו אי־אפשר לנאהבים לעלות על יצועם מבלי שייטיבו לבם במאכל ובמשתה — כן דאג המחבר גם כאן לספק את כל המצרכים הדרושים על־מנת שתיערך חגיגה כהלכתה — כעין משתה־כלולות של האב וכלתו. אפילו ביזוי הנרות והיין אינו נעדר.

י"ב

בקונטקסט הנוצרי נודעת, כמובן, משמעות מיוחדת לאכילה ושתיה זו בשעה שהבן נותן את דמו. היש צורך לבור בשרו של מי הם אוכלים ודמו של מי הם שותים? דם הבן מפעפע ממש בסי־פור; „הדם הנשפך" (ד'); „הדם השפוך — הילד" (ט"ו); „הדם ה־שפוך. בני" (י"ז); „הדם אותו דם" (כ"ד). והאב דווקא „מעלע": („גו־הר על האוכל, מעלע"... — (כ"ו) פועל המצוי בתנ"ך, בבנין זה, רק פעם אחת, ובהקשר מובהק של שתי־יית דם: „ואפרוחיו יעלעו דם ו־באשר חללים שם הוא" (איוב, ל"ט, ל'). הדם מיוצג, כמובן, כבסעודת הקודש, על־ידי היין: דם ענב, מ־מין יין זול, מתוק וטרור בריח שמן־רוביני" (כ"ו). בעוד שהאוכל, „אוכל צבאי שהיה נפלא בעיני", מעו־רב בריחות וטעמים של אבק־שרי־פה, גפרית, אבק מדבר, זיעה". גופו של מי קשור בזיעה ואבק מדבר? — „הולכים למדבריות, אני מתכוון, ה־בשר הרענן הזה" (כ"ה) כך מדבר האב על תלמידיו! וכך גם על בנו: „כשהיה תלמיד היה שב אלינו מכותף... כאילו חצה את כל המדבר" (כ"ה). אם התלמידים הבן הם בשר רענן, הייפלא כי האב הוגה בבנו ב„רעבון"? — „לפתע אני הוגה בך... בדבקות וברעבון" (י"ב); יתר־על־כן: דווקא בסמוך לגוויית „בנו", היינו, ההרוג הדומה כבנו, ושאר ההרוגים שפניהם „כמו פרצופים של תלמידים" (י"ז), נתעורר לפתע תאבונו של ה־אב והוא נוטל לעצמו ביסקוויט מתוך צלחת „והתחיל לכרסם" (!) „אלא שהאוכל נתקע מייד בגרוני, כאילו לעסתי עפר או אפר, עפר מבולבל באפר" (י"ז). העפר הוא, כמובן, בשר המת. אלוהים עשה את האדם מעפר ובמותו הוא שב להיות עפר.

סעודה זו היא לא רק לגיטימית בהחלט במסגרת ההבניה הנוצרית, אלא מהווה שיא של הטכס הפולחני המונח ביסוד הסיפור. זהו ה„הקו־מוניון" המפורסם, אכילת בשר ה„בן" ושתיית דמו, שהוא מסגת המיסה. ברם, בעשה שביצועו הטכסי נחשב לשיא הקדושה והטוהר ב־פולחן הנוצרי — ביזוחו כפשע בל־ימחה לפולחן היהודי: עלילת הדם. הייפלא כי האב היהודי הרוצח ו־הנואף מוקף בלי הרף ולכל אורך ה־סיפור על־ידי מעגלים שבמרכזם הוא נשחט תשרף? ואמנם, הדימוי של היהודי הזקן הבא לקחת ילד בן הגן (י"ז) ומתגלה אחר־כך ליהו כשהוא לבוש שחורים ואוחז בסכין אינו יכול להטעות. „נתנו לי אותו" אומר האב „אפילו... שיכולתי לה־יות זקן סתם שנכנס לגן־ילדים ו־ביקש לקחת ילדי" (י"ז).

אכן, הנכבד הוא כפילו של הבן ההוא לובש תכריך לבן מרא־שית הסיפור. האב כולו שחור. הנכבד כולו לבן. היהודי כמובן, מכתיש הכל: „שולפים יהודי זעיר, מבוגר, ממורמר שאינו זוכר כלום... לא. הוא לא זיהה אותו. לא יודע כי זה. בקושי הוא מכיר כאן ביהודי"... (כ"ה) „היהודים הזעירים והמ־רושעים" של „מול היערות" נתגלגלו ובאו גם לכאן. גם שם הם אויבי הנוצרים (נושאי הצלב) וגם שם הם באים על עונשם.

י"ג

המספרים הטיפולוגיים מהווים אף הם מצע נאות להצבת הרבדים ה־פיוטיים הפולחניים של הסיפור. ה־אב מכורח להיות בן שבעים, ולו סתם בן שבעים אלא „בן שבעים שנה"(!) (כ"ג). הנכד חייב להיו־ת בן שלוש: „אולי בן שלוש" (ה). המספרים שלוש ושבע לבד במרכב הראשוני הפולחני, הם מספרים ה־מחייבים האחד את נוכחותו של ה־שני במסורת הפיוטית: לאיוב היו שבעה בנים ושלוש בנות, שבעה אלפי צאן ושלושה אלפי גמלים. לי־שלמה — שבע־מאות נשים ושלוש־מאות פלגשים. (כ"ו) הייפלא כי אב האב הוא בן שבעים, הבן הוא בן שלושים (ואחת!) וכי מחצית ה־שלושים אמורה אף היא למלא תפקיד מכריע בתולדותיו: „חמש־עשרה שנה אהובה, בני, בחולצת האקי" (כ'); „כבר חמש־עשרה שנה שלא בדקתי את מחברותיו" (י"א); שתי מחציות אלה נזכרות בסיפור ומכוונות, כמובן, שלושים. תוספת האחת ל־שלושים נועדה לכסות במקצת את מערומי המשולש השולט שלטון בלי מצרים בסיפור, אולם נועד לה גם תפקיד העזר כבחינת התבנית ש־לפיה תפורה דמות הבן. יתר־על־כן: כיון שהאב הוא בן שבעים והעלילה מתרחשת ב־1970, כמפורש בכליל ב־כותרת הסיפור, הרי שהאב הוא ילוד 1900 — נולד בפתח המאה, ומספר ה־שנה כמספר שנותיו. ומאחר ש־מקובל לציין את השנה במספר בן־שתי ספרות בלבד (עשרות ויחידות) להשמיט את המאות ואת האלפים, הרי לגלגולו של האב נודעת משמעות סמלית החורגת מן הגבוליות הצרה של אישיותו. כביכול. מונים את ה־שנים מלידתו. גילו והתאריך — חד הם. ספירת השנים המקובלת מהו־לדת ה„בן" (1970), מתמזגת, איפוא עם ספירת השנים מהולדת האב (70). המספר „כבר שלוש שנים", למשל, החוזר כמה פעמים במהלך הסיפור, מציין תאריך מכריע הן ב־תולדות המאה והן בתולדות האב. בתולדות המאה הוא מוביל מיונים ביוני 1970 ליוני 1967, היינו, למל־חמת ששת הימים, שהשפעתה על הסיפור היא מכרעת ושאין לתאר כלל את כתיבת הסיפור בלעדיה. ובתולדות האב היא מציינת את שנת הולדת נכדו הזהה, שלא במקרה כמובן. עם השנה בה היה עליו לפ־רוש בכהונתו. הנכד הוריש כביכול את האב. מוטיב הזקן המכורב לפ־רוש („מות הזקן") הוא אחד המו־טיבים המרכזיים של הסיפור.

י"ד

הסמכות האב עולה בקנה אחד עם הסמכות הרב. להיאור דמות הרב מוקדשת מדדה אירונית של ציורים שאינם נאותים בפי האב ואים יותר בידיו של המחבר. ציורים אלה הם ציורים קטביים, שבהם הקוטב הנבר אי מתפוצץ הביך על־ידי הבאתו במגע עם קוטב מעבי עניני: „נביא בלבוש האקי"; „נביא מוקף רופ־איבר"; „איש אלוהים לרשותי"; „זק־נו וזרח בין הצבים": „נוהג בדבר קוה... צופר לכל רוחות השמים... וקנו בהבדר... ההגה כמון בכרסו". קריעת המכוה „בנביאי" המזויף מעל פני הרב היא התפקיד שהמחבר נוטל על עצמו בהתלהבות ובהתנדבות. ה־דמיון בין הרב לבן, שאף הוא „נביא", אינו צריך להוכחות: הבן הוא נביא־אמת בעוד שהרב הוא קריקטורה פרודית־נבואית של איש אלוהים: „דופק על דלתות כדוי כוה" (!); „כפוג זיעה, הועה, כבדי (היהודים הרוצחים!) „הולם על השבו כלר": „מה עוד כואב לו"; „פד מצב יוציא שופר ויתקע לנו הקרי־עה" — שלא להזכיר את הפיאה־ של הקריעה (י"ט).

ט"ו

המחבר „מיכחק" את תפקיד האב. משחק זה אינו עולה בקנה אחד עם האונגליון אבל עולה בקנה אחד עם הפאסיון. הפאסיון הוא ביסודו דראמה המבוססת על הסיפור האונ־גלי שבה יש „לשחק" את כל התפ־קידים, כולל תפקיד היהודים הנת־צבים. לא בלבד שאין להירתע מ־ההזהות, לצורך לשחק, עם התפקיד

(הסוף בעמוד 15, טור 1)

העורך: אברהם יבין

هكذا من الأصل

מוטיב יציאת מצרים בשירת ציון של ר' יהודה הלוי

(סוף מעמוד 14)
כבה יבושר / עם קץ במאמר
ויד צר ומוסר / עליו כבדה
(שם, עמ' 251, שו' 65—66)

עם היום ואמירת שירה

יציאת מצרים ומסעות ישראל ב־מדבר מתוארים בתורה כבריחה על כנפי נשרים, מצד הנהגה הבטחון (שמות יט, ד; דברים לב, יא). רי־ה"ל שוכן בספרד הרחוקה ובוטחו לא"י בגולים. לבו אינו יודע מנוח. הוא מבקש להיאחז בכנפי נשרים ו־להגיע עמם ביעף לארץ.

היזכלו עברים / היותם חדרים
ללבות קשורים / בכנפי נשרים
(שם, עמ' 252, שו' 1—2)

באור הציור המופשט יש כאן גם דימוי ריאלי למסע המשורר בים. ספינת המפרשים שהפליגה בה יהודה הלוי, כשרוח מערבית מנשבת במפ־רשיה והיא עושה דרכה כלפי א"י שבמזרח, משולה היא לנשר בפריח־תו. מפרשיה המתוחים — כנפי נשר פרושות, תרשומה — מקודו. וכך כו־רז המשורר את הספינה בהפלגתה:

עלי הספינה / חדושי מדינה
אשר לשכינה / בתוכה חדרים
וחושי בעופך / ויד אל הניפך
וקשרי כנפך / בכנפי שחרים
(שם, עמ' 254, שו' 53—56)

השוואת הספינה המפרשת בים ל־נשר ממריא בשחקים אינה חידוש של ריה"ל. היא שאולה מספרות יש־ראל ומשירת ערב. את הכתוב „הוי ארץ צלצל כנפים" (ישעיה יח, א) מתרגם יונתן: „אוי לארע, שבאים אליה בספינות מארץ רחוקה, וכפר־שיהן פרושים כנשר הטס בכנפיו" (בתרגום). אבן אלרומי, משורר בר־לט בתקופה העבאסית (מת ב־896), אומר על הספינה:

אם ידמו את הספינה לנשרים
תשוה להם בכנפים
המרפרפים ובחרטום
(דיואן אבן אלרומי, מהדורת כאמל כילאני, קהיר 1924, עמ' 405 שו' 3)

במסע ארוך מספרד לא"י בספינת מפרש היה כרוך בימים ההם בסכנת נפשות. מלבד סופות וסערות, חיות־ים ושודדיים, צפויים היו הנוסעים למסור במים ובמזון, עקב הפוגה במשב הרוח והתמשכות המסע יתר על המשוער. ספרות המסעות וספ־רות השאלות והתשובות, בדיני מ־עגנות ועגונות, שנתעוררו בשל ה־אסונות התכופים, מלמדות שהדרה העולה משירי הים של ריה"ל אינה בגדר מליצה וכזב שירי, אלא תחו־שה כנה של אדם המחרף נפשו ב־מעשה נועז. לעבור בשלום את הים והמדבר הרי זה מעשה נס מן ה־שמים, בדומה לקריעת ים סוף וה־ירדן לאבותינו. כשחותה הלוי את הסערה הפורצת בים, את מבוכת ה־קברניט והמלחים, את הנוסעים ה־מתפללים איש איש לאלהיו, נאחז הוא בתפילתו בנסי ים סוף וירדן:

ועם יתפללו כל איש לקדשו
ואת פונה לקדש הקדשים
ותזכור מפלאות ים סוף וירדן
אשר על כל לבבות הם חרושים
(שירמן, שם, עמ' 496, שו' 26—27)

פירוש הדברים, שבתפילתו יזכיר המשורר את הנסים שנעשו בים סוף ובירדן. אם באנו לנסח את תפילתו, בנוסח התפילה בתקופת הגאונים, יהא שיעור הלשון כך: „מי שעשה נסים לאבותינו והעבירם את הים ואת ה־ירדן הוא יעבירני את הים ויוציאני מתוכו לחיים ולשלום". זכרון ים סוף וירדן, מי מרה ומי מריבה, עולה מן השיר „יפוץ ומקים", שגם בו מתוארת בפירוט הסערה וסכנתה (שם, עמ' 509, שו' 47—52). אף לו, כמו לאבותיו, יעמוד מושיע.

ולבי מושה / אקוה למשה
בעל יד משה / ואהרן ומרים
(שם, עמ' 507, שו' 25—26)

וכשהבורא עושה גם לברואיו, במה הם גומלים אותו? הוי אומר, ב־שירה ותהילה. משה ובני ישראל שרו את שירת הים. יהודה הלוי, שכן השמים אצלו עליו רוח שירה, גם הוא מודה לאלהים בשיר. ושי־רתו היא על כמה עניינים. תחי־לה — על הנסים שנעשו לו. מצד ה־הלכה חייב הוא בברכת הגומל, שכן הוא בכלל הארבעה שחייבין להו־דות: יורדי ים, הולכי מדברות, מי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא (ברכות נד, ב). למעלה מזה, הוא נהגנה בכולן ו־תרבת ההודאה שלו כפולה ומכופלת. יורדי ימים — בים הגדול; הולכי מדברות — מדבר סיני ופארן; חבוש — יצא לחירות מכלא הגלות; חולה שנתרפא — שכן מעיד הוא על עצמו באחד משיריהים:

חולה ויירא מפני גוים
גם מפני לסטים ומרוחות
(שם, עמ' 504 שו' 7)

על נסים אלה מכריז המשורר:

אגבול לאל גומל לחיבים
טובות, בטוב שירוה והשבחות
(שם, שם, עמ' 12)

דורשי רשומות ימצאו רמז לארבע ההודאות בכפל הלשון „שירות ו־תשבחות", על־פי הכלל: מיעוט רבים שנים. כשירת הים גם שירת המשורר היא על יציאה מעבודות ל־חירות (מגילה יד, א). בכלל, ייעודו של המשורר הוא לומר שירה בא"י ולפייט שירי קודש במקום המקדש. כלוי המתייחס על זרע הלויים נושא הוא נפשו לחדש את שירת אבו־תיו:

יחודש נוראותיך כי תוחש
לפניו שיר מחול מחלים ומושים
(שם, עמ' 496, שו' 30)

הדדיות כהונה קיימת, כביכול בין המשורר לאלהים: זה מחדש נסיו וזה מחדש את שירת בני לוי. מבק־רי שירה ימצאו בבית הזה התפא־רות צנועה של המשורר, בטעם אר־תה תקופה, שמאז תחימת שירת המקדש לא נשמעה שירה כשירתו. רמז למשאת נפש המשורר ליצירה רוחנית בארץ אמור, מפורש יותר, בחתימה לשיר „הציקתני תשוקתי":

אהלל את שמו מדי היותי
ואודנו עדי נצח נצחי
(שם עמ' 502, שו' 16)

אבירה מן

אף זכר המן לא נפקד בשירי ציון של ריה"ל. מכמשכי הגניזה למדים, כי במסע מספרד למצרים נתלוה ל־משוררנו אדם בשם אבו אלרביע סלימאן בן יוסף, הוא שדאג למחי־תו ולצידתו, ואפשר גם לצרכיו הכספיים (ש. ד. גויטיין, תרביץ כח, תשי"ט, עמ' 345). מזונותיו של ה־משורר הזה, איפוא, ערוכים לפניו כפי שהיה המן מזומן לישראל במד־בר, ללא עמל ויגיעה. המלוה אבו אלרביע נפרד מיהודה הלוי באלכ־סנדריה, ומשם הפליג לספרד. ה־משורר הקדיש לו שיר תודה והוד־יה. בין השאר הוא אומר:

שאלוני: הוצאתיך בלי יד
ואיך תוחל לרעבונך ורזון?
עניתים: הזמן זימן לידי
אחי צדק ואיש ישר ונאמן
אשר מן יאכילני בכל יום
ומטעמיו בפי מתוק ומשמן
(שירי ריה"ל, מהדורת זמורה, ת"א תשי"ה, ספר ב', עמ' 271)

ההמוא המלאך והשמירה

צד אחר משותף ליוצאי מצרים ו־לריה"ל הוא החטא. אלה — עוון העגל, וזה — עוונות נעורים וזקו־נים. מוטיב העוונות ויראת המדע־נות עולים תכופות בשירי־ציון של הלוי (לדוגמא: שירמן ח"א עמ' 500 שו' 59—64; עמ' 507, שו' 27; עמ' 506, שו' 7; עמ' 499 שו' 37 ועוד). כשיצאו ישראל ממצרים מי־נה הקב"ה מלאך לגונן עליהם בדרך ולהביאם לארץ הבחירה. כבתוב: „הנה אנכי שולח מלאך לפניך ל־שמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינותי. השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו כי לא ישא ל־פשעכם כי שמי בקרבו" (שמות כג, כ—כא). בעלי המדרש רואים בהפ־רת תפקיד השמירה מידי הקב"ה לידי המלאך — עונש לישראל על מעשה העגל. הרי לשון המדרש: אמר הקב"ה לישראל: אלו זכיתם, אני בעצמי נעשיתי לכם שליח כ־דרך שעשיתי לכם במדבר. שנאמר: וה' הולך לפניהם יומם. ועכשיו ש־לא זכיתם, הריני מוסר אתכם ל־שליח. שנאמר: הנה אנכי שולח מלאך. ואימתי נמסרו לשליח? ב־שעה שעבדו עבודה זרה. כעניין שכן אמר הקב"ה למשה: לך נחה את העם" (שמות רבה לב, ב—ג). אולם, שלא כדור המדבר, מאמין ה־משורר שאלהים ינהג בו במידת ה־רחמים ולא במידת הדין. הוא יזכה איפוא לשמירה כפולה של אלהים ושל המלאך כאחד.

ה' לי — ואיך אירא ואפחד?
ומלאך רחמיו נושא שלוחי!
(שירמן, ח"א, עמ' 502, שו' 15)

הפרש זה, שבין המשורר לדור ה־מדבר, עולה מכינוי אדנות לאל, אף־על־פי שהוא לשון הכתוב (תה־לים קיח, ו), כהגדרת המדרש „ש־אין ה' אלא מידת רחמים, שנאמר ה' ה' אל רחום וחנון" (שמות רבה ג, ו). הוא הדין למלאך. המשורר מכנהו „מלאך רחמיו" בשעה שבתו־רה כינויו „מלאך" סתם. ולא בתו־רה בלבד אלא גם בתהלים, „כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דר־כיך" (מזמור צא, יא). „מלאך רח־מים" וכן הכינוי אדנות לאלהים, בזיקה לחטאים, חוזרים שנית בשיר הים „יפוץ ומקים":

ושמעו עגומים /
למלאך רחמים
מן המרומים / קול הצעקה
(שם, עמ' 509, שו' 64)
אקרא ד' /ואירא עבדי
מן תחנוני / יהיו שודה
(שם, עמ' 507—508, שו' 27—28)

משיר שלישי מוכח כי אכן מלאכו של המשורר הוא על צד החיוב.

יה, מלאך שכן בקרבו /
לתמוך ימיני ולסעוד
בשעה רכבו לבוא /
ושלח רגלי למעוד
יומו מאי לקרבו /
ויודע לבי ויעוד
כי מדי דברי בו /
זכוד אזכרנו עוד
(הכלאל „עץ חיים", ירושלים תרנ"ד, ח"ב קמ"ב, ב)

יהודה הלוי — עולה־רגל

ריה"ל פקד את א"י כעולה־רגל, מעין עולי רגלים מישראל ומאר־צות העולם, נוצרים ומוסלמים, ש־פקדוה בימיו. הדמות המצטיירת מ־שירי־ציון שלו היא של עולה־רגלים לכל הלכותיו ודקדוקיו. בתעודות ה־גניזה (תרביץ כח, עמ' 353 שו' 6 מלמטה) הוא מכונה „סאלב אג־" (שוחר עלייה־לרגל) ואילו בשירי־ציון מופיע הפועל „העולה" לו ב־עברית, „חגג". „אחוג בתוככי ידי־דות" (שירמן, עמ' 505 ס' י) או בפסוק הקולע שכביכול לא נאמר אלא לצורכיו של יהודה הלוי:

שמעי מהמון חוגיך /
שלום מכל עבריך:
הגי יהודה חגיך /
שלמי נדריך!
(שם, עמ' 470 שו' 3—4)

לעלייתו קדם נדר המשורר מד־גיש פעמים מספר שבעלייתו הוא בא לקיים את נדרו ואת צרכו (השווה שירמן עמ' 489 ס' ב; עמ' 490 ס' 209). הלך־הנפש של המשו־רר הוא של תשובה ומוסר, כמקובל, בעולמם של עולי־רגלים. ההקדמה לשיר־הים „ההרמוך בצרות" (שם, עמ' 494־495, שו' 1—9) היא הוכ־חת מוסר לנפשו, ואין להסבירה אלא באמירה המיוחדת לעולה־רגל ה־מטהר עצמו לקראת העלייה לארץ הקדושה. הוא מבקש כפרה על עוו־נותיו, והואיל ואין מזבח ואין קרבן, גולה הוא למקום רצוי (הכתובי ה, כב). לשם כך הוא בא להשתטח על קברות האבות הצדיקים בא"י כדי שילבדו עליו זכות במרום (שירמן, עמ' 499 שו' 37).

„מצה זו" מתוך הגדת מנטובה 1561

החוויה העלייה לרגל, שאפפה את יהודה הלוי, עולה מתוך שיבוצי מק־ראות השאובים מפרשיות של עולי רגלים. נציין כמה מהם. בית המע־תה של השיר „הציקתני תשוקתי" מצביע על שני מזמורים בתהלים, שהם מזמורים של עולי רגלים. „הצי־קתני תשוקתי לאל חי" — „צמאה נפשי לאלהים לאל חי" (תהלים מב, ג). המעיין בתוכן המזמור ימצא ש־הוא הולם ביותר את מצבו של יהו־דה הלוי, שכן הוא יכול להגב אותו על עצמו. זהו מזמורו של נודד ד־גולה, הרחוק ממקום המקדש, בארץ ירדן וחרמונים, וכולו צמא עד ל־אלהים ולמקדשו. כלום אין ר' יהו־דה הלוי, הגולה בספרד הרחוקה ו־נפשו כלה ונכספה לארץ, שרוי ב־אותם הנאים של מחבר המזמור? הסוגר של בית הפתיחה, „לעזור את מקום כסאות משיחי" מרמז לירוש־לים, מקום שעמדו כסאות מלכי בית דוד, שנמשחו בשמן. הרי זה רמז — שיבוצי לכתוב „כי שמה ישבו כס־אות למשפט כסאות לבית דוד" (תה־לים קכב, ה). והן מזמור קכ"ב הוא שיר, שזימרו אותו עולי רגלים כש־עמדו רגליהם בשערי ירושלים, כ־כתוב „עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים" (שם, ב).

שיבוץ מפורש יותר כלול בשיר „לך נפשי":

ונקל זאת לנגד אהבתך
עדי אבוא שעריך בתודה
(שירמן, עמ' 503 שו' 14)

מקורו של השיבוץ הוא „באו שע־ריו בתודה חצרותיו בתהלה" (תה־לים ק, ד). המזמור בכללותו דן ב־עבודת אלהים במקדש, זו של השי־רה, רינה ותפילה. הרי תפילה ב־מקום המקדש ואמירת שירה לפני הקב"ה בירושלים היו תכלית עיק־רית במסעו.

כשהמשורר מספר בתפילתו בהר הקודש נוקט הוא לשון „שפך נפש".

עדי אמצא הדום רגלי אלהי
ושמה אשפכה נפשי ושיחי
(שם, עמ' 502 שו' 12)
עד אשפכה נפשי בחיק האל
בוכה מקום ארון ומזבחות
(שם, עמ' 504, שו' 11)

„שפך נפש" אמור במקרא פעמיים בלבד, ושניהם — בתפילתם של עו־לי רגלים. „ואשפך את נפשי לפני ה'" (שמואל א א, טו) — על תפילת חנה במשכן שילה. „אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי" (תהלים מב, ה) — על געגועיו למקדש של גולה ונודד.

בשירי ציון שלו הוזה ריה"ל פרשיות ופסוקים של יוצאי מצרים ועולי רגלים למקדש. זהי עדות ל־חוויות המשורר, בעלייתו לארץ, עם אבותיו, ואף על הזיקה החזקה של יהודים לארצם ברצף הדורות.

יהודה ריצהבי

מסיפור אקטואלי לטכסט ריטואלי

(סוף מעמוד 14)
היהודי, אלא אדרבא: שאמץ רב מוקדש לעיצובו, הן בטכסט והן במוסיקה. מילוי התפקיד זה עשוי, לעתים, להיות החלק המרגש ביותר במחזה. בהמציאו אובייקט ישיר ל־זעם, לשנאה ולתאוות־הנקם שמצט־ברת והצגה בקהל הצופים, בד בבד עם השתתפותו הנסתרת במעשי הרצח. כבסיפור, כן גם בפאסיון, ה־הזדהות עם ה„אבי" היא, במידה רבה, אמצעי להסתה נגדו.

ואמנם, הסיפור הוא פאסיון. כ־פאסיון הוא מתאר יחידת זמן קצרה ביותר ורווי מתיחות בלתי־פוסקת ו־ייסורים מתגברים משעה לשעה. ב־מרכזו עומד סבלו האין־סופי של הבן האומלל שבא ירושלימה „להתנבא" ונלקה למות. ירושלים, ירושלים, ה־הורגת את נביאיה. כפאסיון, הפקיד לעורר את הקהל להזדהות עם סבלה של הדמות המרכזית המוקרבת, או מקריבה עצמה, למענו — ולהסית נגד האחראים למותה. אכן, מבחינה צורנית אין הפאסיון ממשיך את סיפור האוואנגלי אלא את הדראמה היוונית שבמרכזה עומד הגיבור ה־מעונה מול מקהלות אוהדות ומש־תתפות בצער, הנהנות שלא־מדעת מייסוריו, מתוך אמונה מסתורית ש־ייסורים אלה גואלים אותן.

כמו בדראמה היוונית, כן גם בסיפור, ממלא נאום השליח תפקיד מרכזי. מות הגיבור אינו מוצג על הבימה, ואינו מהווה חלק מעלילת הסיפור, אלא נמסר מפי שליח. בסיפור ממלא המנהל את תפקיד השליח והגם ש־אינו עד־ראייה, הריהו ממלאו בנא־מנות: מודיע על המוות ומוסר את הפרטים: מתי, היכן, איך, בדראמה כמש.

כפאסיון כוללת היצירה, בצד סיפור המעשה, חומר פיוטי מסוגים שונים: כוראלים ואריות המכילים קינות, המנונות, תחינות ודברי השתתפות והודיות. לא קשה לאתר בסיפור את הקטעים המתאימים מבחינה צורנית לשירת מקהלה: תפקיד הקריין שהוא ספק־מחבר ספק־מדקלם (רצ'יטטיב) נמסר לאב עצמו, ומדי־פעם, כאשר יש למסור את דבריו השירים של אחד המשתתפים (למשל, המנהל), נקטעים דברי האב על־ידי מבנים תפוזים של שורות עצמאיות קצרות המודגשות, לפי צורתן, למקהלה:

לפני חמש־שש שנות —
בבקעת הירדן —
נהרג מייד —
כנראה בלי ייסורים —

או:

רגע אחד... לא חשוב... עזוב אותם...

המלות אפילו בהוראות כיצד לה־ביצן: ב„רגז" וב„תחנונים". אפיים הפיוטי הבולט של קטעים אלה, למ־רות תכנם הפרוזאי לכאורה, מוכח מן העובדה שהיחידה המשמעותית שלהם היא השורה ולא המשפט. וכן מכמה חזרתם בסיפור כמה פע־מים כפזמון. גם בקטעים השייכים לאב כגיבור, ולא רק לאב כמספר, עשויה המקהלה לעתים, להוליך את הדיבור, או לענות אחריו, ועל־כן נמ־סרים אף הם במבנה פיוטי קינתי מובהק:

בן שלושים ואחת —
בן יחיד —
לפני השחר —

למעשה מצויים בסיפור עקבותיהן של שבע קינות הסופרות את שלושים ואחת שנותיו של הקרבן. הארי־ה היא, כמובן, ה„סולו" הנרגש, נאומו של האב אל הבוגרים, שהוא יותר ליריו מאשר ראטורי, ושבו מנסה ה־אב להזדהות בכל יכלתו, כדרך ה־פאסיון, עם המסתורין של שלם ונפילתם: „היעלמותם היא... מקור מעיל עבורנו להשראה נפלאה ממשכת... הכל חזר ומת־מלא מסתורין... מתמלא בעגבעים..." (כ"ד). למעשה, לפנינו שתי אריות: י"ד וכ"ד. רשימת הפסוקים המובאת בסיפור בסוף פרק כ"ו מוצגה מ־בחינה צורנית המבנן מיוסוטי, שכ־דרך המצבעים מורכב מפסוקי תנ"ך הלקוחים מספר תהלים או במזמורים ובבכיים בסופרים „אחרים" הוא בעל מבנה פיוטי משוכלל של שורות ה־הולכות ומתקצרות במלה אחת מדי־שורה, עד לשורה האחרונה המורכבת ממלה אחת בלבד: הללויה.

ט"ז

העקרון הפוליפוני (רב־קולי) ה־אופייני לחלקים גדולים של השירה הכנסייתית, נוהג אף הוא בסי־פור. הסיפור מושמע בשני קולות: לאחר ההודעה על מות הבן (א"־ב"־ג) בא סיפור בואו של הבן מארצות־הברית (ד'); שוב בא המשך סיפור ההודעה (ה"ו) ושוב המשך סיפור בואו של הבן (ז'). פה ושם (ב') נכנס גם קול שלישי: סיפור מאבקו של האב נגד המנהל. גם הוא קול עצמאי ובלתי תלוי עד־כי לעתים נדמה שהאב רואה את מות בנו כ־חוליה במאבקו נגד המנהל (י"ד). בהסתיים עלילת בואו של הבן מ־ארצות־הברית מוציא המחבר את תפקיד הקול השני לנאום האב בפני הבוגרים. לצורך זה הוא קוטע אותו לשניים (י"ד, כ"ד), כדי שיוכל להש־תלב לסירוגין בהמשך סיפור ההו־דעה. הקולות נכנסים זה לתוך זה באורח עצמאי, כשהם שווי־ערך ל־חלוטין. קול רודף קול וקול בורח מקול. יותר על כן: הקולות מחקים זה את זה בתרגומם וכאילו שרים אותה מנגינה על מישור אחר. סיפור בוא הבן מארצות־הברית מסתיים במי־לים: „ועם בוקר, כמעט מתוך חלום, רואה אותם מכעינים הפציהם על מנגית שחורה בדרך לירושלים" (ז'); מייד בא המשך סיפור ההודעה על מות הבן: „ובלי להתבונן... גם אתה מוצא את עצמך בדרך לירושלים" (ח'). בדומה לכך מסתיים נאום האב לבוגרים במלים: „על־פני אדמה צחיחה חסרת המיה" (כ"ד) ומיד ל־אחריהן בהמשך סיפור המעשה ב־משפט: „ואז מן הרחוב עולה המיה" (כ"ה); מלבד ההתאמה ההארמו־נית בין הקולות, קיימת, איפוא, גם התאמה מילודית, מה שמקרב את המבנה הרב־קולי של הסיפור למבנה של מעין פוגה. לעתים נדמה, אפילו, שהמחבר שר את הסיפור בקאנון, שהרי שני הקולות שרים, בעצם, נושא אחד, ותחייתו של הבן, אלא שכל אחד מהם עומד בשלב אחר של אותו נושא. באופן שבאמצעות המבנה הרב־קולי מושג בכל־פעם עימות הארמוני בין שני שלבים שונים של אותה מנגינה. רב־קוליות בן־זמנית אינה אפשרית כמובן כ־מות־שהיא ביצירה ספרותית שבה אין שני קולות יכולים להישמע ב־עת ובעונה אחת, אבל הדיה נשמעים ביצירה ככל שהדבר ניתן.

אין לומר שהמחבר אינו ער ל־מבנה הקולי הרב־קולי המנגבר בו. האמנם, מי אינו שר בסי־פור? הכלה, אשת הבן „מזמזמת לשיר משהו דריסיי" (ד'); בנה „מ־הגה ושר" (ד'); „הרדיו מזמר (ח'); הנהג „מפזם זמר לעצמו" ואחר „מתחיל לשיר בקול רם" (ט"ו); ה־סטודנטים כשמיעים לעצמם שירי צוחיי (י"ג) והחיילים „זמירות שבת" (כ'); כל זאת בנוסף על תא־רי השירה: „השירה החזקה" (ח'); שירת הקצב (י"ג); „שירי גבורה" (ח'); „קול הזמרה" (ס') ועוד ועוד. מצבי הזימרה מופיעים, איפוא, ב־סיפור בתדירות לא פחות גבוהה מ־תדירותן של המוסיקה עצמה. יתר־על־כן: במהלך הסיפור נשמעים ללא הרף שני קולות בעת ובעונה אחת: „וכשנגעתי בו החל מיד לדבר אלי אנגלית, והתלמידה הזקנה הזאת מת־חילה אף היא לדבר אנגלית, כגשם נדבות בשני קולות" (ד'). „מתחיל לדבר אליו חרש, ביאוש, בקול בוער... דיבור אתי מדבר ה־פעוס, באנגלית, בלא הרף, מהגה ושר" (ז'). גם כאן שני הקולות הם שווי־ערך, בלא שהאחד „מלווה" את השני, כיאות למבנה הפוליפוני. בדומה לכך: „קולו של הקריין צלול ונוקשה מכה בחשיכה, ובני מקלל שם מישהו שאינו חושב כמוהו" (ד'); כיוצא באלו, זמרת הפקידים וזמרת הנהג (ט"ו) ועוד ועוד. מבחינה זו מותר לדבר אפילו על הולדת ה־מלים מתוך הריתמוס של הסיפור, כאשר המחבר עצמו פודה אותן מתוך מצבים מוסיקליים, או לפחות, שמיעתיים מיוסטים: „ו־הרדיו מזמר ערבית, במקהלות עם ובתופים, שירי גבורה. ועזרות ער־בייה, זקנה מאד, חובטת בפראות שטיח אדום. והאשה איננה. הילד איננו. ואתה הולך תמלש, כושל ב־מרצפות ואבן הגדולה והשחוקות מזרות קדומים, ומפספקים, יחד עם השירה החזקה, אתה מנסה לד־לות מלים ערביות רחוקות. „יא אס־מעי... אל ואלד... אבני... מאת..." (ח'). המחבר שומע את ה„בשורה" שבדעתו להשמיע, היינו, למעשה, את הסיפור כולו, מתוך המוסיקה! בדומה לכך נולדים הפסוקים בסוף פרק כ"ו מתוך חריקת השרשראות של הטנק: „אחרוני הפסוקים הי־נשרים ונטחנים בחריקת השרש־ראות". תהליך דליית המלים מתוך השירה האדירה הבוקעת מן הרדיו, כמוהו כלקט המשפטים הנושרים מן השאון המחריש־אוזנים של הטנק, הוא מעין חזרה על תהליך היצירה עצמו, כאשר מלים, משפטים ומבנים נקצבים מתוך ה־בקוד המוסיקלי הקודם לכל.

י"ז

הרב־קוליות קשורה גם ברב־לשו־נית. אופייה הבין־לאומי של הבשו־רה החדשה מודגש על־ידי לועזיותה ועל־ידי מסירתה בלשונות רבות, כ־לשון עם ועם. משה רוצה את ה־מחבר לחזור על הבשורה בשפות רבות: „יא אסמעי... אל ואלד... אבני... מאת" (ח')

Hear me
Children... My son killed in
night in Jordan...

(י"ג). הערבית ממלאת תפקיד של מעין עברית ארכאית או ארמית בעוד שהאנגלית מסמנת את הציבור המהולל של האב לבשורה החדשה. האב אינו שומע אנגלית ואינו מוכן להסתגל אליה. המתח בינו לבין השפה החדשה מורגש לאורך כל הספור.

האב דבק בישן, הישן הוא התנ"ך: „התנ"ך המרופט שלי" (ב', ו'); „ו־אתה עדיין מלמד שם תנ"ך?" שואל הבן את האב. „כן, כמובן. רק תנ"ך משיב האב (ד'). רק? — לעומתו, אצל הבן הכל חדש: „איזה שקט חדש" (ד'); „מסיבות חדשות" (ד'); „שמאל חדש" (ד') ועל הכל: „אלוי ספר חדש" (ד') ו„אידיאולוגיות חד־שות" (י"א). גם דבר בואו מארצות־הברית, העולם החדש, מובלט בכל מקום: „הנה הבן שב מארצות־ה־ברית, כאילו הביאו בשורה חד־שה" (כ"ח). הכל אצלו חדש הוא שב מארצות הברית, כלום אין זו הברית החדשה? „בשורה חדשה... מציאות אחרת, נפלאה, לא ידועה" (כ"ח); ואפילו ניב „מלכות השמים", כמות שהוא לא נפקד מן הסיפור: „מלכות השמים בכוח האבק" (ט"ו).

ואמנם, הבשורה החדשה כבר אינה נכתבת עברית! ה„בן" גדל, אמנם, בארץ ושפתו שפת הארץ אבל „סב־רה" נכרי ושם הספר לועזי. גם ילדו נכרי: „ילד קטן היודר המדבר רק אנגלית". עם זאת, הלועזית שבה נמסרת ה„בשורה" בסיפור היא „בל־תי־אפשרית, מבודשלת באורח פרשי. סטב במלים עבריות בלי כללי דק־דוק" (ד') — תיאור העולם בנ.ד־יק את תיאור הלועזית של „ברית" החדשה. גם ספרו של הבן כתוב ב־לשון שהוא כעין חצי־עברית חצי־אנגלית. ואפילו הכלה (כ"ו) מתחילה לדבר בלשון דומה.

מה עושה האב עם ה„אידיאולוג־יות החדשות"? — ממלא בהן את כיסו. וזורה אותן לרוח! „פתקים בכתב־ידו... הבהנות של אידיאולוג־יות חדשות... אני מטמין קצת ב־כיסי" (י"א) פתקים אלה שליקט ה־אב משולחנו של בנו ה„מת" הוא דן לכליה: „סומך ידי בזיקי ומתחיל לנפר מתוכי ניירות... פתקאות מ־שולחנו של בני (כ"א) ברוח הסוערת של בקעת הירדן.

הפגישה בין האב ובין בנו הר־שפת מרחקים בלי־יסוערה. מעיני ה־בן נבטים „כבר משהו אחר, זר, חלוש"... האם זה בנו בכלל? „ב־קושי הזהיתי את בני" (ד'). בעיית זיהוי הבן תופסת מקום מרכזי בסי־פור: „זה לא הוא... אני לוחש לב־סוף בתמהון עצום, ביאוש מתגבר" (ס"ו). אכן, הניכור בין האב לבנו מעוצב מכל ההיגיון האפשריות לפי הדגם המקובל של הניכור בין ה־תנ"ך לבין הברית החדשה.

י"ח

הבנים הנופלים בשדות הקטל ב־ימינו מעוצבים בצלמו ובדמותו של ישו הנוצרי. סבלם מועמד במרכז היצירה כנושא לפאסיון. הרמז לכפי דור האבות ברור: האבות אשמים ב־נפילתם כיום, כדרך שהיו אשמים, כביכול, במותו של ישו. פולחן הבן הצעיר הנופל באביב ימיו על לא עוול בכפו, ספק מקריב עצמו, ספק מוקרב על־ידי אבותיו, מתגלגל ב־פולחנו של „שה האלוהים", ה„בן" בוא הידיעה, הצעיר הנצחי המק־ריב עצמו בירדנין, ועם־זאת מבקש מהאל שיעביר מעליו את הכוס ה־זאת, אם יוכל. דת ה„בן" באה ב־מקום דת ה„אבי". ברם, ספק רב אם ניתן להצביע על הרקע האקטואלי כעל גורם ראשוני כלשהו בהת־הוות הסיפור. המוטיב של רצח בן והילוך בן כבר שולט בסיפוריו של א. ב. יהושע מעבר לכל מגמה פוליטית אקטואלית. אדרבא: הצ־לחתו המרשימה בהתמודדות עם הזה מיידי נובעת במידה רבה מן ה־עובדה שהתגבות לקליטתו של הזה אליס זה כבר היתה מוכנה אצלו, ובצורה שקופה למדי. עוד לפני ש־נחשף הזה זה במציאות החיצונית, אל האב דורס „תתגר" (גדי!) במת־כונת קרבן הפסח ב„יום שרב ארוך", אל הסטודנט המתבגל לפשט במת־כונת סיפור העקידה ב„שלושה ימים וילד", מצטרף עכשיו האב הזקן ה־מסגיר למות את בנו במתכונת ה־ברית החדשה. בכל המקרים האלה, המצטיינים מאבק לחיים ולמות בין שני הדורות, הבן הוא שקם לבסוף על רגליו והאב מתמוטט:

„לאט לאט, בחשיכה המתגברת, באה אל בני התבונה. פניו נפקחים, עיניו מתבהרות, קומתו מזדקפת, הוא מיישר את הרובה וקם לתחייה. ואני מרגיש את ההתמוטטות הקר־בה רוצה לספס עלי" (כ"ח).

המחבר צופה להתעוררות ההכרה העצמית של הבן, כתוצאה מן המרד („לפתע הם מור־דים, סוף סוף" — י"ח) צריכה לבוא מעין הגדרה מחודשת של ההנג, ב־דומה להגדרת הקודשים הרק המכמל את ה„צבר" ב„שלושה ימים וילד". ברור כי המחבר אינו מודע כלל למהותם ולעצבותם של הדחפים ה־מניעים אותו במלחמת הדורות וב־מפקב ה„צבר" להגדרתו. העצמיות רימבן מאד כי אילו היו אלה דחפים מודעים לו יותר, לא היה נזקק כלל להזדהות חשאית ומוסוית היטב עם מערכות כה מסובכות של אידיאו־לוגיה נוצרית כבסיפור זה, או פס־אודו־ערבית ב„מול היערות" — על מנת לתת מוצא לרגשות שבמקורם ספק אם יש להם קשר מהותי אל מערכות אלה. הן המוטיב הערבי והן המוטיב הנוצרי, נראים כתילופים וכעיוותים של המוטיב ה„צברי" ה־נסתר והראשוני. דינם כדין מוטיב הילד המפגר מ„שתיקה נמ־שכת הולכת של המשורר" שפיגו־רו הוא עיוות של ביכורו לאביו, כפי שאפשר להיוכח אפי־לו מנאום האב אל הבוגרים בסיפור שלפנינו: „תלמידים יקרים, מגודלי שיער, כבדי לשון, סתומים משהו, בוגרים מכושם־שים"... (י"ד). דיוקנו של ה„צבר" כישו אינו חייב כלל לסתור את דיוקנו של ה„צבר" כילד מפגר. האב נשאר תמיד אותו אב והבן נש־אר תמיד אותו בן אפילו אם הפך בינתיים פרופיסור. עם זאת אין ל־התעלם גם מן הערך העצמי שיש לכל דיוקן, ובכלל זה לדיוקן הנוצ־רי, המשקף, בין השאר, כיסופים עצומים לפולחן דתי שנשארו ללא מענה. המחבר מוצא בכל פעם תבנית חדשה על־מנת להלביש עליה את הניגוד היסודי המפעם אר־תו, והסיפור שלפנינו נראה כסתימה אחרונה של ניגוד זה. אפילו תבנית העקידה, שרשומיה בסיפור זה הם כה שקופים עד־כי כמעט אין צריך לפרשם („בן יחיד, אהוב". מול „בנך יחידך אשר אהבת"; נשיאת העצ־(העצים) שגם בטיפולוגיה הנוצרית נחשבת למגוונת ביסוד נשיאת הצלב; ועוד ועוד), איננה חייבת להיחשב תבנית סופית בסיפוריו. מכל־מקום מוטיב הברכה שבו מסתיים סיפור העקידה, ושהשפעה מכרעת נודעת לו על סיומו של „שלושה ימים וילד" — אינו נעדר גם מן הסיפור שלפנינו ומהווה מעין רמז לאפשרות של התגברות על הניגוד התהומי. לא בלבד שמבצע הצלת הבן האופייני לכל סיפורי א. ב. יהושע נערך גם בסיפור זה על כל פרטיו הדקדוקיו, ושהאב מגלה בבית בנו „חיתולי תינוקות חדשים ארוזים ב־עטיפות שקופות, סדורות של־מות, כאילו מתכוונים ל־הוליד שבט שלם (ס'), בחי־נת „הרבה ארבה זרעך" הנרי אלא שבנוסח השלישי, האחרון והאותנ־טי ביותר (כ"ח) של ה„בשורה", ש־ממנו סולקו לחלוטין כל האלמנטים הקוסמים ושבו הופך האב כמעט בפעם הראשונה בסיפור לדמות כמעט טראגית במהדש, אנו קוראים:

„פני מופנות אל חלון המסדרון, ממנו נפרש הקיץ הבהיר והמלא. הרי יהודה מרחוק, הרי מואב, ועוד ועוד, ובזכוכית משתקפת גם צלליות התלמידים שמאחורי, מותבים בתוך הנוף, בכתם כחול, בצמרות העצים, באנטינות רחוקות, בזמית מטוסים" (כ"ח).

מרדכי שדו

לכסיקון זוטא
למקרא, מפרשיו וחוקריו

כולל: מבוא כללי, ערכים, אישים, מפרשים, חוקרים, מקומות וספרים

המחיר 11 ל"י

הוצאת „פרקים", ת.ד. 9440, חיפה

הוצאת „יבנה" תל־אביב
רח' מזא"ה 4, טל. 611856; רח' אלנבי 80, טל. 625098

יצא לאור הספר

ילדים יוצרים
התפתחות היצירה הילדית מראשיתה

מאת דן אמתי

אמנות ילדים מהי; חיצירה כאמצעי־ביטוי; הציור הילדי ומקורותיו; החינוך האסטטי והחינוך לאמנות — פרקים אלה הם חלק בלבד מנושאי הספר, שהוא מדריך להורים, לגננות ולמורים ומטרתו לסייע בידי כל הגורמים החינוכיים להבין נכונה את המיוחד שבאמנות־הילדים. כל פרק מלווה בהצעות מעשיות — חינוכיות ושטתיות — הדנות בבעיות הדרכה, אופן הגשת חומרים ליצירה וכו'. הספר נדפס בהידור רב, בתבנית אלבומית, על נייר כרומו, ובו 234 ציורים ושירטוטים בצבעים ובשחור־לבן.

להשיג אצל כל מוכרי הספרים בארץ.

כפר הנוער הדתי
דאר כפר הסידים

החלה הרשמה
לשנת הלימודים תשל"ג

1) לכתות חטיבת הביניים
(מקבילות לז' — ח' של בית הספר היסודי)

2) לכתות ט' — י' של בית הספר התיכון החקלאי

מסלול א': 4 שנתי — בגרות עיונית
3 שנתי — אחרי גמר חטיבת הביניים

מסלול ב': 4 שנתי — בגרות חלקית (מקצועית חקלאית והכונאות)
3 שנתי — בגרות חלקית (כנ"ל) אחרי גמר חטיבת הביניים

פנימיה מהנגבת מלאה

(מתקבלים גם תלמידים אקסטרניים)

בשעת ההרשמה נא להביא תעודת השליש האחרון ואישור רפואי

בדבר פרטים נא לפנות בשעות בין 8.00 — 13.00 למשרד הכפר, טלפון 952022 (04).

בית ספר תעשייתי קמ"ג

החלה ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ג (1972-73)

מתקבלים: מסיימי כתה ט' או בוגרי כתה י' מקצועית, המעוניינים להשתלב בתעשייה עתירת מדע כבעלי מקצוע מעולים.

משך הלימודים: שלש שנים בנושאים עיוניים ובנושאים מעשיים.

מקצועות הלימוד: מסגרות מכנית, ריתוך אוטומטי חשמלי (כולל בגז מגן), אחזקת מתקנים מיכניים.

לבוגרים, שיעמדו בהצלחה בבחינות הממשלתיות, זכות כניסה לבי"ס לטכנאים/הנדסאים. התלמידים מקבלים שכר בהתאם לחוק ולהסכמים.

הרשמה ו/או מידע:
- במשרד העבודה בבאר־שבע (חדר 53)
- בבתי הספר אצל היועצים הדינוניים
- בבי"ס תעשייתי קמ"ג, ת"ד 9001 באר־שבע או טלפון 057/5211 קו פנימי 276

קריה למחקר גרעיני - נגב

משרד העבודה - האגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית.

עיריית אשדוד

מכרז פומבי מס' 14/72

פתות מרכזון זים רובע ו' אשדוד

עיריית אשדוד מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלים רשומים בהתאם לחוק רשם קבלנים לביצוע פתות כבר (מרכזון) זים רובע ו' אשדוד.

מסמכי המכרז ופרטים נוספים אפשר לקבל במח' הטכנית בשעות העבודה הרגילות תמורת השלום של 50.— ל"י שלא יוחזר.

את ההצעות יש לשלוח בשני עותקים בדאר רשום בלבד למזכיר העיר, במעטפה המקורית לא יאוחר מיום 14.4.72 בצירוף ערבות בנקאית או הוראות עיכוב כספים מגזבר העיריה בשיעור של 10%. הצעות ללא ערבות כנ"ל לא תובאנה לדיון.

את ההצעה יש להגיש בהתאם לתנאי המכרז כולל תנאי התשלום ופיצול העבודות כמפורט במסמכי המכרז וכל שינוי בהם עלול לגרום לביטולה.

בעת הדיון בהצעה תתחשב העיריה בכושרו של המציע לבצע את העבודה כפי שהדבר נבחן מעבודותיו הקודמות וכן בוותקו ונסיונו בעבודות דומות.

אין העיריה מתחייבת לקבל ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

אינג' צ. ציקר
ראש העיריה

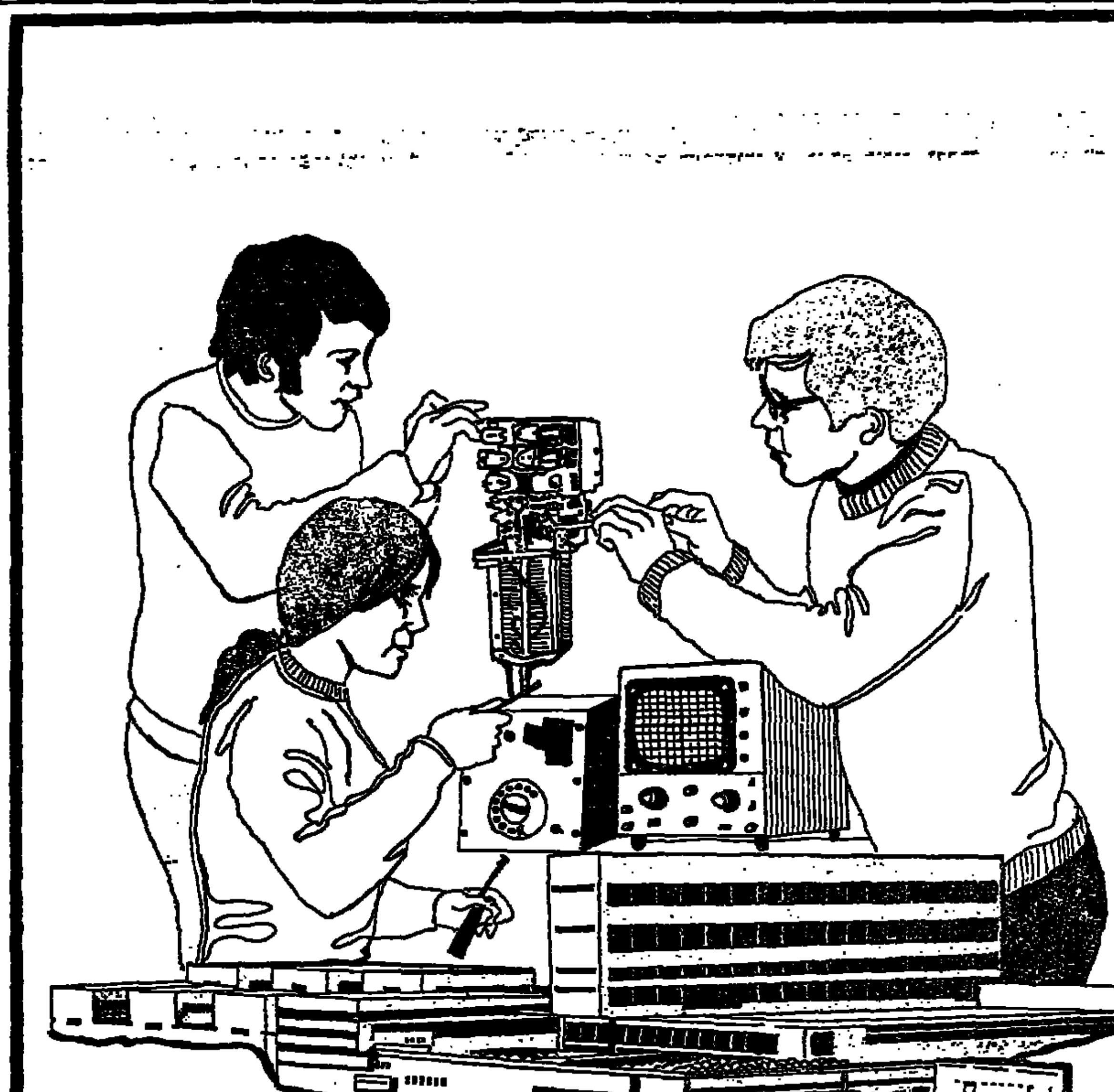

בית הספר לטכנאי בזק
שליד משרד התקשורת
ללימוד מקצועות הטלפון, הטלגרף והאלקטרוניקה

נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ג

מתקבלים תלמידים מסיימי בתי ספר יסודיים ללימוד במסלול 4½ שנתי — תיכון מקצועי עם בגרות, וכן ללימוד במסלול מקצועי 4 שנתי רגיל — למקצועות טכנאות טלפון, טלגרף ואלקטרוניקה.

לכיתה י' מתקבלים תלמידי כתה ט' של בתי ספר מקצועיים 4 שנתיים.

בבית הספר קיימת פנימיה והתל־מידים יוכלו ליהנות משכר לימוד מדורג.

* ההרשמה תתקיים במזכירות בית הספר לבזק, דרך חברון ירושלים, טל. 35202—02 כל יום בין השעות 08.00—13.00 (אוטו־בוסים מס' 6 ו־7).

את מסמכי ההרשמה ניתן לשלוח למזכירות בית הספר בדואר רשום.

המעונינים מתבקשים להרשם בהקדם

שמלות הדיון

חליפות * מכנסים * טוניקות * סרפנים * חולצות * שמלות מקסי * ושמלות ערב

MASHA • מאשה

תל־אביב, המלך ג'ורג' 4א', קומה ב', פינת מרכז בעלי מלאכה 2 (ע"י אלנבי) פתוח כל היום ללא הפסקה, טל. 282515

ללקוחותינו ולידידינו חג שמח

مكنز من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248985, 230521, 230401
המחיר יום חול' 55 אגורות לשורה / יום ו' 75 אגורות לשורה

פתק: היום בתנ"ך
• מיכה א'—ד'.

משנה יומית
• יבמות ב' (ב'—ה').

יום שלישי

רדיו — גל א'

6.00	„בה טובו אהליך" — שיר של יום
6.10	התעמלות בוקר
6.20	שעון מוסיקלי
7.03	בקירות עתוני הבוקר
7.15	זמר זמר לך
7.55	„אור ירוק"
8.10	ביקור טוב
10.05	לעקרת הבית
11.05	לאו הקרב
12.05	במבצע יוצר
12.30	בחצי היום — מוקדי הרשות

חדשות
רשת ב'

9.00	8.00	7.00	6.05
14.00	13.00	12.00	10.00
18.00	17.00	16.00	15.00
24.00	23.00	22.00	21.00
			01.00

חדשות בלועזית
רשת ד'
באנגלית:
20.30 13.30 7.00
בצרפתית:
20.45 14.00 7.15

הגל הקל

18.05 מהווי המגרב: 14.10 ... 17.05 ... „את ערב" — כיצד הובהרו יהודים בארצות ערב לפני הקמת המדינה; 18.05 „ההה ...

גלי צה"ל

15.05 בבוקר של ... 17.50 זכרון דברים — ...

טלויזיה

17.30 סרטים מצויירים; 18.00 ילדי השכונה שלנו; 18.38 הכר את ישראל; 18.42 לחיבה (ערבית); 18.57 סקירה הוכניות; 19.00 חדשות ועניני היום (ערבית); 19.30 „או ישיר" — ... 20.00 חדשות ...

תורנות רופאים לפי המחוזות

תל־אביב
• ד"ר ... בלוך 12, טלפון ...

קופ"ח לאומית בתל־אביב
קופ"ח עממית, אשדוד
קופ"ח עממית, נתניה
קופ"ת עממית, חיפה

תורנות בתי מרקחת

• ליל החג: ...

תורנות בתי חולים

• היום: איכילוב.
• יום החג: הדסה.

יום רביעי

רדיו — גל א'

הגל הקל

גלי צה"ל

טלויזיה

וילות ובתים

• בהזדמנות בית דו משפחתי, ...

דירות

• דירות פאר מרווחות ב־...

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

1-1½ חדרים

דירות בדמי מפתח

דירות בשכר חודשי

2-2½ חדרים

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

מגרשים

ביקוש דירות

חנויות

מחסנים

משרדים

אולמות

בתי מלאכה

מחסנים

עסקים

ביקוש עבודה

• קבוצת נגרים מוסמכים ...

הכשרה לעבודה

• קורסים לניהול ולניקוד ...

הצעות עבודה

• קפה צפון אבן גבירול ...

מכוניות למכירה

• פרינץ 4 מודל 69 מצב ...
• למכירה פרינץ 4, 1970, ...
• למכירה ברמל דגם 1969 ...
• פולקסוואגן תיפושית 1300 מודל 1970 + רדיו ...

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 97 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248995, 230521, 238461
המחיר יום חול 55 אגורות לשורה / יום ו' 75 אגורות לשורה

היצע וביקוש עבודה

קבלנים מציעים

● סולל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים בנתניה והוד השרון. פרטים במשרד, רחוב הרצל 51, נתניה. טלפון — 053-23934, 053-23935.

נופש

● מלון נן הפלד נתניה מל' 053-23913 כשר, נופש, הבי ראה ירוק דשא שבגנו. מלא החל מ־25 לדירות בחדרי הוץ לא כולל פנה, בחג הפסח 40 לדירה נשארו מספר חדרים. 41868־179

לוח נתניה

דירות למכירה

● למכירה דירה חדשה 3 חדרי ק"ד עם מעלית מרכז נתניה מקום שקט בניה פר־טית 85,000 ל"י אפשרות למשכנתא להתקשר משעה 17.00 — 053-28468.

● בהזדמנות בהנחה גדולה דירת 3 חדרים משקיפה לים 150,000 ל"י לפנו טלפון — 053-28146, 053-98364.

צילומים

● למכירה מצלמה קנון אפ־מי בתוספת אביזרים ועדשות טלפון 252991.

מקררים

● בהזדמנות למכירה מקרר אמקור 23, במצב מצוין, — אלנבי 110 איטמן.

ביקוש רכב

● מעוניין בחיפושית 1200, 65, טלפון 728870 אחרי שעה 16.00.

NCR

דרוש

למשרדנו הראשי בתל־אביב

גובה

הכישורים הדרושים:
- נסיון כגובה מסחרי
- נסיון בעבודה עם קהל לקוחות
- בעל רכב
- ידיעת שפות רצויה

בא לפנות בציון קורות חיים, בכתב יד, אל י. א. מימוף ובניו בע"מ מחלקת המנגנון, ת.ד. 1089 ת"א עבור כס' 49—10.

סודיות מובטחת.

דרוש
מנהל עבודה
עם נסיון
לעבודות הפירה
והנחת צנרת
טל. 266698, ת"א

26,850 ל"י

זהו מחירה של המכונית החדישה
פיג'ו 304 דגם 1972
שתוענק חינם (כולל מסים) לזוכה
בפרס הראשון בחידון הסמלים.

תוכל לראות אותה באולמי
התצוגה של חברת פיג'ו
ברחוב שונצינו 16 בת"א
(ליד רח' המסגר, פינת אלוף שדה)

תוכל להשתתף בהגרלה הגדולה אם תצטרף בכל שלב. אינך חייב לפתור את החידון בכל שבוע — אך פתרונות רבים יותר מגבירים את סיכוייך בהגרלה.

הלוח הכפול ירושלים

דירות בדמי מפתח

● ברמ"ס בהזדמנות דירת חדר ברחוב צפניה. טלפון — 522506.

הצעות עבודה

● דרושה עובדת ל־5—6 שעות ליום לטיפול בילדים ומשק בית. לפנות בשעות אחה"צ והערב לטלפון 62529.

● דרושה פקידה ליום עבודה מפוצל. תנאים טובים. לפנות אלקטרוקור, רח' יפו 8, בנין גד. טלפון 221617.

● דרושה פועלת נקיון לעבודה במפעל, שעות העבודה 7.30—14.00, תנאים טובים למועמדת המתאימה. טלפון 221371.

מכוניות למכירה

● פולקסוגן 1961 במצב טוב. טלפון 60349.

● פריגץ 4, 63, מסם מאורגנם 5,500 ל"י טלפון — 31087 בית 52876.

● פיאט 850, 1968, במצב טוב. מנעת הרש. 02-231592.

חיות בית

● אבדה כלבת פוינטר חום לבן העונה לשם לסי. למוצא יבוא על שכרו. טלפון 32489.

בתי ספר ושיעורים

● ערבית ולשון עברית, ע"י מורה מוסמך טל' 522259.

ביקוש דירות

● דרוש! דרוש! דרוש! עבור לקוחותינו דירות ובתים לקניה ולהשכרה — נא לפנות למשרדינו בירושלים, מורי גרינפלד בע"מ, רח' ההסתדרות 10 טלפון 224498.

חנויות

● חנות בשכ"ח 25 מ"ר — הנביאים 86, ירושלים, לפנות במקום כל יום בין 7—6 בערב.

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● דירה חדשה 3½ חדרים, בשורת בעיר 3 חודשים, רח' עין־גדי 1, תספה ונג מרכזי 120,000, אפשרות למשכנתא. טלפון 532755.

● דירת 3 חדרים, מרפסת, הסקה, גנה, קרית־שמואל. — 30808.

אופנועים וקטנועים

● ב.ס.א. 42, + סירה סגר רה, רויאל אינפלד, 8% — 65750.

ד. מרוהטות

● דירת חדר וחצי מרוהטת הלקיה, קריה־יובל, אורגוואי 30, טל. 522436.

חדרים מרוהטים

● חדר מרוהט + כניסה נפרדת ומלפון, במרכז. להתקשר 223731.

דירות בשכר חודשי

● משרד שלושה חדרים, מתאים גם לקליניקה במרכז — 232515 ערב לחג.

משרדים

● בשכ"ח משרד/חנות (קמו) במקום מרכזי. אפשרות + טלפון 232323.

תרופות רופאים לפי המקומות

ירושלים

● הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־8 בערב עד 7 בבוקר, טל. 101.

תורנות בתי מרקחת

תורנויות בתי חולים

בתי כנסת

דירות

רהיטים

וילות ובתים

2-2½ חדרים

חיות בית

סירות

חוגים

תריסים

בתי ספר ושיעורים

שידוכים

דודי שמש וחשמל

כלי נגינה

מקררים

בולים ומטבעות

מכונות כתיבה

לוח ב"ש

דירות למכירה

וילות ובתים

מכוניות למכירה

הצעות עבודה

דירות

חנויות

דרושים
מסגרים
לעבודה במפעל בפתח־תקוה
לפנות טלפון 914166

לחברת תיירות
דרוש
שליח
עם קטנוע
ליום עבודה מפוצל
לפנות: טל. 52414
ת"א

מי מצא?

מכונות כביסה

שעונים

מציעים למכירה

הקלאות

הלוואות

מכונות גילוח

קונים לקנות

ביקוש רכב

שדותים

טלוויזיה

השכרת רכב

אופנועים וקטנועים

הלוח הכפול חיפה והצפון

תרופות רופאים לפי המקומות

תורנויות בתי חולים

תורנות בתי מרקחת

דירות

2-2½ חדרים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

דירות בשכר חודשי

הצעות עבודה

1-1½ חדרים

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

מגרשים

מכוניות למכירה

חנויות

עסקים

● חנות פרחים במקום תוסס של מרכז הכרמל בחיפה, למכירה או להשכיר. להתעניין טל. 82064 חיפה, לאחר 3 בערב.

هكذا من الأصل

הלוח הכפול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד' רוטשילד 99 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248903, 230521, 230401
המחיר יום חול 55 אגורות לשורה / יום ו 75 אגורות לשורה

דרושה תופרת
פנה אי
ומתלמדת
לתפירה
לפנות: בוטיק „מגוידי" בן־יהודה 47, ת"א
משעה 8.00 עד 13.00

מנהל בכיר דינמי (35)
הימאי, בעל יוזמה, נסיון רב בקידום מכירות. מעוניין באתגר מכתרי חדש, כשכיר או כשותף פעיל, בניהול עסק קיים או בהקמת עסק חדש. ת.ד. 6496 חיפה למספר 24292

דרוש בחור
עם מילון או וספה
אחרי שרות צבאי
תנאים טובים
ואפשרות לקידום
לפנות: „ומטרי" בע"מ
רח' מרמורק 16 ת"א
טל. 229106

דרושה למשרד יפאו
פקידה מתחילה
לטלפונים ועבודות
כלליות משרדיות
לפנות טל. 448021
8—15 מ־

לחברה לעבודות עפר
דרוש
מפעיל מוטורגריידר
מעולה
תנאים טובים
★
להתקשר טל. 614919 ליהודה מימוני

דרושים מסגרים
מכל הסוגים
לפנות במקום: „ישראליפט" בע"מ
רח' הקישון 31, בני־ברק

לחנויותינו
✱ **בירושלים,** רחוב יפו 25
✱ **בחיפה,** מרכז מסחרי, רחוב הבנקים 8
דרושים
זבן
למחלקת הקונפקציה
זבנית
למחלקת הלבנים
למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים.
רק בעלי מקצוע עם נסיון של שנים בענף זה מתבקשים לפנות אישית לכתובות דלעיל.

דרושים
צעירים
לאחר שרות צבאי
ללמוד
הרכבת מעליות
שכר עבודה גבוה + פרמיות מהיום הראשון
★
לפנות במקום: „ישראליפט" בע"מ
רח' הקישון 31, בני־ברק

לחברה קבלנית גדולה בתל־אביב
דרושים
פקיד
למחלקת הגזברות
בעל נסיון.
מנהל חשבונות
סוג ג'.
לפנות ת.ד. 29505, ת"א, עבור מספר 86.

דרושה פקידת יצוא
הכישורים הדרושים:
✱ בעלת נסיון קודם של 3 שנים לפחות ביצוא
✱ ידיעת השפות עברית ואנגלית
✱ רצויה ידיעת השפה הגרמנית
✱ הדפסה בשפות הנ"ל
המעונינות יתקשרו בטלפון 781161 לשם קביעת ראיון

אנו מחפשים עבור לקוחותינו:
עבור חברה העוסקת בתאום ופקוח על הבניה
דרוש מהנדס בנין
בעל נסיון בבניה ופקוח על הבצוע
העבודה באזור הצפון
מקום המגורים חייב להיות בחיפה או צפונה יותר.
תנאים טובים.
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית 263231 או בכתב תל־אביב, רחוב ויצמן 71.
יועצים להנהלות ניהול וייצור בע"מ — קקר

דרושה בתבנית מעולה
ל־8 שעות עבודה רצופות
לפנות: טל. 258343 ת"א
בין 8.30—12.00 שולה

לתעשייתי תעשייתי גדול

למפעל תעשייתי גדול
דרוש
תמחירן מוסמך
בעל נסיון של 4 שנים לפחות בתעשיה
עם ידיעה טובה של השפה האנגלית
המועמדים המתאימים יפנו לת.ד. 16284 בצרוף קורות חיים עבור „תמחירן".
— סודיות מובטחת —

דרושה
עוזרת למנהל חשבונות
לחברה מסחרית בתל־אביב
נסיון מעשי של שנתיים לפחות
לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 497, תל־אביב.

למלון גדול בירושלים
בעל 5 כוכבים
דרוש
טכנאי מיזוג אויר
מעולה
בפרטים ובציון נסיון קודם, נא לפנות לת.ד. 2160, למס' 330, ירושלים

למשרד פרסום
דרושה
פקידה כתבנית
הדפסה עברית ואנגלית
מועמדות רציניות בלבד תפנינה
טלפונית 288656 תל־אביב.

ליף — מכון ההדפסה התעשייתית ליף בע"מ
שדרות ההסתדרות מפרץ חיפה
דרושים מיד:
— מזכירה עברית אנגלית מעולה בעלת נסיון של 3 שנים לפחות למשרה מלאה.
— דרושה מרכזנית בעלת נסיון קודם במרכזיה בעלת שלושה קוי חוץ.
ידיעת השפה באנגלית דיבור (חובה)
שעות העבודה מ־4—7
תנאים טובים למועמדות המתאימות
נא להתקשר טל: 720126 (עבור גלילה)

לגמנסיה לאור ירושלים
דרוש
מזכיר - מנהל
למשרה חלקית או מלאה
לפנות: שלומציון המלכה 14, ירושלים
בין השעות 17.00—19.00.

לחברת בנין ארצית
למרכז החברה בתל־אביב
דרושים
1. מנהל חשבונות
עצמאי ומנוסה
לתפקיד סגן מנהל החשבונות ראשי.
2. מנהל/ת חשבונות
סוג ג'-ד'
מועמדים דתיים מתבקשים לפנות לת.ד. 2034 ת"א בפרוט נסיון קודם, דרישות שכר והמלצות
סודיות מובטחת

דרושים
סוכנים ונציגים
עצמאיים למכירות
SALESMEN
מעל גיל 25
הכשרה מיוחדת למתקבלים
לפנות ת.ד. 251 קיראון

דרושים
אנשי מכירות
SALESMEN
מעל גיל 25
למתקבלים הכשרה בשיטות מכירה
נא לפנות לת.ד. 26170 ת"א

למפעל גדול באזור התעשיה
בבת־ים
דרושה
מנהלת חשבונות מנוסה
תושבת בת־ים או חולון.
שעות העבודה 8.00—16.30
נא לפנות בכתב בפרטים מלאים לת.ד. 1014 בת־ים עבור „מנהלת חשבונות".

דרושה
לדפוס אומני אופסט
מונטז'רית-גרפיקאית
ליוה שלם
לפנות טל. 34695 תל־אביב

דרוש שליח
עם רשיון לטילון
המילון יועמד לרשותו ע"י מקום העבודה
שכר עבודה — 500 ל"י לחודש
לפנות במקום: „ישראליפט" בע"מ
רח' הקישון 31, בני־ברק

סוסון
אופנת ילדים ונוער
דרושים
1. מנהל מתפרה
(רצוי מגורים בין נתניה לחדרה)
2. תופרות מנוסות
למכונות זיגזג ואוברלוק
3. מתלמדות
נא לפנות טל. 615233

לחברה קבלנית גדולה
בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון בענף הבניה ויודע בחוקי מס־הכנסה הקשורים לענף
לפנות: ת.ד. 29505, תל־אביב, עבור מספר 85.

ווישיי־ישראל בע"מ (Vil)
דרוש
מסגר כלים
הכישורים הדרושים: בוגר בית ספר מקצועי. לאחר שרות צבאי.
המעונינים יפנו בכתב או טלפונית למנהל כח־אדם של „ווישיי ישראל בע"מ" תל־אביב, רחוב האחים מסלאויטה 3, טלפון 39062.

ויסקו — חיפה ת.ד. 975 טל. 721381
דרוש מנהל(ת) חשבונות עצמאי(ת)
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה
תנאים טובים אשר יקבעו בהתאם לכישורי העובד
סודיות מובטחת
המועמדים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 975 חיפה 31000.

דרושים עובדי הדברה
בעלי נסיון בהדברת מזיקין
(עדיפות לבעלי תעודות והיתר של משרד הבריאות)
★
מועמדים בעלי רשיון נהיגה (רצוי בעלי כלי רכב) יפנו בכתב עם ציון פרטים אישיים ונסיון לת.ד. 2888 תל־אביב

חברה ארצית גדולה העוסקת בייצור וייצוא אופנה
מחפשת
✱ **תדמן־ית**
(מודליסטים לגזרות תעשייתיות)
לבגדי גברים / לבגדי נשים
דרוש נסיון רב קודם בהיקף גדול
✱ **תופרות מעולות**
למחלקת דוגמאות
לפנות טלפון: 622001, 614929, ת"א

מועצה מקומית עיר / מוסדות חינוך ותרבות / המחלקה לחינוך / בעירד בע"מ
דרושים מורים
לביה"ס המקיף העמ"עונתי
במקצועות:
ערבית
מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, ביולוגיה
מקצועות טכניים (שרטוט, מכונאות, טכנולוגיה וכו')
מועמדים בעלי כישורים מתאימים (השכלה מלאה, רשיון הוראה כבדר ונסיון) מתבקשים לפנות למחלקה החנוך, בצרוף תעודות ומסמכים.
המועצה תבטיח העזר בהשגת דירה.
מנחם קפלן
מנהל המחלקה לחנוך

למפעל תעשייתי גדול בירושלים
דרוש/ה עוזר/ת
למנהל חשבונות ראשי
(סוג ד' לפחות)
עם נסיון מעשי של שנתיים.
ליודעי אנגלית תינתן עדיפות.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 1016 ירושלים למספר 15.

דרוש הנדסאי
או טכנאי בנין
בעל נסיון לעבודה אדריכלות
על המעונינים להתקשר לטל: 741825 בין השעות 8.00—15.00

למוסד ציבורי בתל־אביב
דרושים
אקדמאים
או
סטודנטים
העומדים לסיים את לימודיהם
השולטים היטב ברוסית ועברית ומצויים היטב בחיי הארץ.
העבודה מתבצעת בתל־אביב.
● המעונינים יפנו לת.ד. 17021 ת"א למספר 3 בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים (שם אב ות.ז.).
סודיות מובטחת

למפעל ייצור רהיטי עץ בסביבות חיפה
דרוש
מנהל צוות אחזקה
הכישורים הדרושים:
1) מכונאי, בוגר בי"ס מקצועי
2) נסיון באחזקת מכונות נגרות
3) כושר נהול צוות עובדים
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות: ת. ד. 1330, חיפה

מכון ויצמן למדע
דרושה
מזכירה - כתבנית
הכישורים הדרושים:
✱ נסיון בעבודות מזכירות.
✱ ידיעת השפה האנגלית על בוריה וידיעה טובה בשפה העברית.
✱ הדפסה מעולה באנגלית.
משרה מספר 164
על המעונינות לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ותיאור נסיון קודם למחלקה המנגנון, ת.ד. 26 רחובות, בציון מספר המשרה

ליחידה דינמית במוסד
למחקר ופתוח
דרושים:
✱ תכנת מדעי
(אקדמאי או הנדסאי)
לעבוד בתנאים מדעי. שליטה בשפות מחשב וידע במתמטיקה וסטטיסטיקה ברמה של תכניות.
✱ טכנאי אלקטרוניקה
בנין במחשבים קטנים, אינטגרציה של כמה סוגים במערכות אלקטרוניות, ידע בשפות מחשב — רצוי.
● פניות בצרוף תולדות חיים לת.ד. 7057, תל־אביב עבור ש.ג.

למפעל תעשייתי ברמת־גן
דרוש
עוזר למנהל חשבונות ראשי
סוג ד' עם נסיון של לפחות 5 שנים בעבודה מעשית, עם ידיעות בהכנה בתכנות ל־IBM
עבור שכר עבודה, התאמה הבנקים.
לפנות בכתב עם ציון קורות חיים ומשכורת מבוקשת לת.ד. 1696 ת"א, עבור „עוזר למנהל חשבונות ראשי"
סודיות מובטחת

לתיכון מקצועי
דרושים
מורים
כתבנות עברית
בוקר/ערב:
כתבנית עברית
שרטוט בנין/אדריכלי
ביולוגיה, כימיה
לפנות לת. ד. 29826 תל־אביב

לחברת
עמילות מכס
דרוש סוכן
בעל יכולת
וקשרים עם
יבואנים
לפנות ת.ד. 2830 ת"א
סודיות מובטחת!

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
המחלקה למנגנון
משרה פנויה 28/72

תואר המשרה:	**כלכלן**
מקום העבודה:	תל־אביב
תיאור העבודה:	בדיקת פרויקטים תעשייתיים ומעקב אחר הפעילות הפיננסית של המפעלים.
הכישורים הדרושים:	השכלה אקדמאית ב.א. בכלכלה ומינהל עסקים. נסיון בבדיקת פרויקטים תעשייתיים.
הדרגה המוצעת:	ג'—כ' של דרוג הכלכלנים (בהתאם לכשורי המועמד).

התאריך האחרון להגשת ההצעות: 18.4.1972.
הצעות מועמדות נא להגיש למחלקה למנגנון, ת"ד 92 ירושלים (רצוי בטופס שאפשר לקבל בכל מסודרינו בחוץ).

לחבורת אלקטרוניקה
דרושות
דיילות מכירה
לעבודה בין השעות 7—4 אחה"צ
נסיון במכירות הכרחי
✱
לפנות בכתב בפרטים מלאים ונסיון קודם לת.ד. 23031 ת"א עבור „דיילת מכירה"

חברה מסחרית במרכז ת"א
מחפשת
1. מרכזנית
או
בחורה צעירה המעונינת ללמוד הפעלת מרכזיה גדולה
2. נקבנית
או
בחורה צעירה המעונינת ללמוד נקבנות
העבודה בשעות אחר־הצהרים.
פניות בכתב יד בציון השכלה, גיל ונסיון קודם אם יש המכונה המבוקשת לת.ד. 29569 ת"א.

לחברה מסחרית גדולה
בת"א
דרושים:
1) מנהל חשבונות סוג ג' בעל נסיון של כנתיים.
2) כתבנית בעברית, רצוי ידיעה גם באנגלית. שעות עבודה רצופות.
לפנות: ת.ד. 317 ת"א עם ציון פרטים והמשכורת מבוקשת

דרושים סורגים
✱ למכונות עגולות
דרושים סורגים
✱ למכונות שטוחות אוטומטיות
✱ **תופרים/ות**
למכונת זיגזג
לדברי נשים
פנה אי אי
לפנות ל„אירוסי" רח' בצלאל 27 רמת גן.

למלון שרתון תל־אביב
דרושים
✱ חשמלאי
✱ שרברב - מסגר
לעבודה במשמרות
נא לפנות למחלקת כח אדם כל יום בין השעות 10.00—12.00

עבודה מעניינת לגברים
לך אנו מציעים
✱ קדום ענין ואתגר בעבודה.
✱ עבודה קבועה בכל חלקי הארץ והשטחים המוחזקים.
✱ תנאי עבודה ושכר טובים.
✱ לימוד השפה הערבית משך חצי שנה בתנאי פנימיה עם שכר.
אם הנך עונה לדרישות הבאות:
✱ משוחרר צה"ל בעל כושר בריאות תקין.
✱ בעל תעודת בגרות לפחות או בוגר 12 שנות לימוד בקבוץ.
● מעונינים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 17021 למס' 1 תל־אביב בצירוף פרטים אישיים מלאים וקורות חיים.
סודיות מובטחת

דרושים
אדריכל וטכנאי בכיר
לתכנון מבנה חנוך
עבודה בקיבוץ
נא לפנות: גוטמן פולציק
טל' 255793, 259509 ת"א.

דרושים
מסגרים מעולים
לבנית מכלים, רתכי חשמל עם מטס מעולים צברים ורתכים לעבודה בארגון לעבודה באזור חיפה, תל־אביב והמרכז.
לפנות: „צורף רוף"
טלפון 853883
08.00—10.00
852498
16.00 — 19.00

בניה מתועשת בע"מ
(מיבוצה של חברה כלל)
זקוקה
למנהלי עבודה
בעלי נסיון, עבור פרויקטים בניה רציניים וגדולים במרכז הארץ.
נא לפנות בכתב לבניה מתועשת בע"מ, בנין כלל, רח' יהודה הלוי 62, תל־אביב

למפעלי הקיץ במחוז הדרום
דרושים
מרכזים ומדריכים
לריכוז הדרכה בקיטנות ופנימיות במחוז הדרום
מועמדים בעלי נסיון בקיטנות במפעלי קיץ יפנו בכתב אל המחלקה של תנועת הנוער במחוז הדרום, משרד החינוך באר־שבע, בצרוף המלצות.

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: תל־אביב שד׳ רוטשילד 97 (פנת שינקין)
טלפונים: מחלקת מודעות — 248905, 230521, 230401
המחיר יום חול 55 אגורות לשורה / יום ו׳ 75 אגורות לשורה

להפעלת מחרטות חדישות
במסגרת מכנית חדשה
במסגרת חברה ארצית בע״מ
לעבודה קבועה ורצינית
בתנאים שייקבעו אישית
עם המועמד.

דרוש
חרט
(בעל נסיון)

אנו מציעים לך
לפנות אל:

ת. ד. 9110
תל־אביב

ותוזמן לראיון אישי לקבלת פרטים נוספים — סודיות מובטחת.

דור בימיקלים בע״מ
מפעל המתנול

אם את(ה)
עוזר(ת)
למנהל חשבונות

הכישורים:
סוג ד׳
3 שנות נסיון
ידיעת אנגלית רצויה
אנא פנה(י) אלינו לטלפון 04—726953

דרוש איש אחזקה
למפעל תעשייתי בבני ברק

הכישורים הדרושים:
נסיון והכשרה קודמים באחזקת מכונות, מבנים וציוד.

תנאים טובים לאדם המתאים.

לפנות עם פרטי קורות חיים לת. ד. 7095 ת״א מס׳ 24.

למפעלי נייר חדרה

דרוש
* **תמחירן**
* **מנהל חשבונות**
בדרגה ג׳, ד׳

נא לפנות למנהל המנגנון ת.ד. 142 חדרה.

העשיות אביזרי השקיה בע״מ

למחלקת הנדסה דרושים:
1. מהנדס מכונות — 3.5 שנות נסיון, רצוי באביזרים תצופתיים, ידיעת השפה האנגלית הכרחית, ורצויה הכרות עם שיטות עבודה וטכנולוגיות אמריקאיות.
2. הנדסאי מכונות — 2 שנות נסיון לפחות, ידיעת השפה האנג־לית הכרחית.

* * *

לפנות בכתב לת.א.ת. ת.ד. 914 בני־ברק

למשרדנו בירושלים
דרושה
פקידה כללית

לתפקיד הכרוך בטיפול
קבלת קהל לקוחות
וניהול המשרד

למועמדת מתאימה מובטחים
תנאי שכר הולמים.

מועמדות רציניות המוכנות ליום עבודה מלא מת־בקשות לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 3336 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים

1. טבח ראשי
לניהול מטבח גדול של משלחת ארכיאולוגית באיזור באר־שבע לחודשים יולי—אוגוסט. דרוש נסיון קודם. תנאי תשלום מיוחדים.

2. רכז מחנה
למשלחת ארכיאולוגית באיזור באר־שבע לחו־דשים יולי—אוגוסט. דרושה ידיעת השפה האנגלית ונסיון בניהול וטיפול בנוער. תנאי תשלום מיוחדים.

בעלי נסיון יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, המל־צות ופרטים על נסיון בעבודה למחלקת המנגנון; מדור כח־אדם, קרית האוניברסיטה, רמת־אביב, עד יום 20.4.72.

הנדסת אוניות ותעשיה
בע״מ

דרושים
הנדסאי
טכנאי
ושרטטי מכונות

מעולים ובעלי נסיון של שנתיים
לפחות בתכנון ושרטוט

אנו מציעים תנאים טובים, עבודה מגוו־נת, קידום מיקצועי ברמה גבוהה, עבודת צוות באוירה חברית.

לעובדים המוכנים לעבוד תקופות מוגב־לות מחוץ לחיפה תנאים טובים במיוחד.

המעונינים יפנו לקביעת ראיון לת.ד. 242 חיפה או טלפון 535245/6 (04).
— סודיות מובטחת —

למוסד מחקר ופיתוח
באזור חיפה
דרוש
מהנדס מכונות

לעבודה במחלקת מחקר ופיתוח בנושאים של מערכות מכניות חדישות הכוללים תכנון ופיתוח, תוך שמוש בדינמיקה והורת חוזק מתקדמת. מידול ושימוש במכשור מתקדם לצרכי תכנון ונסוי.

כישורים — בוגר הטכניון, רצוי הותק של שנתיים בעבודות תכנון מכני. המחלקה מעודדת ומסייעת בהשתלמות לקראת תואר שני וכן בהכוונה למקצועית לימוד וכן בהצעת נושאי מחקר ומבחן.

- המעוניינים יפנו לת.ד. 9757, חיפה (עבור מהנדס מכונות) ויצרפו קורות חיים + נסיון מקצועי.

דרוש טכנאי
לעבודה בשרות מכונות

לאחר שרות צבאי
הדרכה תינתן למתאים

לפנות אישית:
דביקול בע״מ
תל־אביב, רח׳ מזא״ה 40, טל. 621705

למפעל ייצור רהיטי עץ בסביבות חיפה
דרוש
כוון מכונות

הכישורים הדרושים:
1. מכונאי מסגר
2. נסיון בכיוון מכונות בעבודי עץ
3. נסיון בהשחזות סכיני ידיה ופלדה מתוספת
תנאים טובים למועמד המתאים

לפנות: ת. ד. 1330, חיפה

למפעל מתכת במפרץ חיפה
דרושים

* **מהנדס מכונות**
בעל ידיעות בתכנון של חלקים מיכניים ומתקני הרמה.

* **מנהל עבודה**
למחלקת עבודים מיכניים, בעל ידי־עות ונסיון בשיטות עבוד והדרכת עובדים.

* **מחסנאי**
בעל ידע בענף המתכת (חמרים וכלי עבודה), שפות עב״ית ואנגלית, רצוי בעל רקע טכני.

* **מזכירה כתבנית**
בשפות עברית ואנגלית (גרמנית רצויה), בעלת ידיעות בנהלי יבוא.

תנאים טובים וסודיות מובטחת.

לפנות בפירוט מלא אל ת.ד. 4868 חיפה עבור מספר 5595 בציון „מנהל כללי״.

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע״מ

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:—
במכון המתכות הישראלי

1) **טכנאי רנטגן או מכונות**
במעבדה לבדיקות ללא הרס
התפקיד כולל בדיקות רדיוגרפיות ופקוחים באזור חיפה והמרכז.
הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס ל־טכנאים או הנדסאים במגמת מכונות או רנטגן. בעל רקע הנדסי במתכות ועיבודן.
מכרז מס׳ 20/72 א׳.

2) **עובד טכני**
במעבדה לבדיקות ללא הרס
התפקיד כולל בדיקות רדיוגרפיות ופקוחים באזור חיפה והמרכז.
הכשירויות הדרושות: בוגר בי״ס תי־כון, רצוי בוגר בי״ס לטכנאים או הנדסאים. בעל רקע הנדסי במתכות ועיבודן.
מכרז מס׳ 23/72 א׳.

במכון לתחבורה
מזכירה־כתבנית
הכשירויות הדרושות: ידיעה מלאה של השפה העברית והשפה האנגלית; יכולת הדפסה נאותה במכונת כתיבה בשתי השפות הנ״ל (כולל שפה טכנית). נסיון של שנ־תיים לפחות בעבודה משרדית.
מכרז מס׳ 22/72.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המקצועי ליחי־דת המנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע״מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה עד יום ד׳ 12 באפריל 1972 בציון מס׳ המכרז המתאים.

דור בימיקלים בע״מ
מפעל המתנול

אם אתה
הנדסאי מכונות
הנדסאי כימיה
או
בוגר בית ספר מקצועי
אנו מציעים לך עבודה מענינת
כאחראי משמרת
ידיעת אנגלית טכנית הכרחית

אנא פנה אלינו בכתב בצרוף תולדות חיים ופרוט הנסיון הקודם לת. ד. 10036 חיפה — סודיות מובטחת —

לחברה חיפאית
דרוש
נציג מכירות בתל־אביב

בעל נסיון וידיעות במכירות של מכונות או ציוד השמלי, שליטה בעברית, אנגלית וגרמנית, בעל רכב פרטי, להפצה מוצרי החברה ומוצרי יבוא באזור תל־אביב והדרום
תנאים טובים (משכורת, הוצאות, אפשרות השתתפות ברווחים)
— סודיות מובטחת —

לפנות בציון פרטים מלאים לת. ד. 4868 חיפה, עבור מס׳ 5596

לשכה המרכזית לסטטיסטיקה

דרושים בירושלים
פנסיונרים
בעלי כושר פיסי מתאים
לעבודה חלקית במקרי התפורה שונים במחוז ירושלים והדרום

* העבודה היא במשמרות (משמרת ראשונה מ־06.00 משמרת אחרונה עד 24.00).
* חלק מהעבודה כרוך בנסיעות מחוץ לירו־שלים.
* השכר ישולם לפי שעות.
המעוניינים יפנו בכתב אל מר משה כהן, ת.ד. 6379, ירושלים, 91—060 או בטלפון כט (02)525743.

בית ספר תיכון אזורי והקלאי
ויצ״ו צפולה טלפון 065—23027

לרגל הרחבת ופתיחת מגמות חדשות אנו זקוקים למורים בכירים במקצועות הבאים:

א) מורה בעל נסיון וכושר ניהולי לתפקיד מינהלי בכיר.
ב) מדריך חברתי בעל נסיון לתפקיד ריכוז חברתי.
ג) מורה מדריך מקצועי בעל נסיון להוראה ולרי־כוז מגמות מכונאות.
ד) מורה מדריכה מקצועית בעלת נסיון להוראה ולריכוז מגמת משק אירוח.
בנוסף לכך דרושים מורים למקצועות הבאים:
כימיה, פיסיקה, ייעוץ אגרומכניקה
למועמדים לתפקידים הבכירים תינתן אפשרות דיור במקום בתנאים נוחים.

נא להצטייד באישור המלצות.

ל„קריסטל״
תעשיית מכונות בע״מ

דרושים

- **מנהל המחסנים והמשק**
בעל רקע טכני התמצאות טובה בענף האלק־טרו־מכניקה. בעל נסיון בארגון וניהול מחס־נים ומשק.

- **פקיד ראשי במחלקת השרות**
בוגר בית ספר טכני. התמצאות באלקטרו־מכניקה הכרחית. בעל יכולת לנהל משרד ולבוא במגע עם קהל.

- **טכנאי שרות**
בוגרי בית ספר מקצועי במגמת החשמל, לאחר שרות צבאי. עדיפות לבעלי נסיון בטיפול במכשירי השמל ביתיים. רשיון נהיגה הכרחי.

- **רשם למחלקת הייצור**
בעל רקע טכני ונסיון ברישום תהליכי הייצור בענף המתכת. עדיפות לבני הגיל 30 עד 45.

- **עוזר לאחראי על מחסן כללי**
רצוי מג״ס משוחרר מצה״ל.

- **פקידה אחראית למחלקת השרות**
בוגרת תיכון, בעלת נסיון במגע עם קהל וכושר הבעה בכתב.

תנאים טובים למועמדים המתאימים.

לפנות בכתב ל„קריסטל״ תעשיית מכונות בע״מ, רמת־גן, רחוב ההלוון 12 עבור „דרושים״.

מפעל
בדרום הארץ
מציע משרה

מהנדס אחזקה
(מכונות)

הכישורים הדרושים:
- נסיון 5 שנות עבודה כמהנדס מכונות
- ידע ניהולי
- כושר ניהול מו״מ עם קבלנים וספקים

*

מועמדים מעונינים מתבקשים לפנות למנהל כח־אדם, ת.ד. 23048 ת״א, עבור מהנדס/72, תוך ציון הכישורים.

— סודיות תשמר —

למפעל תעשייתי בירושלים
דרושה
פקידת מחלקת מכירות

לעבודת פקידות אחראית
הכרוכה בהדפסה ובמגע עם קהל.

מוצעים תנאי שכר טובים.

מועמדות רציניות המוכנות ליום עבודה מלא מתבקשות לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת. ד. 719 ירושלים.
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי ליד עכו

דרושים
* **מסגר אחזקה**
רצוי בעל נסיון של 5 שנים.

* **מכשירן־מבלטן**
לבנית וטיפול במבלטים ותבניות.
רצוי בעל נסיון של 5 שנים.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים.

נא לכתוב לת. ד. 1423 חיפה.

דרוש
מהנדס
אלקטרוניקה

בעל נסיון של 4 שנים לפחות בנושא מעגלים אלקטרוניים והכשר בדיקה למערכות בעלות אמינות גבוהה.

השכר בדרוג מחקר.
מקום העבודה — איזור חיפה.

- המעונינים יפנו לת.ד 9757 חיפה (למס׳ 8) ויצרפו קורות חיים ורקע מקצועי.

דרושים
טכנאים

לסיוע בתכנון, בצוע ופענוח נסויים

הכשורים הדרושים: טכנאי אלקטרוניקה או אדם בעל רקע טכני ונסיון בתכנות.

- המעונינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה (עבור 1) ויצרפו קורות חיים, השכלה ונסיון קודם בעבודה. יש לצרף מס׳ טלפון להתקשרות.

לחברתנו בתל־אביב
דרושה
פקידה כללית

לעבודת מזכירות הכרוכה במגע
עם ציבור לקוחות.

מועמדות רציניות מתבקשות לפנות בצרוף קורות חיים הנסיון קודם לת. ד. 4104 ירושלים

סודיות מובטחת

כור תעשיות מתכת בע״מ

דרושים באיזור תל־אביב:

1. **מהנדס מכונות לתכנון**
ידיעת השפה העברית הכרחית.

2. **מהנדס ייצור**
לריכוז יחידת עיבוד נתונים.
רקע בנושאי עיבוד נתונים, 4 שנות נסיון לפחות.

3. **שרטטים לתכנון מכונות**

4. **עוזר/ת אדמיניסטרטיבי**
למנהל מפעל העוסק גם בייצוא.
השכלה תיכונית, ידיעת השפה הגרמנית (כולל הדפסה) על בוריה, נסיון של שנתיים לפחות בעבודה אדמיניס־טרטיבית.

5. **קורספונדנטית**
עברית אנגלית עם תרגום בשתי השפות, למשרה מלאה או חלקית.

6. **מנהלי חשבונות ג׳—ד׳**
ידיעת השפה האנגלית רצויה.

7. **מחסנאי**
אחראי על סידור מחסן ופיקוח על צוות עוזרים ורישום וניהול כרטסת מחסן.

8. **מרכז מכירות**
ריכוז וטיפול מכירות בשוק המקומי.
נסיון של 3 שנים לפחות בשטח המכירות.

נא לפנות לדמ״ת כח אדם, ת. ד. 1944, תל־אביב

דרוש
קדמן מכירות

לעבודה הכרוכה בשווק והפצת מוצרי רדיו, טרנזיסטורים, רשמיקול

באים בחשבון מועמדים תושבי תל־אביב, בעלי נסיון קודם בשווק ופרסום המוצרים הנ״ל.

התפקיד כרוך בנסיעות בכל חלקי הארץ (רשיון נהיגה הכרחי)

המעונינים יפנו תוך ציון תולדות חיים ונסיון לת. ד. 1334 תל אביב עבור „קדמן מכירות״.

סודיות מובטחת

התעשיה האוירית לישראל בע״מ
חטיבת ההנדסה

דרושים:

* **מהנדסים**
לחישובי חוזק של מבנה המטוס, בעלי נסיון של שנתיים עד חמש שנים.

* **מתכנן**
לעבודה במנהרה תת־קולית גדולה, היחידה בארץ. העבודה כרוכה בתכנון ואחריות לבנית מודלים לנסויים ותכנון מערכות לכיול המנהרה. דרוש בעל נסיון של שלוש עד חמש שנים בעבודות תכנון מכני, שליטה בשפות עברית ואנגלית — הכרחית.

- המעונינים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים אל יחידת העסוקה, תעשיה אוירית לישראל בע״מ, נמל תעופה לוד.
— סודיות מובטחת —

שרות בתי הסוהר

דרושים
עובדים

באם רצונך בתפקיד בטחוני שיעניק לך יציבות בעבודה, שכר מתאים ותנאים סוציאליים משופרים — פנה לגיוס לשרות בתי הסוהר.

הכישורים הדרושים:
א. לאחר שירות בצה״ל;
ב. מצב בריאות תקין;
ג. גיל עד 35;
ד. השכלה יסודית לפחות וידיעת השפה העברית;
ה. אזרחות ישראלית.

- המעונינים יפנו אישית (עם תעודת זהוי ופנקס מלואים) לשרות בתי הסוהר לשכת הגיוס הקריה תל־אביב, רח׳ ח׳ מס׳ 8.
הגרים מבאר־שבע והסביבה יפנו לסמל הגיוס — בלשכה התעסוקה בבאר־שבע — מול קולנוע „קרן״ בימים ב׳ ו־ה׳

هكذا من الأصل

מכתבים למערכת הארץ

תסביכים לגיטימיים

כאשר קראתי את מאמרו של מר עזר וייצמן „בלי תסביכים" („הארץ", 29.3.72) לא יכולתי להימנע מלשאול עצמי היכן, לעזאזל, כבר קראתי ושמעתי על תיזה חסרת תסביכים זו? מר וייצמן קובע כי „יש להתוות את הגבולות לפי האינטרסים הלאומיים, ההיסטוריים והעניינים לטווח ארוך" וכי בהתאם לכך מלחמה היא מכשיר לגיטימי לא רק כאשר נלחמים ב„אין ברירה" למען הבטחון הפיסי, אלא גם כאשר נלחמים „למען מימוש זכויות היסטורית או אינטרסים לאומיים סתם".

לא ייאמן כי יסופר, אבל קראתי על כך במסמך מפורסם מאד הידוע בספרי ההיסטוריה כ„מזכרון של הוסבך", הכולל דברים שהשמיע היטלר בישיבת מטה סודית ב־5 בנובמבר 1937. אז מסר היטלר לאנשי הפיקוד העליון פעמיו הצה את ה„אני מאמין" הפוליטי שלו, „פרי חשיבה ונסיון של ארבע וחצי שנים" וגולל את תכניותיו לגבי אירופה. הנה, גם הוא דיבר על המלחמה כמכשיר לגיטימי בהשגת מטרות לאומיות, ומטרות לאומיות אינן מצטמצמות כמובן רק בבטחון, אלא „בהענקת אפשרויות קיום והתפתחות בהתאם למימדיה ואפשרויותיה של האומה" (ההדגשה היא של היטלר).

היטלר גם הסביר לנוכחים מהו הלקח שיש ללמוד מן „ההיסטוריה של כל הזמנים, החל באימפריה הרומית וכלה באימפריה הבריטית". הלקח הוא „כי התפשטות יכולה להתבצע רק על ידי התגברות על התנגדות". הוא היה משוכנע לחלוטין כי הוא הולך בעקבותיהם של מנהיגי האימפריות הגדולות, רק שהם קרוו להתעטף במסך של צביעות והיתרים ואילו הוא חש עצמו משוחרר מתסביכים. הוא כמובן לא העלה על דעתו כי אשמר והתסביכים אלה היו אז סוד כוחם של הרומאים ושל הבריטים.

אני יודע כי אנשים רבים יסלדו מהשוואה הזאת בין מה שאמר עזר וייצמן לבין מה שאמר היטלר. אבל אסור להתייחס בקלות ראש להתבטאות מסוג זה, ביחוד אם היא יוצאת מפי אישיות מקובלת ובעלת אמביציות פוליטיות מרחיקות לכת. אוי לנו אם יתברר כי הלך מחשבה זה כבר קנה לו שביתה אצלנו. אכן, הגיעה אולי השעה שכל בעלי התסביכים אצלנו יתחילו לטכס עצה כיצד לעצור בעד הגלגל המתגלגל במדרון.

יגאל עילם

תל־אביב

נדיבות שלומיאלית

במאמרו „הברירה הארצישראלית" („הארץ" 24.3) תומך א. שוויצר בתכנית חוסין להקמת פדרציה. וכדי להצדיקה קובע העיתונאי: „היעד העיקרי (של ישראל מאז מלחמת ששת הימים) הוא, לפתור את שאלת ערביי א"י".

האם לשם כך הוקמה מדינת ישראל ועמדה 25 שנה במלחמות? נדמה לי שיעודה של מדינת ישראל הוא הגשמת הציונות: עם ישראל במדינת ישראל בארץ ישראל.

עלינו לטפל בנושא הערבים בארץ ישראל בתבונה. פתרון בעיית הערבים לא יבטל את הסכסוך הישראלי־ערבי. לא ערביי ארץ ישראל היו הסיבה לאיבת מדינות ערב ולשלש המלחמות. הם רק שמשו עילה לשאיפות השמדת ישראל.

מדינות ערב לא נתנו ולא יתנו ידם לפתרון בעיית הפליטים גם אם נחזיר ברוב נדיבותינו השלומיאלית את השטחים ששוחררו. בעית הפליטים תיפתר רק לאחר שיאבדו הערבים את תקותם לכיבוש ישראל ולא יזדקקו לתרוץ זה של העקורים הערביים. את הדרך לפתרון בעיית ערביי א"י הראתה ישראל עצמה בכל שנות קיומה. יקלטו נא הערבים עליה של כמיליון אחיהם מגולת א"י, כפי שקלטנו כמיליון יהודים מארצות ערב. ואת השארית תקלוט ישראל בשמחה. כך לא בקרבם ולא בקרבנו יהיה מיעוט סובל ואלים.

יקותיאל גרוסמן

באר־שבע

הבוחרים והכנסת

במכתבו הקצר („הארץ" 20.3) אומר מר ת. חסן: „לפי דעתי הכנסת מקבלת הרבה ועושה מעט".

הכנסת מורכבת מ־120 חברי כנסת, המחליטים בהכרעה של רוב על כל דבר, ובכלל זה סמכויותיה וצורת עבודתה של הכנסת עצמה. מי שסבור כי הכנסת עושה מעט מדי ומי שטיב עבודתה של הכנסת אינו מוצא חן בעיניו, צריך לשנות את הרכבה ביום הבחירות. קשה להבין את טרוניותיו של רוב הציבור המתלונן על מעשיו ומחדליו של רוב הכנסת, שהרי אותם מתלוננים בחרו פעם אחר פעם באותו הרכב של הכנסת.

ד"ר אורי אבנרי

ירושלים

בתי־הספר מחנכים לקונפורמיזם

עצוב היה לקרוא את הכתבה „נער ללא בריקדות" („הארץ" 24.4) מאת עמי שמיר. הנערים בני השש־עשרה, המצהירים בקול רם, כמו נתי הרמתי ש„המעמד בחברה נקבע על ידי הכסף", או כמו שאול פרידמן ש„אם הצלחת מבחינה כלכלית יש לך הכל", בודאי גרמו לרבים מן הקוראים דאגה רבה.

אין זאת כי הוקהו הושיהם הבריאים של נערים אלה.

אין לדרוש מן הנערים, שיפיקו מנסיון חייהם הקצר ראיה נכונה של הדברים. גם לא מן ההכרח שהנוער יקבל את התורות של הוריו. הצעירים מהעליות הראשונות באו ובנו את ארצנו בניגוד לרצון הוריהם. אפילו הרווחה הכלכלית עליה באים כל כך הנערים אינה מצדיקה שלילת דעותיהם על תיקון הפגמים בחברה. ההסטוריה הוכיחה שלא דווקא מן העניים באו מתקני החברה.

אולם את הראיה הבלתי אדישה לחברה חייבים הנערים לקבל מן המחנך ומן התרבות הכללית. אילו קראו ספרים היו נתקלים באותם גליונות שהם לעתים דומים כשעממות, ללא ברק, ולא פעם אומללים. בקשר לכך מעיד המחנך ד"ר כרמי יוגב „הם אינם קוראים כלל".

הנוער שלנו עסוק בשינון חומר לימודים לעוס מספרי לימוד אפורים. בתי־הספר אצלנו הפכו למכונות צירנים. במקום לשים לב יותר לקריאה מגוונת ורב־גונית בבית ולדאוג שהיצירות של גדולי הסופרים העולמיים ימצאו בספריות ויקראו על ידי הנוער, לפני שילך לצבא, לפני שיקים משפחה — אנו דוחסים להוכח ידיעות ללא תכלית.

הנערים מתלוננים על ריבוי לימודי תנ"ך, בגלל דרך ההוראה. אם תנ"ך זה ספר דתי, העוסק באמונה, כפי שמתלוננת בכתבה אורלי, אז כמובן שהנוער במאה העשרים לא יכול לשאת זאת. אך אם ילמד תנ"ך כיצירה ספרותית־הסטורית כבירה, הרי זה ספר מתסיס ומרתק.

מוזר לשמוע מפי המחנך ד"ר כרמי יוגב בתשובה לשאלתו של מר עמי שמיר: „תן לנו אתגר ונאמר לך אם אנו מחנכים לקראתו" הרי הוא בעצמו מונה את הבעיות המציקות את חניכיו: „פרשת נתיבי נפט מרגיזה אותם. הפנתרים מעוררים אותם ומביכים אותם. עולים מול ותיקים מטרידים אותם. הם מתייחסים בחוסר סובלנות גמור לדת ולשליטתה על תחומים מסוימים בחברה. הם הובטים בכל הוקוק נשר אים אורחיים". מדוע לא נצפה מהנוער להתמודד עם אתגרים אלה?

לנערים המרואיינים חסרה התחושה שהחברה והמדינה נתונים לשינויים בלתי פוסקים וכל אחד יכול להשפיע על התפתחותה, אפילו על ידי הבעת דעה של יחיד ומעשה של יחיד. מי העניק לנו טלוויזיה ביום שישי אם לא בחור אחד צעיר?

הפגם היסודי בבתי־ספר שלנו הוא בכך שהם מגדלים נערים קונפורמיסטים כי גם מחנכיהם הם כאלה. עיקרו של החינוך לאזרחות הוא פיתוח כושר בקורתי והענקת תחושה אופטימית, שהכל ניתן לשינוי. ההשקפה כפי שביטאו אותם הנערים ואשר לא זיעזעו את המחנכים, יהפכו אותם למכסס שניה, בלי עושרה הטבעי. כלומר, לחברה קרתנית ומפגרת של בעלי המאה ובעלי־הדעה.

תמר הרסגור

בת־ים

איבה כלפי שמאל

התגובות השונות המתייחסות לנצחון השמאל בבחירות באוניברסיטת תל־אביב מחייבות אותי להסיק מספר מסקנות:

א) הציבור הישראלי סוחר מהשמאל. למרות המספר הרב של מפלגות המתיימרות להיות סוציאליסטיות.

ב) העתונות ניהלה מערכה מסרת נגד הרשימה שניצחה בבחירות והאשימה את הנבחרים באנטי־ישראליות, אנטי־ציונות, שמאל חדש פרו־פלשתינאיות ולבסוף קוסמופוליטיות. (בתכונה זו האשימו שנים רבות את יהודי הגולה).

המאשימים לא התיחסו למצע הבחירות עצמו של רשימת „יש" ולא ניסו לבסס את האשמות. הזוגים המעלים האשמות אלה אינם שמים לב לאות את העולים החדשים פעילים בחיים הנבחרתיים והפוליטיים בארץ. להיפך. נבחרותה של רשימת „יש" הכריזה ללות עולים. נחשב יום שחור בתולדות פעילות הסטודנטים באוניברסיטה.

יצחק ליברם

חיפה

הפנתרים עלולים לשדוד

בתגובה למכתבו של יעקב הובר („הארץ" 28.3) ברצוני להעיר: כשההעדרה בעית העוני והאפליה בישראל לא נעשה מאומה מצד הממשלה, מלבד דיבורים והבטחות שוא שלא קויימו.

מר הובר שואל לאן נגיע. „הם עלולים מחר לשדוד בנק ולחלק את הכסף לעניים". מדוע שהפנתרים בציבור שכבת העוני לא יעשו כך? הרי הממשלה אינה נוקפת אצבע ואינה מנסה לפתור את בעיותיהם.

רבי פל

בת־ים

המחלוקת סביב פיתחת־רפיח

במאמר המערכת „ההנהלות והוריגות" („הארץ", 28.3) מבוססת עמדת העתון על הצגה מעוותת של עובדות.

אין איש — לא בכנסת ולא בציבור הרחב — שיהיה מוכן לסמוך את ידיו על הרינות הקשורות בפנויים של הבדואים מפיתחת רפיח. אני מסכים גם, כי אין זה משנה אם היו שם בדואים רבים או כמה מאות בלבד. כיהודים מצווים אנו יותר מכל עם אחר להקפיד על יחס הגון כלפי מיעוטים, ואכן מדיניותה הנאורה של ישראל ביהודה, שומרון ועזה מוכיחה זאת.

אולם מכאן ועד הפיכת נושא שעיקרו ההתנכלות להתיישבות, לנושא שעיקרו הרינות אלה — רב המרחק; אגב, לא בזכות „חברי השומר הצעיר" הובא ענין ההרינות לידיעת הציבור, אלא בגלל החלטת הרמטכ"ל לחקור את הפרשה לפני כנס ניר־עוז.

30 חברי כנסת, ואני בתוכם, הצילו את הענין בכנסת לא כדי „להתערב בחופש הדעה של אזרחי־ישראל" ואפילו לא כדי לגנות את חברי המשקים של השומר הצעיר על מחאותיהם נגד „גירושי" הבדואים — כפי שכתוב במאמר — אלא כדי לדון בפעולה של מפלגה ישראלית מכובדת (מפ"ם), המוחרת תחת בצע פעולות חיוניות לבטחון המדינה ולשלומה. אין המדובר בהתנהלויות פרטיזניות של גוף זה או אחר על הר גריזים למשל, אלא בפעולת־התישבות מתוכננת ומאורגנת ביוזמת הממשלה באיזור, שבמשך כל השנים היה בסיס לפעולות חבלניות והצתניות נגד מדינת ישראל ואזרחיה.

למה הדבר דומה? כאילו החליטה הממשלה על מבצע צבאי מסוים כדי להגן על גבולותינו, וקבוצה פוליטית, מתוך מניעים הנראים אולי מוצדקים בעיניה, חובלת בהגשמתו.

קשה להבין את הסיבה שההחלטה על הקמת ישובים יהודיים באיזור בפיתחת רפיח נתקבלה, כביכול, „באורח סתר וללא דיון צבורי". על התישבות במקומות אלה הוחלט כמקובל לגבי כל ההתנחלויות בממשלה ובועדה להתישבות. במה חורגת אם כן החלטה זו מהחלטות אחרות? או שמא מבקש כותב המאמר, שלכל החלטה מסוג זה יקדם משאל־עם ודיון ב„במרגבי"?

יש גם טעם לפגם בנסיונם של אנשי השומר־הצעיר — נסיון שמצא הד גם במאמרים — להציג את הענין כמחלוקת בין ימין לשמאל. מתעוררות גם שאלות תמוהות אחרות. מדוע מותר למשל — אליבא דמפ"ם — להתיישב בגולן ולא בעזה? מדוע מותר מבחינה מוסרית (גם לקיבוץ הארצי) להתיישב על קרקעות שהיו קודם לכן בידי ערבים ביתר חלקי ארץ־ישראל — ובמקום שומם כמעט מאדם, ששרוב הבדואים היושבים בו זה מקרוב באו ואת בגלל התעסוקה שהישראלים מספקים להם — זה פסול? מדוע תורכזו פעולות השומר־הצעיר דווקא נגד ההתנחלות של ביה"ר? מדוע לא העלו אנשי השומר־הצעיר את טענותיהם בממשלה בה הם מיוצגים על ידי שני שרים?

למרות שהממשלה החליטה, בגלל סיבות של יחסים פנימיים בתוך המערך להוריד את הצעת סיעת האופוזיציה מסדר היום, הרי היה זה אקט פורמלי בלבד ולמעשה היו רוב השרים — לרבות חברי הממשלה — מאוחדים בגינוי צעדיו של השומר־הצעיר. הבעת פניהם המבוישת של נציגי תנועה זו בעת הדיון בכנסת, המחישו היטב שאכן הבינו זאת.

ח"כ זלמן שובל

ירושלים

„דוקטור-לפעמים נדמה לי שאני מלך"

ראיתי שמעתי

שיפור ההוראה בטכניון

הדיון על רמת ההוראה אינו יורד מסדר יומה של אגודת הסטודנטים בטכניון, הטוענת את ההנחה כי מדען טוב הוא בהכרח גם מורה טוב.

בגליון האחרון של בטאון האגודה „איפסילון" טוען היו"ר היוצא בר אהוד גרוסמן כי מוזר הדבר שבעל־יסודי נדרש מורה לעבור הכשרה מיוחדת ואילו בטכניון חסרים רוב המרצים הכשרה חינוכית. הסטודנטים תובעים, איפוא, כי הטכניון יארגן סמינריונים למרצים, וידריכם בשיטות הוראה חדישות וניצול עזרי לימוד כמו טלויזיה במעגל סגור ועוד.

האגודה תובעת מהטכניון לקבוע בצורה ברורה כי כושר ההוראה יהיה מרכיב חשוב בקידום האקדמי של המרצים. כן יוזמת האגודה פעולות מיוחדות מצידה לשיפור ההוראה. בין השאר הועלתה הצעה לערוך כל חודש משאל זוטא באחת הפקולטות ולהעניק פרס למרצה המצטיין. האגודה מתכוונת להמשיך במפעל המשאל השנתי של המרצה הטוב ולהרתום לכך גם את הנהלת הטכניון. תוצאות המשאל יימסרו לועדות המינויים והקידום.

מזנון בערבה

מרדכי ארציאלי כותב לי: לפני חדשים אחדים צץ לפתע בטיבוב כביש הערבה וכביש סדום מזנון, שהוקם בתוך מבנה של אוטובוס. בעליו הציגו משקאות קרים, סטייקים ועוד. המזנון הוקם ללא רשיון, תנאיו הסניטריים היו בלתי סבירים וגם מיקומו היה בניגוד לכללי הבטיחות בכביש.

המועצה האזורית הכר פנתה כמה פעמים לבעל המזנון ובקשה ממנו לסגרו או לטפל בהוצאת רשיון כחוק. אך הלה התעלם לא רק מהפניות, אלא גם מצו הסגירה אשר הוצא על ידי ראש המועצה. השבוע הובא לדין ונדון לקנס כספי. הוצא נגדו צו סגירה של בית המשפט והוטלה ערבות בסך 10 אלפים ל"י להבטחת ביצוע הצו.

המפתח

רשימה בשם זה מאת אלי רביב שהתפרסמה ב„הארץ" שלשום על עבודתה של ועדה ממשלתית לחלוקת ההקצבות לתיאטרונים בישראל זכתה לתגובות רבות. כולן טענו כי לעובדות שנמסרו בה לא היה קשר למציאות. אלי רביב אומר לי, כי לא התפלא על כך. הרשימה נועדה להיות פארודיה אירונית על עבודתן של ועדות ממשלתיות, אלא שהאירוניה הייתה מובלעת מדי. להדגמתה הוא מוסיף, הפעם ברצינות, כי גם מאמרו הראשון של פארקינסון על החוק המפורסם שלו שהופיע בשעתו באקונומיסט הלונדוני, התקבל תחילה ברצינות מוחלטת. רו"ך

בשום אופן לא הצלחנו לשכנע את גב' לייבוביץ שתחליף את מכונת הכביסה 'זהר' שלה...

„גב' לייבוביץ, אמרנו, המכונה שלך כבר בת 10. לא הגיע הזמן להחליף ל'זהר' חדשה?" „למה? שאלה הגברת, היא עובדת מצויין!" „אבל יותר מ־10 שנים איננו יכולים לבטוח את המכונה שלך" אמרנו. הגב' משכה בכתפיה: „עד היום לא הייתי צריכה הרבה את הבטוח שלכם" — ואני לא חושבת שבעתיד אצטרך אותו יותר..." „תראי גב' לייבוביץ, אמרנו בנימה של יאוש, אם הלקוחות שלנו ישתמשו במכונת הכביסה 'זהר' כל־כך הרבה שנים — ממה נחיה?" „זאת הבעיה שלכם" אמרה הגב' בתקיפות.

מזל שאנו מייצרים גם מטהרי־אויר, תנורי אפיה ומחממי־חימום...) -

לזהר מכונות כביסה שעמדו בכל מבחני האיכות השונים: אוטומטיות למחצה או חצי אוטומטיות, שתיהן קומפקטיות ניידות, (עם גלגלים

תנור בטחון, תוף ומיכל עשויים נירוסטה ומתנע פיקוד המאפשר לך שליטה מלאה וקביעת תוכניות כביסה רבות. והוא כה טובה

עד שאנו יכולים לאפשר ללקוחותינו בטוח עד 10 שנים — והוא הבטוח המקיף ביותר ובמחירי המוזל ביותר.

להשיג בחנויות המובחרות. משרד מכירות ראשי: רח' נחלת בנימין 13, טל. 623334, תל־אביב.

זהר - מכונות כביסה עם 40,000 המלצות

הוכן מודעה זו הוא בהתאם לכללים לפרסום הוגן. אנו מנהלים את עסקנו על פי התקנון והנהלים של המכון למסחר הוגן

הלוח הכפול — הארץ — ידיעות אחרונות

ארגמן
מפעלים לצביעת טקסטיל בע"מ
אזור התעשיה — יבנה

למפעלינו דרוש:

חשמלאי ראשי

התכונות הדרושות:
1. הנדסאי או מכונאי מוסמך.
2. נסיון תעשייתי של 5 שנים לפחות.
3. כושר לנהל צוות עובדים מקצועיים.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד לפי הכתבת הגיל תוך ציון כישורים ונסיון בעבודה. ההבורה מובטחת. סודיות מובטחת.

דרוש מסגר אחזקה
אחרי שרות צבאי, בוגר בית־ספר מקצועי, נסיון של 3 שנים לפחות, רצוי עם ידע בחשמל

לפנות בכתב

tromasbest

ת. ד. 38, עכו

להפצה של תכשירי ניקוי, הדברה וכו' בחנויות מכולת — צבעים — כלי בית וכדומה
דרושים סוכנים בכל חלקי הארץ

מועמדים המעונינים והם בעלי רכב מסחרי ונסיון בהפצה ומכירה, יפנו לטלפון 35517 תל־אביב בין השעות 14.00—17.00

★ **מחסנאי טכני** עם נסיון של 3—5 שנים

★ **מנהל חשבונות** סוג ד' עם נסיון של 3 שנים לפחות

★ **שרטט מכונות** בוגר בי"ס מקצועי

מפעל גדול באיזור חיפה מציע עבודה מעניינת ביותר ותנאי עבודה טובים

*

נא לפנות למחלקת המנגנון ת. ד. 1371 חיפה. סודיות מובטחת

אורט ישראל
למכללה הטכנולוגית של אורט בנתניה

דרושים מורים

במקצועות:
1) עברית, תנ"ך
2) מתימטיקה
3) פיסיקה
4) כימיה

כמו־כן דרושים מהנדסים במקצועות:
1) חשמל
2) אלקטרוניקה
3) מכונות

מועמדים בעלי כשורים מתאימים יפנו בכתב־יד למנהל המכללה ויציינו דרגת השכלתם ומשך נסיונם בהוראה.

נתניה — אזור התעשיה, טלפון 053-23744.

מפעלי מתכת קדמני בע"מ
אזור התעשיה ירכא • ת.ד. 258 עכו, טל. 910487

דרושים:
מהנדס מכונות
הנדסאים ומכונאי מכונות
מסגרים ורתכים

לעבודה במפעל גדול ובעל מוניטין בקונסטרוקציות כבדות ועבוד שבבי, בסביבות עכו.

המעונינים יפנו בהקדם בכתב בציון קורות חיים ועבר מקצועי ל־אגף כח אדם ת. ד. 258 עכו.

לאנשים המתאימים מובטחים תנאים מצויינים.

דרוש/ה שרטט/ת מכונות
נסיון בעבודה 3 שנים

שעות עבודה רצופות

לפנות במקום: „ישראליפט" בע"מ רח' הקישון 31, בני־ברק

דרושים לעבודה בנציבות בתי הסוהר בירושלים:
1. כתבניות
2. פקידי רישום

המעונינים יפנו אישית לנציבות בתי הסוהר, מחלקת כח־אדם, בית אגרון, רח' הילל 37, ירושלים ויביאו עימם תעודת זהות ופנקס מילואים.

למשרדנו הראשי בתל-אביב דרושים
* **מנהל/ת חשבונות**

הכישורים: בקיאות בחישוב משכורות ונכויים ובכל העבודות הכרוכות בכך. נסיון של שנים בעבודה זו. העבודה ליום שלם.

* **פקידה**

לעבודות משרדיות כלליות, לרבות כתיבה על מכונה עברית. ידיעת השפה העברית על בוריה הכרחית. ידיעת שפה זרה רצויה. העבודה ליום שלם.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים.

רק בעלי נסיון מתבקשים לפנות אל

Elite

רח' אלנבי 45, תל־אביב

חברה מסחרית גדולה בתל־אביב
מעונינת

באיש מכירות בכיר

בשטח הטלויזיה

רק בעלי נסיון יגישו בהקדם את מועמדותם לת. ד. 1736 תל אביב, עבור מס. 12.

מכוניות הדר בע"מ
סוכנות ראשית של

AUDI NSU

תל־אביב, דרך פתח תקוה 74/72, טל. 30991

דרושה מזכירה

ליום עבודה שלם

הכישורים הדרושים:
* ידיעת השפה העברית והאנגלית
* הוכשה בשתי השפות

תנאים טובים למועמדת המתאימה

לפנות אישית למחלקת המכירות בשעות העבודה

להברה מסחרית ידועה ביותר בענף תמרוקי שיער
דרוש סוכן
צעיר דינמי ונמרץ

כסוכן לביקור במספרות נשים באיזור תל-אביב והסביבה

עדיפות לבעלי רקע מקצועי מתאים. רכב הכרחי

בא לפנות בכתב עם פירוט נסיון קודם לת. ד. 4252 תל-אביב למספר 1618

— סודיות מובטחת —

לחב' כלכלית גדולה בת"א
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי

הכישורים הדרושים:
מנהל חשבונות סוג ד' — מדופלם.

בא לפנות לת.ד. 29808 תל־אביב.

דרוש
מבלטן ומסגר תבניות

באזור תל־אביב

1,200.- — 1,500.- ל"י שכר

תנאים סוציאליים מלאים

הצעות לת. ד. 1696 ת"א עבור מס' 200.

ת.א.ת תעשיות אביזרי תעופה בע"מ
למחלקת ביקורת דרושים:

1. מבקר קבלה והוצאה — 3 שנות נסיון לפחות בביקורת, רצוי נסיון בביקורת קבלה והוצאה של ציוד טכני.
2. מבקרים מכניים — 2 שנות נסיון לפחות.
3. נערה פקידה — לעבודות פקידות כלליות.

* * *

לפנות בכתב לת.א.ת. ת.ד. 914 בני־ברק

هكذا من الأصل